

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Արխիտոն

ՀՀ, 0801, Մասիս, 3-րդ թաղ. 10-րդ շենք. բն. 3
Armenia, 0801, Masis, 3rd block 10 building, Apt.3.

architon-ltd@mail.ru
+37494194929

ՀՀ ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶԻ ԵՆՈՔԱՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀՈՂՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ
ՀԱՏԱԿԱԳԾԻ ՄՇԱԿՈՒՄ, ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ
ԿԱՌՈՒՅԱՊԱՏՄԱՆ ԿԱՆՈՆԱԿԱՐԳՄԱՆ ՊԼԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՄ

Պատվիրատու՝ ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե
Պատվեր՝ N ՀՀՔՊԿ-ԲԸԱՇՁԲ-

1-ին փուլ Նախնական գնահատման հայտ

ՏԵՔՍԱՅԻՆ ԵՎ
ԳԾԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՍԵՐ

«Արխիտոն» ՍՊԸ անօրեն

Ռ. Բաբայան

ԵՐԵՎԱՆ 2023 թ.

Ենթադասի համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
ԳԻՐՔ 1

ՏԵՔՍՏԱՅԻՆ ՄԱՍ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ՆԱԽԱԲԱՆ	6
Ներածություն	10
1. Գլուխ 1. ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	11
1.1.4.1. Ենթադասի տնտեսական զարգացման վերլուծություն	15
1.1.4.2. Բնակարանային ֆոնդ	17
1.2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԱԽԱԴԻՅԱԼՆԵՐ	17
1.2.1. Հողերով ապահովվածությունը	17
1.2.2. Տնտեսական զարգացման ուղղվածությունը	18
1.2.3. Ռազմավարական ճյուղերը	19
1.2.4. Զարգացող ճյուղերը	20
1.2.5. Հազեցած ճյուղերը	20
1.2.6. Գյուղատնտեսություն	20
1.2.7. Զբոսաշրջություն	21
1.2.7.1. Զբոսաշրջային վիճակագրություն (ոչ պաշտոնական)	23
1.2.8. Անտառտնտեսություն	24
1.3. ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ	24
1.3.1. Լանդշաֆտի բնութագիրը	24
1.3.2. Ռելիեֆը	25
1.3.3. Տեղագրական անվանումները	25
1.3.4. Բնակլիմայական պայմանների վերլուծություն	26
1.3.4.1. Կլիմա	26
1.3.4.2. Տեղանքի ռելիեֆ	26
1.3.5. Ինժեներաերկրաբանական պայմանները	26
2.5.1. Տարածքի համառոտ ինժեներաերկրաբանական բնութագիր	27
1.3.6. Սեյսմիկ պայմանները	28
1.3.7. Շրջակա միջավայրը	28
1.4. ՀՈՂԱՅԻՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ	28
1.4.1. Պատմության և մշակութային ժառանգություն	30
2. ՏԱՐԱԾԱԿԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԶԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ	31
2.1. Զարգացման Հայեցակարգ	31

<i>Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում</i>	
2.1.1.	Տեսլական 31
2.1.2.	Կարիքների գնահատում 33
2.1.3.	Զարգացման հայեցակարգ. Ենոքավան 34
2.1.4.	Զարգացման ֆիզիկական ցուցանիշներ 35
2.2.	ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ 36
2.3.	Հողօգտագործում 37
2.4.	Բնակչության հաշվարկային թիվը 37
2.5.	Բնակարանային ապահովվածությունը 38
2.6.	Հասարակական սպասարկման համակարգ 39
2.7.	Տրանսպորտ և ճանապարհային ցանց 41
2.8.	Ինժեներական ենթակառուցվածքներ 45
2.8.1.	Զրամատակարարում 46
2.8.2.	Զրահեռացում (կոյուղի) 47
2.8.3.	Հաշվարկային ջրապահանջը ու ջրահեռացման քանակը ըստ ջրամատակարարման նորմերի 48
2.8.4.	Ոռոգում 48
2.8.5.	Հեղեղատար կոյուղի 49
2.8.6.	Էներգամատակարարում 49
2.8.6.1.	Էլեկտրամատակարարում 49
2.8.6.2.	Պահանջվող բեռնվածքների որոշում 49
2.8.6.3.	Գազամատակարարում 51
3.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆՆ ՈՒ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ 53
	ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ 53
3.1.1.	Օդերևութաբանակլիմայական պայմանները 53
3.1.	Ընդհանուր ֆոնային կլիմայական բնութագիրը /4, 5/ 56
3.2.	Կենսաբազմազանություն 57
3.2.1.	Բուսական աշխարհ /6, 7/ 57
3.2.2.	Կենդանական աշխարհ /7, 8/ 61
3.3.	Բնակլիմայական և սանիտարա-հիգիենիկ հատակագծային սահմանափակումների համակարգը /2/ 63
3.4.	Բնական միջավայրի գնահատումն ըստ տեխնաձին ազդեցության ընկալունակության 64

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

3.5.	Տնտեսության ներկա իրավիճակի բնութագիրը և զարգացման հեռանկարը.....	65
3.6.	Բնակավայրի շրջակա միջավայրի վրա տեխնաժին ազդեցությունը.....	65
3.6.1.	Մթնոլորտային օդը	66
3.6.2.	Տարածքի համալիր գնահատականը	67
3.7.	Մակերևութային ջրահոսքեր	68
3.8.	Աղմուկի մակարդակի գնահատում /16,17,18/.....	71
3.9.	Հողերի բնութագիրը.....	71
3.10.	Թափոնների կառավարում.....	71
3.10.1.	Աղբավայրեր	71
3.10.2.	Արդյունաբերական թափոններ	72
3.10.3.	Օրգանական ծագման թափոններ.....	73
3.11.	Գերեզմանոցներ.....	77
3.12.	Կանաչապատման համակարգը.....	77
3.13.	Շրջակա միջավայրի գոյություն ունեցող իրավիճակի գնահատականը-.....	78
3.14.	Օդի մերձգետնյա շերտի աղտոտվածության սանիտարա-հիգիենիկ իրավիճակի անալիզը.....	78
3.15.	Բնակչության առողջության պայմանական ռիսկի գործոնը	80
3.16.	Բնակավայրի հողերի աղտոտվածության մակարդակի գնահատումը	80
3.17.	Անտրոպատեխնաժին բեռնվածության համալիր ցուցանիշները	80
3.18.	Տարածքի տնտեսության հեռանկարային զարգացումը.....	81
3.19.	Ենթադասի զարգացման հիմնական ուղղությունները	81
3.20.	Համայնքների շրջակա միջավայրի վրա տեխնաժին ազդեցությունը	81
3.20.1.	Մթնոլորտային օդը.....	82
3.20.2.	Տարածքի համալիր գնահատականը.....	83
3.20.3.	Մակերևութային ջրահոսքեր	83
3.20.4.	Աղմուկի մակարդակի գնահատում /16, 17, 18/	85
3.20.5.	Էլեկտրամագնիսական ճառագայթում	86
3.21.	Հողերի բնութագիրը.....	86
3.22.	Թափոնների կառավարում	75

<i>Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում</i>	
3.22.1.	Աղբավայրեր 75
3.22.2.	Արդյունաբերական թափոններ 76
3.22.3.	Օրգանական ծագման թափոններ 77
3.23.	Գերեզմանոցներ 87
3.24.	Կանաչապատման համակարգը 87
3.25.	Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ և բնության հուշարձաններ 88
3.26.	Շրջակա միջավայրի իրավիճակի գնահատականը 89
	համայնքների զարգացման ծրագրի իրականացումից հետո 89
3.26.1.	Օդի մերձգետնյա շերտի աղտոտվածության սանիտարա-հիգիենիկ իրավիճակի անալիզը 90
3.26.2.	Բնակչության առողջության պայմանական ռիսկի գործոնը 91
3.26.3.	Հողերի աղտոտվածության մակարդակի գնահատումը 91
3.26.4.	Անտրոպատեխնածին բեռնվածության համալիր ցուցանիշները 92
	Եզրակացություն 93
	Օգտագործված գրականության ցանկ 94

Գծագրական մաս

- Հենակետային հատակագիծ
- Տարածքի համալիր գնահատում
- Հողատեսքերի բաշխումն ըստ սեփականության սուբյեկտների
- Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների տեղաբաշխման ուրվագիծ (2 գծագիր)
- Ճանապարհային և ինժեներական ցանցի ուրվագիծ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը համայնքների տարածական պլանավորման փաստաթղթերի մշակումը ճանաչել է սոցիալական և տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրների լուծման խթանիչներից, իսկ բնակավայրերի զարգացումը՝ գերակա ուղղություն: Այդ մասին են վկայում ՀՀ կառավարության 2014 թ. -ի մարտի 27-ի Հայաստանի Հանրապետության 2014-2025թթ. հեռանկարային զարգացման ռազմավարական ծրագիրը հաստատելու մասին» N 442-Ն որոշումը և ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հուլիսի 29-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2016-2025 թ.թ. տարածքային զարգացման ռազմավարությունը հաստատելու մասին» թիվ 29 արձանագրային որոշումը:

Հայաստանն այսօր աշխարհում բնութագրվում է որպես զարգացման մարտահրավերներով, աշխարհագրա-քաղաքական սահմանափակումներով, էներգիայի արտաքին աղբյուրներից ու շուկաներից կախում ունեցող, միջինից ցածր եկամուտ ունեցող երկիր:

Սույն մշակումները նշված ռազմավարության իրագործման անբաժանելի և կարևոր մասն են կազմում: Գործնական քայլերի վրա հիմնված և արդյունքների վրա կենտրոնացող տարածքային զարգացման քաղաքականության մշակման և առաջընթացի անխափան չափման նպատակով՝ անհրաժեշտ է ունենալ մշտադիտարկման ու գնահատման ցուցանիշների հետևողական կազմ:

ՀՀ Տավուշի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հյուսիսարևելյան հատվածում: Հարավում սահմանակից է ՀՀ Գեղարքունիքի և Կոտայքի մարզերին, արևմուտքում՝ ՀՀ Լոռու մարզին, պետական սահմանով հյուսիսում՝ Վրաստանին, և արևելքում՝ Ադրբեջանին: Մարզն ունի մոտ 350 կմ միջպետական սահման, որից 300կմ-ը Ադրբեջանի Հանրապետության հետ, 50-ը՝ Վրաստանի: Տարածքը 2 704 քառ.կմ է, որը կազմում է ՀՀ տարածքի 9.1%-ը: Այն ընդգրկում է Իջևանի, Դիլիջանի, Նոյեմբերյանի և Բերդի տարածաշրջանները: Մարզի տարածքի շուրջ 4.3%-ը զբաղեցնում են բնակավայրերի, ջրային, էներգետիկայի, կապի և տրանսպորտի տարածքները, շուրջ 54%-ը՝ անտառային (113 566.7 հա) ու հատուկ պահպանվող տարածքների հողերը (33 031.6 հա)՝ ազգային պարկը և արգելավայրերը, որոնք կազմում են հանրապետության անտառային հողերի 38%-ը, ընդգրկելով հիմնականում մարզի միջին և հարավային հատվածները, գյուղատնտեսական նշանակության հողերը՝ 110 675.7 հա, ադ թվում վարելահողեր՝ 25 495.6 հա:

Մարզի մշտական բնակչությունը 2022թ.-ի տարեսկզբի դրությամբ կազմել է 119.7 հազ. մարդ, որից քաղաքների բնակչությունը՝ 49.9 (41.7%), գյուղերի բնակչությունը՝ 69.8 (58.3%) հազ. մարդ: Բնակչության խտությունը կազմում է 46.4 մարդ/քառ. կմ:

Մշակումները կատարվել են ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտեի /այսուհետ՝ Պատվիրատու/ կողմից տրված Տեխնիկական բնութագրին և Նախագծման առաջադրանքին համապատասխան:

Նախագծի հիմնական նպատակներին և առաջադրված խնդիրների լուծմանը հասնելու, սոցիալ-տնտեսական արագընթաց զարգացմանը, վերականգնման հնարավորության բարձրացմանն ու Հայաստանի մարզերի կայուն զարգացմանը նպաստելու նպատակով անհրաժեշտ է կազմել Ենթավանի գլխավոր հատակագիծը՝ կազմված հողօգտագործման գլխավոր հատակագծից, ընտրված տարածքների կառուցապատման կանոնակարգման պլանից և կառուցապատման նորմերից:

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Նախագծի Հավելված 1-ում բերված են Պատվիրատուի կողմից Տեխնիկական բնութագրին համապատասխան ներկայացված իրավական հիմնավորումներն ու ելակետային նյութերը, այդ թվում՝

- ✓ տարածքի տեղագրական հանույթ,
- ✓ 2022 թվականի կադաստրային քարտեզ,
- ✓ 2017 թվականի հողային հաշվեկշիռ
- ✓ Համայնքի 2017-2021 զարգացման ծրագիր¹
- ✓ ՀՀ Տավուի մարզի Տավուշ-6 միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված

տարածական պլանավորման փաստաթղթի նախագծային փաթեթը:

✓ «Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրություն և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում» նախագծային և քարտեզագրման աշխատանքները

Տեխնիկական բնութագրին համապատասխան նախագծի մշակման հիմնական նպատակն է համայնքի տարածքում տարածական պլանավորման միջոցով բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորումը, կայուն զարգացման համար անհրաժեշտ նախադրյալների ստեղծումը, համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացմանը, շրջակա միջավայրի և պատմամշակութային արժեքների պահպանմանն ուղղված միջոցառումների մշակումը:

տարածքային պլանավորումը ներկայումս ավելի ու ավելի նշանակալի բնույթ է ստանում, քանի որ այն ուղղակիորեն կապված է սոցիալական և տնտեսական ռեսուրսների տարածական կազմակերպման հետ և մեծապես որոշում է տարածաշրջանների զարգացման հաջողությունը:

Տարածքների գոտիավորումը տարածքային պլանավորման սխեմաների մշակման հիմնական արդյունքներից մեկն է և, ըստ էության, տարածաշրջանի տարածքային զարգացումը կարգավորելու գործիք է, որը որոշում է ֆունկցիոնալ գոտիների կազմը, դրանց սահմաններն ու օգտագործման եղանակները: Ֆունկցիոնալ գոտիների սահմանները որոշվում են նույնական միատարր բնական հատկությունների և տնտեսական օգտագործման բնույթի հիման վրա: Տարածքի ֆունկցիոնալ նպատակը որոշում է հատկացված տարածքների գործունեության գերակշռող տեսակը: Ելնելով այս փաստից, կարելի է ասել, որ տարածքների գոտիավորումը հողամասերի օգտագործման օրենսդրական և ֆունկցիոնալ ռեժիմները որոշելու հիմնական ուղիներից մեկն է:

Տարածական պլանավորման հիմնադրության փաստաթղթերի մշակման հայեցակարգի հիմքում դրված է տարածքային զարգացման հիմնական ուղղությունների, ներդրումների համար առավել բարենպաստ ոլորտների ընտրությունը և դրանց տարածքային տեղաբաշխման գոտիների հատակագծային կազմակերպումը, այդ հենքի վրա այնպիսի քաղաքականության մշակումով, որի իրականացումը կնպաստի մարզի տնտեսական զարգացմանը, աշխատատեղերի ստեղծմանը և բնակչության ապրելակերպի բարելավմանը:

Տարածքային հատակագծման մասով նախագիծը պետք է առաջարկի տարածքների հատակագծային կազմակերպման և սոցիալ-տնտեսական զարգացման միջոցառումներ, ուղղված տարածքային զարգացման հիմնական ուղղությունների ընտրությանը, ներդրումների համար նպաստավոր ոլորտների և գոտիների, արտադրության հիմնական ճյուղերի զարգացմանը, ռեկրեացիոն ռեսուրսների ռացիոնալ օգտագործմանը, շրջակա միջավայրի բարելավմանը և պահպանմանը, ինժեներատրանսպորտային և կոմունալ-կենցաղային ենթակառուցվածքների կատարելագործմանը, պատմամշակութային ժառանգության

¹ <http://tavush.mtad.am/zargacum/>

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

պահպանությանը, տարածքի ինժեներական նախապատրաստմանը, բնական և տեխնածին վտանգավոր երևույթներից տարածքի պաշտպանությանը, սահմանամերձ տարածքներում բնակչության անվտանգության ապահովմանը:

Առաջադրվող ծրագրային փաստաթղթում կարտացոլվեն ներառված համայնքի տարածքային զարգացման քաղաքականության արդյունավետ իրականացմանը նպաստող քաղաքաշինական ծրագրային այն հիմնական գործողությունները, որոնք անհրաժեշտ են տարածքների մրցունակությունը բարձրացնելու և Հայաստանի մարզերի միջև զարգացման առկա անհամաչափությունները մեղմելու համար, այն է՝

- համայնքում առկա քաղաքաշինական իրավիճակի համակողմանի վերլուծությունը,
- մարդու կենսագործունեության արդյունավետությունն ապահովող առաջնային անհրաժեշտ խնդիրները բացահայտումը,
- համայնքի հեռանկարային զարգացման հիմնական ռազմավարական ուղղությունների իրականացման քաղաքաշինական միջոցառումների ցանկի մշակումը,
- քաղաքաշինական, բնապահպանական, պատմամշակութային և այլ սահմանափակումներին վերաբերող հիմնական պահանջների բացահայտումն ու հանձնարարականների առաջադրումը:

Նախագծման համար ուղեցույց են ծառայել համայնքի զարգացմանն առնչվող պետական կառավարման և պետական ինքնակառավարման մարմինների որոշումները, հետևյալ նորմատիվային և նախագծային փաստաթղթերը.

- ՀՀ օրենքը քաղաքաշինության մասին:
- ՀՀ հողային օրենսգիրքը:
- ՀՀ օրենքը Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին (1998 թ. նոյեմբերի 11, ՀՕ-261)
- ՀՀ օրենքը բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին:
- ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի N 967-Ն որոշումը:
- ՀՀ կառավարության 2018 թվականի փետրվարի 8-ի N 108 որոշումը:
- ՀՀ կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 31-ի N 781 որոշումը:
- ՀՀ կառավարության «ՀՀ կառավարության որոշումը հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգը հաստատելու, ՀՀ կառավարության 2002 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N 1622-Ն որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու և 2001 թվականի ապրիլի 12-ի N 286-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» 08.09.2011 թ. N 1396-Ն որոշումը:
- ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010 թ. N 71-Ն որոշումը:
- ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին ՀՀ կառավարության 29.01.2010 թ. N 72-Ն որոշումը:
- Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն N 855-Ն որոշումը (18 օգոստոսի 2016 թվականի) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2003 թվականի օգոստոսի 8-ի N 997-Ն և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի դեկտեմբերի 29-ի N 1920-Ն որոշումներում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու մասին:

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

- Կարգ բնակավայրերի տարածքների գոտիավորման նախագծերի մշակման, փորձաքննության, համաձայնեցման, հաստատման և փոփոխման (հաստատված 14.05.01 N 408 որոշմամբ):
- Կարգ հողերի գոտիավորման և օգտագործման սխեմաների մշակման ու հաստատման (հաստատված ՀՀ Կառավարության 02.05.03թ. N 625 – Ն որոշմամբ):
- Կառավարության 2012-10-25 թիվ 1351-Ն որոշում:
- Նախագծային տարբեր կազմակերպությունների կողմից մշակված մարզի առանձին բնակավայրերի գլխավոր հատկագծերը: ՀՀ Կառավարության, շահագրգիռ նախարարությունների, ՀՀ կադաստրի կոմիտեի, ՏԿԵՆ Ջրային կոմիտեի, ՀՀ Արմավիրի մարզպետարանի, Արմավիր 2-ում ներառված համայնքների ելակետային տվյալները, որոշումները, ծրագրային փաստաթղթերը:
- ՀՀ կադաստրի կոմիտեի կադաստրային քարտեզները:
- «Հայնախագիծ» ԲԲԸ-ում մշակված և կառավարության կողմից հաստատված (10.04.03 N 610-Ն) «ՀՀ տարաբնակեցման գլխավոր նախագծի» հիմնադրույթները:

Ներածություն

Սույն նախագիծը քաղաքաշինական ծրագրային (տարածական պլանավորման) փաստաթուղթ է և տարածական պլանավորման միջոցով սահմանում է բնակավայրի տարածքների նպատակային օգտագործմանն ու կայուն զարգացմանը, բնական և պատմամշակութային ժառանգության պահպանմանը, ինչպես նաև կենսագործունեության բարենպաստ տարածական միջավայրի ձևավորմանը նպատակաուղղված այլ անհրաժեշտ գործոնների տարածքային կազմակերպման հիմնական դրույթներն ու պայմանները:

Համաձայն «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքի 14.3-րդ հոդվածի պահանջների՝ համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր հատակագիծը

1) հանդիսանալով ռազմավարական բնույթի քաղաքաշինական ծրագրային (տարածական պլանավորման) փաստաթուղթ, սահմանում է՝

ա. համայնքի տարածական զարգացման հիմնական ուղղությունները,

բ. քաղաքաշինական գործունեության օբյեկտ հանդիսացող հողերի օգտագործման ռեժիմները, պարտադիր պահանջներն ու սահմանափակումները,

գ. հողատարածքների կառուցապատման առաջնահերթ (մինչև 5 տարի) միջնաժամկետ (5-10 տարի) և հեռանկարային (10-15 տարի) փուլերը,

դ. համայնքի վարչական սահմաններում ընդգրկված հողամասերի նպատակային նշանակությունը և (կամ) դրանց փոփոխությունները՝ օրենքի և սույն կարգի պահանջների ապահովմամբ,

ե. Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված այլ պահանջներ և սահմանափակումներ.

Համաձայն ՀՀ կառավարության 29.12.2011 թ. N1920-Ն որոշմամբ ընդունված կարգի բնակավայրերի տարածքների գոտևորման նախագիծը (այսուհետև՝ գոտևորման նախագիծ) քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթուղթ է, որով սահմանվում են բնակավայրերի փաստացի և հեռանկարային օգտագործմանն ու կառուցապատմանն նկատմամբ պարտադիր պահանջները՝ կենսագործունեության բարենպաստ միջավայրի ձևավորման նպատակով:

Հայտնի է, որ նոր դարասկզբին ՀՀ գյուղերի մեծ մասի համար քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթեր չեն մշակվել: Համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի մշակումը նպատակ ունի լրացնել այդ բացը:

Ծրագրային փաստաթղթերը մշակվում են դրանում ներառված բնակավայրերի տարածքային զարգացման քաղաքականության արդյունավետ իրականացմանը նպաստող քաղաքաշինական գործունեության կանոնակարգման համար, որը ներառում է՝

- բնակավայրում առկա քաղաքաշինական իրավիճակի բացահայտումն ու վերլուծությունը,

- առաջնային կենսաապահովման համար անհրաժեշտ խնդիրները ձևակերպումը,

- բնակավայրի համար հիմնական հեռանկարային ուղղությունների զարգացման քաղաքաշինական միջոցառումների ցանկի ստեղծումը,

- քաղաքաշինական, բնապահպանական, պատմամշակութային և այլ սահմանափակումներին վերաբերող հիմնական պահանջների բացահայտումն ու ձևակերպումը:

1. Գլուխ 1. ՏԱՐԱԲՆԱԿԵՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

1.1. ԸՆԴԳՐԿՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԸ

Նախագիծն ընդգրկում է Ենոքավանի գյուղական համայնքը, որը գտնվում է Տավուշի մարզում, Երևանից 144կմ, Իջևանից 13կմ և Թբիլիսիից 150կմ հեռավորության վրա, ինչպես նաև շրջապատող բնական լանդշաֆտները՝ արկածային զբոսաշրջության և էկոտուրիզմի զարգացման նպատակով:

Ենոքավանի գլխավոր հատակագծի կազմման գործընթացը կնպաստի համայնքի սոցիալ-տնտեսական, շրջակա միջավայրի և մշակութային արդյունավետ զարգացմանը, որը փորձարարական օրինակ կդառնա Հայաստանի համայնքների համար և կկիրառվի որպես տարածքային հատակագծման մոդել Հայաստանի զբոսաշրջային, հանգստի և ժամանցային վայրերի համար:

Ենոքավանի գլխավոր հատակագծի կարևոր խնդիրներից մեկը Հայաստանի և միջազգային զբոսաշրջային ինդուստրիայում առաջատար դիրք գրավելու նպատակով Ենոքավանի մրցակցային առավելությունների օպտիմալ օգտագործման ուսումնասիրությունն է:

Ազդեցության գոտին տարածքն ընդգրկում է Իջևան համայնքի ենոքավան բնակավայրի վարչական սահմաններում ներառված հատվածը: Այնուհանդերձ, համայնքի բնակավայրերի միջև առկա են ինչպես ֆունկցիոնալ հատակագծային կապեր, այնպես էլ միասնական կլաստերի բաղկացուցիչ մասերի գործառույթների փոխկապակցվածություն: Իջևան քաղաքը և հարակից Գետահովիտ և Գանձաքար համայնքները կազմում են միասնական կառուցապատված տարածք, որը տարանջատված է միայն վարչական պատկանելությամբ: Իջևանից դեպի հյուսիս-արևմուտք 13 կմ հեռավորությամբ բարձունքում Ենոքավանն է: Լուսաձորը և Խաշթառակը զբաղեցնում են Մ-4 ավտոմայրուղուց արևմուտք և արևելք ընկած տարածքները, Խաշթառակից հարավ Լուսահովիտ համայնքն է:

Տարածքը կազմում է 32884 հա, որի գերակշռող, 60%-ից ավելի, մասն անտառ է:

Համայնքն ընդգրկող տարածքում ներկայումս առկա է յոթ բնակավայր՝ Իջևան քաղաքը և Գետահովիտ, Գանձաքար, Ենոքավան, Լուսաձոր, Խաշթառակ և Լուսահովիտ բնակավայրերը: Գետահովիտի, Գանձաքարի և Իջևանի բնակավայրերի տարածքներն ունեն ընդհանուր սահմաններ: Ենոքավան, Լուսաձոր, Խաշթառակն ու Լուսահովիտ համայնքները շուրջ 13-15 կմ Իջևանից հեռու են գտնվում:

1.1.1 Իջևան համայնք

Իջևան համայնքը ներառում է 14 բնակավայր:

<<	Անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ ²	Հեռանկարային բնակչությունը մարդ
----	-----------	--	---------------------------------

² ՀՀ մարզերի գյուղերի այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 953 գյուղական վայրերի մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ և ըստ մարզերի, ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են Արդարադատության նախարարության Քաղաքացիական

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

1	2	3	
	Իջևանի համայնք		
1	Ազատամուտ	2 862	3291
2	Ակնադբյուր	501	576
3	Աճարկուտ	172	198
4	Այգեհովիտ	3 191	3670
5	Աչաջուր	4 195	4824
6	Բերքաբեր	377	434
7	Գանձաքար	3 519	4047
8	Գետահովիտ	2 093	2407
9	Դիտավան	371	427
10	Ենոքավան	501	600
11	Լուսահովիտ	316	363
12	Լուսածոր	657	759
13	Խաշթառակ	1 813	2085
14	Ծաղկավան	506	582
Ընդամենը		18 212	

Իջևանի, որպես բնակավայր ձևավորմանը խթանել է Աղստև գետի ափամերձ մասերով հնագույն ժամանակից անցնող ճանապարհը, որը տարբեր երկրներ էր կապում: Իջևանը ճամփորդների համար հանգրվանելու կամ իջևանելու հանգույց էր: Հետզհետե, աճելով դառնում է բնակավայր, իսկ 20-րդ դարի կեսից՝ քաղաք: Ձգվելով գետի երկայնքով և անընդհատ աճելով, զբաղեցնում է արևմտյան թեք լանջերը և արևելյան հարթ տարածքը, որի սպառնվելուց հետո հետզհետե սկսում են կառուցապատվել թեք լանջերը:

Իջևանը հանդիսանում է ՀՀ Տավուշի մարզի վարչական, կրթական, մշակութային կենտրոնը, գտնվում է հանրապետության հյուսիս-արևելքում, Աղստև գետի հովտում, մայրաքաղաքից 134 կմ հեռավորության վրա: Բնակավայրը զբաղեցնում է 2767 հա տարածք: Հատակագծման սկզբունքով այն քաղաք-պարտեզ է, կենտրոնական մասը կանաչապատված է տնկովի փշատերև ծառերով: Քաղաքի արվարձանները շրջապատված են անտառածածկ լանջերով:

Իջևան քաղաքն իր աշխարհագրական դիրքի / 650-850 մ ծ.մ./ և բնակլիմայական բարենպաստ պայմանների շնորհիվ անցյալ դարի 60-ական թվականներից սկսել է բազմակողմանի զարգանալ: Այստեղ կառուցվել են մի շարք արտադրական ձեռնարկություններ, հասարակական շենքեր, կառուցվել է տուրիստական համալիր հանգրվան, ինը հարկանի հյուրանոց: Հիմնվել է բուսաբանական այգի: 1991թ. Իջևանը ստացել է առողջարանի կարգավիճակ: Կառուցվել է «Սպիտակ լիճ» ջրամբարն իր հանգստյան

կացության ակտերի գրանցման և Ոստիկանության (ճշգրտված՝ տ/տ կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտության արդյունքներով) վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա: Ընդ որում, վերջինս վերագնահատված է ՏՏԿԱՀ արդյունքներով ստացված միգրացիայի տվյալներով (շեղումը՝ 01.01.2022թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է 10.45%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղերի միջև տվյալ տեղեկատվության գրանցման, փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
գտնով: Ձեռնարկվել է ճոպանուղու շինարարություն, կառուցվել են ներքին և վերին կայանաշենքերը, սակայն ճոպանուղու կառուցումը –մնացել է անավարտ:

1985-1991թթ. քաղաքում անընդմեջ կազմակերպվել և անցկացվել են քանդակի միջազգային փառատոներ, որի համար Իջևանը ստացել է «100 քանդակների քաղաք» անվանումը:

Իջևանի տարածաշրջանը հարուստ է պատմական մեծարժեք հուշակոթողներով: Այստեղ է գտնվում դեռևս 7-րդ դարում կառուցված Ծովիզ (Մորո ձորո) վանքը, 12-13 դարերում կառուցված Մակարավանք, Հաղարծին, Գոշավանք հայտնի ճարտարապետական համալիրները, բազմաթիվ վանքեր, մատուռներ, ամրոցներ և այլն: Քաղաքի տարածքով անցնող միջպետական նշանակության Մ-4 մայրուղուց սկիզբ է առնում հանրապետական նշանակության Հ-36 մայրուղին:

Քաղաքում կան քսանմեկ 9 հարկանի և իննսուն երեք 5 հարկանի, ինչպես նաև երեք հարկանի բազմաբնակարան շենքեր: Ներքաղաքային փողոցային ցանցի երկարությունը 42 կմ է:

ՀՀ կառավարության 2006 թվականի նոյեմբերի 30-ի N1720-Ն որոշմամբ հաստատվել է Իջևան քաղաքային համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր հատակագիծը՝ մինչև 2022 թվականը գործողության ժամկետով (մշակող՝ «Արխիտոն» ՍՊԸ):

1.1.4 Ենոքավան բնակավայր

Տավուշի մարզի Ենոքավան գյուղը գտնվում է մարզկենտրոն Իջևանից 14 կմ հյուսիս-արևմուտք: Լաստիվեր տանող ճանապարհը անցնում է Ենոքավանով: Գյուղից դեպի մոտակա կիրճ և Աղստև գետի հովիտ բացվում է հրաշալի տեսարան:

Նախկինում Ենոքավանն ունեցել է Քրդեվան և Շիրազ անունները: Ի պատիվ 1920 թ. մայիսյան ապստամբության ակտիվ մասնակից և այդ պատճառով Հայաստանի Առաջին հանրապետության կառավարության կողմից գնդակահարված, տեղացի Ենոք Մկրտումյանի, 1931թ. գյուղը անվանակոչվել է նրա անունով:

Ենոքավանի բնակչության թվաքանակի մասին 1831 թվականի տվյալները բացակայում են: Գյուղը հիմնել են շրջակա բնակավայրերից, առաջին հերթին՝ Սևքարից տեղափոխվածները:

Գյուղի բնակչության թվաքանակի մասին առաջին հստակ տեղեկատվությանը հանդիպում ենք 1873 թվականին: Զավեն Կորկոտյանի “Խորհրդային Հայաստանի բնակչությունը վերջին հարյուրամյակում (1831-1931)” աշխատության մեջ նշվում է, որ 1873-ին գյուղը ունեցել է 301 բնակիչ, բոլորն էլ հայ:

Ենոքավանի բնակչությունը ըստ տարիների, եղել է հետևյալը.

1873 թվական – 301 հոգի

1886 թվական – 412 հոգի

1897 թվական – 556 հոգի (համառուսական՝ ցարական մարդահամար)

1908 թվական – 621 հոգի

Ենոքավանի անտառները

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

1914 թվական – 633 հոգի (Կովկասյան օրացույց)

1916 թվական – 612 հոգի (Կովկասյան օրացույց)

1919 թվական – 670 հոգի

1922 թվական – 431 հոգի

1926 թվական – 471 հոգի (ԽՍՀՄ առաջին մարդահամար)

1931 թվական – 605 հոգի

Խորհրդային տարիներին Ենոքավանի բնակչությունը ոչ միայն չի աճել, այլ փոքր-ինչ նվազել է: Այսօր գյուղի բնակչությունը մոտ 500 է, մոտավորապես այնքան, որքան էր 1886-ին՝ 130 տարի առաջ:

Ենոքավանը մինչև Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունը՝ 1918 թվականը, Ելիզավետպոլի (Գանձակ, այսօր՝ Գյանջա) նահանգի Ղազախ գավառի կազմում մաս է կազմել ցարական՝ Ռոմանովների Ռուսաստանի:

Հայաստանի Առաջին Հանրապետության շրջանում ցարական Ռուսաստանի մեջ մտնող Ղազախի գավառը վեճի առարկա է եղել Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև, այստեղ գրանցվել են հայ-թաթարական բախումներ: Հայաստանի և Ադրբեջանի միջև պետական սահմանը այս հատվածում գծվել է համաձայն 1920 թվականի օգոստոսի 10-ի հայ-ռուսական համաձայնագրի:

Խորհրդային տարիներին Ենոքավանը եղել է Իջևանի շրջանի կազմում:

Ենոքավանը համարվում է մարզի փոքր բնակավայրերից մեկը, բնակչությունը՝ 537 մարդ:

Բարձրությունը ծովի մակերևույթից 1150մ է: Կլիման մեղմ է, ամռան և ձմռան ջերմաստիճանները չափավոր են: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը կազմում է +13C, իսկ տեղումները՝ 700–900 մմ: Գարունը կարճատև է և անձրևային, աշունը մեղմ ու տևական: Համայնքը գտնվում է ակտիվ սեյսմիկ գոտում:

Տարածքը հարուստ է անտառներով, կրաքարերով, մարմարի պաշարներով: Հողերը գորշ և սև են, ռելիեֆը՝ կտրտված: Համայնքի ամենամեծ բնական հարստությունը անտառներն են, ալպյան արոտավայրերը, վարելահողերը: Համայնքում տեղակայված է զորամաս, «ԱԼԱՆԴ» և «ԱՊԱԳԱ» ռեզորթները և «ԼԱՍՏԻՎԵՐ» հանգստի գոտին:

Բնակավայրի տնային տնտեսությունների թիվը 162 -ն է: Բնակչության թիվը կազմում է 537 մարդ, առկա՝ 504, այդ թվում.

- տղամարդիկ՝ 268,
- կանայք՝ 269,
- մինչև 15 տարեկան երեխաներ՝ 108,
- կենսաթոշակառուներ՝ 80,
- նպաստառուներ՝ 20 ընտանիք,
- 1-3-րդ խմբի հաշմանդամներ՝ 20:

Բնակչության ընդհանուր թվից զբաղվածներ՝ 310 մարդ, այդ թվում.

Ենոքավանի հեքիաթային անտառներում

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

- գյուղատնտեսական աշխատանքներով՝ 249 մարդ,
- այլ բնույթի ոչ գյուղատնտեսական՝ աշխատանքներով՝ 16, այդ թվում. տարբեր կազմակերպություններում՝ 45 մարդ:

Ենոքավանը սահմանակից է Գետահովիտ, Աչաջուր, Սևքար, Լուսաձոր բնակավայրերին: Այն մարզկենտրոնի հետ կապված է 9 կմ բարեկարգ, ասֆալտապատ ճանապարհով, որը <-26 ավտոմայրուղու մի հատվածն է:

Բնակավայրը գազաֆիկացված է, ապահովված է գիշերային լուսավորության ցանցով:

Ենոքավանը գտնվում է անտառամերձ գոտում: Մեղմ կլիման նախալեռնային և ալպյան գոտիներում վարելահողերի, արոտավայրերի և խոտհարքների զգալի պաշարները հնարավորություն են տալիս զարգացնել գյուղատնտեսությունը, մասնավորապես անասնապահությունը:

Անտառային և ալպյան գոտիներում գտնվող տարածքները, պատմամշակութային հուշարձանները, հիանալի պայմաններ են ստեղծում զբոսաշրջության զարգացման համար:

Համայնքի ամենաուժեղ կողմը մարդկային ներուժն է:

Ենոքավանի վարչական սահմաններում ընդգրկված հողերի ընդհանուր մակերեսը կազմում 4017,09հա:

Բնակավայրի տարածքում գյուղատնտեսական նշանակության հողատեսքերից վարելահողերը կազմում են՝ 203.66, խոտհարքները՝ 590.11 հա, արոտները՝ 1074.65հա, այլ հողերը՝ 115.89 հա:

Բնակավայրի 75.51 հա հողերից տնամերձ կառուցապատումը կազմում է 51.77 հա, հասարակական կառուցապատումը՝ 1.41 հա, ընդհանուր օգտագործման հողերը՝ 10.38 հա, այլ հողերը՝ 11.80 հա, խառը կառուցապատման՝ 0.15 հա: Համայնքի հողերի սեփականաշնորհմանը մասնակցել է 193 ընտանիք, մեկ հողաբաժնի չափը կազմել է 2.6 հա:

Ենոքավանն ունի գործող/ հաստատված քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթուղթ (գլխավոր հատակագիծ, գոտևորման նախագիծ)՝ Միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթի շրջանակում (2017 թվականին մշակված և սահմանված կարգով հաստատված Հայնախագիծ ԲԲԸ կողմից), ինչպես նաև Ենոքավան համայնքային զարգացման ծրագիրը (մշակված 2016 թվականին Ի-ՎԻ Քոնսալրինգ կազմակերպության կողմից) և Ենոքավան համայնքի տարածքների հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանը՝ մաստեր պլան (մշակված 2019 թվականին Հետազննման և աշխարհագրական տեղեկատվական համակարգերի խորհրդատվական կենտրոն §Գեոգրաֆիկ| ՍՊԸ-ի և §Տավուշնախագիծ| ՍՊԸ կողմից): Այնուհանդերձ, առաջին փաստաթղթում բնակավայրը դիտարկվել է որպես միկրոռեգիոնի մեկ բաղկացուցիչ մաս և դիտարկվել այդ ենթատեքստում, մյուս երկուսում՝ դիտարկվել են հայեցակարգային դրույթներ:

1.1.4.1. Ենոքավանի տնտեսական զարգացման վերլուծություն

Ինչպես նշվում է Ենոքավանի համայնքային զարգացման ծրագրում, Ենոքավանում կան բոլոր պայմանները էկոտուրիզմի և ագրոտուրիզմի զարգացման համար: Գյուղը զբոսաշրջության կենտրոնի համբավ է ձեռք բերել: 2002-2017թթ. ընկած ժամանակահատվածում համայնքի զբոսաշրջային կապիտալում և ենթակառուցվածքներում

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
ներդրվել է մոտ 6 մլն. ԱՄՆ դոլար: Արդյունքում մոտավորապես 40 000 զբոսաշրջիկ է այցելել համայնք 2016թ., իսկ 2017թ. Ենթադանը հյուրընկալել է 50 000 այցելուի, որոնց 60%-ը՝ օտարերկրացի:

Ենթադանի տարածական պլանավորման փաստաթղթերը կազմվել են արդեն իսկ ձևավորված զբոսաշրջային բրենդների, ինչպիսիք են Էկոտուրիզմը, արկաձային և առողջարանային զբոսաշրջություն հաշվի առնմամբ: Գյուղը լեռնային հանգստավայր դարձնելու համար Ենթադանն ունի բոլոր նախադրյալները. միջին բարձրության և բարձր լեռների թարմ օդը, ապշեցուցիչ բացառիկ բնական լանդշաֆտ, մեղմ կլիմա և այլն: Հատկանշական է, որ բնակավայրը որպես հանգստավայր, զբոսաշրջության և ժամանցի կենտրոն սկսել է զարգանալ 2002 թվականից:

Տարածական պլանավորման փաստաթղթերի նախանշումներն ուղղված են նոր ներդրումային ծրագրեր ներգրավելու անհրաժեշտությանը: Ենթադանի հարևանությամբ են գործում «Ապագա» և «Ալանդ» զբոսաշրջային համալիրները, իսկ վերջերս այս բնակավայրի տարածքում կառուցվել է նոր հյուրանոց: Միաժամանակ, զարգացումը մեկնարկելու համար անհրաժեշտ է կարճ ժամկետներում կառուցել քաղաքային, հանգստավայրային և ինժեներական ենթակառուցվածքներ: Հաշվի առնելով Ենթադանի զարգացման յուրահատուկ ներուժը, պատշաճ պլանավորման և ֆունկցիոնալ առումով ճիշտ ուղղություն ընտրելու դեպքում զարգացմանն ուղղված ջանքերը կտան սոցիալական և տնտեսական տեսանկյունից շահավետ արդյունք:

Բնակավայրի տարածքում վերը նշված տնտեսական ակտիվությունը կունենա մուլտիպլիկատիվ արդյունք՝ իր ազդեցության ոլորտում ներառելով տեղական բնակչության ներգրավումը թվարկված տնտեսական գործունեության տարբեր ոլորտներում, ինչպես նաև գյուղատնտեսության և գյուղատնտեսության մեջ ներառված բնակչության համար ապահովելով արտադրանքի իրացման մշտական շուկա: Արդյունքում ընդհանուր առմամբ կբարելավվի բնակչության կենսամակարդակը:

Նախագիծը նպատակ ունի կարևոր դերակատարություն ունենալ և նպաստել Ենթադան համայնքի և ընդհանուր առմամբ Տավուշի մարզի զարգացմանը:

Միաժամանակ բազմաթիվ են արագ լուծում պահանջող խնդիրները, որոնց լուծումը թույլ կտա համայնքին օգտագործել իր ողջ ներուժը և արագորեն զարգանալ: Համայնքի հիմնական դժվարությունները կապված են ենթակառուցվածքների բացակայության հետ: Համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության հողերը հիմնականում անջրդի են և մեծ մասը չի մշակվում, արոտները մեծամասամբ գտնվում են համայնքից մեծ հեռավորության վրա, իսկ ճանապարհների վիճակն անբավարար է: Այդ պատճառով չափազանց ցածր է դրանց օգտագործման արդյունավետությունը: Համայնքի բնակչության շուրջ 50 տոկոսը կայուն եկամտի աղբյուրներ չունի, համայնքից մշտապես և ժամանակավոր բացակայողների թիվն անցնում է 60 %-ից, շարունակում են զգալի տոկոս կազմել գործազրկությունը և աղքատությունը:

Լուրջ խնդիրներ կան բնակչությանը խմելու և կենցաղային ջրով ապահովման գործում: Ջրամատակարարման ներքին և արտաքին համակարգերը կառուցվել են 80 – ական թվականների կեսերին և 2001 թվականի սկզբին:

Համայնքը հզոր հողային և անտառային պաշարներ ունի: Հողային պաշարներում արոտների զգալի չափաբաժինը նախադրյալներ է ստեղծում անասնաբուծությունը և ոչխարաբուծությունը զարգացնելու, խոշոր ֆերմերային տնտեսություններ ստեղծելու համար: Աշխարհագրական դիրքը, պատմամշակութային հուշարձանների առկայությունը և

Ենթազան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
հսկայական անտառային գոտին հրաշալի հնարավորություններ են Համայնքը զարգացնելու համար:

1.1.4.2. Բնակարանային ֆոնդ

Համայնքի բնակարանային ֆոնդը կազմված է 132 առանձնատներից, որոնց բնակ.մակերեսը կազմում է 26.37հազ.քառ. մետր:

Բնակարանային ֆոնդը հիմնականում ներկայացված է սեփական բնակելի տներով: Այս շինությունների մի մասը բավարար պայմաններում են գտնվում, մինչդեռ մյուսները վերանորոգման կարիք ունեն: Գյուղում կա բազմաբնակարան մեկ տուն (Նախկին մանկապարտեզի շենքը), որտեղ մի քանի ընտանիք է ապրում:

Բնակարանային ֆոնդը հիմնականում ստեղծվել է 20-րդ դարում: Գյուղի կենտրոնում կա երկու շենք (որոնցից մեկը տանիք չունի), որը հավանաբար կառուցվել է 19-րդ դարի վերջում կամ 20-րդ դարի սկզբում: Հնօրյա արտաքին տեսքով շինությունը՝ նախկին դպրոցը, օգտագործվում է գյուղատնտեսական նպատակներով: Օգտագործվող շինարարական նյութերից անհրաժեշտ է նշել տեղական շինարարական քարը:

Համայնքին սպառնացող հիմնական վտանգներն են բարձր տոկոս կազմող գործազրկությունը, սոցիալապես անապահով ընտանիքների թիվը, ինչպես նաև սողանքային երևույթների առկայությունը, որոնց լուծման առաջնահերթությունը պետք է դրվի բոլոր զարգացման ծրագրերի հիմքում:

1.2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՆԱԽԱԴԻՅԱԼՆԵՐ

1.2.1. Հողերով ապահովվածությունը

Տնտեսական զարգացման համար հողատարածքն ունի իր որոշիչ նշանակությունը:

Համայնքների հողային ֆոնդի առկայության համեմատական վերլուծությունը բացահայտում է գյուղատնտեսության տնտեսական զարգացման ներուժը և դրա առաջնային նախընտրելիության աստիճանը:

Ստորև ներկայացվում է Ենթազան բնակավայրի հողային հաշվետվությունը:

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հաշվառագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Հ Ա Ե Վ Ե Տ Վ Ո Ր Թ Յ Ո Ւ Ն
 Իրավունքի ֆունկցիոնալ արկարգության և բաշխման
 (ըստ նպատակային նշանակության, հողատեսչերի ու գործառնական նշանակության և սնվանականության սուբյեկտների, ամ 03/11/2020թ.)

Ձև N 22

Մարզ: 11
 (անկախում) (Կողմ)
 Համայնք: 897
 (անկախում) (Կողմ)

(հեկտարներով)

NN	Նպատակային նշանակություն	Հողատեսչ, գործառնական նշանակություն	Կողմ NN	Անխտակարգության սուբյեկտներ														
				Մեծամեծ յՁ-3+4+8+12	ՀՀ բարդացումների	Իրավաբանական անձանց	համայնքային					գյուղական						
							1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.1	1. Գյուղատնտեսական	վարելահող		203.66	171.59		22.01			13.14	8.87	10.06					10.06	
1.2		բազմ տնկատնկեր																
1.2.1		արդ. բույսեր																
1.2.2		բուսերի այգի																
1.2.3		այլ բազմամյա																
1.3		խոտհարց		590.11	275.55		38.85			13.02	25.83	275.71					275.71	
1.4	արոտ		1074.65	3.91		100.92			0.28	100.64	969.82					969.82		
1.5	այլ հողատեսչեր		115.89			29.99			1.81	28.18	85.90					85.90		
1		Ընդամենը	1984.31	451.05		191.77			28.25	163.52	1341.49					1341.49		
2.1	2. Շինակալարեր	բնակելի		51.77	51.77													
2.1.1		արդ. բնակ		51.46	51.46													
2.1.2		աղյուսակային (առ. հասարակական)		1.41	0.23		0.44				0.44	0.74	0.74					
2.3		խաղող		0.15			0.15				0.15							
2.4		ընդհանուր		10.38			10.38				10.38							
2.5		այլ հողեր		11.80			11.80			0.13	11.67							
2		Ընդամենը	75.51	52.00		22.77			0.13	22.64	0.74	0.74						
3.1	3. Արդյունաբերական, արհեստագործական և այլ արտ. նշանակության	արդյունաբերության																
3.2		գյուղատնտեսական		4.97	3.03		0.67			0.67	1.27					1.27		
3.3		գյուղատնտեսական		0.04			0.04				0.04							
3.4		ընդհանուր		5.01	3.03		0.71				0.71	1.27					1.27	
4.1	4. Ենդեղյան կապի ստանդարտի և այլ արտ. նշանակության	Ենդեղյան կապի		0.04		0.01	0.03				0.03							
4.2		կապի																
4.3		տրանսպորտի կրողներ		0.33						0.01	0.01	0.33					0.33	
4.4		Ընդամենը		0.39		0.01	0.05			0.01	0.04	0.33					0.33	
5.1	5. Հատուկ նպատակային տարածքների	բնակարանական																
5.1.1		արդ. բնակ																
5.1.2		արդ. բնակ																
5.1.3		արդ. բնակ																
5.2		արտոթափման																
5.3	հանգստի		0.15	0.06	0.09													
5.4	սպորտային և		11.14			1.86				1.86	9.28					9.28		
5		Ընդամենը	11.29	0.06	0.09	1.86				1.86	9.28					9.28		
6	6. Հատուկ նպատակային	Ընդամենը		13.73							13.73					13.73		
7.1	7. Անտառային	անտառ		1907.91							1907.91	15.60	0.20			1923.71		
7.2		թփառ		15.24							15.24	0.42				15.66		
7.3		վարելահող																
7.4		խոտհարց																
7.5		արոտ																
7.6		այլ հողեր																
7		Ընդամենը	1923.15								1923.15	16.02	0.20			1939.37		
8.1	8. Ջրային	գետեր		3.67							3.67					3.67		
8.2		ջրամբարներ		0.02			0.02				0.02					0.04		
8.3		լճեր																
8.4		ջրանցքներ																
8.5		նիւզրուտեղ, և		0.01			0.01				0.01					0.02		
8		Ընդամենը	3.70			0.03				0.03	3.67			1.62		2.05		
9.1	9. Պահեստային	արդյունաբերական																
9.2		ավազաններ																
9.3		ճահիճներ																
9.4		այլ անօգտագործելի																
9.5		Ընդամենը																
9		Ընդամենը																
ԸՆԴԱՄԵՆԱԸ ՀՈՂԵՐ Վ՝ 2+3+4+5+6+7+8+9				4017.09	506.14	0.10	217.19			28.39	188.80	3293.66	16.76	1.82		3275.08		

1.2.2. Տնտեսական զարգացման ուղղվածությունը

Սույն բաժնում ներառված է նաև գյուղերում և Իջևան քաղաքում միջազգային կազմակերպությունների աջակցությամբ հասարակական կազմակերպությունների ուսումնասիրությունների հիման վրա կատարված — եզրահանգումները: Աշխատանքը հիմնականում վերաբերում է Իջևան քաղաքի և հարակից գյուղերի տնտեսության զարգացման հիմնախնդրին:

Բնակավայրերում տեղական թիմի և փորձագետների համատեղ աշխատանքի արդյունքում բացահայտվել են մրցակցային առավելությունները: Հետագա նախաձեռնությունները և տնտեսության զարգացման հեռանկարները քննարկվել և

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

վերլուծվել են մրցակցային առավելությունների ընդհանուր համատեքստում: Այդ մրցակցային առավելություններն են.

Բնական ռեսուրսներ

1. անտառների պաշարներ՝ հատապտուղներով և մրգով հարուստ,
2. տարածքների ուղղաձիգ գոտիականության շնորհիվ, բազմազան, մեղմ և բարենպաստ կլիմա,
3. էկոլոգիապես մաքուր միջավայրում ստացվող մթերքի արտադրանք,
4. գեղատեսիլ բնություն և պատմամշակութային հուշարձաններ, հնավայրեր,
5. ճանապարհատրանսպորտային խաչմերուկ:
6. Մասնագիտական, մարդկային ռեսուրսներ
7. գինեգործներ,
8. մեղվաբույծներ,
9. փայտամշակողներ,
10. ավանդական յուրահատուկ ուտեստներ պատրաստողներ,
11. տարբեր ավանդական արհեստների մասնագետներ,
12. համայնքներում համագործակցային միջավայր, հասարակական ակտիվություն, գործարարության միտված մարդկանց մեծ քանակ:
13. Տեխնոլոգիական
14. տնական գինու, օղու ուտեստի ավանդական տեխնոլոգիաներ,
15. փայտամշակման տեխնոլոգիաներ:

Իջևանի և հարակից գյուղերի տնտեսության հիմնական ճյուղերը վերլուծելիս հաշվի է առնվել, թե որտեղ է կենտրոնացած աշխատող բնակչության մեծ մասը, և որտեղ է ստեղծվում ամենամեծ եկամուտը: Գնահատվել են այս ճյուղերի զարգացման վրա ազդեցություն ունեցող գործոնները, օժանդակող ճյուղերի, անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների հասանելիությունն ու ճյուղում առկա պահանջարկն ու որակը: Ուշադրություն է դարձվել ճյուղերի շահութաբերության վրա՝ համեմատած այլ ճյուղերի և համայնքների (որոշ դեպքերում տարածաշրջանների և հանրապետության միջին) ցուցանիշների հետ:

Համայնքների տնտեսության մեջ առկա ճյուղերը խմբավորված են ըստ երեք հիմնական խմբերի, ինչը հիմք է հանդիսանում հեռանկարային տնտեսական զարգացման հիմնական ուղղությունները սահմանելու համար:

1.2.3. Ռազմավարական ճյուղերը

Այս ճյուղերը զարգացման մեծ պոտենցիալ և պահանջարկ ունեցող ճյուղերն են, որոնք հիմնված են համայնքների մրցակցային առավելությունների վրա, և մրցունակ են ինչպես ՀՀ այլ շրջաններում, մարզում, տարածաշրջանում, այնպես էլ միկրոռեգիոնալ մակարդակում և զգալի արդյունքների հասնելու պայմանով նաև արտերկրներում, (հերթականությունը ներկայացված է ըստ առաջնության).

1. Գյուղատնտեսություն. անասնաբուծության, բուսաբուծության, այգեգործության, ա.թ. օրգանական տեխնոլոգիաների զարգացում, ագրոմշակույթի մակարդակի բարձրացում
2. Գյուղմթերքի վերամշակում. կաթի մթերում և կաթնամթերքի, ա.թ. պանրի արտադրություն, արդյունավետության և արտադրական որակի բարձրացում, ապրանքային տեսքի և չափերի ստանդարտների ներդրում, մսի վերամշակման

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում կազմակերպում, անասնակերի՝ առվույտի, խտացված և համակցված կերերի արտադրություն (կաղին, տերև, եգիպտացորեն, հաղարջ և այլ) արտադրություն

3. Անտառտնտեսություն, հավաքչարարություն (որի հիմքում ընդարձակ անտառային հողատարածությունների և դրանցում առկա պտղատու ծառերի, հատապտուղների և ուտելի բույսերի առկայությունն է)
4. Սննդամթերքի, հատապտուղից և մրգից ոգելից խմիչքի և ըմպելիքի արտադրություն
5. Կրթություն՝ մասնագիտական ըստ ռազմավարական ոլորտների և բարձրագույն
6. Զբոսաշրջություն և հյուրընկալություն. զբաղմունքի, ժամանցի և սպասարկման տեսականու ընդարձակում՝ մարզական, էքստրեմալ, արշավային, ճանաչողական, ագրո-, պատմամշակութային և այլ, հյուրանոցներ, հյուրատներ, կացարաններ, հասարակական սնունդ՝ ազգագրական և միջազգային ստանդարտների և այլն)
7. Գյուղատնտեսության անխուսափելի մեխանիզացմանը զուգընթաց տեխնիկական միջոցների սպասարկման և նորոգման կենտրոնի հիմնում

1.2.4. Զարգացող ճյուղերը

Կայուն զարգացող կամ հագեցած ճյուղեր, որոնք մասամբ են հիմնված տեղական մրցակցային առավելությունների վրա: Մրցունակ են ներքին և արտասահմանյան շուկայում, զիջում են ՀՀ այլ մարզերին, սակայն ունեն որոշակի դրական ազդեցություն համայնքների տնտեսության զարգացման վրա.

1. Շինարարական նյութերի, քարի, գաջի և այլն արտադրություն,
2. Փայտամշակում,
3. Ոգելից խմիչքի և ըմպելիքի արտադրություն,
4. Ծառայություններ:

1.2.5. Հագեցած ճյուղերը

Ճյուղեր, որոնք մեծ տարածում ունեն և արդեն բավարարում են պահանջարկը, այս ճյուղերում սպասելի է միայն որակական զարգացում և ծավալի ինքնակարգավորում.

1. Առևտուր,
2. Հացի և հացաբուլկեղենի արտադրություն:

1.2.6. Գյուղատնտեսություն

Ենթադրվանում գյուղատնտեսությունը արտադրության հիմնական ոլորտն է: Զարգացած է անասնաբուծությունն ու գյուղատնտեսական կուլտուրաների մշակումը: Այստեղ ստեղծվել է անասնապահական և ոչխարաբուծական մի քանի և այծաբուծական մեկ ֆերմա: Անասունների արոտահանման մասին տեղեկություններ չկան:

Ենթադրվանում արտադրվող գյուղատնտեսական մթերքը մատակարարվում է տեղական զբոսաշրջության ոլորտի կարիքների նպատակով, և հասցվում է մարզկենտրոն: Նրանք արտադրում են մսամթերք և կաթնամթերք, մուրաբաներ տեղում հավաքած հատապտուղներից, մեղր և թեյ՝ սարերից հավաքած խոտաբույսերից: Գյուղում կա հյուրատուն, որի սեփականատերը պատրաստում է գինի հարևան համայնքներից ձեռք բերված խաղողից: Արտադրանքը համապատասխանում է օրգանական ապրանքներին ներկայացվող

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

չափանիշներին, սակայն այն դեռևս բրենդավորված, փաթեթավորված և պիտակավորված չէ: Ենթադրյալում կա հացաբուլկեղենի չորս արտադրամաս: Գործում է կաթոցային ոռոգման համակարգով ապահովված 400 քառ. մ տարածքով ջերմատուն: Որսորդական տնտեսությունների զարգացումը մեծ ներուժ ունի: Մելիորացիայի և ոռոգման համակարգը չի գործում: Գյուղն ունի պետության կողմից վարձված մեկ անասնաբույժ, և հետևաբար դեղորայքն ու անասնաբուժական սարքավորումները ևս հատկացնում է պետությունը: Գյուղատնտեսության բնագավառում բնակչության զբաղվածությունը կազմում է 50 տոկոս:

Գյուղատնտեսության զարգացած ճյուղերն են համարվում հացահատիկային մշակաբույսերի՝ ցորենի և եգիպտացորենի մշակությունը: Համայնքում զբաղվում են նաև կարտոֆիլի մշակությամբ: Ավանդական արդյունավետ ճյուղերն են խոշոր եղջերավոր անասնաբուծությունը, ոչխարաբուծությունը և մեղվապահությունը:

Գյուղացիական տնտեսությունները 162-ն են: Տնտեսություններում պահվում է 441 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն, որից կովեր՝ 185 գլուխ; 105 մեղվաընտանիք; 76 գլուխ խոզ, 456 գլուխ այծ ու ոչխար, 1874 հավ:

Տարեկան զգալի քանակությամբ կաթ և միս է արտադրվում /շուրջ 296 տ կաթ, 43 տ միս/:

Արդյունաբերական ոլորտի ձեռնարկություններ չեն գործում, հանքավայրեր չեն շահագործվում, շրջակա միջավայրը աղտոտման չի ենթարկվում:

Խմելու ջրի ջրավազանների և ջրամբարների պահպանության վիճակը բավարար է: Համայնքային և պետական անտառային ֆոնդում պահպանվում են բնօգտագործման կանոնները, սակայն լուրջ խնդիրներ կան կենցաղային աղբից և թափոններից շրջակա միջավայրի պաշտպանության գործում:

Դպրոցական կրթությունը Ենթադրյալում հարյուրամյակի պատմություն ունի:

Ներկայումս Համայնքում գործում է մեկ միջնակարգ դպրոց /79 աշակերտներով/:

Միջնակարգ դպրոցում կրթության ու դաստիարակության ոլորտում զբաղված են 25 մարդ, նրանցից 13-ը մանկավարժներ են բարձրագույն կրթությամբ:

Համայնքում գործում է 1 բուժ կետ, որը գտնվում է բավարար վիճակում, ինչպես նաև առևտրի 4 կետ, որոնք հիմնականում բավարարում են բնակչությանը սննդով ապահովելու կարիքները և գտնվում են բավարար վիճակում: Մրցակցային պայմաններում բարձրանում է նաև սպասարկման մակարդակը:

1.2.7. Զբոսաշրջություն

Ենթադրյալի բնակչության հիմնական զբաղվածությունը գյուղատնտեսության և տուրիզմի ոլորտներում են: Երիտասարդության շրջանում գործազրկության մակարդակը բարձր է: Կառուցվածքային գործազրկությունը նկատելի է, ինչը պայմանավորված է որակավորում ունեցող աշխատուժի բացակայությամբ: Անհրաժեշտ է պարզել մեկ շնչին բաժին ընկնող համախառն ներքին արդյունքը և համեմատել այն տարածաշրջանի և երկրի մակարդակով ցուցանիշների հետ: Սահմանափակ հզորությամբ գործող փայտամշակման արտադրամասը միակ արդյունաբերական կառույցն է:

Աշխատունակ տարիքի բնակչությունը հիմնականում արտագնա աշխատանքի է մեկնում մարզկենտրոն՝ Իջևան, մայրաքաղաք և արտերկիր (հիմնականում Ռուսաստան): Միգրացիայի բալանսը հիմնականում պետք է պարզել միգրացիայի բնույթի հետ միասին՝ կրթություն

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

ստանալու նպատակով և արտագնա աշխատանքային միգրացիա: Ենթադանում կա մի քանի հայրենադարձ, ովքեր եկել են զբոսաշրջային ծառայությունները զարգացնելու նպատակով: Տուրիզմով զբաղվող (հյուրանոցներում և արկածների պարկում աշխատող) անձինք Ենթադան աշխատանքի գալիս են մարզկենտրոն Իջևանից: Ենթադանի զարգացման հիմնադրամում կա մայրաքաղաքից եկած աշխատակից:

Իջևանի տարածաշրջանը, համարվելով Հայաստանի հյուսիսային դարպասը, անկասկած աչքի է ընկնում զբոսաշրջության զարգացման հեռանկարային մեծ պոտենցիալով՝ ներառելով բնական, պատմամշակութային ժառանգություն և գեղատեսիլ բնության տեսարժան վայրեր, հարուստ և յուրահատուկ մշակույթ:

Իջևանի տարածաշրջան տարեկան մտնում է արտասահմանից եկած 500–700 (թիվը ներառում է նաև արտասահմանից եկած հյուրերին, ովքեր այցելել են առողջական, ճանաչողական, աշխատանքային, մարզական և այլ նպատակներով) այցելու: Այցելող զբոսաշրջիկների վերաբերյալ վիճակագրություն չի անցկացվում, այս թվերը վերցված են ոլորտը սպասարկող կազմակերպությունների հետ հարցազրույցներից և կրում են մոտավոր բնույթ:

Հայաստանի տարբեր մարզերից տարեկան 3000 ներքին զբոսաշրջիկ ևս (այս թիվը ներառում է նաև կարճաժամկետ հյուրեր ՀՀ այլ շրջաններից, որոնք այցելել են առողջական, ճանաչողական, աշխատանքային, մարզական, տոնական և այլ նպատակներով) այցելում են վերը նշված տարածքները:

Զբոսաշրջության զարգացումը գտնվում է ՏԻՄ, ՀԿ և որոշ հիմնադրամների ուշադրության ներքո: Ենթադանում արդեն կառուցվել, իսկ Իջևանում սկսվել է տեղական տեղեկատվական և տուրօպերատորական կենտրոնի ստեղծման աշխատանքները: Տեղական տուրօպերատորական գործունեություն են իրականացնում երեք կազմակերպություններ, որոնք մատուցում են կոմպլեքս ծառայություններ և հիմնականում իրենց ներքին գործունեության համար են ներառում զբոսաշրջիկներին:

Այդ երեք կազմակերպություններն են՝ «Լաստիվեր», «Ապագա տուր» և «Մայիսյան կամուրջ»-ը: Հյուրերին ընդունում և սպասարկում են 10 հյուրանոց և երկու հյուրատուն, որոնք կարող են սպասարկել օրական մինչև 200 մարդ:

Համայնքի կենտրոնական բնակավայրում՝ Իջևանում ևս սկսվել են աշխատանքներ նոր հյուրանոցային համալիրի կառուցման ուղղությամբ, կվերականգնվի ևս մեկ հյուրանոց, կառուցվում են երկու նոր հյուրատներ, որոնք, ընդհանուր առմամբ կկարողանան սպասարկել ևս 60 այցելու:

Թեև Ենթադանն իրենից ներկայացնում է ինքնաբավ զբոսաշրջային ենթակառուցվածքով բնակավայր, այնուհանդերձ հարակից՝ համայնքի կենտրոնում գործում է 12 հասարակական սննդի վայր, որոնք կարող են սպասարկել օրական մինչև 600 մարդ: Իջևանում է գտնվում 3000 հանդիսատեղով ֆուտբոլային մարզադաշտը, ինչը մարզական տուրիզմի զարգացման հիմնաքարերից է:

Հայտնի է Իջևանի դենդրոպարկը, ուր կան մեծ քանակությամբ յուրահատուկ բույսեր, Կենտրոնական զբոսայգին, որտեղ տեղադրված են տարբեր երկրների քանդակագործների ստեղծագործություններ, գործում են երկրագիտական թանգարանը և պատկերասրահը:

Տարածաշրջանում են գտնվում բազմաթիվ պատմամշակութային հուշարձաններ, գեղատեսիլ վայրեր՝ ինչպիսիք են Ծովիզը, Մակարավանքը, Կիրանց վանքը, Վարդան

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում
Մամիկոնյանի ծառը, Աշոտ Երկաթի չինարի ծառը, միջնադարյան կամարակապ կամուրջներ, Փոքր Անապատ հնավայրը և այլն:

Զբոսաշրջության զարգացման առումով առանձնանում է Ենթադրյալ համայնքի տարածքում հիմնված և տարիներ շարունակ գործողությունների և ծառայությունների շարքը ընդլայնող «Ենթադրյալի զարգացման հիմնադրամի» ջանքերով գործող՝ «Ապագա ռեզորթ», «Լաստիվեր» և «Յելլ Պարկ» զբոսաշրջային, ակտիվ և պասիվ հանգստի ծառայություններ մատուցող կենտրոնները: Դրանց նվաճումների զգալի մասը տարածվում է նաև ի օգուտ Իջևան քաղաքի զբոսաշրջության ոլորտին:

Միջազգային զբոսաշրջային այցերը Վրաստան զգալի աճ են գրանցել անցած 3 տարիների ընթացքում: Ակնկալվում է, որ նման միտումները կպահպանվեն: Քուբայիսի միջազգային օդանավակայանը առաջիկա տարիներին կընդլայնվի և ավելի շատ զբոսաշրջիկներ կգրավի: Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Վրաստան այցելող զբոսաշրջիկները նաև այցելում են Կովկասյան այլ երկրներ, Վրաստանում զբոսաշրջության աճը դրական ազդեցություն կունենա նաև Հայաստանի զբոսաշրջության ոլորտի վրա:

Բնակավայրի համալիր հետազոտման արդյունքում ձևավորվել են հետևյալ հնարավորությունները՝ 4 ֆունկցիոնալ հնարավորություններ, որոնք կարելի է ստեղծել կամ զարգացնել Ենթադրյալում և Ապագա Ռեզորթ հյուրանոցային համալիրում:

- **Օդային էքստրեմալ սպորտային զբոսաշրջություն.** «Յելլ Պարկ», Եվրոպայում մրցունակ զիփլայններից մեկը, կարող է լավ հիմք ծառայել օդային էքստրեմալ սպորտային զբոսաշրջության այլ վայրերի զարգացման և տվյալ վայրը որպես օդային էքստրեմալ սպորտային զբոսաշրջության կենտրոն ճանաչելի դարձնելու համար:
- **Էկոլոգիական և գյուղական զբոսաշրջություն.** անասնապահությունը մշտապես հանդիսացել է Ենթադրյալ գյուղի բնակչության հիմնական զբաղմունքը: Շատերն այստեղ ֆերմաներ ունեն, հետևաբար, կարծում ենք ագրո-տուրիզմի ներուժի դիտարկումը այս գյուղի զարգացման բնական ուղի կարող է հանդիսանալ:
- **Զույգերով հանգիստ և հարսանեկան հանդիսություններ.** վերջին շրջանում զույգերն ավելի ու ավելի հաճախ են սկսել նախընտրել գյուղական տիպի պսակադրությունները և հարսանեկան արարողությունները, ինչը գլոբալ միտում է: Կարծում ենք, Ապագա Ռեզորթն ունի համապատասխան ներուժ զույգերի սիրելի վայր դառնալու համար:
- **Բացօթյա ժողովներ.** կորպորատիվ և ուսուցողական հանդիպումները մեծ պահանջարկ են վայելում կազմակերպությունների և մեծ խմբերի շրջանում, հատկապես զբոսաշրջային ոչ ակտիվ սեզոնին:

1.2.7.1. Զբոսաշրջային վիճակագրություն (ոչ պաշտոնական)

Բնակավայրի համար իրականացված քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի շրջանակում կատարված տվյալների բազայի և վիճակագրության ուսումնասիրության արդյունքում ձևավորվել է հետևյալ պատկերը:

Ներքին զբոսաշրջության ծախսերը կազմել են 2017թ.-ի ՀՆԱ-ում զբոսաշրջության ուղղակի ներդրումների 16,2%-ը մինչդեռ օտարերկրյա զբոսաշրջիկների ծախսերը կամ միջազգային զբոսաշրջությունից ստացված եկամուտները կազմել են 83,8%-ը:

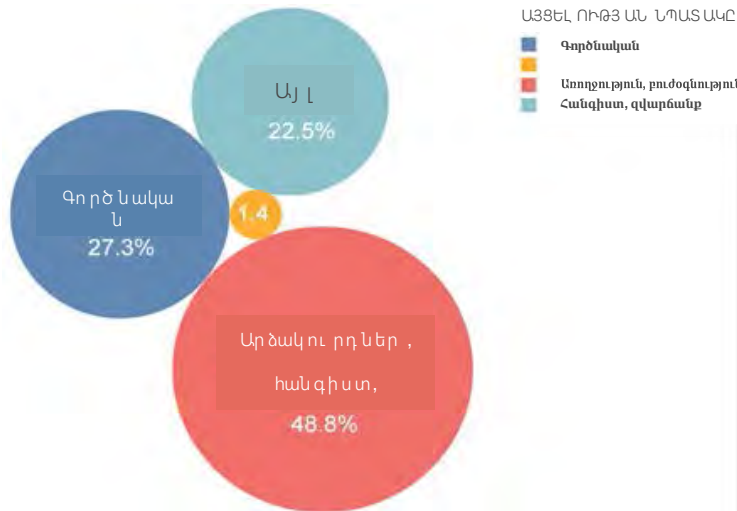
Եկամուտ ապահովող հիմնական երկրները 2018թ.

- Ռուսաստան 21%
- ԱՄՆ 13,9%

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

- Իրան 6,8%
- Վրաստան 2,3%

Այցելության նպատակը

1.2.8. Անտառտնտեսություն

Անտառտնտեսության զարգացման անտառային կոմիտեի §Հայնատառ! ՀՈԱԿ-ի Իջևանի անտառտնտեսության և Սևքարի անտառտնտեսության 2021-2030 հաստատված կառավարման պլանները³. ծրագրի շրջանակներում պետությունն իրականացնում է անտառային ոլորտի բարեփոխումներ, որը նախատեսում է քայքայված անտառային ռեսուրսների վերականգնում, անտառածածկի ավելացում, անտառների բնապահպանական, սոցիալական և տնտեսական նշանակության գործառույթների պահպանում ու զարգացում, պաշարների շարունակական և արդյունավետ օգտագործում:

1.3. ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1.3.1. Լանդշաֆտի բնութագիրը

Բնակավայրի վարչական սահմանում ընդգրկված տարածքների լեռնային լանդշաֆտը բնութագրվում է որոշակի յուրահատկություններով: Դա արտահայտվում է լանդշաֆտի բաղադրիչների (անտառ, բացատներ, գյուղատնտեսական հողատեսքեր) համամասնության մեջ, դրանց տեղադրվածության, լանջերի արևահայացության, թեքությունների, ձորերով, ձորակներով ու խանդակներով ջլատվածության տարբերակներում: Հատկանշական է նաև ժայռոտ բարձունքների, լեռնագագաթների դերը, որպես ակտիվ ուղղաձիգ տեսողական շեշտեր, համայնապատկերի ընդհանուր տարածական բնական հորինվածքի ընկալման և տարածքում կողմնորոշվելու առումով:

Վերը նշված բնական տարածական նախադրյալները հիմք են հանդիսացել բնակավայրերի, որպես ինքնուրույն միավորների ձևավորման համար: Եվս մեկ կարևոր նախադրյալ է նաև տարածքի ջրաբանական կառուցվածքը: Տարածաշրջանի բնակավայրերը գտնվում են գետերի և գետակների հովիտներում կամ լեռնալանջերի թեք ու գոգավոր հարթակներում: Ենթադրված տարածքը «կախված» է Սառնաջուր գետի կիրճի ապառաժ անդունդի եզրին:

³ https://armforest.am/?page_id=188

1.3.2. Ռելիեֆը

Լեռնաբանական պատկերը կազմված է մի շարք խոշոր լեռնային գոյացումներից և դրանց բազմազան լեռնաճյուղավորումներից: Արևմտյան մասում գտնվում են Իջևանի լեռները, որոնք Թեղուտ - Հաղարծինից սկսած ձգվում են դեպի հյուսիս, հասնելով Գետահովիտի մոտ, որտեղ արևմուտք-արևելք, լայնական ուղղությամբ Մթնասարի լեռներն են: Սառնաջուր գետի կիրճից հյուսիս Ենոքավանի սարալանջերն են:

Ճյուղավորվելով դեպի հյուսիս տարածքի նիշերը նվազում են մինչև ՀՀ պետական սահման: Արևելքում՝ հարավից դեպի հյուսիս-արևելք հսկայական ժայռային «պատերով» բարձրանում են Հախսումի լեռները, որոնք բաժանում են Իջևանի և Բերդի տարածաշրջանները:

Ենոքավան բնակավայրի 75.51 հա տարածքի նիշերը տատանվում են՝ 1075 մ ծ.մ. արևելքում, 1125 մ ծ.մ համայնքապետարանի մոտ. և 1171 մ ծ.մ. արևմտյան մասում: Համայնքի հարավային սահմանը գտնվում է Սառնաջուր գետահովտի բարձր զառիթափի եզրին: Բնակավայրի սահմաններում հորիզոնական նիշերի անկումը կազմում է 96 մ:

Ենոքավանի 4017.09 հա վարչական տարածքի հորիզոնական նիշերն են. արևմուտքում՝ 1735-2000 մ ծ.մ., հյուսիսում՝ 1500-1800 մ, արևելքում՝ 880-1000 մ ծ.մ., հարավում՝ 1000-2400 մ ծ.մ:

1.3.3. Տեղագրական անվանումները

Լանդշաֆտի բնութագրման մեջ հատկանշական են համայնքների տարածքներում դարերն ի վեր անվանակոչված գետերն ու գետակները, լանջերի առանձին հատվածները կազմող հողահանդակները՝ «հանդերը», հնավայրերը և այլն:

Ենոքավանի տեղագրական անվանումներն են, «Սառնաջուր» գետը, որը հարավից վտակ ունի և տեղամասեր, «Մասնահանդ», «Ձորի բերան հանդ», «Նվազ հանդ», «Կռու պոպոքնուտ հանդ», «Առվտնոց հանդ», «Շնաքար հանդ», «Ավաձաքար հանդ», «Լճի տաշտ հանդ», «Խնձնուտ հանդ», «Թեղուտ հանդ», «Մանդուրլանջ հանդ», «Դոլիկ հանդ», «Ճեղի լանջ հանդ»: Հեռվում կա նաև «Օկոն» կոչվող տեղամասը, որը առաջներում ծառայել է որպես անասնապահական ձմեռանոց: Կան նաև մի շարք բնավայրեր. «Մորուտմատ», «Ծակմատ», «Կախալանջ», «Կարճմատ», «Հոհաննես»:

Այս ամենը, անտառները, թփուտները, խոտածածկ բացատներն ու արտերը կազմում են չքնաղ բնական լանդշաֆտի համայնապատկերներ:

1.3.4. Բնակլիմայական պայմանների վերլուծություն

1.3.4.1. Կլիմա

Կլիման բարեխառն է: Ձմեռը տևական և համամատաբար ցուրտ է, թույլ քամիներով, բավական կայուն ու հաստ ձնածածկ շերտի գոյացումով: Ամառը տաք է, չոր:

Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը կազմում է 10.8°C, հունվարինը՝ 0.6°C, ապրիլինը՝ 10.1°C, հուլիսինը՝ 21.2°C, հոկտեմբերինը՝ 11.6°C: Ջերմաստիճանի ամսական ամալիտուդան 8.6°C է: Բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը -23°C և դիտվել է դեկտեմբերին, բացարձակ առավելագույնը՝ +37°C է և դիտվել է օգոստոսին: Հողի մակերևույթի վրա միջին տարեկան ջերմաստիճանը 9°C է: հունվարին՝ -5°C, իսկ հուլիսին՝ 23°C:

Օդի միջին տարեկան ճնշումը 861.0 մբ է, բացարձակ խոնավությունը 8.2 մբ է, իսկ հարաբերականը՝ 72%:

Տարվա ընթացքում տեղումների քանակը՝ 563 մմ: Տեղումների առավելագույնը դիտվում է հունիսին՝ 74 մմ, իսկ նվազագույնը դեկտեմբերին՝ 16մմ:

Ձյան տեսքով տեղումների քանակությունը 124 մմ է: Նոյեմբերի 13-ից դիտվում է կայուն ձնածածկույթ, որը վերանում է ապրիլի 5-ին: Ձյան ծածկոցի առավելագույն շերտի բարձրությունը 63 սմ է, նվազագույնը՝ 1 սմ:

1.3.4.2. Տեղանքի ռելիեֆ

Ենոքավանի գյուղական համայնքը գտնվում է ծովի մակերևույթից 750-2425մ բարձրության սահմաններում: Ենոքավան գյուղի մի մասը կառուցված է մոտ 1100մ բարձրության վրա, մինչդեռ դրա զբոսաշրջային համալիրը (հանգստի և ժամանցի գոտին) գտնվում է 1300մ բարձրության վրա և ավելի բարձր (1280 - 1465մ): Համայնքի տարածքն ունի արտահայտված ռելիեֆ՝ հարավից սահմանափակված Սառնաջուր գետի 7 խորը ժայռոտ կիրճով: Այստեղ կան խմելու համար օգտագործվող բազմաթիվ աղբյուրներ:

1.3.5. Ինժեներաերկրաբանական պայմանները

Կատարվել է տարածքի ինժեներաերկրաբանական պայմանների ուսումնասիրություն: Տարածքների ինժեներաերկրաբանական պայմաններերն ուսումնասիրելու նպատակով, համաձայն առաջադրանքի, կատարվել է տարածքի ակնադիտական տեղագնում 1:5000 մասշտաբի տեղագրական հիմքի վրա ստացված 1:10000 մասշտաբի տեղագրական քարտեզի մեխանիկական խոշորացման եղանակով:

Դիտակետերի նկարագրությունը, տարածքի ինժեներաերկրաբանական շրջանացման սխեմատիկ քարտեզը (Մ 1:10000)՝ դիտակետերի տեղադրումով, բերվում է Հավելված 3-ում «Տարածքի ինժեներաերկրաբանական պայմանների մասին եզրակացություններ և սեյսամոֆիկոշրջանացման հետազոտությունների մասին հաշվետվություն»:

Ելնելով շինարարության համար պիտանելիության աստիճանից, ինժեներական նախապատրաստման աշխատանքների բնույթից ու ծավալից, երկրաբանա-լիթոլոգիական կտրվածքից, գեոմորֆոլոգիական նշաններից, հիդրոերկրաբանական պայմաններից, ֆիզիկաերկրաբանական պրոցեսների զարգացումից, տարածքում անջատված է երկու

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

ինժեներատեխնիկական շրջան՝ պայմանականորեն բարենպաստ և անբարենպաստ շինարարության համար:

Ընդհանուր տեղեկություններ

ՀՀ Տավուշի մարզի Ենթադրյալ գյուղի տարածքի գոտիավորման նախագծի մշակման համար կատարվել է նշված տարածքի ինժեներատեխնիկական պայմանների ուսումնասիրություն շուրջ 150 հա մակերեսի վրա:

Տարածքի ինժեներատեխնիկական պայմաններին ուսումնասիրելու նպատակով, համաձայն առաջադրանքի, կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

- տարածքի ակնադիտական տեղազննում 1:5000 մասշտաբի տեղագրական հիմքի վրա (ստացված 1:10000 մասշտաբի տեղագրական քարտեզի մեխանիկական խոշորացման եղանակով),

Դիտակետերի նկարագրությունը, տարածքի ինժեներատեխնիկական շրջանացման սխեմատիկ քարտեզը (Մ 1:10000)՝ դիտակետերի տեղադրումով, բերվում են հավելվածներում:

2.5.1. Տարածքի համառոտ ինժեներատեխնիկական բնութագիր

Ենթադրյալ գյուղը գտնվում է Տավուշի մարզի հյուսիս-արևմտյան մասում, Իջևան մարզկենտրոնից շուրջ 3 կմ հեռավորության վրա:

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից տարածքը գտնվում է Գուգարաց լեռնաշղթայի արևելյան ճյուղավորման արևելյան հատվածի հարավային երոզիոն-ակումուլատիվ լանջի վրա, որի ստորին եզրը զառիթափ իջնում է դեպի Սառնաջուր գետի հունը, խորը հովտի երոզիոն-դենուդացիոն և լանջերի վրա: Ռելիեֆը կտրտված է, բավականին անհարթ, լանջերի մեծ թեքություններով, գետի ողողահունային մասում՝ բավականին հարթ:

Տարածաշրջանի և տարածքի երկրաբանական կառուցվածքը ներկայացված է վերին յուրայի նստվածքային ապարներով՝ կրաքարերով, դոլոմիտներով, քվարցիտներով, ծածկված չորրորդական հասակի էլուվիալ-դելուվիալ, ալուվիալ-պրոլուվիալ, կոլուվիալ կավային, ավազային, խոշորաբեկոր գոյացումներով:

Տարածքի երկրաբանա-լիթոլոգիական կառուցվածքը բերվում է դիտակետերի դաշտային նկարագրության տվյալների հիման վրա.

Շերտ 1	– կավավազ և ավազակավ գորշ, դարչնագույն, տեղ-տեղ կարբոնատացված, սակավախոնավ, պինդ և կիսապինդ, խճով, խճավազով: Չորրորդական դելուվիալ գոյացումներ:
Շերտ 2	– խիճ խճավազով, մանր մեծաբեկորներով, գորշ և բաց գորշ կավավազի ու ավազակավի լցանյութով 20-30%: Չորրորդական էլուվիալ-դելուվիալ գոյացումներ:
Շերտ 3	– ժայռային ապարներ, ներկայացված՝ կրաքարերով, դոլոմիտներով, ճեղքավոր, հողմահարված: Վերին յուրայի նստվածքային գոյացումներ:

Գրունտների ֆիզիկամեխանիկական բնութագրերի միջինացված նորմատիվային ցուցանիշները բերված են աղյուսակ 1-ում, համաձայն СНиП 2.02.01-83:

Աղյուսակ 1

Ֆիզիկամեխանիկական բնութագրերը	Գրունտի շերտերը		
	1	2	3

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

1. Գրունտի խտությունը, տ/մ ³	1,85	1,95	2.30
2. Ծակոտկենության գործակիցը, e	0,90	-	-
3. Ներքին շփման անկյունը, φ^I , աստիճան	20	36	-
4. Տեսակարար շաղկապվածությունը, C^I , կՊա	14	2	-
5. Դեֆորմացիայի մոդուլը, E, ՄՊա	10	40	-
6. Պայմանական հաշվարկային ճնշում, R_0 , ՄՊա	0.20	0,42	0,7
7. Կարգն ըստ սեյսմիկ հատկությունների	II	II	I

Ուսումնասիրվող տարածքում գրունտային ջրերի համատարած հորիզոն բացակայում է:

Ֆիզիկատերկրաբանական պրոցեսներն ու երևույթները ներկայացված են մակերևութային ու թույլ ձորակային էրոզիայով, սողանքային երևույթներով: Վերջիններս տարածված են գյուղի արևմտյան մասում: Սողանքային գոտու չափերն են՝ լայնությունը – 100-200 մ, երկարությունը – շուրջ 300 մ, խորությունը գլխամասում – 4-6 մ: Սողանքավտանգ տարածքի մակերեսը կազմում է շուրջ 4 հա: Սողանքը բավականին հին է, մասամբ կայունացած, սակայն որոշ տներում ձևախախտումները շարունակվում են:

Ելնելով շինարարության համար պիտանելիության աստիճանից, ինժեներական նախապատրաստման աշխատանքների բնույթից ու ծավալից, երկրաբանա-լիթոլոգիական կտրվածքից, գեոմորֆոլոգիական նշաններից, հիդրոտերկրաբանական պայմաններից, ֆիզիկատերկրաբանական պրոցեսների զարգացումից, տարածքում անջատված է երկու ինժեներատերկրաբանական շրջան՝ պայմանականորեն բարենպաստ և անբարենպաստ շինարարության համար:

1.3.6. Սեյսմիկ պայմանները

Տարածքի գրունտների հորիզոնական առավելագույն արագացումների գնահատման համար հիմք է ընդունվել «ՀՀՇՆ 20.04- «Երկրաշարժադինամակոն շինարարություն. Նախագծման նորմեր» նորմատիվային փաստաթղթում ներկայացված սեյսմիկ գոտևորման քարտեզը, ըստ որի ուսումնասիրվող տարածքը գտնվում է առաջին սեյսմիկ գոտու մեջ: Այդ գոտուն համապատասխանում է 0.2g հորիզոնական արագացման արժեքը:

Հետազոտված տարածքների սեյսմամիկոշրջանացման եզրակացությունները ներկայացված են Հավելված 3-ում «Տարածքի ինժեներատերկրաբանական պայմանների մասին եզրակացություններ և սեյսմամիկոշրջանացման հետազոտությունների մասին հաշվետվություն»

1.3.7. Շրջակա միջավայրը

Ենթադրյալ բնակավայրի գլխավոր հատակագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման բաժինը մշակվել է «տարածական պլանավորման համակցված փաստաթղթերի նախագծի «Շրջակա միջավայրի պահպանումը» բաժնի շրջանակում, որը մշակված է մեթոդական ցուցումների հիման վրա, գործող նորմատիվների, պետական ստանդարտների, բնապահպանական օրենքների և «ՇՄԱԳ կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տեխնիկական առաջադրանքի հիման վրա /1, 2/, ինչպես նաև համայնքների 2017-2021 թթ. զարգացման ծրագրերը հաշվի առնելով:

Բաժինը ամբողջությամբ ներկայացված է Հավելված 2-ում:

1.4. ՀՈՂԱՅԻՆ ՊԱՇԱՐՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.4.1. Պատմության և մշակութային ժառանգություն

Տավուշի մարզը հարուստ է պատմամշակութային հուշարձաններով. վանական համալիրներ, բերդեր, խաչքարեր, կամուրջներ և այլն: Ամենահայտնի վանքերից են՝ Գոշավանքը, Հաղարծինը, Մակարավանքը, Տավուշի բերդը և այլն: Ենոքավանում կա գործող մեկ եկեղեցի: Մշակութային ժառանգության ցանկը բաղկացած է պետական և տեղական նշանակության 56 հուշարձաններից:

Ենոքավանի մեջ է մ.թ.ա. 2-րդ-1-ին հազարամյակի “Աստղի բլուր” դամբարանադաշտը: Շրջակայքում են Սբ. Սարգիս (XIII դար), Սբ. Հովհաննես (XII-XIV դարեր), “Սբ. Օկոնախաչ” (XII-XIII դարեր) եկեղեցիներն ու Սբ. Աստվածածին (XIII դար) և Սբ. Սարգիս (XII-XIII դարեր) մատուռները:

Ըստ ցանկի, մշակութային ժառանգության որոշ հուշարձաններ գտնվում են Ենոքավանից 16-25կմ հեռավորության վրա: Դրանց թվում են՝ մ.թ.ա.

II-I և մ.թ. IV-VI, VII-VIII դարերի բերդեր, լքված միջնադարյան բնակավայրեր, XII-XX և IX-XX դարերի տափանաքարեր, եկեղեցիներ, նույն ժամանակաշրջանի ջրաղաց, քարանձավային համալիր և այլն:

Խաչքարերը Հայաստանի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության հիմնական տարրերից են: Նշված տարրերից են նաև դուդուկը և դրա երաժշտությունը, խաչքարերի սիմվոլիկան, լավաշը և դրա բաղադրատոմսը, ինչպես նաև ժողովրդական Քոչարի պարը:

Մշակութային կոթողների գրանցման փաստաթղթերը պահվում են պետական մարմինների կողմից: Մշակութային ժառանգության հուշարձանների մեծ մասը գտնվում է վատ վիճակում: Անհրաժեշտ է վերականգնողական աշխատանքների իրականացում:

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

2. ՏԱՐԱԾԱԿԱՆ ՊԼԱՆԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Տարածական պլանավորման ծրագրային փաստաթղթի մշակման նպատակը ամբողջության մեջ ներառված տարաբնակեցման համակարգի միավորի սոցիալական և տնտեսական զարգացման հիմնախնդիրները, ճանապարհատրանսպորտային և ինժեներական ենթակառուցվածքների կատարելագործումը, բնության, պատմամշակութային ժառանգության և շրջակա միջավայրի պահպանությունը, բնածին բարիքների և նախորդ սերունդների ստեղծած մարդատեխնածին նյութական արժեքների արդիականացումն ու խնայողաբար շահագործումը նպատակաուղղել ամբողջության և առանձին միավորների միջև զարգացման հիմնախնդիրների վերաբաշխման միջոցով շաղկապված որակական բովանդակային և առաջադիմական արդյունքի ստացման:

Հիմնվելով ներկա իրավիճակի և նախորդ ժամանակաշրջանի ուսումնասիրության ու վերլուծության եզրահանգման վրա՝ զերծ մնալ անիրատեսական զարգացման ծրագրերի առաջադրումից՝ բնակչության թվի աճի, տնտեսական, այդ թվում արդյունաբերական և գյուղատնտեսական ոլորտների, ինժեներական ենթակառուցվածքների կտրուկ ծավալային զարգացման և այլն: հիմնական ուղղությունները նպատակաուղղել գոյություն ունեցող հզորությունների կատարելագործմանը և բարեփոխմանը, ինչի շնորհիվ կարող են նոր հիմքեր ստեղծվել հեռանկարային զարգացման տեմպերի արագացման համար:

Զարգացման սկզբունքային ուղղությունների հիմքում ընդունել բնաշխարհի բարիքների՝ հողի, ջրի, անտառների, բնական և մարդածին լանդշաֆտային համալիրների խելամիտ և խնայողաբար օգտագործման պայմանները:

Ետևողական և շարունակական աշխատանք տանել բնակավայրերի տարածքների մաքրության պահպանման ուղղությամբ, ստեղծել աղբի և թափոնների հավաքման, կուտակման և վնասազերծման արդյունավետ համակարգ և համապատասխան տեխնիկական հզորություններ:

Բնակչության մեջ լայն քարոզչական աշխատանք տանելով զարգացման հիմքում ընդունել «կանաչ» և «խելամիտ» բնակավայրեր դարձնելու պայմանները:

Համայնքում բնակչության սոցիալական և ստեղծարարական մթնոլորտի ձևավորման նպատակով խրախուսել և ակտիվացնել հին ու նոր ավանդույթները, տեղական, տարածաշրջանային, կրոնական և պետական տոնական միջոցառումները, մարտի դաշտում զոհված հերոսների և համայնքի հասարակական կյանքում անձնական ներդրում ունեցող անձանց հիշատակման արարողությունների անցկացումը:

2.1. Զարգացման Հայեցակարգ

2.1.1. Տեսլական

Տարածքի վերլուծության և շուկայի ուսումնասիրության արդյունքում, առաջարկում ենք Ենթադրյալի (այդ թվում՝ Ապագա Ռեզորթի) ճանաչելիության բարձրացման մի քանի առանցքային գաղափարներ, որոնք թույլ կտան կիրառել տարածաշրջանի առկա և ապագա ողջ ներուժը և ապահովել զբոսաշրջային բարձր հետաքրքրություն և զբոսաշրջային տնտեսության օբյեկտների զբաղվածությունը տարվա բոլոր եղանակներին: Ներկայացնում ենք 4 հիմնական ուղղությունները, որոնք կարելի է ստեղծել կամ զարգացնել.

Ենթադրյալը դիտարկվում է որպես հանգրվան տեղացիների համար և հայտնագործություն՝ զբոսաշրջիկների համար, ովքեր սիրում են էքստրեմալ սպորտաձևեր, նախընտրում են ընտանեկան հանգիստ գյուղական միջավայրում կամ լողավազանով և սպա կենտրոնով

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
Ժամանակակից հյուրանոցում: Ստորև ներկայացված են զբոսաշրջային հիմնական տնտեսություններն իրենց ֆունկցիոնալ հնարավորություններով.

Յեյ Էքսպրիմ Պարկ. Արկաձների և Էքստրեմալ սպորտի սիրահարների համար հիանալի վայր.

- ✓ Զիփլայն:
- ✓ Զորբինգ:
- ✓ Ժայռամագլցում:
- ✓ Օդապարիկով թռիչքներ:

Ապագա Ռեզորթ. Միջինից բարձր դասի հյուրանոց զույգերի և ընտանիքների համար.

- ✓ Միջինից բարձր դասի հյուրանոց սպա և առողջարանային ծառայություններով, տեղական ապրանքանիշ:
- ✓ Սանդղավորված այգիներ:
- ✓ Թենիսի խաղադաշտ:
- ✓ Միջին դասի քոթեջներ:
- ✓ Բացօթյա միջոցառումների (օրինակ՝ տարեկան խոտաբույսերի փառատոններ, երաժշտական միջոցառումներ) տարածք:

Ալանդ Ռեզորթ. Միջինից բարձր դասի սեփական տներ/վիլաներ, որոնք կարող են օգտագործվել որպես հյուրատներ.

- ✓ Հիասքանչ տեսարաններով կացարաններ
- ✓ Զիարշավարան

Ենթադան գյուղ. գյուղատնտեսական զբոսաշրջության զարգացմանն ուղղված գյուղ

- ✓ Ընտանեկան հանգստի ամառային հանգրվան
  - ✓ Պարբերական միջոցառումներ՝ սննդի և հուշանվերների բաց տոնավաճառ, թխվածքների, օղու, գորգագործության, գինեգործության վարպետաց դասեր:
- Ստորև խմբավորված ենք այն հիմնական զբաղմունքները, որոնք կարող են հետաքրքրել այցելուներին՝ սնունդ, ցերեկային զբաղմունքներ, գիշերակաց և այլ հատուկ առաջարկներ:

Սնունդ և ոգելից խմիչքեր

- ✓ գյուղի տեղական փոքր սրճարաններ
- ✓ ռեստորաններ. գինետուն և ռեստորան գյուղում
- ✓ ռեստորան, լողավազանի բար և սրճարան այգում «Ապագա Ռեզորթ» հյուրանոցային համալիրում

Ցերեկային զբաղմունքներ

- ✓ գյուղական հանգիստ ընտանիքների համար
- ✓ գորգագործություն
- ✓ ծանոթացում հայկական հաց/լավաշ թխելու ավանդույթներին
- ✓ այցեր Իջևանի գինու գործարան
- ✓ այցեր Լաստիվերի քարանձավներ
- ✓ սննդի պարբերական բացօթյա շուկաներ և արվեստի/ձեռքի աշխատանքների տոնավաճառներ գյուղում

Գիշերակաց

- ✓ մեկ միջինից բարձր դասի հյուրանոց, հավանական միջազգային բրենդի

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

- ✓ միջին դասի քրթեջներ ցածրաբյուջե հանգիստը նախընտրող զբոսաշրջիկների համար
- ✓ մասնավոր առանձնատներ
- ✓ գյուղական տներ ընտանեկան հանգստի համար
- ✓ հյուրատներ գյուղում

Հարուկ առաջարկներ

- ✓ թիմ բիլդինգ / միջոցառումներ
- ✓ էքստրեմալ սպորտաձևեր
- ✓ հարսանեկան արարողություններ

Անհատական հանգիստ կենդանիների սիրահարների համար

Հանգստի անհատական կազմակերպում կենդանիների և բնության երիտասարդ և տարեց սիրահարների համար, ինչպես նաև ամենօրյա եռուզեռից հանգստանալ ցանկացող զույգերի համար:

Գործող ազարակում կարելի է անձամբ մասնակցել և փորձել ազարակում իրականացվող բոլոր աշխատանքները, առաջին ձեռքից լսել ֆերմերային տնտեսության մասին տարբեր մանրամասներ: Գյուղական ազարակում կարելի է հանգրվանել իսկական գյուղական միջավայրում: Այս ազարակները պահպանում են տեղական արտադրության ավանդույթները:

2.1.2. Կարիքների գնահատում

Ստորև ներկայացվում է հյուրանոցային համալիրի համար նպատակային շուկայի հիմնական սեգմենտների ծավալներն ու նկարագիրը: Գնահատվել է այցելուների միջին թիվը՝ կայուն ծանրաբեռնվածությամբ մեկ տարվա կտրվածքով:

Այնուհետև կիրառվել է շուկա մուտք գործելու ողջամիտ ցուցանիշ (տվյալ սեգմենտի քանի տոկոսը կարող է այցելել յուրաքանչյուր տարի) և կրկնակի այցերի ցուցանիշ (տարեկան քանի անգամ տվյալ տոկոսը կարող է այցելել) շուկա յուրաքանչյուր սեգմենտի համար, որն, իր հերթին, թույլ կտա կանխատեսել եկամուտները: Այս մոտեցումը թույլ է տալիս կանխատեսել տարեկան այցելուների թիվը, որը կարող են ապահովել տարածքի բնակիչները և զբոսաշրջության շուկան:

Շուկայի սեգմենտավորման այս աղյուսակը ցույց է տալիս, որ մոտ 5 միլիոն մարդուց բաղկացած շուկան թույլ է տալիս կատարել շուրջ 100 000 այցելուի կանխատեսում՝ կայուն ծանրաբեռնվածությամբ մեկ տարվա կտրվածքով, շուկա մուտք գործելու առավել հարմար մակարդակով և բիզնեսի շրջահայաց պլանավորմամբ:

2% ընդհանուր մուտք գործելը շուկա հարմար է, սակայն զգալիորեն կախված է ներքին զբոսաշրջությունից՝ միջնաժամկետ կտրվածքով, և առավել կախված է միջազգային զբոսաշրջությունից՝ երկարաժամկետ կտրվածքով: Միջնաժամկետ սցենարով գնահատվել է շուկայի բաշխվածությունը.

- ✓ մոտ 9% այցելություններ Տավուշի մարզից,
- ✓ մոտ 53% այցելություններ Հայաստանի այլ մարզերից,
- ✓ և մոտ 38% միջազգային զբոսաշրջիկների այցելություններ:

Այնուհետև կիրառվել է միջազգային զբոսաշրջիկների թվի 5% տարեկան միջին աճը և ավելացրել մուտք գործելու մակարդակը 2%-ից 3%՝ հաշվի առնելով, որ հանգստավայրը ավելի կզարգանա և ճանաչելիություն ձեռք կբերի, ինչպես նաև հավատարիմ այցելուներ կունենա մինչև 2028թ.: Այսպիսով, անհրաժեշտ է ապահովել 3% ընդհանուր մուտք գործելու մակարդակ: Գիշերակացով զբոսաշրջիկների թիվը կազմում է հանգստավայրի ընդհանուր զբոսաշրջիկների թվի 30%-ը:

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Առավելագույն ծանրաբեռնված՝ «պիկ» օրվա այցելուների թիվը գնահատելու նպատակով պետք է ընդունել, որ առավելագույն ծանրաբեռնված ամիսն օգոստոսն է լինելու, ապահովելով միջինը երկու օր գիշերակացով զբոսաշրջիկների ընդհանուր թվի 15%-ը: Հյուրանոցի ամենօրյա հյուրերի, հանգստավայրի հյուրերի, առանց գիշերակացի այցելուների, հյուրանոցում բնակվողների և աշխատակազմի ներկայացուցիչների ընդհանուր թիվը ներկայացնում է առավելագույն ծանրաբեռնվածության օրը ներկա մարդկանց թիվը, որը կազմում է մոտ 1700 հոգի:

Եթե ենթադրենք, որ այդ թիվը կարող է հասնել 20%-ի, ապա հյուրանոցային համալիրը պետք է ունենա մոտ 2000 այցելու ընդունելու հնարավորություն առավելագույն ծանրաբեռնվածությամբ օրերին՝ միջնաժամկետ կտրվածքով և մոտ 2400 այցելու՝ երկարաժամկետ կտրվածքով:

Շուկայի ուսումնասիրությունը և տեսլականի ընդհանուր ընկալումը թույլ է տալիս օբյեկտիվ կանխատեսումներ անել տվյալ հանգստավայրի պահանջարկի վերաբերյալ: Պատվիրատուի տրամադրած տվյալներից ելնելով՝ զիվիլայնի այցելուների տարեկան թիվը կազմում է մոտ 17 000 մարդ, իսկ Ենթադանի (Ապագա) այցելուների թիվը հասնում է 50 000-ի: Հյուրանոցային համալիրի տարեկան ծանրաբեռնվածության մակարդակը կազմում է 63%, իսկ սեզոնային ծանրաբեռնվածությունը հասնում է 85%-ի:

Զբոսաշրջիկների կացության միջին ժամանակահատվածի աճելու պարագայում (ըստ լավատեսական կանխատեսումների)՝ հասնելով 2 օրվա՝ հաշվի առնելով բազմազան զվարճանքների օբյեկտների լայն ընտրությունը: Հաշվի առնելով այդ հանգամանքը՝ պատվիրված տեղերի (գիշերակաց) ընդհանուր թիվը տարեկան կհասնի 70 000-ի:

2.1.3. Զարգացման հայեցակարգ. Ենթադան

Ենթադան գյուղի վիճակն անբավարար է, այստեղ շինությունների մեծ մասը վերանորոգման կարիք ունի: Բնակիչների հիմնական մասը զբաղվում է գյուղատնտեսությամբ: Վերջին տարիներին զբոսաշրջային տնտեսության մի քանի օբյեկտներ են կառուցվել, մասնավորապես, միջին դասի հյուրանոց, ռեստորան և գինետուն:

Նախագծի շրջանակում՝ բնակավայրի կարգավիճակը դիտարկելով թե տեղի մշտական և թե այցելու ժամանակավոր բնակչության համար բարենպաստ կենսամիջավայրի ձևավորման տեսանկյունից, առաջարկվում է բարձրացնել Ենթադանի ճանաչելիությունը՝ շեշտը դնելով հանրային սննդի և ըմպելիքների օբյեկտների (F&B tourism) և ընտանեկան ֆերմաների զարգացման վրա: Տվյալ հայեցակարգի իրականացումն ապահովելու համարկարող են դիտարկվել հետևյալ ուղղությունները.

Ընդանեկան ֆերմաներ. Ֆերմաների հետ ինտեգրված բնակելի շինություններ երեխաներով ընտանիքների համար: Ինչպես ներկայացվեց վերոհիշյալ օրինակներում, գյուղատնտեսական զբոսաշրջությունը (ագրոտուրիզմ) և ընտանեկան ֆերմերային տնտեսությունները վերջերս ի հայտ եկած միտումներ են գյուղական միջավայրում, կենդանիների հետ անմիջական շփում ենթադրող հանգստի սիրահար ընտանիքների շրջանում:

Նոր միջին դասի հյուրանոց. Առաջարկվում է կառուցել լրացուցիչ միջին դասի հյուրանոց մինչև 30 համարներով, առկա հյուրանոցին կից: Այդ նպատակով հարմար հողատարածքը նշված է քարտեզի վրա:

Սննդի և ըմպելիքների օբյեկտներ (F&B զբոսաշրջություն) և մանրածախ առևտրի հեղինակություն փողոց. Առաջարկվում է կառուցել հետիոտների համար նախատեսված ճեմուղի

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում (մեքենաների մուտքը միայն բնակիչների համար), որտեղ կլինեն փոքր սրճարաններ, բարեր, տեղական և ավանդական ապրանքների/ձեռագործ արվեստի գործերի մանրածախ առևտրի միավորներ/խանութներ:

Բացօթյա շուկաներ. Հանրային սննդի և ըմպելիքների պողոտան կավարտվի բացօթյա շուկայով, որտեղ տեղաբնակները կարող են վաճառել տեղական արտադրանք, ձեռագործ իրեր և պատրաստի սնունդ:

Բազմաֆունկցիոնալ մարզադաշտ. Առաջարկվում է կառուցել բացօթյա սպորտային օբյեկտ տեղաբնակների և այցելուների համար: Դա կարող է լինել բազմաֆունկցիոնալ մարզադաշտ ֆուտբոլի, բասկետբոլի և այլ մարզումների համար: Բացի այդ, դա կարող է գյուղի այցելուների համար ծառայել որպես սպորտային օբյեկտ:

Կայանատեղիների գոտի. Գյուղի մուտքային հանգույցի մոտ նշվել է կայանատեղիների գոտին այցելուների համար, նախատեսված մինչև 70 մեքենաների համար՝ գյուղի ներքին տարածքը մեքենաների հոսքից զերծ պահելու նպատակով:

2.1.4. Զարգացման ֆիզիկական ցուցանիշներ

Առանձին մասով ներկայացնում ենք Ենթադանի զբոսաշրջային տնտեսության օբյեկտների ֆիզիկական ցուցանիշները

Հյուրանոցային համարներ. Առաջարկվում է միջին դասի հյուրանոց լրացուցիչ 30 համարներով: Խորհուրդ է տրվում վերանորոգել 20 սենյակ հյուրատներում (10 հյուրատուն), իսկ ֆերմերային տնտեսության հետ ինտեգրված 8 նոր գյուղական տունը կարող է լրացնել ընդհանուր առաջարկը: Արդյունքում, գյուղը կունենա մինչև 70 լրացուցիչ սենյակ այցելուներին ընդունելու համար:

Սրճարաններ և ռեստորաններ. ինչպես արդեն նշեցինք զարգացման հայեցակարգում, ստեղծել ենք F&B հանրային սննդի օբյեկտների պողոտա 100 հաճախորդի համար նախատեսված 10 սրճարաններով: Այս վայրերը կարող են այցելել ոչ միայն զբոսաշրջիկները, այլև տեղաբնակները, որպես շփման և հանգստի գոտի: Ցուցանիշների մեջ ընդգրկված է առկա ռեստորանն ու գինետունը մոտ 50 հաճախորդի համար նախատեսված: Պողոտան զբաղեցնում է 950մ² տարածք, որը բավարար է տեղացիների և այցելուների ակնկալվող քանակի համար:

Մանրածախ առևտուր. F&B հանրային սննդի օբյեկտների պողոտայում կլինեն փոքր և մեծ առևտրի կետեր, ընդհանուր մանրածախ առևտրի և սպասարկման բլոկներ: Փողոցային առևտուրը կզբաղեցնի ընդհանուր առմամբ 800մ² մակերես: Մենք ներառել ենք բացօթյա շուկան մանրածախ առևտրի բաժնում, այն զբաղեցնում է 1900մ² տարածք, փոքր վաճառասեղաններով և բաց տարածքներով, որտեղ կլինեն նստելու տեղեր և միջոցառումների համար նախատեսված փոքր բեմահարթակ:

Սպորտային օբյեկտներ. Բազմաֆունկցիոնալ մարզադաշտը տեղակայված է առկա դպրոցի հակառակ կողմում՝ զբաղեցնելով 2480 մ² տարածք, ներառելով խաղահրապարակներ և փոքր շինություն հանդերձարանների համար: Մենք փորձել ենք գտնել ձիարշավարանի համար հարման տարածք: Ինչպես գիտեք, այս վայրում ձիավարության մշակույթը նորություն չէ, հետևաբար ցանկալի է զարգացնել տվյալ ֆունկցիոնալ օբյեկտը: Մենք տեղակայել ենք 1հա տարածք զբաղեցնող ձիարշավարանը Ալանդի տարածքի շրջակայքում, սակայն հստակ տեղադրությունը կորոշվի հետագա ուսումնասիրությունների արդյունքում:

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Մասնավոր բնակելի օբյեկտներ. Ալանդի շուրջ տարածքը կարելի է ձևափոխել առանձնատների/մասնավոր բնակելի օբյեկտների տարածքների: Խորհուրդ է տրվում կառուցել 15 միջին չափի միավոր (130մ2) յուրաքանչյուրը 470մ2 բարեկարգ բակով: Այցելուների կենտրոնը, որպես զբոսաշրջիկների համար նախատեսված տեղեկատվական և համակարգման կետ, պետք է տեղակայված լինի գյուղի ամենաբանուկ հատվածում: Հետևաբար, առաջարկում ենք այն տեղափոխել գյուղապետարանի շինության տարածք: Ընդհանուր տարածքը զբաղեցնում է 266 մ2 մակերես, ինչը բավարար է տվյալ ֆունկցիոնալ օբյեկտի համար:

Ապագա Ռեզորթի կայանատեղուց զատ առաջարկվում են կայանատեղիներ գյուղում, մասնապորապես 70 մեքենայի համար:

Գյուղի առանձնահատկությունների թվում են.

- ✓ Գյուղական միջավայր
- ✓ Ավանդական, օրգանական թարմ սնունդ և տեղական արտադրության սննդամթերքներ
- ✓ Կենդանիներ և ֆերմերային տնտեսություններ
- ✓ Գինեգործություն և ձեռագործություն

Հաշվի առնելով գյուղի առանձնահատկությունները և տեղադիրքը, առանձնացրել ենք հավանական այցելուների թիրախային խմբերը:

Արշավորդ զբոսաշրջիկներ և էքստրեմալ արկածների սիրահարներ. հիմնականում օտարերկրացիներ, ովքեր կայցելեն Յելլ Պարկ և կօգտվեն էքստրեմալ սպորտի առկա առաջարկներից: Ապագա Ռեզորթը նման զբոսաշրջիկների համար կարող է գնային առումով հարմար չլինել և նրանք կգերադասեն գիշերակաց փնտրել գյուղում:

Միջին եկամուտով ընտանիքներ երեխաների հետ. Հիմնականում տեղացիներ են, ովքեր ցանկանում են արձակուրդներն անցակցնել գյուղական միջավայրում, վայելել մաքուր օդ, ավանդական կերարկրատեսակներ և ֆերմերային տնտեսություններ այցելել:

Խմբեր. հիմնականում տեղական հասարակական կազմակերպություններ կամ ուսումնական հաստատություններ, որոնք կազմակերպում են սեմինարներ, հանդիպումներ կամ սեզոնային ճամբարներ իրենց աշխատակիցների կամ ուսանողների համար: Մասնավորապես, գյուղատնտեսական ֆակուլտետները և համալսարանը կարող են հետաքրքրություն ցուցաբերել տվյալ տարածքի հանդեպ՝ այն որպես «կենդանի լաբորատորիա» օգտագործելու համար:

2.2. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

Բնական պայմանների և մարդու գործունեության համադրությամբ ձևավորվել է տարածական հատակագծային գոյացություն, որն իր տարածական կառուցվածքն ունի: Այն բնորոշվում է բաղադրիչների բովանդակային կազմով, տարածքներով, հեռավորություններով, հանգուցային կամ կետային, և գծային տարրերով ու դրանց հատկություններով:

Հանգուցային կամ կետային տարրերից կարևորվում են բնակավայրերը, դրանց մասեր կազմող բնակելի, հասարակական, ընդհանուր օգտագործման տարածքները, կառուցապատումը, ճանապարհափողոցային ցանցը, կանաչապատումը և այլն: Ի տարբերություն վերը նշվածի, արդյունաբերական կառուցապատումը դիտարկվում է որպես հանգուցային տարր, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող ինժեներական ենթակառուցվածքը՝ գծային տարրեր:

Ենթազգային համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Գծային տարրերի կազմում առանձնանում են միջբնակավայրային ճանապարհները, որոնց միջոցով իրագործվում է միջբնակավայրային արտաքին հաղորդակցությունը, բնակավայրերի, արդյունաբերական, գյուղատնտեսական արտադրության և այլ ձեռնարկությունների ջրամատակարարման, էլեկտրամատակարարման, գազամատակարարման, կապի միջոցների մայրուղային գծերը: Նշված գծային տարրերն ունեն իրենց հանգուցային տարրերը՝ ջրընդունիչ և ջրաբաշխիչ կառույցներ, էլեկտրակայաններ և էլեկտրատեղակայաններ, գազաբաշխիչ կայաններ և այլն:

Վերը նշված տարրերի միջոցով է բնութագրվում համայնքի տարածքի հատակագծային կառուցվածքը: Հատակագծային կառուցվածքի ձևավորման հիմնական գործոնը նաև տարածքի բնական պայմաններն են՝ ձևաբանական (ռելիեֆ) կամ հողի մակերևույթի ձևը, ջրաբանական ցանցը, ինչպես նաև ինժեներատեխնիկական պայմանները:

Տարածքի հատակագծային կառուցվածքի ձևավորման վերը նշված հիմնական տարրերից առաջին հերթին առանձնանում է Մ-4 միջպետական նշանակության ավտոմայրուղին, որն անցնում է հյուսիս-հարավ ուղղությամբ, Աղստև գետին զուգահեռ: Այս գծային գոյացությունը հատակագծային կառուցվածքի գլխավոր գծային տարածական առանցքն է, որի շնորհիվ իրականացվում են սոցիալական, տնտեսական, ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին կապերը: Մայրուղին, անցնելով Իջևան քաղաքի միջով, տրանսպորտային կապերի հիմնական և միակ հաղորդակցության միջոցն է Գետահովիտ, Լուսաձոր, Ենոքավան, Խաչթառակ և Լուսահովիտ գյուղերի միջև: Ենոքավան բնակավայրը գտնվում է միջպետական մայրուղուց որոշակի հեռավորության վրա: Հեռավորությունը մայրուղուց 6.5 կմ է: Բարդ ռելիեֆով պայմանավորված՝ նշված 6.5 կմ-ը ներառում է 11 ոլորան: Բնակավայրի հատակագծային կառուցվածքի ձևավորումը բարդ ռելիեֆի պայմաններում հիմնականում տարերային բնույթ է կրում:

2.3. Հողօգտագործում

Բնակավայրի տարածքային զարգացման համար առաջին հերթին առաջարկված են այն տարածքները, որոնք համապատասխան նպատակային նշանակության հողերում կարևոր նշանակություն չեն ներկայացնում: Դրանք առաջին հերթին այլ կամ անօգտագործելի գործառական նշանակության կարգավիճակ ունեն: Որոշակի դեպքերում տարածքային զարգացման համար առաջարկված է այլ նպատակային նշանակության տարածքներ, որոնք նախատեսվում են հանգստի գոտիների ստեղծման համար: Ըստ էության, բնակավայրը ձեռք է բերել քաղաքաշինական-տնտեսական զարգացման նոր ուղղվածություն, որը զգալիորեն խթանում է բնակավայրի տնտեսական աճը և նպաստում բնակչության կենսամակարդակի պայմանների բարելավմանը, կենսամիջավայրի բարեկարգմանը: Այդ գործընթացն առավել արդյունավետ կազմակերպելու նպատակով և զարգացող գործառույթներն սպասարկելու համար անհրաժեշտ համապատասխան ենթակառուցվածքի ձևավորման նպատակով որոշակի հողատեսքեր, որոնց ներկա օգտագործումն առավել քիչ արդյունավետ է, քան նախագծով վերագրվողը՝ դիտարկվել են որպես բնակավայրի հեռանակարային զարգացման տարածքներ և դրանց նկատմամբ կատարվել նպատակային և/կամ գործառնական նշանակության փոփոխություններ:

2.4. Բնակչության հաշվարկային թիվը

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
 Բնակավայրի հիմնական առկա և հաշվարկային (հեռանկար) բնակչության թիվը ներկայացված է ստորև աղյուսակում:

Հիմնական բնակչությունից բացի, տարբեր նպատակներով՝ ըստ աշխատանքի բնույթի, մասնագիտության բերումով կամ զբոսաշրջության և հանգստի, բնակավայր են այցելում և հետագայում էլ այցելելու են անհատներ կամ խմբեր, որոնք կազմում են ոչ

Բնակավայրեր	Հիմնական բնակչության թիվ, մարդ	
	Առկա	հաշվարկային
Ենոքավան	537	600

հիմնական բնակչությունը:

Կարճաժամկետ այցելուների (ոչ հիմնական բնակչության) քանակական

Բնակավայրեր	Հիմնական բնակչության թիվ, մարդ		Այցելուների հաշվարկային թիվ, մարդ/օր			Ընդհանուր հաշվարկային թիվ, մարդ/օր
	առկա	հաշվարկային	առաջնահերթ	միջնաժամկետ	հեռանկար	
Ենոքավան	537	600	50	100	200	650 –800

վերլուծությունը նպատակաուղղված է հաշվարկելու կենսաապահովման համակարգում (կոմունալ ենթակառուցվածք) սպառման լրացուցիչ պահանջվող պաշարը (ռեսուրս):

2.5. Բնակարանային ապահովվածությունը

Բնակավայրերի առկա բնակարանային ֆոնդի ցուցանիշները կարևոր են հեռանկարային զարգացման ուղղությունները որոշելու համար: Գոյություն ունեցող բնակարանային ֆոնդի և բնակչության թվի ցուցանիշներն ունենալու դեպքում հնարավոր է հաշվարկել բնակավայրերի տարածքային զարգացման համար պահանջվող հողատարածքը: Այս ցուցանիշների ստացումն ու վերլուծությունը, թույլ կտա հիմնավորել բնակավայրի հատակագծային կառուցվածքում տարածքային աճի մեծությունը և ընտրվող ուղղությունը:

Հաշվի առնելով, որ Պատվիրատուի կողմից տրամադրված ելակետային տվյալների փաթեթում բնակարանային ֆոնդը բերված է միայն տների (տնտեսությունների) քանակով, խնդրի լուծման և սույն հաշվարկը կատարելու համար օգտագործվել են ՀՀ Վիճակագրական ծառայության Իջևանի տարածաշրջանի բնակարանային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսի բաշխվածության վերաբերյալ տվյալները:

ՀՀ Տավուշի մարզի վիճակագրական վարչության տվյալներով Ենոքավան բնակավայրում բազմաբնակարան շենքերի բնակարանային ֆոնդը բացակայում է:

ՀՀ Տավուշի մարզի վիճակագրական ծառայության 2011 թ. մարդահամարի տվյալները, որտեղ աղյուսակով բերված է տնային տնտեսությունների (միավորների) թիվը և դրա տրոհումը ըստ անձերի թվի: Տնային տնտեսությունները, միավորները, խմբավորված են տների մակերեսներին վերաբերող յոթ խմբերում: Միավորների շուրջ 8.5-ի% համար մակերեսը նշված չէ:

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Ունենալով գյուղերի բնակելի տների թվերը և վերլուծելով վիճակագրական ծառայության, թեև ամբողջ մարզի համար միջինացված՝ ցուցանիշները, հնարավոր է պատկերացում կազմել բնակավայրերի առկա բնակարանային ֆոնդի վերաբերյալ:

Բնակավայրի անվանում	Բնակչության թիվ, մարդ առկա/հաշվարկային	Տների թիվ, հատ	Մեկ տան ընդհանուր միջինացված մակերես, մ ²	Տների ընդհանուր մակերես, հազ.մ ²	Մեկ տանը բնակվողի թիվ, մարդ/տուն	Մեկ բնակչին հասնող միջինացված մակերես, մ ² /մարդ
1	2	3	4	5	6	7
Ենթադաս	537	132	81.20	10.74	4.06	20.00

Վերը նշված մոտեցման շնորհիվ, թեև միջինացված ցուցանիշների վերլուծության արդյունքում ստացվում է, որ բնակավայրում տարբեր մակերես ունեցող տների հաշվարկային խմբերի միջինացված տվյալները կազմում են 20 ք.մ.:

Բնակչության բնակարանային մակերեսով ապահովվածության առկա և հաշվարկային

Գյուղերի անվանում	Բնակչության հաշվարկային թիվ, մարդ	Տների հաշվարկային թիվ, հատ	Մեկ տան ընդհանուր միջինացված հաշվարկային մակերես, մ ²	Մեկ բնակչին հասնող միջինացված հաշվարկային մակերես, մ ² /մարդ	Հաշվարկային ընդհանուր մակերես, հազ.մ ²
1	2	3	4	5	6
Ենթադաս	600	132	81.20	26	15.6

միջինացված ցուցանիշները:

Աղյուսակի հինգերորդ սյունակում ներկայացված մեկ բնակչին հասնող միջինացված մակերեսի հաշվարկում հաշվի է առած ոչ հիմնական բնակչության՝ սեզոնային հանգստացողների, զբոսաշրջիկների և այլ հյուրընկալելու հնարավորություն ունենալու հանգամանքը:

2.6. Հասարակական սպասարկման համակարգ

Հասարակական սպասարկման համակարգի գրեթե բոլոր հիմնական բաղադրիչները տեղում գոյություն ունեն: Ինդիլը դրանց վերանորոգման, արդիականացումն և սեյսմակայուն շինարարության նորմերին համապատասխանեցման միջոցառումների իրագործման մեջ է:

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
 Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է «ՏԱՎՈՒՇ-6»-ի մակարդակում ընդգրկված բնակավայրերում բնակչության հասարակական սպասարկման համակարգի համահավաք հաշվարկային ցուցանիշները: Բնակչության հաշվարկային թիվը 31.26 հազ.մարդ

1	Ցուցանիշը	Չափի միավորը	Նախագծային
			Ենթադան
2	3	8	
1	Մանկական, նախադպրոցական կազմակերպություններ, այդ թվում՝		
1ա	մանկապարտեզներ ընդհանուր տեսակի	տեղ	45
2	Ծածկած լողավազաններ նախադպրոցական հասակի երեխաների համար	օբյեկտ	1
3	Հանրակրթական դպրոցներ, այդ թվում	աշակերտ. տեղ	110
3ա	1-9-րդ դասարաններում	-՝-	72
	10-12-րդ դասարաններում		18
3բ	Մասնագիտացված	-՝-	8
3գ	Միջդպրոցական ուսուցում	-՝-	8
3դ	Արտադպրոցական ըստ ոլորտների՝ -տեխնիկական, գործարարական, բնագիտական -մարզական -գեղագիտական	-՝-	2 1 1
4	Գիշերօթիկ դպրոցներ	-՝-	2
5	Գիշերօթիկ տներ մեծահասակների, այդ թվում վետերանների կամ հաշմանդամների համար	տեղ	3
6գ	Բժշկական շտապ օգնության կայաններ	ավտոմեքենա	0.09
7	Մարզական կառույցներ		
7ա	Ընդհանուր օգտագործման մարզասրահներ	մ ²	48
7բ	Մարզադահլիճներ	մ ²	60
7գ	Ծածկած լողավազաններ	մ ²	18
8	Գրադարաններ և համակարգչային կենտրոններ ինտերնետային կապով	տեղ	2
9	Հյուրանոցներ	-՝-	4
10	Կոմունալ ծառայություններ		
10ա	Լվացքատներ	կգ	72
10բ	Քիմմաքրման կետեր	-՝-	9

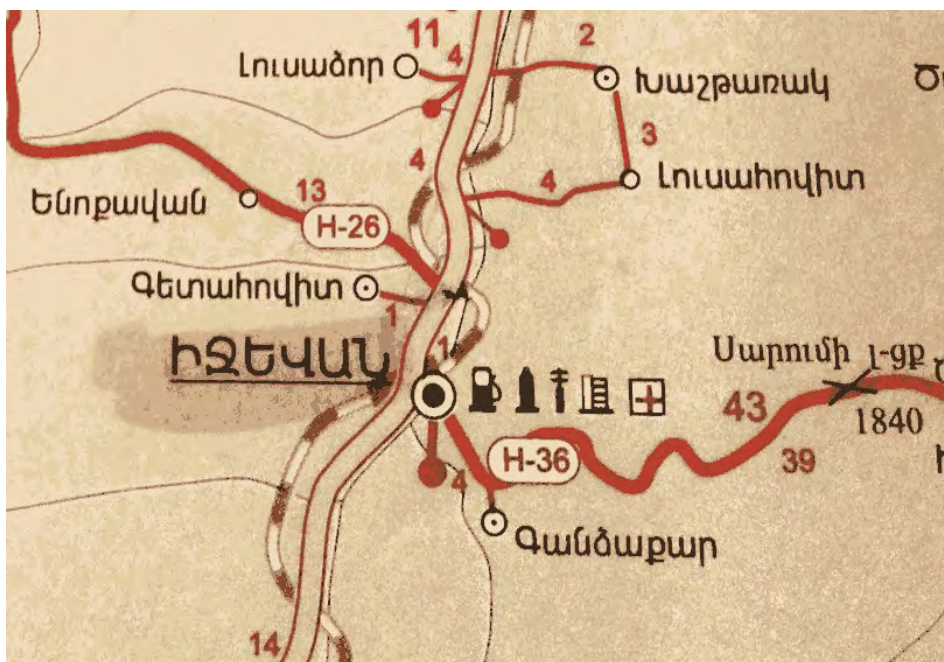

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

10գ	Հանրային բաղնիքային համալիր	տեղ	6
10դ	Կենցաղ սպասարկման ծառայություններ	աշխատ. տեղ	6
11	Հրշեջ կայաններ	ավտո մեքենա	0.12
12	Կապի հանգույցի ցանց	օբյեկտ	1
13	Հանրային զուգարաններ	կոմպլեկտ սարք	1
14	Հուղարկավորման ծառայություն ու գերեզմանոց	օբյեկտ	1
15	Քաղաքային (գյուղական) շուկա	վաճառատեղ	18
16	Հանրային սննդի ձեռնարկություններ	տեղ	27

2.7. Տրանսպորտ և ճանապարհային ցանց

«Վ» տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարության գրությամբ «Վ» տավուշի մարզի միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների սպասարկման վերաբերյալ տեղեկացված է, որ Մ-4 ավտոճանապարհի մարզում անցնող հատվածի երկարությունը կազմում է 64.6 կմ հասնելով մինչև «Վ» պետական սահման, Հ-26 հանրապետական նշանակության Ենոքավան-Կարմիրգյուղ ավտոճանապարհը՝ 53.5 կմ և Հ-36 հանրապետական նշանակության Իջևան-Նավուր-Բերդ ավտոճանապարհը՝ 63.8 կմ
 Մ-4 ավտոճանապարհը համայնքի տարածքում կոմունիկացիոն միջանցքի դեր է կատարում, որից անմիջապես օգտվում են գյուղերը:
 Հ-26 ավտոճանապարհը սկիզբ է առնում Մ-4-ից դեպի Ենոքավան տանող խաչմերուկից և անցնելով գյուղի տարածքով ուղղվում է դեպի Նոյեմբերյանի տարածաշրջանի Կարմիրգյուղ ու Ջուջևան գյուղեր, շարունակվում է միանալով Մ-16 ավտոմայրուղուն հասնում է Նոյեմբերյան քաղաքին:

Համայնքի տարածքի ճանապարհային ուրվագիծ

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Համայնքում ընդգրկված բնակավայրերի միջև հեռավորությունը, տեղական ինքնակառավարման մարմինների շենքերի միջև, կմ, ներկայացված է ստորև աղյուսակում:

Անվանումը	ԴՊԻԳԿԿ	ՏԿԻԱՆՆԵԳԵ	ՍԻՆՏԵՆ	ԵՆՍԻՄԵՆ	ՍՍԵՈՒՍԿԻ	ԿՈՍՊՈԼԻՏ	ՏԿԻԱՆՆԵԳԵ
ԻՋԵՎԱՆ		1	4	14	5	6	10
ԳԵՏԱՀՈՎԻՏ	1		5	13	4	5	8
ԳԱՆՁԱՔԱՐ	4	5		19	9	11	14
ԵՆՈՔԱՎԱՆ	14	13	19		17	19	22
ԼՈՒՍԱԶՈՐ	5	4	9	17		2	5
ԽԱՇԹԱՌԱԿ	6	5	10	19	2		3
ԼՈՒՍԱՀՈՎԻՏ	10	8	14	22	5	3	

Տեղական նշանակության ճանապարհները սկսվում են Մ-4 ավտոմայրուղուց և ուղղվում են դեպի գյուղեր, Իջևան քաղաքում նույնպես նաև Հ-36 հանրապետական նշանակության ավտոմայրուղուց: Գանձաքար տանող ճանապարհը սկսվում է Մ-4-ից և Հ-36 ավտոմայրուղով Իջևան քաղաքի և Գանձաքար գյուղի միջով ոլորապտույտ շարունակվում է դեպի Իճաքար գյուղը:

Լուսահովիտ համայնքի մոտեցումը կատարվում է Խաշթառակի տեղական նշանակության ճանապարհով, որը հասնելով Խաշթառակի տարածք, անջատվելով մտնում է Լուսաձոր:

Տեղական նշանակության ճանապարհներից գրեթե բոլորը մինչև համայնքների տեղական ինքնակառավարման մարմինների շենքերը (գյուղապետարանները) ասֆալտապատ են, մյուս հատվածները հողածածկ են, որոշ հատվածներում ողողված և վնասված են անձրևա-ջրահոսքերից և պահանջում են հիմնանորոգման աշխատանքների կատարում:

Տարածաշրջանում գործող հեռուստատեսային հաղորդիչ կայաններն են՝ «Իջևան» կայանը, որը գտնվում է Գանձաքար գյուղում և զբաղեցնում է 1.4548 հա և «Գանձաքար» կայանը, որը նույնպես գտնվելով Գանձաքարի 33 փողոցի 9/2 հասցեում զբաղեցնում է 0.00564 հա տարածք:

Կապի միջոցների վերաբերյալ ստացված տեղեկություններով տարածքում գործում են «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, «Յու.Քոմ» ՍՊԸ, «ՄՏՍ Հայաստան» (նախկինում՝ «Ղ-Տելեկոմ» ՓԲԸ), ինչպես նաև «Հայաստանի հեռուստատեսային և ռադիոհաղորդիչ ցանց» ՓԲԸ: Ցանցերի զարգացման որևէ աշխատանքների կատարում չեն նախատեսում:

2.1. Բնակավայրի հեռանկարային զարգացման ցուցանիշներ

Բնակավայրերի տարածքներում բարենպաստ և ենթակառուցվածքներով ու հանրային տարածքներով հագեցած կենսամիջավայրի ձևավորմանն ուղղված կատարվել են հողատեսքերի մի շարք նպատակային և գործառնական փոփոխություններ, որոնք արտացոլված են ստորև ներկայացվող նպատակային նշանակությունների փոփոխությունների աղյուսակում: Փոփոխությունները ներկայացված են ըստ գերակայությունների՝ առաջնահերթ, միջնաժամկետ և հեռանկարային: Դրանց համապատասխան կատարվել են նաև փոփոխություններ հողատեսքերի հաշվետվություններում, ինչն արտացոլված է տեխնիկատնտեսական ցուցանիշների աղյուսակում:

Հողամասերի նպատակային նշանակությունների փոփոխությունները				
Հողամասի N գծագրի վրա	Առկա նպատակային և գործառնական նշանակությունը	Մակերեսը (հա)	Գլխավոր հատկագծում փոփոխված նպատակային և/կամ գործառնական նշանակությունը	Մակերեսը (հա)
Առաջնահերթ միջոցառումներ (1-5 տարի)				
	Բնակավայրերի հողերից՝		Բնակավայրերի	
ԲԲ-1	հասարակական կառուցապատման	0.26	բնակելի կառուցապատման	0.26
ԲԲ-2	բնակելի կառուցապատման	0.42	բնակելի կառուցապատման (բազմաբնակարան)	0.42
ԲԲ-3	այլ հողեր	0.26	բնակելի կառուցապատման	0.26
ԲԲ-4	այլ հողեր	0.42	հասարակական կառուցապատման	0.42
ԲԲ-5	այլ հողեր	0.42	բնակելի կառուցապատման	0.42
ԲԲ-6	բնակելի կառուցապատման	0.065	հասարակական կառուցապատման	0.065
Ընդհանուր		1.845		
	Գյուղատնտեսական հողեր			
ԳԲ-1	արոտավայր	0.36	հասարակական կառուցապատման	0.36
ԳԲ-2	արոտավայր	0.03	հասարակական կառուցապատման	0.03
ԳԲ-3	արոտավայր	0.27	բնակելի կառուցապատման	0.27
ԳԲ-4	արոտավայր	0.2	բնակելի կառուցապատման	0.2
ԳԲ-5	արոտավայր	0.67	բնակելի կառուցապատման	0.67
Ընդհանուր		1.53		
			Հատուկ պահպանվող հողեր	
ԳՀ-7	խոտհարք	2.92	հանգստի համար նախատեսված	2.92
ԳՀ-8	խոտհարք	1.17	հանգստի համար նախատեսված	1.17
ԳՀ-9	խոտհարք	0.56	հանգստի համար նախատեսված	0.56
ԳՀ-12	խոտհարք	0.16	հանգստի համար նախատեսված	0.16
ԳՀ-13	խոտհարք	0.93	հանգստի համար նախատեսված	0.93
ԳՀ-14	խոտհարք	0.49	հանգստի համար նախատեսված	0.49
ԳՀ-15	խոտհարք	0.4	հանգստի համար նախատեսված	0.4
ԳՀ-16	արոտավայր	1.1	հանգստի համար նախատեսված	1.1

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

ԳՀ-17	արոտավայր	1.8	հանգստի համար նախատեսված	1.8
ԳՀ-18	խոտհարք	0.51	հանգստի համար նախատեսված	0.51
ԳՀ-19	խոտհարք	0.48	հանգստի համար նախատեսված	0.48
ԳՀ-20	խոտհարք	0.51	հանգստի համար նախատեսված	0.51
ԳՀ-21	խոտհարք	1.04	հանգստի համար նախատեսված	1.04
		12.07		
	Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության հողերից			
ՄՀ-6	գյուղ. արտադրական	0.18	հանգստի համար նախատեսված	0.18
ՄՀ-10	գյուղ. արտադրական	1	հանգստի համար նախատեսված	1
ՄՀ-11	գյուղ. արտադրական	0.75	հանգստի համար նախատեսված	0.75
Ընդհանուր		1.93		
Միջնաժամկետ միջոցառումներ (5-10 տարի)				
	Գյուղատնտեսական հողերից		Հատուկ պահպանվող հողեր	
ԳՀ-22	խոտհարք	0.51	հանգստի համար նախատեսված	0.51
ԳՀ-23	այլ հողեր	1.69	հանգստի համար նախատեսված	1.69
Ընդհանուր		2.2		
			Բնակավայրերի	
ԳԲ-6	արոտավայր	1.68	բնակելի կառուցապատման	1.68
ԳԲ-7	արոտավայր	0.27	բնակելի կառուցապատման	0.27
Ընդհանուր		1.95		
Չեռանկարային միջոցառումներ (10-15 տարի)				
	Գյուղատնտեսական հողերից		Բնակավայրերի	
ԳԲ-8	այլ հողեր	0.43	<i>բնակելի կառուցապատման</i>	0.43
ԳԲ-9	այլ հողեր	1.96	<i>բնակելի կառուցապատման</i>	1.96
Ընդհանուր		2.39		

Տեխնիկատնտեսական ցուցանիշներ					
	Ցուցանիշը	Չափման միավորը	Փաստացի	Առաջնահերթ	Չեռանկարային
	1	2	3	4	5
	Համայնքի, համակցված փաստաթղթի դեպքում նախագծվող համայնքների վարչական սահմաններում ընդգրկված հողերի ընդհանուր մակերեսը՝ ընդամենը	հա	4017.09	4017.09	4017.09
	Բնակավայրերի հողեր, որից՝	հա	75.51	77.04	81.38
	բնակելի կառուցապատման	հա	51.76	53.775	58.115
	հասարակական կառուցապատման	հա	1.31	1.925	1.925
	խառը կառուցապատման	հա	0.15	0.15	0.15
	ընդհանուր օգտագործման,	հա	10.38	10.38	10.38
	<i>Ընդհանուր օգտագործման կանաչապատ տարածքներ</i>	հա		0	0
	այլ տարածքներ	հա		0	0
	այլ հողեր	հա	11.91	10.81	10.81

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հաշվառման մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

<i>Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության հողեր, որից՝</i>	հա	5.07	3.14	3.14
արդյունաբերական օբյեկտների	հա		0	0
գյուղատնտեսական արտադրական օբյեկտների	հա	5.03	3.1	3.1
պահեստարանների	հա	0.04	0.04	0.04
ընդերքի օգտագործման	հա		0	0
<i>Էներգետիկայի, կապի, տրանսպորտի, կոմունալ ենթակառուցվածքների հողեր, որից՝</i>	հա	0.39	0.39	0.39
էներգետիկայի	հա	0.04	0.04	0.04
կապի	հա		0	0
տրանսպորտի	հա	0.33	0.33	0.33
կոմունալ ենթակառուցվածքների	հա	0.02	0.02	0.02
<i>Հատուկ պահպանվող տարածքների հողեր, որից՝</i>	հա	11.14	25.14	27.34
բնապահպանական	հա		0	0
հանգստի համար նախատեսված	հա		14	16.2
պատմական և մշակութային	հա	11.14	11.14	11.14
<i>Հատուկ նշանակության հողեր</i>	հա	13.73	13.73	13.73
<i>Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր,</i>	հա	1984.4	1970.8	1964.26
վարելահող	հա	203.66	203.66	203.66
բազմամյա տնկարկներ	հա		0	0
խոտհարքներ	հա	590.2	581.03	580.52
արոտավայր	հա	1074.65	1070.22	1068.27
այլ հողատեսքեր	հա	115.89	115.89	111.81
<i>Անտառային հողեր</i>	հա	1923.15	1923.15	1923.15
Անտառ	հա	1907.91	1907.91	1907.91
թփուտ	հա	15.24	15.24	15.24
խոտհարքներ	հա			
արոտավայր	հա			
այլ հող	հա			
<i>Ջրային հողեր</i>	հա	3.7	3.7	3.7
զետեր	հա	3.67	3.67	3.67
ջրամբարներ	հա	0.02	0.02	0.02
լճեր	հա		0	0
ջրանցքներ	հա		0	0
հիդրոտեխ. և ջրունտ. այլ օբ.		0.01	0.01	0.01

2.8. Ինժեներական ենթակառուցվածքներ

Համայնքի կազմում ընդգրկված Իջևան քաղաքի և Գետահովիտ, Գանձաքար, Ենոքավան, Լուսաձոր, Խաշթառակ և Լուսահովիտ համայնքների ինժեներական ենթակառուցվածքի նախագծային բեռնվածությունները կազմելու համար, որպես ելակետային

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում հիմնավորում օգտագործվել են ոլորտները համակարգող կազմակերպությունների տեղեկատվական նյութերը: Դրանք են.

‘ՀՀ Տավուշի մարզի միկրոռեգիոնալ մակարդակի համակցված տարածական պլանավորման փաստաթղթերի’, ճարտարապետահատակագծային լուծումների հաշվարկային ցուցանիշները,

‘VEOLIA ՋՈՒՐ’ ընկերության ներկայացրած տվյալները՝ ՀՏՊ փաստաթղթերի ջրամատակարարման և ջրահեռացման մասի մշակման համար,

‘Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր’ ՓԲԸ ‘ԱՂՍԵՎ’ մասնաճյուղի տվյալները էլեկտրամատակարարման առկա վիճակի վերաբերյալ,

‘Գազպրոմ Արմենիա’ ՓԲԸ ստացված տվյալները գազաֆիկացման և գազամատակարարման վերաբերյալ,

ՀՀ առողջապահության նախարարության պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային տեսչության Տավուշի մարզային կենտրոնի տվյալները:

2.8.1. Ջրամատակարարում

Համաձայն ‘VEOLA ՋՈՒՐ’ ընկերության տվյալների Իջևանի ջրամատակարարման համակարգում ներկայումս ներգրավված են թվով 40 աղբյուրներ, որոնց ընդհանուր հզորությունը կազմում է 100 լ/վրկ: Վարակազերծումը կատարվում է տարբեր կապտաժներում և ՕԿՋ-ներում: Ջրագծերը կառուցվել են 1960-ից 1980 թվականներին: Դրանցից 24.6 կմ փոխարինվել է 2013-2015 թթ., մնացած հատվածները հիմնանորոգման կարիք ունեն: Իջևանը սնող գծերի երկարությունը 64.4 կմ է, տրամագծերը 90-:-300 մմ, ՕԿՋ-ների ընդհանուր քանակը 16-ն է, ընդհանուր տարողությունը 6600 մ³:

Ենթադան գյուղը ջուր վերցնում է տարբեր աղբյուրներից, այդ թվում՝ Ապագա Ռեզորթից: Ջուրը տեղափոխվում է գյուղի վերին մասում կառուցված օրվա կարգավորիչ ջրամբար: Համակարգն ամբողջովին շարքից դուրս է եկել և այն ամբողջությամբ վերանորոգման կարիք ունի:

Ջրամատակարարման համակարգի պատշաճ աշխատանքն ապահովելու նպատակով անհրաժեշտ է անցկացնել D=90-75մմ տրամագծով խողովակաշար Ենթադան գյուղից 9կմ դեպի արևելք գտնվող Սառնաջուր գետի հովտում գտնվող աղբյուրներից: Խողովակաշարի ծրագծի երկայնքով առկա մի քանի աղբյուրներին նույնպես կարելի է միանալ, արդյունքում հոսքի արագությունը կբարձրանա մինչև 6- 8լ/վրկ:

Անհրաժեշտ է կառուցել յուրաքանչյուրը 300 խոր. մետր տարողունակությամբ, իրարից 800մ հեռավորության վրա գտնվող երկու ջրամբար (ՕԿՋ) և ջրամաքրման (քլորացման) կայան:

Նախատեսվող ջրամբարները ջուրը պետք է մատակարարեն երկու ճյուղի բաժանված ներքին բաշխիչ ցանցին, որոնք իրար հետ կապված կլինեն և կկարգավորվեն տեղադրված դիտահորերի միջոցով: Բաշխիչ ցանցը պետք է կառուցվի D=25-125մմ պլաստիկ խողովակներով:

ՀՀ Տավուշի մարզպետարանի քաղաքաշինության վարչության տեղեկությունով՝ տես աղյուսակում

Բնակավայրեր	Ջրաղբյուրների հզորությունը, լ/վրկ	ՕԿՋ, քանակ և տարողություն, հատ/մ ³	Ստացվող ջրի օրական ծավալը, մ ³ /օր
Իջևան	120	27 / 6895	10 368

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Գետահովիտ	7	2 / 650	605
Գանձաքար	6	4 / 145	520
Ենթադաս	2.5	1 / 300	216
Լուսածոր	7	-	605
Խաշթառակ	12.5	-	1080
Լուսահովիտ	1.2	-	104

2.8.2. Ջրահեռացում (կոյուղի)

‘VEOLA ՋՈՒՐ’ ընկերության տվյալներին համապատասխան Իջևանի կեղտաջրերի հեռացման (կոյուղի) համակարգում առկա է 20կմ երկարությամբ կոլեկտոր և 48.0կմ կազմող կոյուղու ներքաղաքային ցանց:

Կենցաղային և արտադրական կեղտաջրերը ամբողջ քաղաքի տարածքում հավաքվում են և առանց որևէ մաքրման նետվում են Աղստև գետը, ստեղծելով հակասանիտարական վիճակ: Անհրաժեշտ է կառուցել մայր կոլեկտորներ Աղստև գետի երկու ափերով և նրանց միացնել հավաքող բոլոր ցանցերը: Իջևան քաղաքը ներկայումս կոյուղու մաքրման կայան չունի: Անհրաժեշտ է քաղաքի տարածքից դուրս բենտոնիտ գործարանի մոտ կառուցել մաքրման կայան:

Կոյուղու ցանցը կառուցվել է հիմնականում ջրամատակարարման ցանցի հետ 30-40 տարի առաջ և այժմ անհրաժեշտություն կա կապիտալ վերանորոգելու:

Կոյուղու ցանցը վերանորոգելուց հետո հնարավորություն կստեղծվի վերացնել Աղստև գետի աղտոտվածությունը:

Գյուղական բնակավայրը կեղտաջրերի հեռացման ցանց (կոյուղի) չունի: Կեղտաջրերը կուտակվում են տնամերձ հողամասերում՝ ինքնաշեն հորերում: Նույն սկզբունքով կեղտաջրերի հեռացումը կատարվում է նաև սակավաթիվ հասարակական կառույցներից. գյուղապետարան, հանրակրթական դպրոց, բուժկետ և այլն:

Կոյուղու համակարգը Ենթադասում կառուցված է տեղ-տեղ: Այն ամբողջությամբ վերականգնման կարիք ունի:

Ենթադասի կոյուղու համակարգի պատշաճ աշխատանքն ապահովելու նպատակով Սառնաջուր գետի ափին անհրաժեշտ է կառուցել կեղտաջրերի մաքրման կայան (այն պետք է նախագծել գոյություն ունեցող առևտրային օբյեկտների, վարչական ենթակառուցվածքի և 1600 մարդու կարիքները բավարարելու համար անհրաժեշտ հզորությամբ) : Խորհուրդ է տրվում կիրառել ISBS կենսատեխնոլոգիա, քանի որ այն ապահովում է մոդուլյար համակցված բիոռեակտորի (MCBR) միջոցով արդյունաբերական և կենցաղային կեղտաջրերի մաքրում, որն աշխատում է առանց պարզարանի և բիոզանգվածի վերաշրջանառության՝ մինչև մաքրման փուլում:

Կեղտաջրերի հավաքման նորմերի համաձայն, բնակավայրի կոյուղու մագիստրալն անհրաժեշտ է կառուցել D=200-250մմ տրամագծով ծալքավոր խողովակներով, իսկ ներքին ցանցը՝ D=150մմ խողովակներով, հավաքիչ հորերի միջև առավելագույն տարածությունը պետք է լինի 40մ:

Այն տեղամասերը, որոնք իրենց բարձրության նիշով պայմանավորված չեն կարող կապվել կոյուղու հիմնական համակարգին, պետք է ունենան մաքրման պարզ սեպտիկ համակարգ: Դրանք պետք է հավաքվեն երկթաբետոնի շրջանակից և ունենան տեղային ջրահեռացման տարածք:

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

2.8.3. Հաշվարկային ջրապահանջը ու ջրահեռացման քանակը ըստ ջրամատակարարման նորմերի

Ջրամատակարարումը նախատեսվում է բնակչության խմելու, տնտեսա-կենցաղային, արտադրական, ինչպես նաև հակահրդեհային կարիքների բավարարման համար: Բնակչության մեկ մարդու միջին օրական ջրապահանջի քանակը ըստ ներկայումս ընդունված նորմերի կազմում է՝ քաղաքների համար 200 լ/օր, գյուղերի համար 150լ/օր: Արտադրական ձեռնարկությունների արտադրանքի տեսականու և քանակի վերաբերյալ տվյալները ներկայացված չեն, ինչպես նաև դրանց հիմնականում կամ մասամբ չգործելու պայմաններում, արտադրական կարիքների համար պահանջվող խմելու որակի ջրի հաշվարկային քանակը ընդունվում է բնակչության հաշվարկային ջրապահանջի 10-30%-ի չափով: Նույն մոտեցումով հաշվարկված է հակահրդեհային կարիքների համար պահանջվող ջրաքանակը: Խմելու, տնտեսական, արտադրական ձեռնարկությունների և հակահրդեհային կարիքների համար պահանջվող միջին օրական ջրաքանակի և կեղտաջրերի հեռացման հաշվարկը բերվում է ստորև աղյուսակում:

N	Ջրասպառողներ	Ջրասպառողներ Հաշվարկային թիվ հազ. մաս	Ջրասպառման նորմ, լ/օր	Ջրապահանջ		Ջրահեռացում	
				մ ³ /օր	լ/վրկ	մ ³ /օր	լ/վրկ
1	2	3	4	5	6	7	8
Ենթադրյալ							
1	Հաշվարկային բնակչություն	1.1	150	165	1.9	157	1.8
2	Արտադրական ձեռնարկ.	-	-	55	0.6	48	0.6
3	Հակահրդեհային կարիքներ	-	-	55	0.6	-	-
4	Ընդամենը	-	-	275	1.81	136	1.57
5	Հնարավոր կորուստ /<10%/	-	-	25	0.30	-	-
Ենթադրյալ ամբողջը		-	-	300	3.5	260	3.0

2.8.4. Ոռոգում

Ոռոգման ջրի խնդիրները ըստ համայնքների /‘VEOLA ՋՈՒՐ’ ՀՀ Տավուշի մարզպետարանի, տվյալներ/.

Ենթադրյալ համայնքի վարչական տարածքում ոռոգման նպատակով օգտագործելու ջրաղբյուրներ չկան:

Համայնքներում ոռոգման պահանջը բավարարելու համար հարկավոր է ձեռնարկել նախկինում գործող ոռոգման համակարգի վերականգնում, նորոգելով կամ կառուցել նոր պոմպակայաններ: Էլեկտրաէներգիայի գերաճախսից խուսափելու համար համայնքների միջև կիրառել ոռոգման սեզոնային օրական ժամանակացույց: Իջևան քաղաքը ներկայումս չունի ոռոգման համակարգ: Ոռոգումը իրականացվում է խմելու ջրամատակարարման համակարգից, մասամբ անսխտեմ կառուցված բաց առուներից:

Ոռոգման ռեժիմները ընտրված են հաշվի առնելով խոնավության դեֆիցիտը հողի ակտիվ շերտում, ըստ կլիմայական պայմանների միջին տարվա համար:

Որպես հաշվարկային ընդունված է երաշտային տարվա ոռոգման ռեժիմը՝ վեգետացիոն շրջանում ջրի 50%-ի ապահովության պայմանով:

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Ոռոգման ինքնահոս աղբյուր կարող է ծառայել Աղստև գետը, ջրառը պետք է կատարել բարձր գետի նիշերից: Տարածքի որոշ հատվածների ոռոգման համար մասամբ կարող են կառուցվել համապատասխան սահմանափակ հզորությամբ պոմպակայաններ, կիրառելով ոռոգման սեզոնային օրական ժամանակացույց էլեկտրաէներգիայի գերաճախսից խուսափելու համար:

Ոռոգման համակարգ կառուցելու և համապատասխան սարքավորելու համար անհրաժեշտ է կառուցել ջրընդունիչ և բաշխման ցանց:

2.8.5. Հեղեղատար կոյուղի

Ենթադրյալ գյուղի միայն կենտրոնական փողոցն ունի հեղեղաջրերի հեռացման համակարգ: Մյուս տարածքները չունեն ջրահեռացման համակարգ, քանի որ դրա կարիքը չկա, որովհետև գյուղը և մյուս տեղամասերը կառուցված են թեք ռելիեֆի վրա՝ իրարից անջատված փոքր կիրճերով, մինչդեռ ճանապարհներն ապահովված են հեղեղաջրերը հեռացնելու համար նախատեսված փոքր ջրատար առուներով:

Ճանապարհների վերականգնման աշխատանքների ընթացքում անհրաժեշտ է մեծացնել ջրատար առուների տրամագիծը և նախատեսել ջրանցքներ:

2.8.6. Էներգամատակարարում

2.8.6.1. Էլեկտրամատակարարում

Համապատասխան 'Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր' ՓԲԸ տվյալների Իջևան քաղաքի էլեկտրամատակարարման գլխավոր աղբյուր է հանդիսանում 2x25 մվա հզորությամբ 'Աղստև' մասնաճյուղի 110/35/6 կվ լարման ենթակայանը: Ենթակայանի կապը հանրապետության էներգահամակարգի հետ իրականացվում են 110 կվ լարման օդային գծերով:

Համայնքի տարածքում տեղակայված են և գործում են վեց ՓՀԷԿ-եր, դրանք են՝

«Խաչաղբյուր», 1x720+1x600=1320 դրվածքային հզորությամբ,

«Խաչաղբյուր-2», 4x1250=5000 դրվածքային հզորությամբ,

«Քեյ Էնարջի», 2x500=1000 դրվածքային հզորությամբ,

«ԿՈԿ», 3x500=1500 դրվածքային հզորությամբ,

«Ապրես», 1x1250+1x320=1570 դրվածքային հզորությամբ,

«Բսնզառ Էներջի», 1x275=275 դրվածքային հզորությամբ, որոնց գումարային հզորությունը կազմում է 10665 միավոր:

2.8.6.2. Պահանջվող բեռնվածքների որոշում

Համաձայն ՀՀՇՆ 30-01-2014-ի (Հավելված 6-ի Աղյուսակ 1-ի, կետ 1.1) գյուղական բնակավայրերի բնակչության մեկ մարդու համար էլեկտրաէներգիայի օգտագործման տարեկան խոշորացված ցուցանիշը ներառյալ կոմունալ-կենցաղային, հասարակական բոլոր կազմակերպությունների պահանջներն ու արտաքին լուսավորությունը ընդունվում է՝ 950 կվտ.ժամ, իսկ տարվա օգտագործվող ժամերի քանակը 4100 ժամ:

Էլեկտրաէներգիայի փաստացի սպառման ցուցանիշները բերված են աղյուսակում:

Ենթավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Համայնքի անվանումը և բնակչության թիվը, հազ.մարդ	Մնող ենթակայաններ			Ենթակայաններ 10-6/0.4կՎ ՏԵ,ԼՏԵ			6-10կՎ հաղորդման գծեր				Համայնքի տարածքով անցնող 35-110կՎ	Էլ.էներգիայի տարեկան գումարային ծախսը /կՎտ.ժամ/		Մեկ բաժանորդի փաստացի տարեկան էլ.էներգասպառումը	
							օդային, կմ		մալուխային, կմ			կմ	արտադրակ	կմ	արտադրակ
	անվանում և լարումը, կՎ	հզորությունը	քանակը, հա	տրանսֆ.քա	հզորությունը	Լ, կմ	տեխն. վիճակ	Լ, կմ	տեխն. վիճակ	Համայնքի կոմունալ-արտադրակ					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Ենթավան < 0.537	Խաչատրյո	35/6	2x1600	9	9	1003	27.345	3	0.025	3		198970	498954	1431.4	31184.6

Հաշվի առնելով գյուղերում գործող, մասամբ գործող կամ ոչ մշտապես գործող, հաճախակի նաև չգործող արտադրական և գյուղարտադրական հզորությունների, արտադրանքի տեսականու և քանակի վերաբերյալ տվյալների բացակայությունը, արտադրական կարիքների համար պահանջվող էլեկտրաէներգիայի քանակն ընդունվում է բնակչության կոմունալ-կենցաղային գումարային պահանջարկի 30%-ի չափով: Արտադրության համար հաշվարկված էլեկտրաէներգիայի պահանջը հետագայում կարող է ճշտվել ոլորտում համապատասխան առաջացող փոփոխությունների:

Ենթավան. Գոյություն ունեցող էլեկտրամատակարարման համակարգը հզորացնելու նպատակով անհրաժեշտ է 35/10 կՎ ենթակայան, որը պետք է տեղադրվի Ենթավանի արևելքում և միացված լինի 35կՎ էլեկտրահաղորդման գծին: Բացի այդ, խորհուրդ է տրվում տեղադրել 500 կՎԱ արևային համակարգ «Ապագա Ռեզորթի» արևմուտքում: Ստորգետնյա մալուխով այն պետք է միացվի նախատեսվող ենթակայանի 10կՎ կողմին:

Բացի այդ, 10կՎ ստորգետնյա մալուխ է անհրաժեշտ անցկացնել՝ նախատեսվող տարածքը նախագծվող ենթակայանին միացնելու համար: Միջինը 2x310կՎԱ հզորությամբ տրանսֆորմատորներ պետք է տեղադրել բոլոր տեղամասների համար՝ ստորգետնյա մալուխին միանալու համար:

0,4 կՎ մալուխներ կպահանջվեն տրանսֆորմատորները սպառողներին միացնելու համար: Դրանց կտրվածքը կհաշվարկվի՝ կախված առանձին սպառողների կողմից պահանջվող հզորությունից գումարած 40% պահուստային հզորություն: Բացի այդ, 0,4կՎ մալուխային գծեր պետք է տեղադրվեն մեկը մյուսին փոխարինելու համար:

Հանգստավայրի տարածքում առկա շինությունները պետք է ապահովվեն ցածր լարման բաշխիչ վահանակներով և պահուստային սարքերով:

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում
Այս էներգահամակարգը պետք է կարողանա բավարարել տեղի բնակչության և այցելուների կողմից սոցիալական և զբոսաշրջային ենթակառուցվածքների համար օգտագործվող՝ հաշվարկված 2,5 ՄՎտ հզորության պահանջարկը:

Նախագծային առաջարկություններ

- Համակարգի արդիականացում, համապատասխանեցում անվտանգության տեխնիկայի պահանջներին:
  - Էլեկտրաէներգիայի անխափան մատակարարում ապահովելու համար՝ անցում երկտրանսֆորմատորային ենթակայանների:
  - Էլեկտրախնայողություն՝ կորուստները ցանցերում հասցնելով նորմատիվային պահանջներին:
    - Փայտյա հենասյուների փոխարինում նորերով:
    - Կառուցապատված և կառուցապատման ենթակա տարածքներից բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գծերի դուրս բերում ազատ գոտի՝ ապահովելով դրանց անվտանգության գոտու սահմանները:
    - Նոր կառուցապատվող տարածքների համար անհրաժեշտ 10 կվ և 0.4 կվ լարման ցանցի, ինչպես նաև 10/0.4 կվ լարման ցանցային ենթակայանների նախատեսում:

Էլեկտրաէներգիայի նախագծային /հեռանկարային/ պահանջարկի հաշվարկը բերված աղյուսակում:

Համայնքի անվանումը և բնակչության թիվը, հազ.մարդ	Սնող ենթակայան			Ենթակայաններ 10-6/0.4կՎ ՏԵ, ԼՏԵ			6-10կՎ հաղորդման գծեր				Համայնքի տարածքով անցնող 35-110կՎ ՕԳժերի արևմտաստան	Էլ. էներգիայի տարեկան գումարային պահանջը /կՎտ.ժամ/	
							օդային, կմ	մալուխային, կմ	Լ, կմ	տեխն. վիճակը		Լ, կմ	տեխն. վիճակը
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Ենթադրված, 0.60 (0.65-0.8)	Խաչաղբյուր	35/6 11/35/6	2x1600 2x25000	9	9	1003	27.345	3	0.0 25	3	-	2188900	548850

2.8.6.3. Գազամատակարարում

Ենոքական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

‘Գազպրոմ Արմենիա’-ի կողմից գազաֆիկացման և գազամատակարարման վերաբերյալ ստացված տվյալներով համայնքի տարածքներով մայրուղային գազատարները անցնում են՝ մեկը Խաչթառակ-Լուսահովիտ, մյուսը Լուսածոր-Ենոքական-Գետահովիտ համայնքներով, ցանցում տեղադրված են նաև ԳԲԿ-ներ:

Միջին ճնշման գազատար խողովակների տրամաչափը D=1000 մմ:

Գազաբաշխիչ ցանցի բնութագիրը ներկայացված է աղյուսակում:

Բնակավայրեր	ԳԲԿ քանակը, հատ և տեղաբաշխված ուսումն	Տրամագիծը, մմ	Բաժանորդների թիվը և գազաֆիկացման	ԳԿԿ և ՊԳԿԿ քանակը, հատ	Տեղակայման վայրը	Գազասպառում Ը, մ ³ /*
1	2	3	4	5	6	7
Ենոքական	Բետոնիտ ԳԲԿ Աչաջուր գյուղի սևաճամբային	219	75 40	1	գյուղի տարածքում	26 067

/* ներառյալ կոմունալ-կենցաղային և արտադրական կարիքների համար Ստորև աղյուսակում ներկայացված գազասպառման ցուցանիշներում ներառված են կենցաղ-կոմունալ կարիքների, հասարակական կազմակերպությունների և արտադրական ձեռնարկությունների գումարային գազասպառման ցուցանիշները:

Համայնքներ	Բնակչություն, մարդ	Գազասպառում, մ ³ /*	Բաժանորդների թիվը	Մեկ բաժանորդի միջինացված գազասպառում, մ ³ /*	Մեկ բնակչի միջինացված գազասպառում, մ ³ /*
1	2	3	4	5	6
Ենոքական	537	26 067	75	347.6	49.0

Ենոքականի մեծ մասն ապահովված է գազամատակարարմամբ:

Չնայած բարդ երկրաբանական պայմաններին և կառուցվածքային բարդություններին, առաջարկվում է օդային խողովակաշարը թաղել գետնի տակ:

Կենցաղ-կոմունալ, հասարակական և այլ կազմակերպությունների կարիքների համար գազասպառման պահանջների բաշխումը հաշվարկված ըստ համայնքների բերված է աղյուսակում:

Անվանումը	Կենցաղ-կոմունալ, հասարակական և այլ կազմակերպություններ	Արտադրական ձեռնարկությունների և այլ գազասպառողների, հազ. մ ³	Ամբողջ գազասպառման պահանջն, հազ. մ ³
1	2	3	4
Ենոքական	132	70	202

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

3. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆՆ ՈՒ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Շրջակա միջավայրի բարելավմանն ու պահպանության միջոցառումները ներկայացված են ստորև:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ենոքավան բնակավայրը դիտարկվում է համայնքի մյուս բնակավայրերի հետ որպես միասական կլաստերի բաղադրի՝ ներառելով Իջևան քաղաքային համայնքը և Ենոքավան, Գետահովիտ, Գանձաքար, Խաշթառակ, Լուսաձոր, Լուսահովիտ բնակավայրերը:

Նախագծի "Շրջակա միջավայրի պահպանումը" բաժինը մշակված է համայնքի զարգացման ծրագրին համապատասխան:

Տարածքային քաղաքաշինական խնդիրների լուծման ընթացքում շրջակա միջավայրի պահպանության արդյունավետ կազմակերպման համար համալիր կերպով են գնահատվել առկա բնապահպանական խնդիրները, գոյություն ունեցող իրավիճակը և ընտրվել են զարգացման այնպիսի սկզբունքներ, որոնք թույլ կտան ներդաշնակորեն լուծել սոցիալական, տնտեսական և բնապահպանական խնդիրները:

Բնակավայրերի զարգացման ծրագրերի մշակման ժամանակ շրջակա միջավայրի տարրերի (ջուր, օդ, հողաբուսական ծածկույթ, կենդանական աշխարհ) պահպանության միջոցառումների մշակումը սերտորեն կապված է տարածքի հատակագծային կազմակերպման խնդիրների հետ:

Բնակավայրի զարգացման ծրագիրը նախատեսվում է կազմել կայուն զարգացման սկզբունքների հիման վրա, որը տնտեսական զարգացման բոլոր նախապատվությունները համադրում է բնական միջավայրի ինքնավերարտադրանակության:

Բնակավայրի տարածքի կարևոր էկոլոգիական հիմնախնդիրները, որոնք նպաստելու են տարածքի էկոլոգիական հավասարակշռության պահպանմանը, լուծվելու են տարածքի հատակագծային կառուցվածքի մշակման գործընթացում: Շրջակա միջավայրի պահպանության բաժնում տրված է համալիրի առանձին տարրերի՝ օդային, հողային, ջրային ավազանի սանիտարահիգիենիկ վիճակը, նրա բարելավման ինժեներական տեխնոլոգիական և ագրոմելիորատիվ միջոցառումները:

3.1.1. Օդերևութաբանակլիմայական պայմանները

Այս բաժնի մշակման նպատակն է օդերևութաբանակլիմայական պայմանների գնահատումը, որոնք որոշիչ են բնակչության ապրելակերպի և մթնոլորտի մերձգետնյա շերտում վնասակար նյութերի ցրման բնութագրի վրա ազդեցությունների տեսանկյունից:

Դիտարկվող տարածքի կլիմայական բնութագրերը ներկայացված են «ՀԱՅՊԵՏՏՀԻԴՐՈՄԵՏ» - ի կողմից /3/: Տեղանքի կլիմայական բնութագիրը ներկայացնելու համար օգտագործվել են տարածաշրջանում գործող Իջևան օդերևութաբանական կայանի բազմամյա դիտարկումների տվյալները: Օգտագործելով կլիմայական հաշվարկային մեթոդները, հաշվարկվել են տեղանքի կլիմայական բնութագրերը:

Տարածաշրջանի կլիման բարեխառն է: Ձմեռը տևական և համամատաքար ցուրտ է, թույլ քամիներով, բավական կայուն ու հաստ ձնածածկ շերտի գոյացումով: Ամառը տաք է, չոր:

Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը կազմում է 10.8 °C, հունվարինը՝ 0.6 °C, ապրիլինը՝ 10.1 °C, հուլիսինը՝ 21.2 °C, հոկտեմբերինը՝ 11.6 °C: Ջերմաստիճանի ամսական ամպլիտուդան 8.6 °C է: Բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում
 -23°C և դիտվել է դեկտեմբերին, բացարձակ առավելագույնը՝ +37°C է և դիտվել է օգոստոսին:

Հողի մակերևույթի վրա միջին տարեկան ջերմաստիճանը 9°C է: հունվարին՝ -5°C, իսկ հուլիսին՝ 23°C:

Օդի միջին տարեկան ճնշումը 861.0 մբ է, բացարձակ խոնավությունը 8.2մբ է, իսկ հարաբերականը՝ 72%:

Տարվա ընթացքում տեղումների քանակը՝ 563 մմ: Տեղումների առավելագույնը դիտվում է հունիսին՝ 74 մմ, իսկ նվազագույնը դեկտեմբերին՝ 16մմ:

Ձյան տեսքով տեղումների քանակությունը 124 մմ է: Նոյեմբերի 13-ից դիտվում է կայուն ձնածածկույթ, որը վերանում է ապրիլի 5-ին: Ձյան ծածկուցի առավելագույն շերտի բարձրությունը 63 սմ է, նվազագույնը՝ 1 սմ:

ՔԱՄԻ

Աղյուսակ 15 Քամի (արդիականացման ենթակա)

Ամիսներ	Կրկնելիությունը, %								Անդրորդի կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը հունիս - օգոստոս ամիսներին	Միջին արագություններից նվազագույնը ըստ ուղղությունների հուլիսին, մ/վ	Գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր -	
	Միջին արագությունը, մ/վ													
	Հյուսիսային	Հյուսիս-արևելյան	Արևելյան	Հարավ- արևելյան	Հարավային	Հարավ-արևմտյան	Արևմտյան	Հյուսիս- արևմտյան						
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	

Ենթազանց համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում
15 աղյուսակի շարունակություն (արդիականացման ենթակա)

2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
հունվար	28	2	1	2	54	10	2	1	28	2.8	Հվ	1.2	Հվ
	1.4	1.2	1.4	3.4	3.4	3.1	2.5	1.4					
ապրիլ	44	3	2	2	38	7	2	2	21	2.0			
	1.9	1.8	1.4	1.9	2.0	2.1	2.1	1.9					
հուլիս	39	3	2	2	41	8	3	2	21	1.9			
	2.0	1.9	1.4	1.6	1.2	1.5	1.4	2.1					
հոկտեմբեր	36	3	2	2	46	8	1	2	27	1.8			
	1.6	1.6	1.0	1.5	1.7	2.1	1.8	1.5					

1. Աղյուսակ 16 **Քամու հաշվարկային արագությունը**

Բնակավայրի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ճնշում, (հՊա)	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥15մ/վ)օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը (մ/վ), որը հնարավոր է մեկ անգամ «ո» տարիների ընթացքում		
				25	50	100
1	2	3	4	5	6	7
Իջևան	932.0	1.9	24	25	27	29

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

3.1. Ընդհանուր ֆոնային կլիմայական բնութագիրը /4, 5/

Ֆոնային կլիմայական բնութագիրը իր մեջ ընդգրկում է երկու հիմնական ասպեկտ՝

- կլիմայի գնահատականը մարդու ֆիզիոլոգիական հարմարավետության վրա ազդեցության տեսանկյունից

- կլիմայի գնահատականը վնասակար նյութերի ցրման պայմանների վրա ազդեցության տեսանկյունից:

Կլիմայի գնահատականը մարդու ֆիզիոլոգիական հարմարավետության վրա ազդեցության տեսանկյունից տրված է աղյուսակում:

Աղյուսակ

Կլիմայի գործոնների կենսակլիմայական գնահատականի չափանիշները

Կլիմայի գործոնները	Հարմարավետությունը	Անհարմարավետություն	
		գերտաքացում	սառեցում
1. Օդի ջերմաստիճանը, °C	12-14	24-ից բարձր	30-35, 1.5 մ/վրկ, 25, 2.0 մ/վրկ, -15, 3.5 մ/վրկ քամու դեպքում,
2. Քամու արագությունը, մ/վրկ	0.5-3.0	փոքր 0.5 մեծ 3.0	5-ից մեծ բացասական ջերմաստիճանի դեպքում
3. Հարաբերական խոնավությունը, %	30-70	30-ից փոքր 70-ից բարձր	80-ից բարձր

օդերևութաբանական պարամետրերը վերցված են Հայիդրոմետի տվյալներով և բերված են աղյուսակներ 1.2-1.4-ում:

Օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հունիս-օգոստոս ամիսներին չի գերազանցում 24°C: Գերտաքանցման փաստը համայնքներում չի նկատվում ամբողջ տարվա ընթացքում:

12-14°C գերազանցման դեպքերը նկատվում են հունիս, հուլիս, օգոստոս և սեպտեմբեր ամիսներին:

Օդի հարաբերական խոնավության տեսանկյունից փետրվար և հուլիս-օգոստոս ամիսները դիտարկվում են ինչպես հարմարավետ, 80%-ից բարձր խոնավություն չի արձանագրվել: 70%-ից բարձր խոնավություն նկատվում է մարտից-հունիս, և սեպտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում: 3.0 մ/վրկ-ից մեծ քամու արագություն չի դիտարկվում:

Նոյեմբերից-մարտ ժամանակահատվածում օդի բացարձակ նվազագույն ջերմաստիճանը դիտարկվում է -15°C-ից բարձր, սակայն նշված ամիսներին քամու արագությունը գտնվում է 2.2-2.6 մ/վրկ-ի սահմաններում:

Աղյուսակ

Օդի միջին ամսական և տարեկան ջերմաստիճանը

Դիտարկումներ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	տարի
Իջևան քաղաք, հարակից բնակավայրեր	0.6	1.5	4.6	10.1	14.6	17.9	21.2	21	17.0	11.6	6.6	2.6	10.8

Աղյուսակ

Միջին ամսական և տարեկան օդի հարաբերական խոնավությունը (%)

Դիտարկումներ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	տարի
Իջևան քաղաք, հարակից բնակավայրեր	69	67	72	71	75	73	69	68	74	76	76	71	72

Աղյուսակ

Քամու միջին ամսական և տարեկան ազդեցությունը (մ/վրկ)

Դիտարկումներ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	տարի
Իջևան քաղաք, հարակից բնակավայրեր	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5	1.6	1.5	1.7	1.6	1.4	1.2	1.4	1.5

Ամառվա շոգ ամիսների ժամանակահատվածի անալիզը ցույց է տալիս, որ նշված համայնքներում 1T, 2T և 3T դասերի «շոգ» եղանակները բացառվում են, անհարմարավետության շրջան և ջերմային բեռնվածություն մարդու օրգանիզմի վրա չի առաջանում: Հարմարավետության ժամանակահատվածը ժամը 13-ից մինչև ժամը 21-ը նշված համայնքների համար կազմում է 58-60%, անհարմարավետության ժամանակահատվածը 10-11%:

Անհարմարավետության պայմանների հաշվառման չափանիշը հանդիսանում է անհարմարավետության ժամանակահատվածի տևողությունը:

Տարվա կտրվածքով անհարմարավետության ժամանակահատվածը մեծ է 8% (16.4%) տարեկան ժամանակահատվածից, որը հանգեցնում է նրան, որ նախագծման ժամանակ անհրաժեշտ է նախատեսել մի շարք հատուկ միջոցառումներ:

3.2. Կենսաբազմազանություն

3.2.1. Բուսական աշխարհ /6, 7/

Տավուշի մարզի տարածքը բուսական պրովինցիաների և շրջանների դասակարգմամբ պատկանում է Կովկասյան պրովինցիային և Իջևանի շրջանին:

Տավուշի մարզը հարուստ է բուսական ծածկույթներով. անտառներ, գյուղատնտեսական հողեր, խաղողի այգիներ, անտառային տեսակներ խառը սաղարթավոր բույսերի տեղում, կաղնու և կաղնու-բոխու անտառներ վրացական կաղնիով:

Մարզի տարածքի բուսականությունը հարուստ է դեղաբույսերով և սննդաբույսերով: Դրանցից ամենուրեք հանդիպող բուսատեսակներից են Բանգի սև (*Hyoscyamus niger*), Եղինջ երկտուն (*Urtica dioica*), Երեքնուկ կարմիր, Երեքնուկ սողացող (*Trifolium hybridum*, *Trifolium repens*), Իշառվույտ դեղատու (*Melilotus officinalis*), Խատուտիկ դեղատու (*Taraxacum officinalis*) և այլն: Մարզում էնդեմիկ բույսեր չկան: Դեղաբույսերից Տավուշի մարզի Նոյեմբերյա նի շրջանում տարածված են Լոշտակ սպիտակ (*Bryonia alba*), Տուղտավարդ Գրոսհեյմի (*Alcea grossheimii*):

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Բնական բուսածածկը իրենից ներկայացնում է սաղարթավոր խառը քսերոֆիլ նոսրանտ առային բուսականություն Paliurus spina-christi Mill., Spiraea crenata L., Amugdalus fenzliana (Fritsch) Lipsky, Pistacia nutica Fisch. Et Mey Celtis glabrata Stev. Ex Planch., Cerasus incana (Pall.) Spach, Pyrus salicifolia Pall. մասնակցությամբ:

Էնդեմիկ տեսակ է Փիփերթազգիներ – Malvaceae, Տուդտավարդ Գչոսիեիմի – Alcea grossheimii բույսերը:

Ստորև բերվող աղյուսակում բերված է յուրաքանչյուր բույսի տեսակի պահպանության կարգավիճակները, ըստ Կարմիր գրքում կատարված կատեգորիաների դասակարգման (կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ (CR), վտանգված տեսակ (EN), խոցելի տեսակ (VU)): Հաշվի առնելով այն, որ սնկերի պահպանությունը զգալիորեն տարբերվում է բույսերի պահպանությունից, Կարմիր գրքում ընտրվելիք 40 տեսակի սնկերի նկարագրերը ներկայացվել են մակրոսկոպիկ սնկերի համար միջազգայնորեն ընդունված 6 կատեգորիայով՝ անհետացած /EX/, անհետացման եզրին գտնվող /NT/, կրիտիկական վիճակում գտնվող /CR/, վտանգված /EN/, խոցելի /VU/, տվյալներն անբավարար են վիճակը գնահատելու համար /DD/:

Տավուշի մարզի տարածքը բուսական պրովինցիաների և շրջանների դասակարգմամբ պատկանում է Կովկասյան պրովինցիային և Իջևանի շրջանին:

Տավուշի մարզը հարուստ է բուսական ծածկույթներով. անտառներ, գյուղատնտեսական հողեր, խաղողի այգիներ, անտառային տեսակներ խառը սաղարթավոր բույսերի տեղում, կաղնու և կաղնու-բոխու անտառներ վրացական կաղնիով:

Մարզի տարածքի բուսականությունը հարուստ է դեղաբույսերով և սննդաբույսերով: Դրանցից ամենուրեք հանդիպող բուսատեսակներից են Բանգի սև (Hyoscyamus niger), Եղինջ երկտուն (Urtica dioica), Երեքնուկ կարմիր, Երեքնուկ սողացող (Trifolium hybridum, Trifolium repens), Իշառվույտ դեղատու (Meliolotus officinalis), Խատուտիկ դեղատու (Taraxacum officinalis) և այլն: Մարզում էնդեմիկ բույսեր չկան: Դեղաբույսերից Տավուշի մարզի Այրումի շրջանում տարածված են Արջընկույզ սովորական (Datura stramonium), Գետնամորի անտառային (Fragaria vesca), Խնկածաղիկ սովորական (Origanum vulgare), Հոն սովորական (Cornus mas): Բնական բուսածածկը իրենից ներկայացնում է սաղարթավոր խառը քսերոֆիլ նոսրանտ առային բուսականություն Paliurus spina-christi Mill., Spiraea crenata L., Amugdalus fenzliana (Fritsch) Lipsky, Pistacia nutica Fisch. Et Mey Celtis glabrata Stev. Ex Planch., Cerasus incana (Pall.) Spach, Pyrus salicifolia Pall. մասնակցությամբ:

Պարիլյակ բարձր Smilax excels L.: Կատեգորիա՝ EN B 1 ab (i,ii,iii,v)+2 ab (i,ii,iii,v): Վտանգված տեսակ՝ հայտնի է մեկ ֆլորիստիկական շրջանից: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. Կմ-ից պակաս է: Աճում է անտառային գոտում, որը ենթառկվում է մարդածին զգալի ճնշման: Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 4 կարգավիճակով՝ անորոշ տեսակ:

Արջատխլենի-Corylus colurna L.: Կատեգորիա՝ EN B 1 ab (iii)+2 ab (iii): Վտանգված տեսակ է՝ տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500 քառ. Կմ-ից պակաս է: Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման սպառնալիքի ենթակա տեսակ:

Գետնասող կովկասյան-Asperula taurine L. Subsp: Կատեգորիա՝ EN B 1 ab (iii)+2 ab (iii): Վտանգված տեսակ: Միակ պոպուլյացիան կազմված է միմյանցից 11 կմ հեռացած լոկալիտետներից: Տարածման և բնակության շրջանները՝ քիչ քան 10 քառ. Կմ: Տեսակի

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում տարածման և բնակության շրջաններին սպառնում է նվազում՝ կապված աճելավայրերի պայմանների փոփոխության հետ: Տեսակի հիմնական տարածման շրջանը գտնվում է Հայաստանի սահմաններից դուրս, հետևաբար սպառնալիքի կատեգորիան նվազում է մինչև EN:

Ստորև բերվող աղյուսակում բերված է յուրաքանչյուր բույսի տեսակի պահպանության կարգավիճակները, ըստ Կարմիր գրքում կատարված կատեգորիաների դասակարգման (կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ (CR), վտանգված տեսակ (EN), խոցելի տեսակ (VU)): Հաշվի առնելով այն, որ սնկերի պահպանությունը զգալիորեն տարբերվում է բույսերի պահպանությունից, Կարմիր գրքում ընտրվելիք 40 տեսակի սնկերի նկարագրերը ներկայացվել են մակրոսկոպիկ սնկերի համար միջազգայնորեն ընդունված 6 կատեգորիայով՝ անհետացած /EX/, անհետացման եզրին գտնվող /NT/, կրիտիկական վիճակում գտնվող /CR/, վտանգված /EN/, խոցելի /VU/, տվյալներն անբավարար են վիճակը գնահատելու համար /DD/:

Պահպանության կարիք ունեցող ֆլորայի տեսակները

Հ/հ	Բույսերի անվանումը		Պահպանության կարգավիճակները ըստ Կարմիր գրքի
	Հայերեն	Լատիներեն	
Կենսազգիներ – Taxaceae			
1	Կենի հատապտղային	Taxus baccata L.	VU
Շքանարգիզազգիներ – Amaryllidaceae			
2	Ձնծաղիկ Արտյուշենկոյի	Galanthus artjuschenkoae Gabrielian	VU
Հովանոցավորներ – Apiaceae			
3	Եզնակոխ Կոզո-Պոլյանսկու	Bupleurum koso-poljanskyi Grossh.	VU
4	Մարգացնծու կովկասյան	Peucedanum caucasicum (M. Bieb.) K. Koch (=Cervaria caucasica (M. Bieb.) M. Pimen.)	VU
Թաղաղուազգիներ – Asphodelaceae			
5	Ոզնազլխիկ Տուրնեֆորի	Echinops tournefortii Trautv.	EN
6	Պսեֆելուս դեբեդի	Psephellus debedicus (Gabrielian) Gabrielian	EN
7	Սինձ պալարակիր	Tragopogon tuberosus K. Koch	VU
Ծխաբույսազգիներ – Fumariaceae			
8	Անձխոտ Մարշալի	Corydalis marschalliana Pers.	EN
Հակինթազգիներ – Hyacinthaceae			
9	Պապլոր դժգույն	Muscari palens (M.Bieb.) Fisch.	EN

Ենթազանգի համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Շուշանազգիներ – Liliaceae			
10	Արքայածաղիկ բլրակային	Fritillaria collina Adam (=F. lutea auct. non Mill.)	EN
Խղիթազգիներ – Orchidaceae			
11	Երկտերևի ձվածն	Listera ovata (L.) R.Br.	CR
Գնարբուկազգիներ – Primulaceae			
12	Արջտակ գարնանային	Cyclamen vernal Sweet	VU
13	Վարդակակաչ գորտնուկային	Anemone ranunculoides L.	EN
Սնկեր			
14	Աստերոֆորա անձրևային, Կարգ Tricholomatales, ընտանիք, Tricholomataceae	Asterophora lycoperdoides (Bull.) Ditmar : Gray Հոմանիշ՝ Nyctalis asterophora Fr.	DD
15	Կարգ Boletales, ընտանիք Boletaceae	Boletus edulis Bull.:Fr. Սպիտակ սունկ, թնջուկ	VU
16	Կլավարիադելֆուս վարսանդավոր, Կարգ Aphyllophorales, ընտանիք Clavariaceae	Clavariadelphus pistillaris (Fr. : Fr.) Donk Հոմանիշ՝ Clavaria pistillaris Fr.	EN
17	Հապալոպիլուս զաֆրանա- դեղին (կարմրադեղին), Կարգ Aphyllophorales, ընտանիք Poriaceae	Hapalopilus croceus (Scop.: Fr.) Donk Հոմանիշ՝ Auratioporus croceus (Pers.: Fr.) Murrill	CR
18	Ոզնասունկ մուստանման, մարջանանման, Կարգ Hericiales, ընտանիք Hericiaceae	Hericium coralloides (Scop.: Fr.) Pers. Հոմանիշ՝ Hericium clathroides (Pallas.:Fr.)Pers	VU
19	Մերիպիլուս հսկա, Կարգ Aphyllophorales, ընտանիք Albatrellaceae	Meripilus giganteus (Pers.: Fr.) P. Karst. Հոմանիշ՝ Polypilus giganteus (Pers.:Fr.)Donk	EN
20	Մուտինուս շնային, Կարգ Phallales, ընտանիք Phallaceae	Mutinus caninus (Huds.: Pers.) Fr. Հոմանիշ՝ Phallus caninus (Huds.:Pers) Fr.	EN

Ենթազանց համայնքի հողագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

21	Ֆիլոտոպսիս մնավորվող, Կարգ Tricholomatales, ընտանիք Pleurotaceae	Phyllotopsis nidulans (Pers.: Fr.) Singer Հոմանիշ՝ Crepidotus nidulans (Fr.) Quel.	EN
22	Ռոդոտուս թաթաձև, Կարգ Tricholomatales, ընտանիք Tricholomataceae	Rhodotus palmatus (Bull.: Fr.) Maire Հոմանիշ՝ Crepidotus palmatus (Fr.) Gill.	EN
23	Գետնասունկ ամառային, ուտելի Կարգ Tuberales, ընտանիք Tuberales	Tuber aestivum Vitt.	DD

Բուսական աշխարհի պահպանության միջոցառումներ

Անհետացման վտանգի տակ գտնվող, հազվագյուտ, պահպանության կարիք ունեցող բուսատեսակներին վնաս չի հասցվի, քանի որ նախագծով նախատեսված միջոցառումները իրագործվում են արդեն իսկ գոյություն ունեցող կառույցների սահմաններում և նոր տարածքներ գրեթե չեն ներառում:

Ծառաթփային բուսականության վրա բացասական ազդեցության ի սկզբանե կանխարգելման և պահպանության նկատառումներից ելնելով նախագծման ընթացքում ջրատարների ուղեգծերը ընտրվել են այնպես, որ նրանք չհատվեն ծառերի հետ:

Նախատեսվող միջոցառումները հաշվի են արնում ՀՀ կառավարության 2014 թ. հուլիսի 31-ի N 781-Ն որոշման պահանջները:

3.2.2. Կենդանական աշխարհ /7, 8/

Ամենուր հանդիպող ողնաշարավոր կենդանատեսակներից են լճագորտը, ժայռային մողեսը, սովորական լորտուն, տնային ճնճղուկը, մոխրագույն ագռավը, կաչաղակը, սովորական և հասարակական դաշտամուկը, մոխրագույն առնետը, գայլը, քարակզաքիսը, աքիսը, իսկ անող նաշարավորներից՝ անձրևաորդը, ծովախեցգետինը, մրջյունը, մեղուն, ծղրիղը, ճիւղը, մորեխը, փայտոջիլը, կապտաթիթեռը, կաղամբաթիթեռը, մոծակը, սենյակային և դաշտային ճանճերը: Որսաարդյունագործական կենդանատեսակներից մարզում տարածված են նապաստակը: Էնդեմիկ տեսակներ բացակայում են:

Տավուշի մարզում ողնաշարավորներից հատկապես տարածված են գորշ արջը, սկյուռը, աջնվացեղ եղջերուն, եվրոպական այծայմը, շնագայլը, եղեգնակատու, անտառային կատուն:

Ստորև բերվող աղյուսակում բերված է յուրաքանչյուր տեսակի պահպանության կարգավիճակները, ըստ Կարմիր գրքում կատարված կատեգորիաների դասակարգման (անհետացած տեսակ (EX), տարածաշրջանում անհետացած տեսակ (RE), կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ (CR), վտանգված տեսակ (EN), խոցելի տեսակ (VU), տվյալների անբավարարություն (DD)):

Տավուշի մարզում ողնաշարավորներից հատկապես տարածված են նապաստակը, գյուրզան, սկյուռը, շնագայլը:

Ստորև բերվող աղյուսակում բերված է յուրաքանչյուր տեսակի պահպանության կարգավիճակները, ըստ Կարմիր գրքում կատարված կատեգորիաների դասակարգման

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում (անհետացած տեսակ (EX), տարածաշրջանում անհետացած տեսակ (RE), կրիտիկական վիճակում գտնվող տեսակ (CR), վտանգված տեսակ (EN), խոցելի տեսակ (VU), տվյալների անբավարարություն (DD)):

Պահպանության կարիք ունեցող ֆաունայի տեսակները

Հ/հ	Կենդանիների անվանումը		Պահպանության կարգավիճակները ըստ Կարմիր գրքի
	Հայերեն	Լատիներեն	
Միջատներ – Insecta			
1	Նմանաձև ճպուռ	Onychogomphus assimilis fulvipennis (Schneider, 1845)	VU
2	Յացենկո-Խմելևսկու առվակային գնայուկ	Duvalius yatsenkokhmelevskii (Khnzorian, 1960)	CR
3	Զարդավոր չրխկան	Aeoloides figuratus (Germar, 1844)	VU
4	Հայկական ծաղկեփոշեկեր	Isomira armena Khnzorian, 1976	EN
5	Ալկոն կապտաթիթեռ	Maculineaalcon monticola (Staudinger, 1901)	VU
ՍՈՂՈՒՆՆԵՐ - REPTILIA			
6	Միջերկրածովային կրիա	Testudo graeca (Linnaeus, 1758)	VU
7	Դալի մողես	Darevskia dahli (Darevsky, 1957)	EN
8	Կովկասյան կատված	Telescopus fallax (Fleschmann, 1831)	VU
ԹՈՉՈՒՆՆԵՐ - AVES			
9	Գանանգ (Մորուքավոր անգ)	Gypaetus barbatus Linnaeus, 1758	VU
10	Գիշանգ	Neophron percnopterus Linnaeus, 1758	EN
11	Սպիտակագլուխ անգ	Gyps fulvus (Hablizl, 1783)	VU
12	Օձակեր արծիվ	Circaetus gallicus (J. F. Gmelin, 1788)	VU
13	Եվրոպական ճնճղաճուռակ	Accipiter brevipes (Severtzov, 1850)	VU
14	Ցախաքլորավորս	Accipiter gentilis (Linnaeus, 1758)	VU
15	Փոքր ենթարծիվ	Aquila pomarina, C. L. Brehm, 1831	VU
16	Քարարծիվ	Aquila chrysaetos (Linnaeus, 1758)	VU
17	Գաճաճ արծիվ	Hieraetus pennatus (J. F. Gmelin, 1788)	VU

Ենթադաս համայնքի հոդօգրագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

18	Սապսան	Falco peregrinus Tunstall, 1771	VU
19	Գեղանի կռունկ	Arthropoides virgo Linneus, 1758	VU
20	Սև փայտփոր	Dryocopus martius (Linnaeus, 1758)	VU
21	Կիսասպիտակավիզ ճանճորս	Ficedula semitorquata (Homeyer, 1885)	DD
ԿԱԹՆԱՍՈՒՆՆԵՐ, MAMMALS			
22	Սովորական երկարաթև չղջիկ	Miniopterus schreibersi Kuhl, 1819	VU
23	Ծալքաշուրթ լայնականջ չղջիկ	Tadarida teniotis Rafinesque, 1819	DD
24	Գորշ արջ	Ursus arctos Linnaeus, 1758	VU
25	Անտառակատու	Felis silvestris Schreber, 1777	VU

Կենդանական աշխարհի պահպանության միջոցառումներ

Ամենամեծ ազդեցությունը կարտահայտվի հողային աշխատանքների ժամանակ դրանց բների ոչնչացմամբ: Սակայն կենդանիները այդ դեպքում առանց մեծ կորուստների կից տարածքներում կգտնեն նոր բների և բնակավայրերի լայն հնարավորություններ:

Կենդանական աշխարհի վրա հնարավոր ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով ջրատարերի կառուցման ընթացքում պայթեցման և ամենաինտենսիվ շինարարական աշխատանքները կիրականացվեն ձվադրման և բնադրման ժամանակաշրջանից (ապրիլ-մայիս) դուրս: Բացի այդ, պայթեցումների ազդեցությունը նվազագույնի հասցնելու նպատակով դրանք կիրականացվեն փոքր հզորության լիցքերով:

Ընդհանուր առմամբ, համակարգերի վերակառուցման աշխատանքների ազդեցությունները կկրեն լոկալ և ժամանակավոր բնույթ, ինչի շնորհիվ կենդանիներին հասցվող վնասը կլինի նվազագույն: Շինարարական աշխատանքների բնույթը և մասշտաբը այնպիսին են, որ նրանք իրենց փոքրածավալության պատճառով չեն կարող արգելել կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների սեզոնային միգրացիայի կամ ջուր խմելու ճանապարհները:

3.3. Բնակլիմայական և սանիտարա-հիգիենիկ հատկագծային սահմանափակումների համակարգը /2/

Նախագծում սանիտարապաշտպանիչ գոտիների և սանիտարական խզման (разрыв) չափերը ընդունված են համաձայն СНиП 245-71 «Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմաներ»: Հաշվի է առնված նաև ՀՀ առողջապահության նախարարության ՊՀՀՏ հջևանի տարածքային կենտրոնի համաձայնությունը:

1. Էլեկտրաէներգակայանների ՍՊԳ-ի չափերը (նկատի ունենալով ակուստիկ հաշվարկների և գործիքային չափումների բացակայությունը) ընդունված է դրանց տիպից, տրվող լարումից, տրանսֆորմատորների հզորությունից և քանակից ելնելով, համաձայն ՍՆ և Կ II-12-77 «Պահպանություն աղմուկից և ԳՕՍՍ «Ուժային, յուղային տրանսֆորմատորներ, թույլատրելի աղմուկի նորմաներ և աղմուկային փորձարկումների մեթոդներ»:

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

ՍՊԳ-ների չափը ընդունված է 20 մ:

2. Էլեկտրահաղորդման գծերի (ԷՀԳ) պաշտպանական գոտիների չափերը ընդունված են համաձայն «Մինչև 1000Վ էլեկտրական ցանցերի պահպանման կանոններ»-ի հիման վրա՝ -35 կՎ -15 մ*;
- 110 կՎ -20 մ*,
- 6(10) կՎ - 10 մ*, * - գետնի վրա եզրային լարերի պրոեկցիայի հեռավորությունը:

3. Մայրուղային խողովակաշարերից սանիտարական խզման չափերը ընդունված են խողովակների տրամագծից, ճնշումից և դասից կախված, համաձայն ՄՆ և Կ 2.05.06-85 «Մայրուղային խողովակաշարեր»:

4. Խմելու-տնտեսական ջրառների ՍՊԳ-ի չափերը ընդունված են համաձայն Սն և Կ 2.04.02-84 «Ջրամատակարարում: Արտաքին ցանցեր և կառուցվածքներ»:

5. Գերեզմանատների համար ՍՊԳ-ն ընդունված է 300 մ:

6. Աղբահավաք վայրերի համար ՍՊԳ-ն ընդունված է 300 մ: Աղբահավաք վայրը գտնվում է գյուղերի մոտակա ձորափում:

7. Կենսաբանական մաքրման կայանի ՍՊԳ-ն ընդունված է 300մ: ՄՆ և Կ 2.04.03-85 Կոյուղի: Արտաքին ցանցեր և կառուցվածքներ:

8. Օրգանական ծագման թափոնների վարակազերծման և թաղման վայրերի ՍՊԳ-ն ընդունված է 300մ:

3.4. Բնական միջավայրի գնահատումն ըստ տեխնաձին ազդեցության ընկալունակության

Տարածքի տնտեսական օգտագործման ռեժիմը զգալիորեն կախված է բնական միջավայրի ինքնամաքրման պոտենցիալից, որը ներառում է մթնոլորտի օդերևութաբանական պոտենցիալը (ՄՕՊ), ջրավազանների ինքնամաքրման պոտենցիալը (ՋԻՊ) և հողերի ինքնամաքրման պոտենցիալը (ՀԻՊ):

Մթնոլորտի օդերևութաբանական պոտենցիալը (ՄՕՊ), որը բնորոշում է դիտարկվող շրջանի մթնոլորտային օդի ինքնամաքրման ունակությունը կազմել է 1.17, որի դեպքում խառնուրդների ցրման պայմանները գնահատվում են որպես ոչ այնքան բարենպաստ:

Ջրային օբյեկտների ինքնամաքրման պոտենցիալը (ՋԻՊ) գնահատվում է ամռանը ջերմաստիճանային ռեժիմի անալիզի և ջրահոսքի հիդրոլոգիական բնութագրի հիման վրա: ՋԻՊ-ը գնահատվել է Աղստև գետի համար: Գետի ինքնամաքրման ջերմաստիճանային ցուցանիշի և գետի ջրի 8.22 մ³/վրկ բազամայա միջին ծախսի դեպքում ՋԻՊ-ը գնահատվում է որպես ցածր:

Հողի ինքնամաքրման պոտենցիալը (ՀԻՊ) որոշվում է ըստ հողերի հիգիենիկ ակտիվության գործակցի, բուսական ծածկի տիպի և օրգանական նյութի քայքայման արագության: Դիտարկվող տարածքի համար հողի ինքնամաքրման ունակությունը գնահատվում է որպես բարձր:

Մթնոլորտի օդերևութաբանական պոտենցիալը (ՄՕՊ) բնորոշվում է մթնոլորտում աղտոտող նյութերի կուտակման կամ ցրման գերակայությունը և որոշվել է ըստ հետևյալ բանաձևի՝

$$\text{ՄՕՊ} = P_w + P_d / P_w + P_p$$

P_w – քամու արագությունների կրկնողությունը (0-1,0մ/վրկ), %

P_d – մառախուղով օրերի կրկնողությունը, %

P_m – 0,5մ տեղումներով օրերի կրկնողությունը, %

P_p – 6մ/վրկ և ավելի քամու արագությունների կրկնողությունը, %

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Արժեքներն ընդունվում են համաձայն/3/:

$P_w = 58.3\%$, $P_d = 9.8\%$, $P_m = 33.7\%$, $P_p = 24.4\%$

ՄՕՊ-ի ստացված արժեքի դեպքում խառնուրդների ցրման համար պայմանները գնահատվում են որպես ոչ այնքան բարենպաստ, քանի որ մթնոլորտի ինքնամաքրմանը նպաստող գործընթացների կրկնելիությունը ցածր է, քան վնասակար նյութերի կուտակմանը նպաստող գործընթացների կրկնելիությունը:

Ջրային օբյեկտների ինքնամաքրման պոտենցիալը /ՋԻՊ/ որոշվում է ըստ ջրահոսքի ինքնամաքրման ջերմաստիճանային ցուցանիշի մեծության:

որտեղ N – տարվա ընթացքում 16°C և ավելի ջրի ջերմաստիճանով օրերի թիվն է: $N=56$ եթե $K=0.15$ և ջրի միջին բազմամյա ծախսը $8.22\text{մ}^3/\text{վրկ}$, ապա ՋԻՊ-ը գնահատվում է որպես ցածր, իսկ խառնուրդների նոսրացման համար պայմանները անբավարար:

Հողերի ինքնամաքրման պոտենցիալը /ՀԻՊ/ մեթոդիկային համապատասխան գնահատվել է տվյալ շրջանի համար բնորոշ բնական բուսական համակեցությունների տիպի և տվյալ տիպի համար բնորոշ թափված տերևների քայքայման ամենամյա ժամանակի:

Թափվածքներում ասիմիլացված էներգիան – 784.5 կալ-սմ²/տարի:

Տարվա ընթացքում թափվածքի քանակը – 210 գ/հա:

Թափվածքի էներգիայի հարաբերական քանակը – 21.2 :

Վերգետնյա թափվածքը – 120 գ/հա տարվա ընթացքում:

Տապաստի պաշարը – 100 գ/հա տարվա ընթացքում:

Հողի մեջ օրգանական նյութերի քայքայման ժամանակը – 0.7 տարի:

Համաձայն մեթոդակարգի, եթե թափվածքի ասիմիլացված էներգիան մեծ է 300 կալ-սմ²/տարի և նյութերի քայքայման ժամանակը (տարի) տարածվում է 0.5 - 2 -ի սահմաններում, ապա հողերի ինքնամաքրման պոտենցիալը գնահատվում է բարձր:

3.5. Տնտեսության ներկա իրավիճակի բնութագիրը և զարգացման հեռանկարը

Տարածքում առկա բնական, բուժական, առողջապահական, հանքահումքային ռեսուրսները՝ ռեսուրսների հիմնական տեսակներն են՝ անտառներ, ջրեր, հողեր, գեղատեսիլ և տեսարժան վայրեր տուրիզմի զարգացման համար:

Տարածքում առկա են մարդկային ռեսուրսները:

Ներկա իրավիճակում բնակչության հիմնական զբաղմունքն է՝ բուսաբուծությունը, այգեգործությունը, անասնապահությունը, հացահատիկա-մշակություն, խաղողագործություն, հողագործություն, անտառատնտեսություն, զբոսաշրջություն:

3.6. Բնակավայրի շրջակա միջավայրի վրա տեխնածին ազդեցությունը

Շրջակա միջավայրի վրա տեխնածին ազդեցության հիմնական գործոններն են.

- մթնոլորտային օդի աղտոտումը արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակկոմունալ սեկտորի ջեռուցում և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով,
- մակերևութային ջրերի աղտոտումը արդյունաբերական և կենցաղային կեղտաջրերով,
- հողերի աղտոտումը կոշտ կենցաղային թափոններով,
- աղմուկը և էլեկտրամագնիսական ճառագայթումը,

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

• անտառի անկանոն օգտագործումը, որը համայնքի շրջակայքում էներգետիկ ճգնաժամի ժամանակ հանգեցրել է անտառային տարածքների և կենսաբազմազանության կրճատմանը:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության բնական գործոնների թվին են դասվում սողանքները, սելավները և հողերի էրոզիան:

3.6.1. Մթնոլորտային օդը

Ներկայումս համայնքների մթնոլորտային օդն աղտոտվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով: Գործող արդյունաբերական ձեռնարկությունները բացակայում են: Ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով զգալիորեն ցածր է սահմանային թյուլատրելի կոնցենտրացիաներից (ՍԹԿ):

Ջեռուցման ժամանակահատվածում վնասակար արտանետումների հաշվարկները կատարված են գազի և փայտի ծախսից ելնելով և բերված են աղյուսակում.

Համայնքի տարածքում գազով ջեռուցում իրականացվում է՝ – գյուղերը - 10%, Իջևան - 50%

• Փայտով ջեռուցում – գյուղերը - 90%, Իջևան - 50%:

Վնասակար արտանետումների հաշվարկները կատարվել են համաձայն մեթոդակարգի և բերված են աղյուսակում/9-12/:

Աղյուսակ

Վնասակար արտանետումների քանակները

Անվանումը	Վտանգավորության դասը	Արտանետումները, տ/տարի
I Ջեռուցում		
1. Կախյալ մասնիկներ	3	65.54
2. Ծծմբային անհիդրիդ	3	3.94
3. Ածխածնի օքսիդ	4	54.47
4. Ազոտի օքսիդներ	2	21.14
Ընդամենը		145.09
II Ավտոտրանսպորտ*		
1. Ածխածնի օքսիդ	4	31265.95
2. Ազոտի օքսիդներ	2	194.96
3. Ածխաջրածիններ	4	336.81
Ընդամենը		31797.721
III Արդյունաբերություն		
1. Անօրգանական փոշի	3	0.58
2. Փայտա փոշի	3	0.5
3. Ածխածնի օքսիդ	4	4.39
4. Ազոտի օքսիդներ	2	0.44
5. Էտիլ սպիրտ	4	13.4
Ընդամենը		19.31
Հանրագումար		31962.12

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

* Մ-4 պետական ավտոմայրուղով անցնող ավտոտրանսպորտի արտանետումների հաշվառմամբ:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների մասին տեղեկությունները և տնտեսությանը հասցված վնասի արժեքները բերված են աղյուսակում /13/:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումները ջեռուցումից, արդյունաբերությունից և ավտոտրանսպորտից կազմում է 31962.12 տ/տարի:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումներից տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը կազմում է 526.9 մլն. դրամ տարի:

Աղյուսակ

Մթնոլորտ արտանետումների տարեկան քանակները և հասցված տնտեսական վնասները

Անվանումը	Արտանետումների քանակը, տ/տարի ներդրման %	Տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը, հազ. դրամ/տարի
1	2	3
1. Բնակարանների ջեռուցում	<u>145.09</u> 0.45	6207.280
2. Ավտոտրանսպորտ	<u>31797.72</u> 99.48	520700.700
3. Արդյունաբերություն	<u>19.31</u> 0.07	68.400
Ընդամենը՝	<u>31962.12</u> 100	526976.380

3.6.2. Տարածքի համալիր գնահատականը

Տարածքի համալիր գնահատականը տրված է /2/-ի հիման վրա: Տարածքի համալիր գնահատականը տրված է տեղանքի կլիմայական պայմանների, մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակի, արդյունաբերական պոտենցիալի, բնակչության և ավտոտրանսպորտի խտության ցուցանիշների հաշվառմամբ:

Օդային ավազանի գնահատականը բերված է աղյուսակում:

Աղյուսակ

Օդային ավազանի գնահատականը անտրոպոգեն ազդեցությամբ, հիգիենիկ իրավիճակով և տարածքի համալիր գնահատականը

Անվանումը	Գնահատականը			Աղտոտման մակերեսը բնակելի գոտում, հա
	անտրոպոգեն ազդեցությամբ	հիգիենիկ իրավիճակով	տարածքի համալիր գնահատականը	
1	2	3	4	5
Բնակավայրի տարածքը	թույլ ազդեցության գոտի	վտանգ չի հարուցում	բարենպաստ	75.51

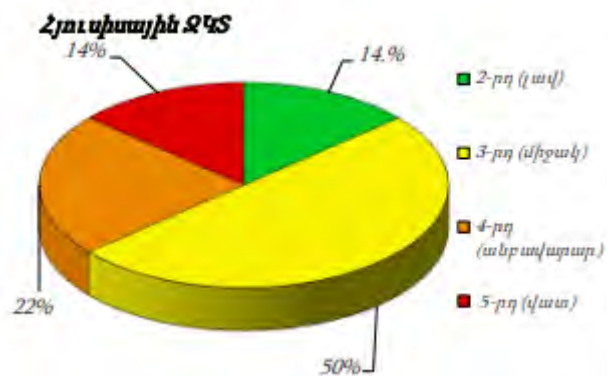
Անտրոպոգեն թույլ ազդեցության գոտին կազմում է 4017.09 հա: Հիգիենիկ իրավիճակով տարածքը վտանգ չի ներկայացնում: Տարածքի համալիր գնահատականը՝ բարենպաստ:

3.7. Մակերևութային ջրահոսքեր

Նշված համայնքների տարածքով անցնող գետը Աղստևն է:

Գետը տիպիկ լեռնային է: Գետի միջին թեքությունը – 0.0098, արագությունը՝ 0.9-1.0մ/վրկ: Գետի հատակը քարքարոտ է: Ըդհանուր երկարությունը Հայաստանի տարածքով – 121 կմ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք Հյուսիսային ԶԿՏ-ը ներառում է Դեբեդի և Աղստևի գետավազանները: Այստեղ ջրային ռեսուրսների աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում կոմունալկենցաղային և հանքարդյունաբերական կեղտաջրերը: 2022 թվականին Հյուսիսային ԶԿՏում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 22 դիտակետում, որոնցից 14%-ում ջրի որակը գնահատվել է 2-րդ դաս, 50%-ում՝ 3-րդ դաս, 22%-ում՝ 4-րդ դաս և 14%-ում՝ 5-րդ դաս: Նախորդ տարվա համեմատ 2022 թվականին ջրի որակի փոփոխություն է նկատվել Փամբակ գետի՝ Խնկոյան գյուղից վերև դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 2-րդ դասից դարձել է 3-րդ դաս, Փամբակ գետի՝ Սպիտակ քաղաքից ներքև դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 3-րդ դասից դարձել է 4-րդ դաս, Դեբեդ գետի՝ Մարց գետի թափման կետից ներքև դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 5-րդ դասից դարձել է 3-րդ դաս, Տաշիր գետի՝ Սարատովկա գյուղից ներքև դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 3-րդ դասից դարձել է 2-րդ դաս, Գարգառ գետի՝ գետաբերանի դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 4-րդ դասից դարձել է 3-րդ դաս, Աղստև գետի՝ Իջևան քաղաքից վերև դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 4-րդ դասից դարձել է 3-րդ դաս և Գետիկ գետի՝ Վահան գյուղից վերև

դիտակետում, որտեղ ջրի որակը 4-րդ դասից դարձել է 3-րդ դաս: Այստեղ աղտոտված գետերից են Փամբակը, Դեբեդը, Ախթալան, Շնողը: Ստորերկրյա ջրերի քանակի մոնիթորինգն իրականացվել է 2 դիտակետում, որից մեկում՝ նաև որակի մոնիթորինգ: 2021 թվականին այս ջրավազանից ջրօգտագործումը կազմել է 22.86 մլն մ3 , որից 54.6%-ը բաժին է ընկնում մակերևութային, 45.4%-ը՝ ստորերկրյա ջրերին: Զրոգտագործումն իրականացվել է հիմնականում ոռոգման (38%), խմելու (35%) և արտադրական (27%) և այլ նպատակներով:

Մակերևութային ջրեր Հիդրոլոգիական դիտարկումներ Հյուսիսային ԶԿՏ-ում հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են 21 դիտակետում: Հինգ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի միջին տարեկան ելքերի վերաբերյալ տվյալները և նորմաների նկատմամբ շեղումները ներկայացված են աղյուսակում:

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Գետ	Դիտակետ	Միջին տարեկան էլքեր, մ ³ /վ		
		փաստացի	նորմա	%
Փամբակ	Վանաձոր	2.97	5.93	50.1
Դերեղ	Այրում	28.6	33.5	85.4
Չորագետ	Գարգառ	14.1	15.4	91.6
Աղստև	Իջևան	7.24	9.83	73.7
Գետիկ	Գոշ	2.45	3.56	68.8

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև և ներքև, Իջևան քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս). Դիլիջան քաղաքից վերև՝ պայմանավորված երկաթով և կախության չոր նյութերով, Դիլիջան քաղաքից ներքև՝ նաև նիտրիտ իոնով, Իջևան քաղաքից վերև՝ պայմանավորված ամոնիում իոնով, մանգանով, երկաթով, բարիումով և կախության չոր նյութերով, Իջևան քաղաքից ներքև՝ ամոնիում և

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի բնութագրիչ	Ջրի կարգավիճակի դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների	Ջրի կարգավիճակի ընդհանրական դաս ըստ ֆիզիկաքիմիական բնութագրիչների
Հյուսիսային	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	Երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Նիտրիտ իոն, երկաթ, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից վերև (17)	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ, բարիում, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Իջևանից ներքև (18)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, երկաթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՉՆ	3-րդ	3-րդ

նիտրիտ իոններով, երկաթով, բարիումով, ընդհանուր ֆոսֆորով և կախության չոր նյութերով:⁵

Աղստև գետի մեջ նշված համայնքների տարածքում թափվում են տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի մի մասը, ինչը հանդիսանում է գետի աղտոտվածության հիմնական աղբյուրը:

Վերջին տարիներին Աղստև գետի կիրճում զանազան սպասարկման օբյեկտների շահագործման արդյունքում, զգալիորեն ավելացել է գետի աղտոտվածությունը:

Կեղտաջրերով Աղստև գետ թափվող աղտոտող նյութերի քանակը բերված է աղյուսակում:

Աղյուսակ

Կեղտաջրերի ծավալը, հազ.խոր.մ	ԹԿՊ ₁₀ , տ	Կախյալ նյութեր, տ	Նավթամթերք, տ	Ազոտ ամոնիակային, տ	Քլորիդներ, տ	Սուլֆատներ, տ	Պղինձ, կգ	Ցինկ, կգ

⁵ <http://armmonitoring.am/public/admin/ckfinder/userfiles/files/texekanq/tarekan/annual-2022-1.pdf>

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

860.2*	154.8*	94.6*	0.86	15.5	38.7	34.4	0.012	0.086
--------	--------	-------	------	------	------	------	-------	-------

*- աղտոտող նյութերի քանակը գերազանցում է սահմանային թույլատրելի սրտահոսքը /ՍԹԱ/:

Աղստև գետ թափվող հոսքաջրերի հետևանքով շրջակա ջրային ավազանին հասցված տնտեսական վնասը ներկա դրությամբ գնահատվում է տարեկան 3.69 մլն. դրամ:

Աղստև գետի համար ստացված ինքնամաքման $K=0.15$ ցուցանիշի դեպքում, խառնուրդների նոսրացման համար պայմանները գնահատվում են որպես անբավարար, իսկ գետի ինքնամաքման պոտենցիալը՝ ցածր:

Աղստև գետի աղտոտվածության ցուցանիշները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ⁶

ՍԹԿ-ն գերազանցող աղտոտիչ նյութերի անվանումը	Վնասակարության ցուցանիշը	Միջին տարեկան կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից d_i
Ամոնիում իոն	սանիտարական ռեժիմ	3
Ֆոսֆատ իոն	սանիտարա-թունաբանական	2
Նիտրատ իոն	սանիտարա-թունաբանական	3

Աղստև գետի աղտոտվածության աստիճանի հիգիենիկ դասակարգումը կատարվել է ըստ վնասակարությունը սահմանափակող ցուցանիշների և բերված է աղյուսակում:

Աղստև գետը 1.2 կմ ք.Բերդի վերևի հատվածում դասվում է 3-րդ դասին (միջակ): Նկատվում է ամոնիում, նիտրատ և ֆոսֆատ իոնների կոնցենտրացիաների գերազանցում թյուլատրելի նորմերից:

Աղյուսակ

Ջրավազանի անվանումը	Վնասակարարությունը սահմանափակող ցուցանիշ ՎՍՑ $ՎՍՑ = \sum(d_i - 1) + 1$			Աղտոտման աստիճանը		
	սանիտարական ռեժիմ	զգայարանական	թունաբանական	սանիտարական ռեժիմ	զգայարանական	սանիտարա-թունաբանական
Աղստև գետ	1	1	5	1 թույլատրելի	1 թույլատրելի	>3.0<10.0 բարձր

Նշված համայնքների սահմաններում, Աղստև գետի ջրերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատվում է՝

⁶ ՀայԷկոմոնիտորինգ, տեղեկանք ՀՀ շրջակա միջավայրի Էկոլոգիական մոնիտորինգի արդյունքների մասին

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Ըստ սանիտարական ռեժիմի – թույլատրելի,

Ըստ զգայարանական ցուցանիշների - թույլատրելի,

Ըստ սանիտարա-թունաքանական ցուցանիշների - բարձր:

Բերված տվյալները վկայում են այն մասին, որ գոյություն ունեցող պայմաններում նշված համայնքների սահմաններում բացառվում է ռեկրեակցիոն նպատակով գետի օգտագործումը:

Հեռանկարում, բնակչության աճի հետ մեկտեղ կավելանա նաև Աղստև գետ թափվող տնտեսակենցաղային կեղտաջրերի քանակը, ինչը իր հերթին կհանգեցնի գետի աղտոտվածության ավելացմանը: Ահրաժեշտ է նշված համայնքների համար կեղտաջրերի մաքրման կայանի կառուցում:

3.8. Աղմուկի մակարդակի գնահատում /16,17,18/

Բնակավայրում աղմուկի աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը: Տարածքով անցնում է տեղական նշանակության ճանապարհներ:

Տրանսպորտային հոսքերի աղմուկը առաջանում է մեքենաների աղմուկից և կապված է տրանսպորտի արագությունից և շարժման ինտենսիվությունից:

Մեքենաների շարժման ինտենսիվությունը չի գերազանցում ժամում 120 մեքենա:

Ձայնի էկվիվալենտ մակարդակը հաշվարկման կետում, որը հեռացված է 25 մետրով ճանապարհի երթևեկելի մասից, հաշվի առնելով կառուցապատված զանգվածը, կազմում է 40դԲԱ՝ 45-55 դԲԱ նորմայի դեպքում (համաձայն 17, թիվ 23 գրաֆիկի):

3.9. Հողերի բնութագիրը

Հողային ծածկույթը ներկայացված է հիմնականում մեկ հողատիպով՝ անտառային: Անտառային գոտում գերակշռում են անտառային դարչնագույն հողերը, որոնք աչքի են ընկնում հզորությամբ և հորիզոնների լավ դիֆերենցվածությամբ: Կարբոնատներով հարուստ մայր ապարների վրա զարգացած են կարբոնատահումուսային հողերը, որոնք տափաստանացված շագանակագույն հողերի հետ միասին մոզաիկ ձևով հանդիպում են ողջ անտառային գոտում: Այնտեղ, որտեղ տարածքը էրոզացված չէ, այդ հողերը աչքի են ընկնում հզոր հումուսային շերտով՝ մինչև 40սմ: Հովիտների համեմատաբար ընդարձակ տեղամասերում տարածվում են ալյուվիալ բերրի հողերը, որոնք հիմնականում վերածված են մշակովի հողերի:

Համայնքի տարածքի գեոքիմիական գնահատման արդյունքները ցույց են տվել, որ հողերը աղտոտված չեն ծանր մետաղներով: Հողերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատված է ցածր (խտության գումարային ցուցանիշը՝ ԽԳՑ<16), աղտոտվածության դասը – թույլատրելի, էկոլոգիական իրավիճակը բավարար:

3.10. Թափոնների կառավարում

3.10.1. Աղբավայրեր

Նշված ներում սանիտարական մաքրման ենթակա տարածքը կազմում է 75.51 հա:

Հաճախակի են աղբի կուտակումը բնակելի տների բակերում:

Բացի դրանից, աղբահանումը կատարվում է անկանոն, ինչը հանգեցնում է համայնքների սանիտարական վիճակի վատացմանը:

Հիգիենիկ և համաճարակային տեսչության տարածքային կենտրոնի ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ.

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

- Աղբահանումը կատարվում է անկանոն

- Հատկացված տարածքը (1 հա), որը գտնվում է բնակավայրի վարչական սահմաններից 2 կմ հեռավորության վրա, կենցաղային կոշտ թափոնների տեղափոխման, վնասագերծման, վերամշակման կազմակերպությունների և կառույցների հողամասերի և դրանց սանիտարական պահպանման գոտիների չափերով չի համապատասխանում «Արդյունաբերական կազմակերպությունների նախագծման սանիտարական նորմեր» ՍՆ թիվ 245-71 և «Քաղաքաշինության, քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում և կառուցապատում» ՀՀՇՆ 30-01-2023 պահանջներին: Տարածքը պարսպապատված չէ, անբարեկարգ է, չկան համապատասխան պայմաններ կոնտեյնիների և աղբատար փոխադրամիջոցների լվացման և ախտահանման համար: Տարածքում կուտակված աղբը մշտապես ենթարկվում է ինքնայրման: Աղբավայր տանող ամբողջ ճանապարհը և մոտակա տարածքը խիստ աղտոտված են, ուստի այդ ժամանակավոր աղբավայրը ենթակա է կոնսերվացման:

Ենթադրվում առաջացած կենցաղային կոշտ թափոնների (ԿԿԹ) կազմը և տարեկան քանակը բերված է աղյուսակում: Բնակչության թիվը կազմում է 600 մարդ:

Թափոնների ընդհանուր քանակը ներկա իրավիճակում կազմում է ~100.2 տ/տարի:

Աղյուսակ

ԿԿԹ	Ընդհանուր քանակից բաժնեմասը, %	Թափոնների ընդհանուր քանակը, տ/տարի
Աննդային թափոններ	21.3	25.56
Թուղթ	13.3	15.96
Փայտանյութ	6.9	8.28
Պլաստմասաներ	19.4	23.28
Ռետին և կաշի	2.0	2.4
Տեքստիլ	2.8	3.36
Ապակի	5.4	6.48
Երկաթ, համաձուլվածքներ, գունավոր մետաղներ ⁷	1.9	2.28
Այլ թափոններ	27.0	32.4
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	100	120.0

3.10.2. Արդյունաբերական թափոններ

⁷ Ներկայացված է կենցաղային թափոններում առկա մետաղական իրերի մասնաբաժինը

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Համայնքներում առկա արդյունաբերական բոլոր ձեռնարկությունները պատկանում են սանիտարական վտանգավորության IV-V դասին: Արդյունաբերական թափոնները բացակայում են:

Ոչ օգտագործելի թափոնները գործող օբյեկտների բնույթից կախված, վտանգավոր չեն: Քանի որ, համայնքները չունեն արդյունաբերական թափոնների համար առանձին աղբավայր, ուստի ոչ օգտագործելի նշված թափոնները թափվում են կենցաղային աղբավայր:

Այս թափոնները շինարարական, ավտոտրանսպորտային ձեռնարկություններում առաջացած թափոններն են՝ շինարարական աղբ, ավտոմեքենաների մասեր, օգտագործված տարաներ:

Ոչ օգտագործված թափոնների քանակը կազմում է 6.0 տ/տարի:

Արդյունաբերական թափոնների կազմը և տարեկան քանակները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ 7.2.1

Արդյունաբերական թափոնների բաղադրիչները	Ընդհանուր քանակը տ/տարի	Ընդհանուր քանակից բաժնեմասը, %
1	2	3
1. Օգտագործման ենթակա թափոններ՝ յուղեր, թեփեր	1.0	7.4
2. Տկուցքներ, կնճեռներ	2.0	15.0
3. Շինարարական օգտագործելի թափոններ	4.5	33.0
4. Ոչ օգտագործելի թափոններ՝ շինարարական, մետաղական, օգտագործված տարաներ	6.0	44.6
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	13.5	100

3.10.3. Օրգանական ծագման թափոններ

Սրանք դասակարգվում են հետևյալ կերպ.

N 1 կարգ - մարդու անատոմիական թափոններ (հյուսվածքներ, օրգաններ, մարմնի մասեր):

N 4 կարգ - Առարկաներ և պլաստմասայից թափոններ (ներարկիչներ, ճկափողեր և այլն):

N 6 կարգ - Օրգանական նյութերով աղտոտված թափոններ (արյունով և այլ նյութերով աղտոտված բամբակը և այլն):

Դասվում են վտանգավորության 3-րդ դասին: Ծածկագիրն է՝ 9700100 01 05 3:

Թափոնները առաջանում են առողջապահության բնագավառի հաստատություններում:

Թափոնները դասակարգվում են հետևյալ կերպ՝

Ա) Ոչ վարակիչ թափոններ: Այս թափոնները կազմում են ընդհանուր թափոնների ~90%-ը: Սրանք իրենց բաղադրությամբ նման են կենցաղային թափոններին, քանի որ վարակի տարածման մանրէներ չեն պարունակում: Այս թափոնների շարքին են պատկանում գրասենյակային աղբը՝ թուղթ, կարտոն, փաթեթավորման նյութեր, թերթեր և այլն: Տարեկան

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում քանակը կազմում է 0.5տ: Այս թափոնները հեռացվում են հատկացված աղբավայր: Դասվում են վտանգավորության 4-րդ դասին: Ծածկագիրն է՝ 91200400 01 00 4⁸:

90000000 00 00 0	ԿՈՄՈՒՆԱԼ ԹԱՓՈՆՆԵՐ	
91000000 00 00 0	Կոշտ կոմունալ թափոններ	
91100000 00 00 0	Մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից առաջացած թափոններ	Մարդու կենսագործունեություն
91100100 01 00 4	Մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից առաջացած չտեսակավորված թափոններ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	
91100200 01 00 5	Մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից առաջացած խոշոր եզրաչափերի թափոններ	

Բ) Վարակիչ թափոններ: Վարակիչ թափոնները դրանք օրգանական ծագման թափոններն են: Ընդհանուր քանակը կազմում է 15կգ/օր:

Դրանք իրենց հերթին դասակարգվում են՝

ա. միկրոկենսաբանական թափոններ - լաբորատոր աշխատանքի համար նախատեսված վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների կուլտուրաներ և շտամներ, վիրահատական և վարակիչ հիվանդություններից մահացածների դիակերծումներից առաջացած թափոն (հյուսվածքներ և առարկաներ կամ սարքավորումներ, որոնք շփվել են արյան կամ կենսաբանական այլ հեղուկների հետ), վարակիչ հիվանդներից առաջացած թափոն (արտաթորանքներ, վարակված կամ վիրաբուժական վերքերի վիրակապեր, մարդու արյամբ կամ կենսաբանական այլ հեղուկներով աղտոտված հագուստ), հեմոդիալիզ ստացող հիվանդների հետ շփումից առաջացած թափոն (դիալիզի խողովակներ, ֆիլտրեր, միանվազ օգտագործման սրբիչներ, խալաթներ, ձեռնոցներ և լաբորատոր խալաթներ), լաբորատորիաներում փորձարարական աշխատանքների համար վարակված կենդանիների դիակներ, ցանկացած միանվազ օգտագործման գործիք կամ առարկա, որը շփում է ունեցել վարակված մարդկանց կամ կենդանիների հետ.

բ. ախտաբանաանատոմիական թափոններ - վիրահատության, դիակերծման և այլ գործընթացների ընթացքում հեռացված հյուսվածքներ, օրգաններ, մարմնի մասեր, արյուն, կենսաբանական հեղուկներ, նաև վիժումների զանգվածներ, կենդանիների դիակներ (սատկած կենդանու լեշ).

գ. կենսաբանական հեղուկներ - հեղուկներ, որոնք իրենց մեջ կարող են վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ պարունակել, արյուն, արյան բաղադրամասեր, ավիշ, սերմնահեղուկ, հեշտոցի արտազատուկներ, ողնուղեղային, ձուսպային, թոքամզային, որովայնամզային, հարսրտային պարկի և հարպտոլային հեղուկներ: Կենսաբանական հեղուկներով աղտոտված առարկաներ, նյութեր, փափուկ գույք.

դ. սրածայր թափոններ - կրկնակի օգտագործման կամ վերամշակման ոչ ենթակա ներարկիչներ, ներարկման ասեղներ, կարեր դներու ասեղներ, վիրահանակներ և այլ սայրեր, նշտարներ, սղոցներ, դանակներ, կտորված կամ չկտորված ապակի, սրվակներ, մեխեր և այլն.

Բժշկական թափոնների վնասագերծում - բժշկական թափոնների վտանգավոր հատկությունների նվազեցում կամ վերացում՝ մեխանիկական, ֆիզիկական, քիմիական կամ կենսաբանական մշակման միջոցով: Վարակիչ թափոնների դեպքում վնասագերծումը ախտածին միկրոօրգանիզմների սպանումն է թափոնների բեռի մեջ՝ վարակագերծումը:

Արգելվում է բժշկական թափոնների բեռնաթափումը բաց աղբավայրերի մակերեսներին:

Աղբավայր ունեցող բնակավայրերում մշակման ձևերի բացակայության դեպքում բժշկական թափոնները, բացառությամբ՝ վարակիչ թափոնների, կարող են թաղվել աղբավայրի տարածքում՝ մեթոդական ուղեցույցի համաձայն: Յուրաքանչյուր դեպքում

⁸ Ըստ ԲԶ բնապահպանության նախարարի 2006 թ. 342-Ն որոշման հավելվածի ցանկի

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում թաղման ենթակա թափոնների տեսակները և քանակը սահմանվում են կազմակերպության բժշկական թափոնների գործածության Ակտով: Աղբավայրը տնօրինող կազմակերպությունը պետք է ապահովի աղբավայրում բժշկական թափոնների թաղման վայրերին ներկայացվող պահանջների կատարումը:

Աղբավայր չունեցող բնակավայրերում մշակման ձևերի բացակայության դեպքում բժշկական թափոնները թաղվում են կազմակերպության տարածքում կամ մեկ այլ հատուկ հատկացված տարածքում, հատուկ պատրաստված փոսերի մեջ: Յուրաքանչյուր դեպքում այդ փոսերը կազմակերպվում և օգտագործվում են մեթոդական ուղեցույցի համաձայն⁹:

Թափոնատեսակների անվանումները, վտանգավորության դասերը, ծածկագրերը տրված են Հավելված 1-ում (ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թ. 342-Ն որոշման հավելվածի ցանկի):

3.11. Թափոնների կառավարում

3.11.1. Աղբավայրեր

Համայնքներում առաջացած կոշտ կենցաղային թափոնների (ԿԿԹ) կազմը և տարեկան քանակը

աղյուսակ

Բնակավայրեր	Բնակչության հաշվարկային թիվը, մարդ	Աղբի հաշվարկային քանակը		Աղբավայրի հաշվարկային տարածք, հա	Սանիտարա-պաշտպանիչ գոտու տարածումը, հա
		տ/տարի	տ/օր		
Առանձին համայնքանոցային աղբավայրերի ստեղծման դեպքում					
Ենթադան	600	119.0	0.3	0.29	10.15

Սանիտարապաշտպանիչ գոտու տարածումը հաշվարկված է 300 մ, համապատասխան “Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմեր” ՍՆ 245-71

Հաշվարկային աղյուսակի ցուցանիշներից բացահայտվում է մեկ միասնական, մինչև 20 տ/օր փոքր աղբավայրի ստեղծման առավելությունը, որի դեպքում շուրջ 2.5 անգամ նվազում է աղբավայրի վնասակար ազդեցության տարածումը շրջակա միջավայրում:

Աղբավայրերի ստեղծման և շահագործման համար ղեկավար փաստաթղթերն են հանդիսանում՝

- “Արդյունաբերական ձեռնարկությունների նախագծման սանիտարական նորմեր” ՍՆ 245-71,
- “Քաղաքաշինության. քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծում և կառուցապատում” ՀՀՇՆ 30-01-2023,

⁹ <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=47760> (ՀՀ առողջապահության նախարարի 2008 թ. մարտի 4-ի N 03-Ն հրամանով հաստատված ՖԲժշկական թափոնների գործածությանը ներկայացվող հիգիենիկ և հակահամաճարակային պահանջներ Սանիտարական կանոններ և նորմեր N 2.1.3- 3!)

Ենթադրյալ համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

• ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության 29 դեկտեմբերի 2009 թ. N 321-Ա հրամանով ՀՀ տարածքում կիրարկման մեջ դրված «Աղբավայրերի նախագծում և շահագործում» ձեռնարկը:

Աղբավայրը ըստ «Աղբավայրերի նախագծում և շահագործում» ձեռնարկի (կետ 2., ենթակետ 1)-ի) լինելու է կոշտ կենցաղային թափոնների, բնակավայրերի սանիտարական մաքրումից առաջացող աղբի, արտադրության և սպառման ոչ վտանգավոր այլ թափոնների տեղադրման, պահեստավորման և մեկուսացման համար՝ շրջակա միջավայրի պահպանման միջոցառումների և նշված ձեռնարկի պահանջների իրականացմամբ:

Աղբի տեսակավորման արտադրամասի կառուցման դեպքում աղյուսակի 1-8 կետերում կրկնակի օգտագործման համար հումքի տեսակներն են ներկայացված: Դրանց զգալի մասը, մինչև 50% կհանվի պահեստավորման ենթակա աղբի ընդհանուր զանգվածից: Արդյունքում աղբի պահեստավորման ենթակա աղբի զանգվածը կարող է կազմել 3100 տ/տարի:

Համայնքի տարածքում նախատեսվում է մեկ միասնական միջհամայնքային, մինչև 10 տ/օր (շուրջ 3700 տ/տարի) հզորությամբ աղբավայրի ստեղծում, որի տարածքում կառուցվի աղբի տեսակավորման արտադրություն: Արդյունքում զգալի չափով նվազելու է աղբի պահեստավորման ծավալը, պահեստավորման պոլիգոնի պահանջվող չափերը, շրջակա միջավայրի վրա անբարենպաստ ազդեցությունը, ինչպես նաև աշխատատեղեր կստեղծվեն բնակչության զբաղվածությունը ապահովելու ուղղությամբ:

Աղբավայրի տեղադրման համար տարածք է ընտրված Լուսածոր համայնքի, բնակավայրից շուրջ 1.5 կմ հեռավորությամբ գտնվող, տրանսպորտի համար բարենպաստ դիրքով, փոքր թեքություն ունեցող շուրջ 2.0 հա հողամաս:

3.11.2. Արդյունաբերական թափոններ

Համայնքներում առկա արդյունաբերական բոլոր ձեռնարկությունները պատկանում են սա նիտարական վտանգավորության IV-

V դասին: Արդյունաբերական թափոնները բացակայում են:

Ոչ օգտագործելի թափոնները գործող օբյեկտների բնույթից կախված, թունավոր չեն և պատկանում են սանէպիդկայանի կողմից համաձայնեցված վայր տեղափոխվող թափոնների խմբի:

Այս թափոնները շինարարական, ավտոտրանսպորտային ձեռնարկություններում առաջացած թափոններն են՝ շինարարական աղբ, ավտոմեքենաների մասեր, օգտագործված տարաներ:

Ոչ օգտագործված թափոնների քանակը կազմում է 12 տ/տարի:

Արդյունաբերական թափոնների կազմը բերված է աղյուսակում:

Աղյուսակ

Արդյունաբերական թափոնների բաղադրիչները	Ընդհանուր քանակը տ/տարի	Ընդհանուր քանակից բաժնեմասը, %
Օգտագործման ենթակա թափոններ՝ յուղեր	2.3	11
Շինարարական օգտագործելի թափոններ	3.6	17.23
Ոչ օգտագործելի թափոններ՝ շինարարական, մետաղական, օգտագործված տարաներ	12	57.4

Ենթադասի համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Տկուցքներ, կնճեռներ	3.0	14.35
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	20.9	100

3.11.3. Օրգանական ծագման թափոններ

Թափոնները առաջանում են առողջապահության բնագավառի հաստատություններում:

Թափոնները դասակարգվում են հետևյալ կերպ՝

Ա) Ոչ վարակիչ թափոններ: Այս թափոնները կազմում են ընդհանուր թափոնների ~90%-ը: Սրանք իրենց բաղադրությամբ նման են կենցաղային թափոններին, քանի որ վարակի տարածման մանրէներ չեն պարունակում: Այս թափոնների շարքին են պատկանում գրասենյակային աղբը՝ թուղթ, կարտոն, փաթեթավորման նյութեր, թերթեր և այլն: Տարեկան քանակը կազմում է 1.2 տ: Այս թափոնները հեռացվում են ՀՀ-ի կողմից հատկացված աղբավայր: Դասվում են վտանգավորության 4-րդ դասին: Ծածկագիրն է՝ 91200400 01 00 4:

Բ) Վարակիչ թափոններ: Վարակիչ թափոնները դրանք օրգանական ծագման թափոններն են: Ընդհանուր քանակը կազմում է 15-20 կգ/օր:

Սրանք դասակարգվում են հետևյալ կերպ.

N1 կարգ մարդու և կենդանիների անատոմիական թափոններ (հյուսվածքներ, օրգաններ, մարմնի մասեր):

N 4 կարգ - Առարկաներ և պլաստմասայից թափոններ (ներարկիչներ, ճկափողեր և այլն):

N6 կարգ Օրգանական նյութերով աղտոտված թափոններ (արյունով և այլ նյութերով աղտոտված բամբակը և այլն):

N1 կարգի թափոնների մեկուսացման նպատակով, մինչև վարակիչ թափոնների վնասագործման կամ ոչնչացման ժամանակակից տեխնոլոգիաների ներդրումը, գերեզմանատանը թաղման համար հատկացված է հատուկ ցանկապատ տարածք:

3.12. Գերեզմանոցներ

Բնակավայրի տարածքում տեղակայված է 1 գերեզմանոց, ընդհանուր ~1.77 հա:

Գերեզմանոցը գործող է:

Առաջարկվում է գերեզմանոցի պարսպապատումը ՍՊԳ-ի չափերով հետագա հուղարկավորումների ընթացքում այն չխախտելու համար:

Այն հատվածներում, որտեղ ՍՊԳ-ն պահպանված չէ, նախատեսվում է ճանապարհի երկկողմանի սահմանազատում՝ ծառուղիների միջոցով և գերեզմանոցի պարագծով երկշաք ծառապատում (նախատեսվող կանաչապատման աշխատանքներն իրականացնելիս հաշվի առնելով ՀՀ կառավարության 08.02.2018 թվականի N 108-Ն որոշմամբ տեսակային կազմին ներկայացվող պահանջները):

Գերեզմանոցի ճանապարհի եզրային հատվածներում, նախատեսել տարածքի բարեկարգում և կանաչապատում, ինչը կնպաստի փոշու արտանետումների տարածման կանխարգելմանը:

3.13. Կանաչապատման համակարգը

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Ներկա դրությամբ ներում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տնկարկներ (զբոսայգիներ, զբոսապուրակներ, պուրակներ և այլն) առկա չեն:

Բնակավայրի վարչական սահմաններում եղած գյուղատնտեսական հողերի սեփականաշնորհման հետ կապված, հողօգտագործողները մասամբ փոխել են պտղատու այգիների ֆունկցիոնալ նշանակությունը (սահմանափակ օգտագործման կանաչ տարածքներ): Ենթադանի տարածքում՝ ըստ հողային հաշվետվության նման տարածքները բացակայում են: Բնակչության սեփական հողատարածքներում աճեցվում են բանջարանոցային, հացահատիկային և այլ մշակաբույսեր:

Գյուղի կանաչ զանգվածների ցուցանիշները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ

Կանաչ զանգվածների ֆունկցիոնալ նշանակությունը	Ընդհանուր կանաչ զանգված	
	հա	մ ² /մարդ
1. Ընդհանուր օգտագործման կանաչ գոտի	-	-
2. Սահմանափակ նշանակության	-	-

3.14. Շրջակա միջավայրի գոյություն ունեցող իրավիճակի գնահատականը-

Միջավայրի համալիր անտրոպոգեն տեխնածին բեռնվածությունը բաղկացած է գործոնային ցուցանիշներից- միջավայրի հիմնական գործոնների քանակական բնութագրից, որոնք որոշիչ են մարդու օրգանիզմի վրա իրական բեռնվածությունում՝ մթնոլորտային օդի և հողերի, աղմուկի մակարդակների, ջրի քիմիական և կենսաբանական աղտոտվածության ցուցանիշներ:

Որոշվող համալիր բեռնվածությունը օրգանիզմի վրա (KH) բաղկացած է հաշվի առնվող նշված գործոնների (տվյալ պայմաններում գոյություն ունեցող) գումարից:

Հաշվի առնվող նշված գործոններից յուրաքանչյուրը քանակապես որոշվում է հիգիենիկ նորմատիվներին վերաբերվող մեկ ցուցանիշներով:

Նշված դեպքում թույլատրելի համարվում է այն մեծությունը, որը հավասար է 1-ի:

3.15. Օդի մերձգետնյա շերտի աղտոտվածության սանիտարա-հիգիենիկ իրավիճակի անալիզը

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները (մգ/մ³), վերցված են ՀՀ բնապահպանության նախարարության շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի կենտրոնի կողմից (ըստ բնակչության քանակի) և բերված են աղյուսակում:

Հաշվարկների համար վերցված է Իջևան քաղաքի ֆոնային աղտոտվածությունը/19/:

Աղյուսակ

№№ ը/հ	Աղտոտող նյութերի կոդերը և անվանումները	ՄԹԿ, մգ/մ ³	Ֆոնային կոնցենտրացիաները	
			մգ/մ ³	միավոր ՄԹԿ
1	002 Փոշի	0.5	0.3	0.6
2	701 Ծծմբի երկօքսիդ	0.5	0.05	0.1
3	200 Ազոտի օքսիդներ	0.2	0.015	0.075

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

4	322 Ածխածնի օքսիդ	5.0	0.8	0.16
---	-------------------	-----	-----	------

Ինչպես երևում է աղյուսակից հջևան քաղաքային համայնքում ֆոնային կոնցենտրացիաները չեն գերազանցում թույլատրելի նորմերը:

Աղտոտվածության համալիր ցուցանիշը հաշվարկվում է բանաձևով, որտեղ

K – նյութի նորմավորված III դասի բերման գործակիցն է

i - փաստացի խտությունների գերազանցումն է ՍԹԿ-ն :

Աղտոտվածության համալիր ցուցանիշի հաշվարկման համար ելակետային տվյալները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ 10.1.2

Աղտոտող նյութի անվանումը	Վտանգավորության դասը	Միջին օրական կոնցենտրացիաների արժեքները, մգ/մ ³	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան, ՍԹԿ _{միջ.օր.} , մգ/մ ³	Գերազանցում է միջին օրական կոնցենտրացիան	Վտանգավորության III դասի բերման գործակիցը, իզոէֆեկտիվության գործակից, K
1	2	3	4	5	6
Փոշի	III	0.12	0.15	0.8	1
Ծծմբի երկօքսիդ	III	0.02	0.05	0.4	1
Ազոտի օքսիդներ	II	0.006	0.04	0.15	1.3
Ածխածնի օքսիդ	IV	0.32	3	0.11	0.87

Օդի աղտոտվածության համալիր ցուցանիշը՝ P-ն կլինի:

Ստացված տվյալներից ելնելով, երբ n=4 և p=0.92 մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակը գնահատվում է թույլ աղտոտված:

Օդային միջավայրի աղտոտվածության համալիր գնահատականը տրված է ըստ հողմագծի աղտոտման աղբյուրից դեպի բնակելի գոտին փչող քամու արագության միջին տարեկան կրկնելիության (%) պայմաններում (P):

Մի հողմագծի քամիների ուղղության կրկնելիության տոկոսը քամիների շրջանային փնջագրի դեպքում՝ Po

$$Po=100:8=12,5\%$$

Քամու արագության միջին տարեկան կրկնելիությունը (գերակայում են հարավ-արևմտյան ուղղությամբ փչող քամիները) կազմում է 44%:

Օդային միջավայրի աղտոտվածության գնահատականը տրված է համաձայն/20,21/:

, որտեղ

C_{1, 2...n} - աղտոտվածության առանձին կոմպոնենտների միջին օրական կոնցենտրացիան է մգ/մ³,

N1 – գործակից, որի մեծությունը կախված է աղտոտող նյութերի վտանգավորության դասից՝

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Շրջակա միջավայրի վրա անտրոպատեխնածին բեռնվածության համալիր ցուցանիշը՝ KH, որոշվում է

$$KH = (K_{\text{օդ}} + K_{\text{աղմուկ}} + K_{\text{ջուր}} + K_{\text{հող}}) : N, \text{ որտեղ}$$

N – հաշվի առնվող գործոնների քանակն է N=4

Ցուցանիշի նորմատիվային մեծությունը համարվում է հաշվի առնվող գործոնային գնահատականների համապատասխան միավորների թիվը, տվյալ դեպքում՝ 4:

Էկոլոգո-հիգիենիկ իրավիճակի գնահատականը տարածքի շրջակա միջավայրի անտրոպատեխնածին աղտոտվածության հետևանքով կատարվել է հիգիենիկ դասակարգման արդյունքների հիման վրա (KH) և բերված է ստորև աղյուսակում:

Աղյուսակ

Սանիտար-հիգիենիկ իրավիճակի լարվածության աստիճանը	Էկոլոգիական անհարմարավետության աստիճանը	Հիգիենիկ ռանգավորման մեծությունը՝ KH	Շրջակա միջավայրի վնասվածիչը	Մարդկանց առողջական վնասի բնութագիրը: Բնակչության պրոտենցիալ կենսա-գործունեության ինդեքսը (Lկր)
Տարածքներ համեմատաբար բավարար	Համեմատաբար բավարար	$KH = 1.98 - 2.74$ ցածր է հաշվի առնվող գործոններից $0.5 - 0.7$ անգամ	Հիգիենիկ նորմատիվների գերազանցում մի շարք միջավայրերում (ջուր, աղմուկ) Յուրաքանչյուր միջավայրում ՍԹԿ-ի եզակի գերազանցում	Առողջության ընդհանուր ցուցանիշները չեն գերազանցում սովորական հետազոտված ցուցանիշները, և կախված չեն էկոլոգիական անհարմարավետությունից Առողջության ցուցանիշը մինչև 1 Lկր ≤ 1

3.19. Տարածքի տնտեսության հեռանկարային զարգացումը

Նախատեսված է բնակչության աճի չափով: Տնտեսության զարգացման հիմնական ճյուղերն են այգեգործությունը, բուսաբուծությունը, անասնապահությունը, խաղողագործությունը, հողագործությունը, անտառատնտեսությունը, հացահատիկային կուլտուրաների մշակումը, զբոսաշրջությունը:

3.20. Ենթադանի զարգացման հիմնական ուղղությունները

Համայնքների զարգացման ծրագրից բխող՝ սոցիալական, մշակութային, արդյունաբերական, ինժեներտրանսպորտային և այլ համակարգերի կատարելագործմանը նպաստող միջոցառումների ծրագիրը ներկայացված են Նախագծում:

3.21. Համայնքների շրջակա միջավայրի վրա տեխնածին ազդեցությունը

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Բնակավայրի շրջակա միջավայրի վրա տեխնաժին ազդեցության հիմնական գործոններն են.

- մթնոլորտային օդի աղտոտումը արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակկոմունալ սեկտորի ջեռուցման և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով,
  - մակերևութային ջրերի աղտոտումը արդյունաբերական և կենցաղային կեղտաջրերով,
  - հողերի աղտոտումը կոշտ կենցաղային թափոններով,
  - աղմուկը և էլեկտրամագնիսական ճառագայթումը,
  - անտառի անկայուն օգտագործումը, որը համայնքի շրջակայքում էներգետիկ ճգնաժամի ժամանակ հանգեցրել է անտառային տարածքների և կենսաբազմազանության կրճատմանը
- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության բնական գործոնների թվին են դասվում սողանքները, սելավները և հողերի էրոզիան:

3.21.1. Մթնոլորտային օդը

Ներկայումս համայնքների մթնոլորտային օդն աղտոտվում է արդյունաբերական ձեռնարկությունների, բնակելի և հասարակական շենքերի ջեռուցման անհատական սարքերի և ավտոտրանսպորտի արտանետումներով: Արդյունաբերական բոլոր ձեռնարկությունները պատկանում են սանիտարական վտանգավորության IV-V դասին, արտադրական արտանետումները հիմնականում առաջանում են բնական գազի այրումից: Ֆոնային աղտոտվածությունը աղտոտող բոլոր նյութերով զգալիորեն ցածր է սահմանային թյուվատրելի կոնցենտրացիաներից (ՍԹԿ):

Ջեռուցման ժամանակահատվածում վնասակար արտանետումների հաշվարկները կատարված են գազի ծախսից ելնելով և բերված են աղյուսակում:

Ավտոտրանսպորտի և արդյունաբերական արտանետումները մթնոլորտ բերված են աղյուսակներում:

Վնասակար արտանետումների հաշվարկները կատարվել են համաձայն մեթոդակարգի /9-12/:

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումները	Ածխածնի օքսիդ տ/տարի	Ազոտի օքսիդներ տ/տարի	ԸՆԴԱՄԵՆԸ տ/տարի
Ենթադաս	0.013	0.031	0.044

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումները	Ածխածնի օքսիդ տ/տարի	Ազոտի օքսիդներ տ/տարի	Ածխաջրածիններ տ/տարի	ԸՆԴԱՄԵՆԸ տ/տարի
Ենթադաս	666.2	4.21	7.25	677.6

Բոլոր մթնոլորտ վնասակար արտանետումների քանակները և ներդրման % բերված են աղյուսակ 14.1.4-ում:

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումները	Ջեռուցում տ/տարի/%	Ավտոտրանսպորտ տ/տարի/%	Արդյունաբերութ	Ընդամենը տ/տարի/%

Ենթազանց համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

				յուն տ/տարի /%	
2	Ենթազանց	0.044/ 0.15	677.6/ 14	-	677.6/13.9

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումների հիմնական մասը բաժին է ընկնում ավտոտրասպորտին, որի արտանետումները կազմում են մթնոլորտ արտանետումների 99 %-ը:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումներից տնտեսությանը հասցված վնասի արժեքները բերված են աղյուսակում /13/:

Մթնոլորտ վնասակար արտանետումները ջեռուցումից, արդյունաբերությունից և ավտոտրանսպորտից կազմում է 4874.82 տ/տարի: Համայնքի մթնոլորտ վնասակար արտանետումներից տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը կազմում է 106.7 մլն. դրամ տարի:

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումները	Ջեռուցում հազ. դրամ/տարի	Ավտոտրանսպորտ հազ. դրամ/տարի	Արդյունաբերություն հազ. դրամ/տարի	ԸՆԴԱՄԵՆԸ հազ. դրամ/տարի
2 Ենթազանց	0.8	43407.4	-	43408.2

3.21.2. Տարածքի համալիր գնահատականը

Տարածքի համալիր գնահատականը տրված է /2/-ի հիման վրա: Տարածքի համալիր գնահատականը տրված է տեղանքի կլիմայական պայմանների, մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակի, արդյունաբերական պոտենցիալի, բնակչության և ավտոտրանսպորտի խտության ցուցանիշների հաշվառմամբ:

Օդային ավազանի գնահատականը բերված է աղյուսակում:

Անվանումը	Գնահատականը			Աղտոտման մակերեսը բնակելի գոտում, հա
	անտրոպոգեն ազդեցությամբ	հիգիենիկ իրավիճակով	տարածքի համալիր գնահատականը	
տարածք	թույլ ազդեցության գոտի	վտանգ չի հարուցում	բարենպաստ	75.51

Անտրոպոգեն թույլ ազդեցության գոտին կազմում 75.51հա: Հիգիենիկ իրավիճակով տարածքը վտանգ չի ներկայացնում: Տարածքի համալիր գնահատականը՝ բարենպաստ:

3.21.3. Մակերևութային ջրահոսքեր

Նշված համայնքների տարածքով անցնող գետը Աղստևն է:

Գետը տիպիկ լեռնային է: Գետի միջին թեքությունը – 0.0098, արագությունը՝ 0.9-1.0մ/վրկ: Գետի հատակը քարքարոտ է: Ընդհանուր երկարությունը Հայաստանի տարածքով – 121 կմ:

Աղստև գետի մեջ նշված համայնքների տարածքում թափվում են տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի մի մասը, ինչը հանդիսանում է գետի աղտոտվածության հիմնական աղբյուրը:

Վերջին տարիներին Աղստև գետի կիրճում զանազան սպասարկման օբյեկտների շահագործման արդյունքում, զգալիորեն ավելացել է գետի աղտոտվածությունը:

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Բնակավայրի աշխարհագրական դիրքը թույլ չի տալիս տարածաշրջանի համար մեկ միասնական կեղտաջրերի մաքրման կայանի ընտրություն:

Կեղտաջրերի կենսաբանական մաքրման հին կայանը՝ 3000մ³/օր արտադրողականությամբ ներկայումս չի գործում և վերականգնումը գրեթե անհնար է:

Տնտեսակենցաղային հոսքաջրերի մաքրման համար ենթադաս բնակավայրում, որտեղ բնակչության քանակը հեռանկարում չի գերազանցում 2000 մարդը, նախատեսված է տեղադրել 'Յավմա' մակնիշի կենսաբանական մաքրման կայան՝ 200 մ³/օր արտադրողականությամբ: Մաքրման կայանը ունի բազմաստիճանային մաքրման կառուցվածք և ներառում է սեպտիկ խուց, անաերոբ կենսաբանական ռեակտոր, կենսազտիչ առաջին և երկրորդ աստիճանի, օդավորման ավազան (աերոտենկ), երկու պարզարան, պոմպային հատվածամաս: Մաքրման արդյունավետությունը 98%:

Կայանի կորպուսը կարող է պատրաստված լինել պողպատից կամ պոլիպրոպիլենից:

Նստվածքի հեռացումը կատարվում է երկու տարին մեկ անգամ: Նստվածքը կարող է օգտագործվել որպես պարարտանյութ: Հնարավոր է մաքրման կայանը փոխարինել ուրիշ նույն մաքրման աստիճան ունեցող ինքնավար կենսաբանական մաքրման կայանով:

Կեղտաջրերով Աղստև գետ թափվող աղտոտող նյութերի քանակը բերված է աղյուսակում:

Աղյուսակ 14.3.1

Համայնքներիան վանումը	Կեղտաջրերի ծավալը, հազ. խոր.մ	Աղստև գետ թափվող վնասակար նյութերի քանակը, տ/տարի								
		ԹԿՊ տիվ	Կախյալ նյութեր	Նավթամթերք	Ազոտ աճանի ալկալի	Քլորիդներ	Սուլֆատներ	Պղինձ, կգ	ՍԼ Մ*	Ցինկ, կգ
Ենթադաս	19.38	0.194	0.21	0.0058	0.24	0.87	0.78	0.135	0.017	0.78

*- սինթետիկ լվացող միջոցներ

Աղստև գետ թափվող հոսքաջրերի հետևանքով շրջակա ջրային ավազանին հասցված տնտեսական վնասը կենսաբանական մաքրման կայանների առկայության դեպքում զգալիորեն նվազում է՝ 26 մլն. դրամից նվազելով մինչ 2.9 մլն. դրամ/տարի:

Աղստև գետի համար ստացված ինքնամաքրման $K=0.15$ ցուցանիշի դեպքում, խառնուրդների նոսրացման համար պայմանները գնահատվում են որպես անբավարար, իսկ գետի ինքնամաքրման պոտենցիալը՝ ցածր:

Հեռանկարում Աղստև գետի աղտոտվածության հաշվարկային ցուցանիշները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ 14.3.2

ՍԹԿ-ն գերազանցող աղտոտիչ նյութերի անվանումը	Վնասակարության ցուցանիշը	Միջին տարեկան կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից d_i
Ամոնիում իոն	սանիտարական ռեժիմ	1

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Ֆոսֆատ իոն	սանիտարա-թունաբանական	2
Նիտրատ իոն	սանիտարա-թունաբանական	3

Աղստև գետը 1.2 կմ Իջևան քաղաքի վերևի հատվածում դասվում է 3-րդ դասին (միջակ): Նկատվում է ամոնիում, նիտրատ և ֆոսֆատ իոնների կոնցենտրացիաների գերազանցում թույլատրելի նորմերից:

Կենսաբանական մաքրման կայանները կանխարգելում են գետի աղտոտվածության հետագա ավելացումը: Աղստև գետի աղտոտվածության մակարդակը հեռանկարում կմնա անփոփոխ:

Աղստև գետի աղտոտվածության աստիճանի հիգիենիկ դասակարգումը կատարվել է ըստ վնասակարությունը սահմանափակող ցուցանիշների և բերված է աղյուսակում:

Աղյուսակ

Ջրավազանի անվանումը	Վնասակարությունը սահմանափակող ցուցանիշ ՎՍՑ $ՎՍՑ = \sum(d_i - 1) + 1$			Աղտոտման աստիճանը		
	սանիտարական ռեժիմ	զգայարանական	սանիտարա-թունաբանական	սանիտարական ռեժիմ	զգայարանական	սանիտարա-թունաբանական
Աղստև գետ	1	1	4	1 թույլատրելի	1 թույլատրելի	>3.0<10.0 բարձր

Նշված համայնքների սահմաններում, Աղստև գետի ջրերի աղտոտվածության մակարդակը կգնահատվի՝

Ըստ սանիտարական ռեժիմի – թույլատրելի,

Ըստ զգայարանական ցուցանիշների - թույլատրելի,

Ըստ սանիտարա-թունաբանական ցուցանիշների - բարձր:

Բերված տվյալները վկայում են այն մասին, որ ծրագրով նախատեսված մաքրման կայանների առկայությունը կկանխարգելի Աղստև գետի հետագա աղտոտումը:

Հեղեղատար կոյուղի:

Հեղեղատար կոյուղու գրեթե բացակայության արդյունքում գարնանային ձնհալի և աշնանային հորդ անձրևների ժամանակ հնարավոր են տարածքների հեղեղումներ: Այս երևույթից խուսափելու նպատակով բոլոր համայնքերում նախատեսված է հեղեղատար առուների նախագծում և կառուցում: Տարվա ընթացքում անձրևաջրերի քանակը հաշվարկված է գործող մեթոդակարգի համաձայն: Տեղումների տարեկան քանակը- 523 մմ: Բնակավայրի տարածքի մակերեսը՝ 75.51 հա:

Աղստև գետ թափվող անձրևաջրերի քանակը կկազմի՝ 157.98 հազ.մ³/տարի: Անձրևաջրերի արտահոսքից տնտեսությանը հասցված տնտեսական վնասը կգնահատվի տարեկան 0.027 մլն. դրամ:

3.21.4. Աղմուկի մակարդակի գնահատում /16, 17, 18/

Ենոքավան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Աղմուկի աղբյուր է հանդիսանում ավտոտրանսպորտը:

Տրանսպորտային հոսքերի աղմուկը առաջանում է մեքենաների աղմուկից և կապված է տրանսպորտի արագությունից և շարժման ինտենսիվությունից:

Մեքենաների շարժման ինտենսիվությունը չի գերազանցում ժամում 150 մեքենա:

Ձայնի էկվիվալենտ մակարդակը հաշվարկման կետում, որը հեռացված է 25 մետրով ճանապարհի երթևեկելի մասից, հաշվի առնելով կառուցապատված զանգվածը, կազմում է 42 դԲԱ՝ 4 5-55 դԲԱ նորմայի դեպքում (համաձայն 17, թիվ 23 գրաֆիկի):

3.21.5. Էլեկտրամագնիսական ճառագայթում

Համայնքը սնող ենթակայանների ընդհանուր հզորությունը կազմում է 38111 ԿՎա: Էլեկտրաենթակայանների հզորությունները ըստ ների բերված են աղյուսակում:

Համաձայն մեթոդակարգի /2/ էլեկտրամագնիսական ճառագայթման վերը նշված աղբյուրները համարվում են սակավահզոր և չեն դիտարկվում ինչպես մթնոլորտի աղտոտման աղբյուրներ:

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումը	Ենթակայանի հզորությունը, ԿՎա
Ենոքավան	1003

3.22. Հողերի բնութագիրը

Ենոքավանի հողատեսքերը ներառում են 4017.09 հա հողեր, այդ թվում՝

- Գյուղատնտեսական հողեր- 1984.4 հա
- Բնակավայրեր- 75.51 հա
- Արդյունաբերական ընդերքօգտագործման – 5.07 հա
- Էներգետիկայի և տրանսպորտի -0.39 հա
- Հատուկ պահպանվող տարածքներ – 11.14 հա
- Հատուկ նշանկության-13.73 հա
- Անտառային – 1923.15 հա
- Ջրային – 3.7հա

Պահուստային հողերը բացակայում են

Համայնքների հողային ծածկույթը ներկայացված է հիմնականում մեկ հողատիպով՝ անտառային: Անտառային գոտում գերակշռում են անտառային դարչնագույն հողերը, որոնք աչքի են ընկնում հզորությամբ և հորիզոնների լավ դիֆերենցվածությամբ: Կարբոնատներով հարուստ մայր ապարների վրա զարգացած են կարբոնատահումուսային հողերը, որոնք տափաստանացված շագանակագույն հողերի հետ միասին մոզաիկ ձևով հանդիպում են ողջ անտառային գոտում: Այնտեղ, որտեղ տարածքը էրոզացված չէ, այդ հողերը աչքի են ընկնում հզոր հումուսային շերտով՝ մինչև 40սմ: Հովիտների համեմատաբար ընդարձակ տեղամասերում տարածվում են այլովիալ բերրի հողերը, որոնք հիմնականում վերածված են մշակովի հողերի:

Համայնքի տարածքի գեոքիմիական գնահատման արդյունքները ցույց են տվել, որ հողերը աղտոտված չեն ծանր մետաղներով: Հողերի աղտոտվածության մակարդակը գնահատված է ցածր (խտության գումարային ցուցանիշը՝ ԽԳՑ<16), աղտոտվածության դասը – թույլատրելի, էկոլոգիական իրավիճակը բավարար: Հեռանկարում հողերի

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում աղտոտվածության մակարդակի ավելացում չի սպասվում, քանի որ արդյունաբերական ձեռնարկությունների կառուցում չի նախատեսված:

3.23. Գերեզմանոցներ

Բնակավայրում տեղակայված է թվով 1 գերեզմանոց, ընդհանուր ~ 1.77 հա տարածքում: Գերեզմանոցը գործող են:

Ծրագրով նախատեսված է գերեզմանոցների պարսպապատումը ՍՊԳ-ի չափերով հետագա հուղարկավորումների ընթացքում այն չխախտելու համար:

Այն հատվածներում, որտեղ ՍՊԳ-ն պահպանված չէ, նախատեսվում է ճանապարհի երկկողմանի սահմանազատում՝ ծառուղիների միջոցով և գերեզմանոցի պարագծով երկշաք ծառապատում (նախատեսվող կանաչապատման աշխատանքներն իրականացնելիս հաշվի առնելով ՀՀ կառավարության 08.02.2018 թվականի N 108-Ն որոշմամբ տեսակային կազմին ներկայացվող պահանջները):

Գերեզմանոցների ճանապարհի եզրային հատվածներում, նախատեսել տարածքի բարեկարգում և կանաչապատում, ինչը կնպաստի փոշու արտանետումների տարածման կանխարգելմանը:

Գերեզմանոցի տարածքը ըստ համայնքների բերված է աղյուսակում:

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումը	Գերեզմանները, հա
Ենթադրված	1.77

3.24. Կանաչապատման համակարգը

Հեռանկարում ընդհանուր օգտագործման կանաչ տնկարկների (զբոսայգիներ, զբոսապուրակներ, պուրակներ և այլն) ընդհանուր մակերեսը ըստ նորմաների պետք է կազմի՝ 12 մ²/մարդ:

Հեռանկարում սահմանափակ օգտագործման կանաչ տարածքների մակերեսը կկազմի 0.72 հա:

Կանաչ զանգվածների ցուցանիշները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ

Համայնքների անվանումը	Կանաչ զանգվածների ֆունկցիոնալ նշանակությունը		
	Ընդհանուր օգտագործման, հա/մ ² /մարդ	Սահմանափակ նշանակության, հա/մ ² /մարդ	Ընդհանուր կանաչ զանգված, հա/մ ² /մարդ
Ենթադրված	0.72/12	49.005/816.75	49.725/828.75

Համայնքի տարածքում է տեղակայված նաև «Իջևանի դենդրոպարկ»-ը, որը հիմնադրվել է 1962 թ. գտնվում է քաղաքի հարավ-արևելյան մասում, գինու գործարանից հարավ: Դենդրոպարկի Ընդհանուր տարածքը կազմում է **14.62 հա:** Դենդրոպարկի

Ենթադան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

նշանակությունը չափազանց մեծ է թե բնապահպանական տեսակետից, որպես շրջակա միջավայրի միկրոկլիմայական և սանիտարահիգիենիկ պայմանների բարելավմանն ուղղված և ռեկրեացիոն օբյեկտ, այնպես էլ, որպես բույսերի գենոֆոնդի եզակի պահեստարան հանդիսացող, կենսաբազմազանության պահպանության, գիտական և կրթական հատուկ նշանակություն ունեցող օբյեկտ: Այստեղ աճում են մերձարևադարձային և բարեխառն կլիմաների 600-ից ավելի բուսատեսակներ, որոնք պատկանում են 61 ընտանիքի և 162 ցեղի: Ստորև բերված է տեսակային բազմազանությունը ըստ կենսաձևերի

Ասեղնատերև	Տերևաթափ	Մշտադալար	Ծառ	Թուփ	Փայթացողուն փաթաթվողներ
131	376	58	261	213	8

Աղբյուր՝ “Հայաստանի կենսաբազմազանության պահպանության համար հզորությունների գնահատում” “Կենսաբազմազանության համար առանձին հզորություններևի ստեղծման կարիքների գնահատում” զեկույց, Երևան 2002

Միայն ասեղնատերևավորները 131 տեսակի են՝ աշխարհի փշատերև ծառատեսակների 23%- ը: Դենդրոպարկին կից ստեղծվել է 3 հա տարածությամբ տնակարան: Դենդրոպարկի տարածքում ասեղնատերևավորներից այստեղ աճում են մետասեքվոյան, ճապոնական կրիպտոմերյան, հիմալայան մայրին, գլխիկավոր կենին, կենսածառերը, եղևնիները, սոճիները, նոճիները, գետնանոճիները, մամոնտաձառը, մշտադալար սեկվոյան, կեղծ ցուգան և այլն:

Հարկ է նշել, որ 20-րդ դարի 90-ական ճգնաժամային տարիներին դենդրոպարկը նույնպես որոշակի վնասներ է կրել:

2004թ. մարտ ամսին տեղի ունեցած ուժեղ քամիների և Աղստև գետի վարարման հետևանքով արամտախիլ են եղել և կոտրվել բազմաթիվ արժեքվոր և հազվագյուտ ասեղնատերևավոր ծառատեսակներ, որոնց վերկանգնման համար անհրաժեշտ է իրականացնել վնասված տարածքների վերկանգնման, ինչպես նաև քամու և ջրհեղեղների հնարավոր վտանգից պաշտպանողական աշխատանքներ:

Ներկայումս դենդրոպարկը կարիք ունի լուրջ ֆինանսա-տեխնիկական միջոցների ներդրման, զարգացման ծրագրերի մշակման ու իրականացման համար:

3.25. Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ և բնության հուշարձաններ

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքները համայնքի տարածքում ներկայացված են <Իջևանի > պետական արգելավայրը ստեղծվել է ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետի 09.04.1971 թ. N 212 կարգադրության համաձայն: Արգելավայրը գտնվում է ՀՀ Տավուշի մարզի Աղստև գետի ավազանում, Իջևանի և Կայենի լեռնաշղթաների լանջերին, ծովի մակարդակից 900-2100 մ բարձրության վրա և զբաղեցնում է 5908 հա տարածք: Արգելավայրի պահպանության օբյեկտը անտառային լանդշաֆտներն ու դրանց բնորոշ կենդանական աշխարհն են:

Ստորև ներկայացվում են մարզի տարածքում տեղակայված բնության հուշարձանները.

Ց Ա Ն Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Երկրաբանական հուշարձաններ

NN ը/կ	Անվանումը (նկարագիրը)	Տեղադիրքը
1	2	3
6.	«Մոլլաքար» ժայռ	Տավուշի մարզ, Իջևան քաղաքից մոտ 10 կմ հվ-արմ, Իջևան-Երևան խճուղու ձախ կողմում
97.	«Անանուն» պլագիոգրանիտներ	Տավուշի մարզ, Բերդ ավանից 6.5 կմ հվ-արմ, անտառտնտեսության մոտ
98.	«Անանուն» դայկայանման մարմիններ	Տավուշի մարզ, Բերդ ավանի հս-արմ եզրին
99.	«Անանուն» փոխակերպարային (մետամորֆիզացված) թերթաքարեր	Տավուշի մարզ, Վարազաձոր գետի վերին հոսանքում, Բերդ քաղաքից մոտ 20 կմ հվ-արմ
100.	«Կալաքար» լեռ	Տավուշի մարզ, Ծաղկավան գյուղից 1.5 կմ հվ
101.	«Անանուն» սյունաձև էքստրուզիվ մարմին՝ նեկկ	Տավուշի մարզ, Ծաղկավան գյուղից 2 կմ հվ
102.	«Անանուն» դայկայանման մարմիններ	Տավուշի մարզ, Նավուր գյուղից 1.5 կմ հվ-արմ, Տավուշ գետի ձախ վտակի հովտում
103.	«Փայտասար» քարանձավների համալիր	Տավուշի մարզ, Կողբ գյուղից 4 կմ հարավ
104.	«Անանուն» կվարցային դիորիտներ և գաբրո-դիորիտներ	Տավուշի մարզ, Նավուր գյուղից 1.5 կմ հվ-արմ, Տավուշ գետի կիրճի աջ լանջին
105.	«Անանուն» շերտագրական մերկացում	Տավուշի մարզ, Չինչին գյուղի հվ-արմ եզրին
106.	«Անանուն» սանդղավուղ քարափներ	Տավուշի մարզ, Չինչին գյուղից 2.0 կմ հվ-արմ
107.	«Օձաքար» լեռնազագաթ	Տավուշի մարզ, Պառավաքար գյուղից 3 կմ հս-արմ, Վաղաշեն տանող ճանապարհի աջ կողմում

Կենսաբանական հուշարձաններ

5.	«Նոյեմբերյանի սոսի»	Տավուշի մարզ, քաղ. Նոյեմբերյան, Չինարածորում
16.	«Վարդան Մամիկոնյանի կաղնի»	Տավուշի մարզ, գ. Ակնաղբյուր, ծ.մ-ից 900 մ բարձրության վրա
17.	«Սարի գյուղի սոսի»	Տավուշի մարզ, գ. Սարիգյուղ, Երևան-Նոյեմբերյան ճանապարհից աջ, ծ.մ-ից 750 մ բարձրության վրա
18.	«Գետահովիտի մամռապատ ժայռ»	Տավուշի մարզ, Գետահովիտ գյուղի մոտ, Սառնաջուր գետի ձախ ավին, մոտ 700-800 մ բարձրության վրա
19.	«Տանձուտ»	Տավուշի մարզ, Աղավնավանք գյուղի մոտ

3.26. Շրջակա միջավայրի իրավիճակի գնահատականը համայնքների զարգացման ծրագրի իրականացումից հետո

Միջավայրի համալիր անտրոպոգեն տեխնածին բեռնվածությունը բաղկացած է գործոնային ցուցանիշներից, միջավայրի հիմնական գործոնների քանակական բնութագրից, որոնք որոշիչ են մարդու օրգանիզմի վրա իրական բեռնվածությունում՝ մթնոլորտային օդի և հողերի, աղմուկի մակարդակների, ջրի քիմիական և կենսաբանական աղտոտվածության ցուցանիշներ:

Որոշվող համալիր բեռնվածությունը օրգանիզմի վրա (KH) բաղկացած է հաշվի առնվող նշված գործոնների (տվյալ պայմաններում գոյություն ունեցող) գումարից:

Հաշվի առնվող նշված գործոններից յուրաքանչյուրը քանակապես որոշվում է հիգիենիկ նորմատիվներին վերաբերվող մեկ ցուցանիշներով:

Նշված դեպքում թույլատրելի համարվում է այն մեծությունը, որը հավասար է 1-ի:

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

3.26.1. Օդի մերձգետնյա շերտի աղտոտվածության սանիտար-հիգիենիկ իրավիճակի անալիզը

Տարածքում մթնոլորտն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները (մգ/մ^3), վերցված են ՀՀ բնապահպանության նախարարության շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի կենտրոնի կողմից (ըստ բնակչության քանակի) և բերված են աղյուսակում /19/:

Աղյուսակ

№N° ը/հ	Աղտոտող նյութերի կոդերը և անվանումները	ՍԹԿ, մգ/մ^3	Ֆոնային կոնցենտրացիաները	
			մգ/մ^3	միավոր ՍԹԿ
1	002 Փոշի	0.5	0.3	0.6
2	701 Ծծմբի երկօքսիդ	0.5	0.05	0.1
3	200 Ազոտի օքսիդներ	0.2	0.015	0.075
4	322 Ածխածնի օքսիդ	5.0	0.8	0.16

Ինչպես երևում է աղյուսակից ֆոնային կոնցենտրացիաները չեն գերազանցում թույլատրելի նորմերը:

Աղտոտվածության համալիր ցուցանիշը հաշվարկվում է համաձայն /16, 17/ բանաձևով, որտեղ

K – նյութի նորմավորված III դասի բերման գործակիցն է

i – փաստացի խտությունների գերազանցումն է ՍԹԿ-ն :

Աղտոտվածության համալիր ցուցանիշի հաշվարկման համար ելակետային տվյալները բերված են աղյուսակում:

Աղյուսակ 18.1.2

Աղտոտող նյութի անվանումը	Վտանգավորության դասը	Միջին օրական կոնցենտրացիաների արժեքները, մգ/մ^3	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան, ՍԹԿ _{միջ.օր} , մգ/մ^3	Գերազանցում է միջին օրական կոնցենտրացիան	Վտանգավորության I II դասի բերման գործակիցը՝ իզոէֆեկտիվության գործակից, K
Փոշի	III	0.12	0.15	0.8	1
Ծծմբի երկօքսիդ	III	0.02	0.05	0.4	1
Ազոտի օքսիդներ	II	0.006	0.04	0.15	1.3
Ածխածնի օքսիդ	IV	0.32	3	0.106	0.87

Օդի աղտոտվածության համալիր ցուցանիշը՝ P-ն կլինի:

Ստացված տվյալներից ելնելով, երբ $n=4$ և $p=0.92$ մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակը գնահատվում է թույլ աղտոտված:

Ենթադրված համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Օդային միջավայրի աղտոտվածության համալիր գնահատականը տրված է ըստ հողմագծի աղտոտման աղբյուրից դեպի բնակելի գոտին փչող քամու արագության միջին տարեկան կրկնելիության (%) պայմաններում (P):

Մի հողմագծի քամիների ուղղության կրկնելիության տոկոսը քամիների շրջանային փնջագրի դեպքում՝ P_0

$$P_0 = 100 : 8 = 12,5\%$$

Քամու արագության միջին տարեկան կրկնելիությունը (գերակայում են հարավարևմտյան ուղղությամբ փչող քամիները) կազմում է 44 %:

Օդային միջավայրի աղտոտվածության գնահատականը տրված է համաձայն/20,21/:

, որտեղ

$C_1, \dots, C_n$ - աղտոտվածության առանձին կոմպոնենտների միջին օրական կոնցենտրացիան է մգ/մ³,

N_1 - գործակից, որի մեծությունը կախված է աղտոտող նյութերի վտանգավորության դասից՝

I դաս - 1, II դաս - 1.5, III դաս - 2, IV դաս - 4

$t = C_1, C_2 \dots C_n$ - աղտոտող նյութերի զումարային ազդեցության ցուցադրանքն է:

$$t = P/P_0 \quad t = 44 : 12.5 = 3.52$$

ՍԹԿ C_1 ,

C_n - առանձին կոմպոնենտների միջին օրական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիան է:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մակարդակը մնում է թույլ աղտոտված (առաջին դասի վտանգավորության նյութերի բացակայության պարագայում):

3.26.2. Բնակչության առողջության պայմանական ռիսկի գործոնը

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության հետ կապված բնակչության առողջության պայմանական ռիսկը որոշվում է՝

$$R = \sqrt{6} K \delta M \delta B \delta C \delta 10^{-3} \text{ բանաձևով, որտեղ}$$

R - ռիսկի չափը

V - մեկ մարդու կողմից ներծծված օդի քանակն է օրվա ընթացքում - 28.8մ³:

M - մարդու մասսան է կգ -70

K - մարդու օրգանիզմով տվյալ նյութի կլանման գործակիցն է (0,75°0,25)

B - ռիսկի կոնցենտրացիայի շեղման գործակից - 1,0 $\delta 10^{-3}$ (օր/մգ տվյալ նյութի համար)

C - տվյալ աղտոտող նյութի միջին տարեկան կոնցենտրացիան է օդում

- մինիմալ ռիսկ

- մինիմալ ռիսկ

$$R_{CO} = 28.8 \delta 0.75 \delta 70 \delta 0.08 \delta 10^{-3} = 0.12 - \text{մինիմալ ռիսկ}$$

$$R_{\text{փոշի}} = 28.8 \delta 0.75 \delta 70 \delta 0.03 \delta 10^{-3} = 0.0454 - \text{մինիմալ ռիսկ}$$

Այստեղից արվում է եզրակացություն, որ մթնոլորտ արտանետումների նվազեցման համար լրացուցիչ միջոցառումներ կիրառելուանհրաժեշտություն չկա:

3.26.3. Հողերի աղտոտվածության մակարդակի գնահատումը

Ծրագրով նախատեսված նոր արդյունաբերական ձեռնարկությունների և հասարակակա ն շինությունների կառուցումը և գործարկումը չեն հանգեցնի հողի դեգրադացման և աղտոտմա

Ենթադրված համայնքի հողագրագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

ն: Մթնոլորտ արտանետվող փոշին իր մեջ չի պարունակում ծանր մետաղների տարբեր, ինչը բացառում է նրանց ներթափանցումը հող փոշու ցրման և նստեցման գործընթացներում:

Հեռանկարում համայնքների հողերի աղտոտվածության մակարդակը կգնահատվի՝ $K_{հող} = 1$ (հողն աղտոտող բաղադրիչների կոնցետրացիաները չեն գերազանցում սահմանային-թույլատրելի նորմերը):

3.26.4. Անտրոպատեխնածին բեռնվածության համալիր ցուցանիշները

Շրջակա միջավայրի վրա անտրոպատեխնածին բեռնվածության համալիր ցուցանիշը՝ K_H , որոշվում է

$$K_H = (K_{օդ} + K_{աղմուկ} + K_{ջուր} + K_{հող}) : N, \text{ որտեղ}$$

N – հաշվի առնվող գործոնների քանակն է $N=4$

Ցուցանիշի նորմատիվային մեծությունը համարվում է հաշվի առնվող գործոնային գնահատականների համապատասխան միավորների թիվը, տվյալ դեպքում՝ 4:

Էկոլոգո-հիգիենիկ իրավիճակի գնահատականը տարածքի շրջակա միջավայրի անտրոպատեխնածին աղտոտվածության հետևանքով կատարվել է հիգիենիկ դասակարգման արդյունքների հիման վրա (K_H) և բերված է ստորև աղյուսակում:

Աղյուսակ

Սանիտար-հիգիենիկ իրավիճակի լարվածության աստիճանը	Էկոլոգիական անհարմարավետության աստիճանը	Հիգիենիկ ու նգավորման մեծությունը՝ K_H	Շրջակա միջավայրի բնութագիրը	Մարդկանց առողջական վիճակի բնութագիրը: Բնակչության պոտենցիալ կենսագործունեության ինդեքսը (ИПЖ)
Տարածքի Համեմատաբար բավարար	Համեմատաբար բավարար	$K_H = 1.64 - 2.2$ ցածր է հաշվի առնվող գործոններից $0.41 - 0.55$ անգամ	Հիգիենիկ նորմատիվների գերազանցում մի շարք միջավայրերում (ջուր, աղմուկ) Յուրաքանչյուր միջավայրում ՍԹԿ ի եզակի գերազանցում	Առողջության ընդհանուր ցուցանիշները չեն գերազանցում սովորական հետազոտված ցուցանիշները, և կախված չեն էկոլոգիական անհարմարավետությունից Առողջության ցուցանիշը մինչև 1 ИПЖ ≤ 1

Եզրակացություն

Կատարված աշխատանքների արդյունքում կարելի է եզրակացնել, որ զարգացման ծրագրով բոլոր նախատեսվող աշխատանքները կնպաստեն տարածաշրջանի սոցիալական և բնապահպանական իրավիճակի առողջացմանը: Բնապահպանական իրավիճակի բարելավմանը նպաստող միջոցառումները հետևյալն են՝

- ներհամայնքային ճանապարհների և բակերի հիմնանորոգում;
- Աղստև գետ թափվող տնտեսա-

կենցաղային և արտադրական հոսքաջրերի կենսաբանական մաքրման կայանի նախագծում և կառուցում;

- միջգյուղական ճանապարհների վերանորոգում;
- անձրևաջրերի հեռացման համակարգի նախագծում և կառուցում;
- ջրամատակարարման և կոյուղու համակարգերի կառուցում;
- փոքր հզորությամբ հոսքաջրերի մաքրման կայանի նախագծում և կառուցում;
- գյուղամիջյան ճանապարհների լուսավորության անցկացում;
- խմելու ջրի ներհամայնքային ցանցի վերակառուցում;
- ոռոգման ներքին ցանցերի վերանորոգում;
- գերեզմանատների ցանկապատում;
- նոր ջրամատակարարման ՕԿՋ կառուցում և գործողի վերանորոգում;
- կոյուղագծերի և սելավատարի կառուցում;
- Համայնքի ներքին գազաֆիկացում;
- համայնքի տարածքում աղբահանման կազմակերպում:

Հեռանկարում բնակչության թվի ավելացման, IV-

V դասի արդյունաբերական ձեռնարկությունների շահագործմամբ, անասնապահության հողագործության զարգացման հետ զուգահեռ նկատվում է օդի, հողային և ջրային պաշարների աղտոտվածության աննշան ավելացում: Բայց տարածքը մնում է թույլ աղտոտվածության գոտում, այսինքն նորմայի սահմաններում: /նայել 18, 19 բաժ./

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Руководство по составлению раздела “Охрана природы и улучшение окружающей среды гра достроительными средствами” в проектах планировки и застройки городов, поселков и сельски х населенных пунктов. М., 1982г.
2. Рекомендации по охране окружающей среды в районной планировке. М 1986г.
3. Строительная климотология. Ереван, 1996г.
4. Рекомендации по учету природно-климатических факторов в планировке и застройке городов и групповых систем населенных мес т, М. ЦХИИП, Градостроительство, 1980г.
5. Руководство по разработке раздела “Охрана окружающей среды” к проекту планировки (рек онструкции) жилого района. М.Москомархитектура.1997 г.
6. «Հայաստանի Հանրապետության բույսերի կարմիր գիրք», 2010 թ.
Հաստատված է ՀՀ կառավարության 29 հունվարի 2010 թվականի N 72-Ն որոշմամբ:
7. Հայաստանի Հանրապետության ատլաս, 2009թ.
8. Հայաստանի Հանրապետության կենդանիների կարմիր գիրք, 2010թ.
Հաստատված է ՀՀ կառավարության 29 հունվարի 2010 թվականի N 71-Ն որոշմամբ:
9. Предложения по разработке отраслевой классификации источников выбросов вредных вещ еств в атмосфере. Гидрометеоиздат, 1986г.
10. Сборник законодательных и методичецких документов для экспертизы воздухоохранных ме роприятий, Л., Гидрометеоиздат. 1986г.
11. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными пр оизводствами. Л., Гидрометеоиздат, 1986г.
12. Методические указания по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ автомоби льным транспортом. М., Гидрометеоиздат, 1983г.
13. ՀՀ կառավարության 25 հունվարի 2005 թվականի N-91 Ն որոշում:
Տնտեսական գործնեության հետևանքով առաջացած ազդեցության գնահատման կարգը հաստատելու մասին:
14. Методические рекомендации обработки данных, характеризующих санитарное состояние в одных объектов, с целью определения гигиенической эффективности водоохранных мероприя тий, М. Минздрав РСФСО, 1983г.
15. Оценка гигиенической эффективности водоохранных мероприятий, М. Минздрав РСФСО, 1989г.
16. СНиП II-12-77. Защита от шума. М., 1978г.
17. Г.Л.Осипов и др. “Градостроительные меры борьбы с шумом”, Стройиздат 1975г.
18. ՀՀ ՇՆ 22-04-2014 “Պաշտպանություն աղմուկից”
19. ՀՀ բնապահպանության նախարարություն.
“Շրջակա միջավայրի վրա ներգործության մոնիթորինգի կենտրոն”: Մթնոլորտն աղտոտող որ ոշ նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները՝ հաշվարկված շատ բնակավայրերի ազգաբնակչույթ յան:
20. Методические рекомендации. Унифицированные методы сбора данных, анализа и оценки з аболеваемости населения с учетом комплексного действия факторов окружающей среды. Госко митетсан.-эпиднадзора, РФ. Москва. 1996 г.

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատկագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

21. Методические указания по санитарному надзору в районной планировке. М. Минздрав СССР. 1990 г.

22. ՀՀ օրենքը թափոնների մասին

23. ՀՀ օրենքը աղբահանության և սանիտարական մաքրման մասին

24. ՀՀ անտառային օրենսգիրքը 2005 թ.

25. ՀՀ կառավարության 1998 թվականի սեպտեմբերի 19-ի ՀՀ պետական անտառներում հրդեհային անվտանգության կանոնները հաստատելու մասին N 589 որոշում

26. ՀՀ կառավարության 2007 թվականի օգոստոսի 30-ի Պետական անտառային հողերում անտառային տնտեսության վարման և անտառօգտագործման հետ չկապված աշխատանքների իրականացման կարգը սահմանելու մասին N 1045-Ն որոշում

27. ՀՀ կառավարության 2018 թվականի փետրվարի 8-ի Բնակավայրերի կանաչ գոտիների չափերին և տեսակային կազմին ներկայացվող պահանջները սահմանելու N 108-Ն որոշում:

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Հավելված 1

ՀՀ տարածքում գոյացող արտադրության և սպառման թափոնների ցանկ
 Ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թ. հոկտեմբերի 26-ի N 342-Ն հրամանի հավելվածի

Գավելված
 37 բնագրահայտության Օսյան 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N 342-Ն հրամանի

ՑԱԼԿ
 ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏՄԱԾՔՈՒՄ ԳՈՑԱՑՈՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՌՈՍԱՆ ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ

Ծածկագիր	Թափոնների անվանումը	Ծագումը
1000000000000	ԲԼԱՎԱՆ ԾՎԱՌԻՄ ՈՒՆԵՑՈՂ ՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ԹԱՓՈՆՆԵՐ /ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԵՎ ԿԵՂԱՆԱԿԱՆ/	
1100000000000	Սննդամթերքի և համային հատկանիշներ ունեցող մթերքների արտադրության թափոններ	
11100000 00 00 0	Սննդամթերքի արտադրության թափոններ	
11110000 00 00 0	Հացահատիկային կուլտուրաների վերամշակումից առաջացած թափոններ	Սննդի արդյունաբերություն
11110100 11 99 5	Հացահատիկային փոշի	Արտադր- ձավարեղենի, համակցված կերերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11110200 08 99 5	Հացահատիկ մեխանիկական մաքրումից առաջացած թափոններ /հացահատիկային թափոններ/	Արտադր- ձավարեղենի, համակցված կերերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11110400 08 00 0	Հացահատիկային կծեպ /բրինձ, հնդկաձավար, վարսակ, կորեկաձավար/	Այլուրի, համակցված կերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11110401 08 99 5	Վարսակի կծեպ	Այլուրի, համակցված կերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11110403 08 99 5	Բրնձի կծեպ	Այլուրի, համակցված կերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11110405 08 99 5	Ածխի հացահատիկային թաղանթ	Գարեջրի և ածխի արտադրություն
11110500 01 99 5	Մղեղի թափոններ	Այլուրի, համակցված կերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11111100 11 00 0	Այլուրի տեխնոլոգիական կորուստ /խառնուրդի/	Այլուրի, համակցված կերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11111101 11 99 5	Վարսակի խառնուրդի թափոններ	Համակցված կերի արտադրություն
11111105 11 99 5	Գարու խառնուրդի թափոններ	Գարեջրի, համակցված կերի արտադրություն
11111106 11 99 5	Ցորենի այլուրի տեխնոլոգիական կորուստ	Այլուրի, համակցված կերի և հացաբուլկեղենի արդյունաբերություն
11111107 11 99 5	Տարեկանի տեխնոլոգիական կորուստ	

Էջ 2

11111200 08 00 0	Մանրացված և ծեծած հացահատիկային մշակարույանի թափոններ	
11111205 08 99 5	Մանրացված և ծեծած գարու թափոններ	
11111300 08 99 5	Թեփի և մաղուցի թափոններ /տարեկանի և ցորենի/	
11112100 00 99 5	Ձավարեղենի կակղակեղև	Սննդային խտամթերքի արդյունաբերություն
11113100 00 99 5	Խմորի թափոններ	Հացաբուլկեղենի արտադրություն
11113200 01 99 5	Հացի փշրանք	
11120000 00 00 0	Ջերմոցային տնտեսության և բուսաբուծության թափոններ	Սննդի արդյունաբերություն
11120100 01 99 5	Բանջարաբուծությունից առաջացած այլ բուսական մնացորդներ	Պահածոների արտադրություն
11120200 01 99 5	Բանջարաբուծությունից առաջացած, հողով աղտոտված այլ բուսական մնացորդներ	Պահածոների արտադրություն
11130000 00 00 0	Մրգերի և բանջարեղենի վերամշակման թափոններ	Սննդի և շաքարի արդյունաբերություն, ոչ ոգելից խմիչքների արտադրություն
11130100 01 00 0	Շակերտի ջարդվածք	
11130101 01 99 5	Շակերտային մնացուկներ	
11130200 01 99 5	Շակերտային մզվածք	
11130300 01 99 5	Բանջարեղենային հումքի գտվածք	
11130301 01 99 5	Ստեպլիմի գտվածք	
11130400 00 00 0	Բանջարեղենային չանջեր	
11130401 03 99 5	Լոլիկի կծեպներ և սերմեր	
11131500 00 99 5	Կարտոֆիլի թուսայ	Սպիրտի արտադրություն
11131700 00 99 5	Օսյայի մաթի թափոններ	
11133000 04 00 5	Սննդամթերքի շվանման թափոններ	Սննդի արդյունաբերություն
11135100 13 00 4	Պահածոյացված և սառեցված մթերքի մնացորդներ (միս, ծուկ)	Մսի արտադրություն, սառցակոնքիմատ
11136200 13 01 4	Ժամկետանց պահածոներ ապակե և ձեռտաղկան տարաներում	Պահածոների արտադրություն
11137100 13 01 4	Պահածոյացված և սառեցված մթերքի մնացորդներ (միս, շաքարեղեն)	Պտուղ- բանջարեղենային արտադրություն
11137200 13 00 5	Պատրաստի արտադրանքի խտան	
11139000 13 00 5	Սննդամթերքի այլ թափոններ	
11139010 04 00 5	Կաթնամթերքի արտադրության շվան և ճստվածքներ	Կաթնամթերքի արտադրություն
11139030 02 00 4	Սննդամթերքի արտադրության հոսքաջրերի ճստվածք	
11132100 00 00 0	Մրգային և հատապտղային չանջեր	Ոչ ոգելից խմիչքների արտադրություն, գարեջրի արտադրություն, առևտուր
11132101 01 99 5	Խմորի չանջեր	
11132500 01 99 5	Պտակտրիզներ	
11140000 00 00 0	Գարեջրի, սպիրտի, քաղցրահամ ոգելից խմիչքների արտադրություն	Գարեջրի, սպիրտի արտադրություն

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 3

11140100 01 99 5	Լծիկի ծիւղեր	
11140200 11 99 4	Լծիկի փոշի	
11140300 01 99 5	Լծիկի հատիկի մանրացման թափոն	
11141100 04 00 4	Գարեջրի արտադրության շլամ և մնացորդներ	Գարեջրի արտադրություն
11141200 99 00 4	Դեֆեկատ	Շաքարի արտադրություն
11141300 03 00 4	Գինեգործության նստվածքներ	Չիմենյուբերի՝ պտղա- րատ.ապուղային գինիների, շամպայնի, կոնյակի, արտադրություն և շշալցում
11141400 03 00 4	Էթիլ սպիրտի և կերային խմորիչների արտադրության թափոններ	Սպիրտի և կերային խմորիչների արտադրություն
11141401 05 00 4	Չիրդր լիզային լիզոնիճ	Սպիրտի և կերային խմորիչների արտադրություն
11141402 04 00 4	Չիրդր լիզի շլամ	Սպիրտի և կերային խմորիչների արտադրություն
11141500 01 00 5	Քուսպ	
11141903 04 00 4	Տեղափոխման մաքրող կայանքների տղմագտիչների շլամ	Կեղտաջրերի չեզոքացում
11142000 04 01 3	Սպիտակուցա-վիտամինային խտանյութերի արտադրության շլամ	Սպիտակուցա- վիտամինային խտանյութերի արտադրություն
11442100 02 01 3	Վնասակար (օրգանական) աղտոտվածությամբ լվացման ջրեր	Քաղցրի և տարրոգությունների մաքրում
11142200 04 00 4	Ծխախոտագործության շլամ	Ծխախոտագործություն
11142300 02 00 5	Արգասիյութերի արտադրության մնացորդներ	Ոչ ոգելից խմիչքների արտադրություն
11142400 02 01 3	Ոգելից խմիչքներ, որոնք պարունակում են վնասակար խտանյութեր, այդ թվում՝ մեթիլ սպիրտ, ալոբեիլոներ, տոլուենի բաղադրիչներ (օրինակ՝ սկստեղ, կապար) և/կամ սիվոլիայի յուղերի ավելցուկային քանակություններ	Առևտուր
11142600 01 00 5	Կայսիումի ցիտրատի գտվածք	Շաքարի արտադրություն
11142800 01 00 5	Օգտագործված հուլք (խոտ, արմատ, ճյուղեր)	Շաքարի արտադրություն
1140000 00 00 0	Համայնքի հատկանիշներ ունեցող մթերքների արտադրության թափոններ	Սննդի արդյունաբերություն
11400100 01 00 0	Ոչ լավորակ սուրճի րատիկներ, կեղև, սուրճի փոշի, սուրճի կիսաֆաբրիկատի մանրացված մասնիկներ	Սննդի և սուրճի արտադրություն
11400101 11 00 4	Սուրճի փոշի	
11400102 11 99 5	Ոչ լավորակ սուրճի րատիկներ	
11400103 11 99 5	Սուրճի կեղև	
11400104 11 99 5	Սուրճի կիսաֆաբրիկատի մանրացված մասնիկներ	
11400200 01 00 0	Ոչ լավորակ և/կամ աղտոտված թեյ, թեյ փոշի	
11400201 01 99 5	Ոչ լավորակ թեյ	
11400202 11 00 4	Թեյի փոշի	
11401500 01 00 0	Համեմունքների թափոններ	
11401501 01 00 4	Համեմունքների թափոններ փոշու տեսքով	
11401502 01 99 5	Ոչ լավորակ համեմունքներ	
11403000 00 00 0	Թթվածնի թափոններ	
11403001 02 99 5	Հացի փոփ բանեցված թթվածն	

Էջ 4

11403002 02 99 5	Գարեջրի բանեցված թթվածն	
11404100 01 00 0	Թուրունի փոշու, թուրունի մանրուցի, թուրունի տերևների ջրերի մնացորդներ	Ծխախոտի, թուրունի արտադրություն
11404101 11 01 5	Թուրունի մանրուցի, թուրունի տերևների ջրերի մնացորդներ	Ծխախոտի, թուրունի արտադրություն
11404102 11 01 3	Թուրունի փոշի	Ծխախոտի, թուրունի արտադրություն
11700000 00 00 0	մնամակերի արտադրության թափոններ	Սպիտակուցա- վիտամինային խտանյութերի արտադրություն
11710000 00 00 0	մնամակերի թափոններ	Սպիտակուցա- վիտամինային խտանյութերի արտադրություն
11710500 11 00 4	Համակցված կերի փոշի	
11720021301 3	Ժամկետանց սննդամթերք	Առևտուր, համարային սնունդ
11720300 13 01 4	Ժամկետանց մթերք պակե և մետաղական տարաներում	
11720400 13 01 4	Օչազած, աղտոտված կամ չմաքված սննդամթերք	Առևտուր, համարային սնունդ
11720500 13 01 3	Վնասակար (վտանգավոր) սննդային հավելուկներ կամ ներկանյութեր պարունակող սննդամթերք	Առևտուր
11720600 13 01 4	Նատրիումի աղերի շարժը քանակությամբ սննդամթերք	Առևտուր
11720700 08 01 3	Օռնիացված մանկական սնունդ ժամկետանց կամ չմաքված	Առևտուր
12000000 00 00 0	Քուսակալ և կենդանական ճարպային շերտերի թափոններ	Յուղի արտադրություն
12100000 00 00 0	Քուսակալ և կենդանական ճարպերի արտադրության թափոններ	Յուղի արտադրություն
12100100 08 99 5	Յուղ պարունակող սերմերի թափոններ	
12100200 08 99 5	Արևածաղկի կեղև	
12100300 01 00 0	Քուսպի և աղացած օտապի թափոններ	
12100301 01 99 5	Արևածաղկի քուսպ	
12300000 00 00 0	Քուսակալ և կենդանական ճարպերի, մոմերի արտադրության թափոններ	Յուղի արտադրություն
12300100 00 99 5	Քուսակալ մոմերի թափոններ	
12300200 00 99 5	Կենդանական մոմերի թափոններ	
12300300 00 00 4	Քուսակալ յուղերի թափոններ	
12300400 00 00 4	Կենդանական յուղերի թափոններ	
12500000 00 00 0	Քուսակալ և կենդանական ճարպեր պարունակող էմուլսիաների և խտանյութերի թափոններ	Յուղի արտադրություն
12500100 00 00 4	Ճարպանցատիչների թափոններ քուսակալ յուղեր պարունակող	
12500200 00 00 4	Ճարպանցատիչների թափոններ կենդանական յուղեր պարունակող	
12500300 06 00 0	Քուսակալի հուլքի յուղային, ճարպային և ջուրային էմուլսիաների թափոններ	Յուղային աղացներ, օճառի, մաքրող և լվացող նյութերի արտադրություն, քաղցրի և տարրոգությունների մաքրում

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 5

12500301 06 00 4	Քուսական յուղերի արտադրության սարքավորումների վկայման յուղային էնուլսիաներ	
12500400 06 00 0	Կենդանական հումքի յուղային, ճարպային և քսոլբային էնուլսիաների թափոններ	
12500401 06 00 4	Կենդանական յուղերի արտադրության սարքավորումների վկայման յուղային էնուլսիաներ	
12600000 00 00 0	<i>Քուսական և կենդանական ճարպային մթերքների, ներառյալ՝ ժամկետանց, թափոններ</i>	<i>Յուղի արտադրություն</i>
12600100 02 00 4	Քուսական հումքից քսայուղերի և հիդրավիկ յուղերի թափոններ	Տեխնիկական ստուգում, վերանորոգում, քուլքների փոխարինում
12600200 02 00 4	Օգտագործված քուսական յուղեր	
12600500 00 00 4	Քուսական և կենդանական յուղերի մաքրամշակումից առաջացած թափոններ	
12700000 00 00 0	<i>Քուսական և կենդանական ճարպերի արտադրության շլամ</i>	<i>ճարպայուղային արտադրություն</i>
12700200 04 00 5	Սննդային ճարպերի արտադրության շլամ	
12700300 04 00 5	Սննդային քուսական յուղերի արտադրության շլամ	
12700400 05 00 4	Ջատման շլամ	
12800000 00 00 0	<i>Կաթնամթերքի արտադրության թափոններ</i>	<i>Կաթնամթերքի արտադրություն</i>
12900000 00 00 0	<i>Քուսական և կենդանական ճարպերի արտադրությունից և վերամշակումից գտարկման մնացորդներ</i>	<i>Յուղի արտադրություն</i>
12900100 00 00 4	Յուղեր պարունակող սպիտակեցնող կավի թափոններ	ճարպայուղային արտադրություն, գտարկման յուղերի արտադրություն
13000000 00 00 0	Կենդանիների, թռչունների և ձկների պահումից, սպանդից և վերամշակումից առաջացած թափոններ	Կենդանաբուծություն մսատու և կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասունների բուծում, խոզաբուծություն, թռչնաբուծություն, ձկան վերամշակում
13100000 00 00 0	<i>Կենդանիների և թռչունների պահման թափոններ</i>	<i>Կենդանաբուծություն մսատու և կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասունների բուծում, խոզաբուծություն, թռչնաբուծություն, ձկան վերամշակում</i>
13100100 00 00 0	Թռչնի ծերտ	
13100101 03 01 3	Չավի թարմ ծերտ	
13100101 01 00 4	Չավի հնացած ծերտ	
13100102 03 01 3	Բադի, սագի թարմ ծերտ	
13100102 01 00 4	Բադի, սագի հնացած ծերտ	
13100400 00 00 0	Գոմաղբ	
13100401 03 00 4	Խոշոր եղջերավոր կենդանիների թարմ գոմաղբ	
13100401 01 00 5	Խոշոր եղջերավոր կենդանիների հնացած գոմաղբ	
13100402 03 01 3	Խոզի թարմ գոմաղբ	

էջ 6

13100402 01 00 4	Խոզի հնացած գոմաղբ	
13100403 01 00 4	Մանր եղջերավոր կենդանիների թարմ գոմաղբ	
13100403 01 00 5	Մանր եղջերավոր կենդանիների հնացած գոմաղբ	
13100405 03 00 4	Չիուլ թարմ գոմաղբ	
13100405 01 00 5	Չիուլ հնացած գոմաղբ	
13100406 03 00 4	Գազանաբուծության թարմ գոմաղբ	
13100406 01 00 5	Գազանաբուծության հնացած գոմաղբ	
13200000 00 00 0	<i>Կենդանիների և թռչունների սպանդի թափոններ</i>	<i>Կենդանաբուծություն մսատու և կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասունների բուծում, խոզաբուծություն, թռչնաբուծություն, ձկան վերամշակում</i>
13200100 01 00 5	Կենդանական մազերի թափոններ	
13200200 01 00 0	Կենդանիների և թռչունների ոսկորների թափոններ	
13200201 01 00 5	Կենդանիների ոսկորների թափոններ	
13200202 01 00 5	Թռչունների ոսկորների թափոններ	
13200300 99 00 0	Կենդանիների և թռչունների փորոտիքի թափոններ	
13200301 99 00 5	Խոշոր եղջերավոր կենդանիների փորոտիքի թափոններ	
13200302 99 00 5	Մանր եղջերավոր կենդանիների փորոտիքի թափոններ	
13200303 99 00 5	Թռչունների փորոտիքի թափոններ	
13200400 01 00 5	ՏՃային թռչունների մսի, կաշվի և մարմնի այլ մասերի սպանդի չտեսակավորված թափոններ	
13200500 01 00 5	Կենդանիների և թռչունների մսի թափոններ	
13200600 02 00 5	Կենդանիների և թռչունների արյան թափոններ	
13200700 01 00 4	Փետուրների և աղվամազի թափոններ	
13200800 99 00 5	Ստալոբի և աղիքների պարունակություն	
13200900 00 00 5	Վայրի կենդանիների՝ սպանդի թափոններ	
13201000 01 00 5	Ընտանի կանգանիների մսի, կաշվի և մարմնի այլ մասերի սպանդի չտեսակավորված թափոններ	
13201100 01 00 5	Չիուլ մազի թափոններ	
13201200 01 00 5	Եղջուրների և սմբակների թափոններ	
13201300 01 00 0	Զվակճեպի թափոններ	
13201301 01 00 5	Չավի ձվի կճեպի թափոններ	
13300000 00 00 0	<i>Կենդանիների մսի վերամշակումից առաջացած թափոններ</i>	<i>Կենդանաբուծություն մսատու և կաթնատու խոշոր եղջերավոր անասունների բուծում, խոզաբուծություն, թռչնաբուծություն, վերամշակում</i>
13300300 00 00 5	Կենդանիների աղիքների վերամշակումից առաջացած թափոններ	
13300800 00 00 5	Լսի պահածոների արտադրությունից առաջացած թափոններ	
13301100 00 00 5	Դոնողանյութի թափոններ	
13400000 00 00 0	<i>Թռչունների մսի վերամշակումից առաջացած</i>	<i>Կենդանաբուծություն</i>

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 7

	թափոններ	թռչնարժուքում, վերամշակում
13400800 00 00 5	Թռչնամսի պահածոների արտադրությունից առաջացած թափոններ	
13500000 00 00 0	Չկան և այլ ծովամթերքների վերամշակումից առաջացած թափոններ	Չկանարժուքում
13500100 01 00 5	Ոչ լավորակ սառեցված ձուկ	
13500200 01 00 5	Չկան թեփուկ	
13500300 00 00 5	Չկան վերամշակման թափոններ	
13800000 00 00 0	Կենդանիների և թռչունների մարմիններ, որոնք պահանջում են վարակից խուսափելու հատուկ միջոցառումներ	Կենդանարժուքում: Եթե արժուքում, անասնարտադրական արգելամետրիքներ, անասունների և թռչունների դիակներ, ջրգաններ
14000000 00 00 0	Կաշվի, մաշկի և մորթու թափոններ	Բնական կաշվի արտադրություն
14100000 00 00 0	Մաշկի թափոններ	Բնական կաշվի արտադրություն
14100100 00 00 4	Սորթափառ	
14100200 01 00 4	Մաշկը մշակման խոնավ նրբակաշ	
14100300 01 00 4	Մաշկը մշակման դրոնդողային նրբակաշի	
14100400 01 00 5	Ոչ լավորակ, ամառակ կաշիներ, ինչպես նաև դրանց մնացորդներն ու եզրակտրտվածքները	
14200000 00 00 0	Մորթու թափոններ	Բնական կաշվի արտադրություն
14300000 00 00 0	Մազա-խոզանակի արտադրության թափոններ	Բնական կաշվի արտադրություն
14400000 00 00 0	Դաբադարանի (բազառությամբ դաբադանյութերի) թափոններ	Խոնավ մորթու վերամշակում
14400100 04 00 5	Սոխրանոցի շլամ	Դաբադարան, խոնավ կաշվի վերամշակում
14400200 04 00 5	Դաբադարանի շլամ	
14400300 04 00 5	Կաշվի արտադրության մաքրող սարքավորումների տիղմ	
14700000 00 00 0	Կաշվի թափոններ	Կաշվի արդյունաբերություն, բնական կաշվի արտադրություն, վերանորոգում
14700201 00 00 4	Քրոմացված նրբակաշվի եզրակտրտվածքներ	
14700202 00 00 4	Քրոմացված կաշվի տաշեղներ	
14700203 00 00 4	Պատրաստի քրոմացված կաշվի եզրակտրտվածքներ	
14700300 00 00 0	Ոչ քրոմացված կաշվի դաբադային թափոններ	
14700303 00 99 5	Ոչ քրոմացված պատրաստի կաշվի դաբադային թափոններ	
14700400 00 00 4	Կաշվի հղկման և կավե փոշու խյուս	Կաշվի արտադրություն, կաշվե արդուզարդեղենի արտադրություն
14700500 01 99 5	Կոշիկի արտադրության լոշտ կաշվե իրերի եզրակտրտվածքներ	Կաշվե իրերի արտադրություն
14700600 01 00 0	Օգտագործված կաշվե իրերի թափոններ	
14700601 13 00 4	Իրինք ուսուսողական հասկությունները կորցրած աշխատանքային կաշվե կոշիկներ	

էջ 8

	Փայտանյութի թափոններ	Չրանյութերի, փայտե տարաների և ամսեղենի, շինարարական մանրամասերի, փայտատաշեղային սալերի արտադրություններ
17000000 00 00 0	Փայտանյութի թափոններ	
17100000 00 00 0	Փայտանյութի մշակման և վերամշակման թափոններ	Չրանյութերի, փայտե տարաների և ամսեղենի, շինարարական մանրամասերի, փայտատաշեղային սալերի արտադրություններ
17110000 00 00 0	Վտանգավոր նյութերով չաղտոտված մաքուր բնական փայտանյութի մշակման թափոններ	
17110100 01 00 0	Կեղևի թափոններ	
17110100 01 00 4	Կեղևի թափոններ	
17110102 01 00 4	Չողի խառնուրդով կեղև	
17110200 01 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութի սասպատատախտակի և ձողաքանոնի թափոններ	
17110300 01 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութի միաշերտի թափոններ	
17110400 01 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութի տաշեղի թափոններ	
17110500 01 00 0	Փայտյա տարաներ /ետ չվերադարձվող/ և մաքուր բնական փայտանյութից փայտե թափոններ	
17110501 01 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութի եզրակտրտվածքներ	
17110502 13 00 5	Փայտյա տարաներ /ետ չվերադարձվող/ բնական փայտանյութից	
17110503 13 00 5	Բնական փայտանյութից օգտագործման համար ոչ պիտանի իրեր	
17110600 01 00 0	Բնական մաքուր փայտանյութի տաշեղ և փայտաթեփ	
17110601 01 00 5	Մաքուր բնական փայտաթեփ	
17110602 01 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութի տաշեղ	
17110700 11 00 4	Մաքուր բնական փայտանյութի հղկումից առաջացած փայտափոշի	
17110800 04 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութի հղկումից առաջացած փայտախյուս	
17110900 01 00 5	Փայտանյութի բոլոր	
17112000 01 00 5	Մաքուր բնական փայտանյութից փայտե թափոններ	
17120000 00 00 0	Վտանգավոր նյութերով չաղտոտված ներծծված և պատված փայտանյութի թափոններ	
17120100 01 00 0	Լորատախտակի մշակման թափոններ, օգտագործման համար ոչ պիտանի նրբատախտակե իրեր, որոնք պարունակում են 0,2-2,5% կապող խեժեր	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 9

17120101 01 01 4	Նրբատախտակի եզրակտրվածքներ, որոնք պարունակում են 0,2-2,5% կապող խեժեր	
17120102 01 01 4	Նախապատրաստված նրբատախտակի խոտան, որոնք պարունակում են 0,2-2,5% կապող խեժեր	
17120200 01 00 0	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների մշակման թափոններ	
17120201 01 01 4	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող սալիկների մշակման փայտաթեփ	
17120202 01 01 4	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող սալիկների մշակման տաշեղ	
17120203 01 01 4	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող սալիկների մշակման եզրակտրվածք և կտորտանք	
17120204 01 01 4	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր ոչ լավորակ սալիկներ և խոտան	
17120205 11 01 4	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների արտադրման և մշակման ընթացքում առաջացած փոշի	
17120206 04 01 4	0,2-2,5% կապող խեժեր պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների արտադրման և մշակման ընթացքում առաջացած խլուս	
17120500 01 00 4	Շինարարության փայտանյութի թափոններ՝ այդ թվում շինությունների քանդելուց և մասնատելուց առաջացած	Շինարարություն, տրանսպորտ, շենքերի քանդում, մեքենաշինություն, թեթև արդյունաբերություն
17120600 13 01 3	Հակասեպտիկ միջոցներով մշակված, բանեցված և խոտան երկաթուղային փայտակոճեր	Հին փայտակոճերի փոխարինումը վերանորոգման աշխատանքներ կատարելիս
17120700 01 00 0	Փայտի թափոններ ներծծված աղով (այուներ, կայմեր)	Վերանորոգման աշխատանքներ, այուների, կապի գծերի և էլեկտրահաղորդման փոխարինում
17120701 01 01 4	5%-անոց (NH ₄) ₂ HPO ₄ լուծույթով ներծծված փայտանյութի թափոններ /լուցկու արտադրություն/	
17120800 01 01 4	Փայտի թափոններ ներծծված յուղերով (այուներ, կայմեր)	Վերանորոգման աշխատանքներ, այուների, կապի գծերի և էլեկտրահաղորդման փոխարինում
17122000 01 01 4	Չտեսակավորված ներծծված և պատված փայտանյութի թափոններ	
17130000 00 00 0	Փայտաթեփ, տաշեղ՝ աղտոտված օրգանական քիմիական նյութերով (հանքային յուղեր, լաքեր, լուծիչներ)	Օրգանական հեղուկ-ների հանքային յուղերի ներծծում, փաթեթավորում, փայտանյութի տոգորում

Էջ 10

17130200 01 03 0	Հանքային յուղերով աղտոտված փայտե թեփ և տաշեղ	
17130201 01 03 4	Հանքային յուղերով աղտոտված փայտաթեփ /յուղի բաղադրությունը - 15% -ից պակաս/	
17130201 04 03 3	Հանքային յուղերով աղտոտված փայտաթեփ /յուղի բաղադրությունը - 15% -ից ավել/	
17130202 01 03 4	Հանքային յուղերով աղտոտված փայտե տաշեղ /յուղի բաղադրությունը - 15% -ից պակաս/	
17130202 04 03 3	Հանքային յուղերով աղտոտված փայտե տաշեղ /յուղի բաղադրությունը - 15% -ից ավել/	
17130300 01 03 0	Փայտաթեփ, տաշեղ՝ բենզինով աղտոտված	
17130301 01 03 4	Բենզինով աղտոտված փայտաթեփ /բենզինի պարունակությունը - 15% -ից պակաս/	
17130301 04 03 3	Բենզինով աղտոտված փայտաթեփ /բենզինի պարունակությունը - 15% -ից ավել/	
17130302 01 03 4	Բենզինով աղտոտված տաշեղ /բենզինի պարունակությունը - 15% -ից պակաս/	
17130302 04 03 3	Բենզինով աղտոտված տաշեղ /բենզինի պարունակությունը - 15% -ից ավել/	
17190000 00 00 0	Փայտանյութի մշակման և վերամշակման այլ թափոններ	
17190100 01 00 0	Տարատեսակ փայտե թափոններ	
17190101 01 00 4	Տարատեսակ փայտի փոշի /օրինակ՝ փայտաթեփ պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների/	
17190102 01 00 4	Տարատեսակ փայտի տաշեղ /օրինակ՝ փայտաթեփ պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների/	
17190103 01 00 4	Տարատեսակ փայտի փոշի և տաշեղ /օրինակ՝ փայտի թեփ և տաշեղ պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների/	
17190104 11 00 4	Տարատեսակ փայտի մշակումից առաջացած փոշի /օրինակ՝ փայտափոշի պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների/	
17190105 04 00 4	Տարատեսակ փայտի մշակումից առաջացած խլուս /օրինակ՝ փայտախլուս պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների/	
17190106 01 00 4	Տարատեսակ փայտի մշակումից առաջացած եզրակտրվածք /օրինակ՝ եզրակտրվածք պարունակող փայտե-տաշեղային և/կամ փայտե-թելքավոր սալիկների/	
17200000 00 00 0	Սկառնման փայտանյութի թափոններ	Շինարարություն, տրանսպորտ, շենքերի քանդում, մեքենաշինություն, թեթև արդյունաբերություն
17201000 13 00 5	Փայտե տարաներ և չաղտոտված փայտանյութի թափոններ	
17202000 99 00 5	Շինարարության փայտանյութի թափոններ	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 11

17207000 01 03 4	Փայտակրճեր	Ջրո փայտառների փոխարինումը վերանորոգման աշխատանքներ կատարելիս
17208000 01 00 5	Փայտի թափոններ ներծծված սողով (սյուներ, կայծեր):	Վերանորոգման աշխատանքներ, սյուների, կապի զծերի և էլեկտրահաղորդման փոխարինում
17209000 01 00 5	Փայտի թափոններ ներծծված յուղերով (սյուներ, կայծեր):	Վերանորոգման աշխատանքներ, սյուների, կապի զծերի և էլեկտրահաղորդման փոխարինում
17211000 01 03 4	Փայտաթեփ տաշել աղտոտված օրգանական քիմիական նյութերով (խանջային յուղեր, լաքեր, մերկեր)	Օրգանական հեղուկների հանքային յուղերի ներծծում, փաթեթավորում, փայտանյութի տոգորում
17211020 08 03 4	Յուղով ներծծված փայտաթեփ	
17211130 08 01 3	Ֆենոլ, ֆորմալդեհիդ պարունակող թեփ, տաշել	Կահույքի արտադրություն
17212000 08 01 3	Անօրգանական քիմիական նյութերով (թթուներ, աղեր) աղտոտված փայտաթեփ, տաշել	Փաթեթավորում, փայտանյութի տոգորում, հեղուկների ներծծում
17213000 13 00 4	Փայտանյութի թափոններ և փայտե տարրերը ներառող աղտոտված օրգանական քիմիական նյութերով (խանջային յուղեր, լաքեր, մերկեր)	Շինարարություն, տրամապորտ, արդյունաբերություն, հողաշինարարություն
17214000 13 00 4	Փայտանյութի թափոններ և փայտե տարրերը ներառող աղտոտված անօրգանական քիմիական նյութերով (թթուներ, աղեր)	Շինարարություն, տրամապորտ, արդյունաբերություն, հողաշինարարություն
17229000 99 00 5	Փայտանյութի այլ սպառման թափոններ	
17300000 00 00 0	Փայտամբերման և ամստառահատման թափոններ	Փայտամբերում
17300100 01 00 0	Ամստառանշակման փայտանյութի թափոններ	
17300101 01 00 5	Ամստառանշակումից առաջացած ճյուղերի, ռատերի թափոններ	
17300102 01 00 5	Կոճերի արմատահանման թափոններ	
18000000 00 00 0	Թաղանթանյութի, թղթի, սովաբաթղթի թափոններ	Թաղանթանյութի, թղթի, սովաբաթղթի արտադրություն
18100000 00 00 0	Թաղանթանյութի արտադրության թափոններ	Թաղանթանյութի արտադրություն
18400000 00 00 0	Թաղանթանյութի վերամշակման թափոններ	Թղթի և սովաբաթղթի արտադրություն
18700000 00 00 0	Թղթի և սովաբաթղթի թափոններ	
18710000 00 00 0	Չաղտոտված թղթի և սովաբաթղթի թափոններ	Թղթի և սովաբաթղթի վերամշակում
18710100 01 00 0	Չաղտոտված թղթի և սովաբաթղթի դրոշմման և կտրատման թափոններ	
18710101 01 00 5	Թղթի դրոշմման և կտրատման թափոններ	
18710102 01 00 5	Սովաբաթղթի դրոշմման և կտրատման	

Էջ 12

	թափոններ	
18710103 01 00 5	Չաղտոտված թղթի և սովաբաթղթի եզրակտրտվածքներ	
18710200 01 00 0	Չաղտոտված թղթի և սովաբաթղթի փաթեթավորման թափոններ	Արդյունաբերություն, հունքի տարաբնույթ փաթեթավորում
18710201 01 00 5	Չաղտոտված թղթի փաթեթավորման թափոններ	
18710202 01 00 5	Չաղտոտված սովաբաթղթի փաթեթավորման թափոններ	
18710203 01 00 5	Չաղտոտված ծալքավոր սովաբաթղթի փաթեթավորման թափոններ	
18710300 01 00 5	Չաղտոտված սովաբաթղթի փաթեթավորման թափոններ	Ինստիտուտներ, հիմնարկություններ, կազմակերպություններ
18710400 01 00 5	Ըղջի և սովաբաթղթի պոկվածք	
18710500 01 00 5	Տպագրական արտադրության թափոններ /սև-սպիտակ տպագրություն/	Պոլիգրաֆիկական արդյունաբերություն
18710600 01 00 5	Տպագրական արտադրության թափոններ /գունավոր տպագրություն/	
18710700 01 00 5	Չօգտագործված թղթի զտիչներ, խրատան	Չտման պրոցեսներ
18719900 01 00 0	Չաղտոտված թղթի և սովաբաթղթի այլ թափոններ	
18719901 01 00 5	Չաղտոտված թղթի այլ թափոններ	
18719902 01 00 5	Չաղտոտված սովաբաթղթի այլ թափոններ	
18719903 01 00 5	Չաղտոտված ծալքավոր սովաբաթղթի այլ թափոններ	
18720000 00 00 0	Ներծծված և պատված թղթի և սովաբաթղթի թափոններ	Թղթի, սովաբաթղթի և իրերի արտադրություն
18720100 01 00 0	Սինթետիկ ծածկով թղթի և սովաբաթղթի թափոններ	Թղթի, սովաբաթղթի և իրերի արտադրություն, ղեկերի փաթեթավորում
18720101 01 01 4	Լաքապատված թղթի թափոններ	Արդյունաբերություն, վերանորոգման-շահագործման օտապություններ
18720102 01 01 4	Թղթի ստանձաժապավենի թափոններ	
18720200 01 01 4	Ֆոտոթղթի թափոններ	Ֆոտոկինոարտա-դրանքի արտադրություն, կիրառում
18720300 01 00 5	Մուսա թղթի թափոններ	
18720400 01 00 0	Քիտումով տոգորված ռուբերոիդի, տոլի և թղթի թափոններ	Շինարարություն, սովաբաթղթի և թղթերի հային արտադրություն
18720401 01 01 4	Ռուբերոիդի թափոններ	
18720402 01 01 4	Տոլի թափոններ	
18790000 00 00 0	Թղթի և սովաբաթղթի այլ թափոններ	
18790100 01 00 4	Թղթի և սովաբաթղթի տարատեսակ թափոններ /օրինակ ֆոտոթղթ պարունակող թափոններ/	Արդյունաբերություն, առևտուր և կիրառում
19000000 00 00 0	Բուսական և կենդանական ծագում ունեցող մթերքների վերամշակումից առաջացած այլ թափոններ	
19800000 00 00 0	Բուսական ծագում ունեցող մթերքների	Օսլայի արտադրություն

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 13

19900000 00 00 0	վերանշակումից և գտարկումից առաջացած այլ թափոններ Կենդանական ծագում ունեցող մեղրեղենի վերանշակումից և գտարկումից առաջացած այլ թափոններ	կարտոֆիլի վերանշակում
19900100 03 00 5	Օսլայի թափոններ	Օսլայի արտադրություն
19900400 03 00 5	Կարտոֆիլի օսլայի արտադրության մնացորդներ	Կարտոֆիլի վերանշակում
19900401 01 00 5	Կարտոֆիլի թուսալ	Օսլայի արտադրություն
19900500 01 00 5	Եզիպտացորենի օսլայի մնացորդներ	Օսլայի արտադրություն
19900501 01 00 5	Եզիպտացորենի թուսալ	Եզիպտացորենի վերանշակում
19900900 02 00 5	Կաթնալադիլի մնացորդներ (օժանդակումներ)	Օժանդի և ճարպային հիմքի վրա այլ վազող մեղրեղենի արտադրություն
19901000 07 00 4	Օժանդակության մտվածքներ	
19901100 99 00 4	Աղիքների վերանշակման շավիղներ	Ասի արտադրության թափոններ
199014 00 99 00 5	Զվի կծեպ	Ընտրյալ արյունաբերություն
30000000 00 00 0	ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԵՒ ՀՈՍ ՈՒՆՆՑՈՂ ԹԱՓՈՆՆԵՐ	
31000000 00 00 0	Հանքային ծագման թափոններ (բացառությամբ մետաղների թափոնների)	
31100000 00 00 0	Վառարանային ջարդոններ, մետալուրգիական և ծուլման լիցի (խտան)	
31100200 01 99 5	Զօգուս գործված կվարցային հալքանոսների ջարդոն	Լետաղների ծուլում
31110000 01 00 0	Մետալուրգիական պրոցեսներում մետաղների ջարդոններ	Մետալուրգիա, պլյումինի ծուլում
31110200 01 00 0	Բանեցված պլյումինե արտադրության արյունապատման ջարդոն	
31110201 01 00 4	Բանեցված պլյումինե արտադրության խառնիչների արյունապատում	
31110202 01 00 4	Բանեցված պլյումինե արտադրության հալման և էլեկտրոլիզման վառարանների արյունապատում	
31110204 01 00 4	Բանեցված պլյումինե արտադրության էլեկտրոլիզման արյունապատում	
31100300 01 00 5	Մետալուրգիական պրոցեսների վառարանային ջարդոններ	Մետալուրգիա, պլյումինի ծուլում
31100400 01 00 4	Ոչ մետալուրգիական պրոցեսների վառարանային ջարդոններ	Խեցեղենի պատրաստում, սպակու արտադրություն
31100500 01 00 4	Տաքացնող և այրող սարքավորումների բեկորներ	
31100600 01 00 5	Դոլոմիտ	Լայակու արտադրություն, անօր-գանական կապակցանյութերի, լաբերի և ներկանյութերի արտադրություն
31100700 01 00 4	Քրոմումագնեզիտ	Գրանիտային պլյումինի արտադրություն
31100800 01 00 4	Մետալուրգիական պրոցեսների վառարանային ջարդոններ արտադրական հատուկ	Ալյումինի ծուլում

Էջ 14

31100900 01 00 4	վնասակար խառնուրդներով	Ոչ մետալուրգիական պրոցեսների վառարանային ջարդոններ արտադրական հատուկ վնասակար խառնուրդներով	Խեցեղենի պատրաստում, ապակու արտադրություն
31101100 01 00 4	Մետալուրգիական և ծուլման առանձին (խտան)	Մետալուրգիա, ծուլման արտադրություն	
31200000 00 00 0	Մետաղագործական խարամ, ստացք և փոշի		Մետալուրգիա
31200300 01 01 3	Գունավոր մետաղների ծուլումից գրյացած խարամ		Գունավոր մետաղների ծուլում
31200311 01 01 2	Կապարի խարամ		
31200400 01 01 2	Կապարի ստացք		Կապարի, անագի արտադրություն
31200500 01 01 4	Ալյումին պարունակող թեթև մետաղական ստացք		Ալյումինի և պլյումինի համաձուլվածքների արտադրություն
31200600 01 00 4	Սագնեզիտ մ պարունակող թեթև մետաղական ստացք		Սագնեզիտի արտադրություն
31200700 01 00 4	Խարամ էլեկտրոլիզից, հալույթից		
31200800 01 00 4	Եռակալված երկաթի օքսիդ		Զուլման արտադրություն
31201000 01 01 3	Ֆինկի խարամ		Ֆինկի արտադրություն
31201100 01 00 4	Ալյումին պարունակող աղային խարամ		Ալյումինի ծուլում
31201400 01 01 2	Կապարի մոխիր (կապարի այրուք)		Մետալուրգիա, կապարի և անագի արտադրություն
31201700 01 01 3	Սաքրագույններից փոշի գունավոր մետաղների պարունակությամբ		Գունավոր մետաղների արտադրություն, ապակեհալման և շագանակման սարքավորումներ
31201701 01 01 2	Կապար պարունակող փոշի		
31201702 01 01 3	Ֆինկի օքսիդ պարունակող փոշի		
31201703 01 01 4	Ալյումինի օքսիդ պարունակող փոշի		
31201800 01 00 4	Էլեկտրավառարանների խարամ		Գունավոր մետաղների և դրանց համաձուլվածքների ծուլում
31201810 01 00 4	Էլեկտրավառարանային ֆերոսիլիցիումի խարամ		
31202300 01 01 4	Այլ ծուլման պրոցեսների փոշի, մոխիր, ստացք		Զուլման արտադրումներ
31202500 01 01 3	Ֆերոհամա հալվածքների խարամ		Մետալուրգիա, ֆերոհամա հալվածքների արտադրություն
31202522 01 01 3	Ֆերոնագնեզիտի խարամ		
31202523 01 01 3	Ֆերոքրոմիտի խարամ		
31202524 01 01 3	Ֆերոսմադիումի խարամ		
31202510 01 01 4	Ոչ մետաղագործական ֆերոհամահալվածքների խարամ		
31202600 01 01 3	Պղնձի արտադրության խարամ, բացառությամբ քիմիապես կայուն, երկաթի բարձր (20%-ավել) պարունակությամբ և տեխնոլոգիական պայմաններին համապատասխան բանեցված, շինարարության և արտադրության մեջ օգտագործվող ռոկալուսք		Պղնձի արտադրություն
31202900 01 01 4	Ալյումինե արտադրության վերածուլման վառարանների խարամ		Ալյումինի և պլյումինի համաձուլվածքների արտադրություն
31203100 01 01 3	Ալյումինե արտադրության էլեկտրագույնների փոշի		

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 15

31300000 00 00 0	Թափոնների ջերմային մշակման և վառարանային սարքավորումների մոխիր, խարամ և փոշի	
31300100 01 00 3	Վառարանային սարքավորումների (թուջող) մոխիր, փոշի	Մետալուրգիական պրոցեսներ, էներգետիկա, ապակու և խեցեղենի արտադրություն
31300200 01 00 3	Վառարանային սարքավորումների մոխիր և խարամ	Կաթնաշառների թափոններ
31300500 01 00 4	Ածխի մոխիր, կաթնաշառների խարամ	Ինքնուրույն կաթնաշառներ, ածխի այրում (գոլորշու արտադրություն)
31300600 11 99 5	Փայտանյութի մոխիր	Ինքնուրույն կաթնաշառներ, փայտանյութի այրում
31300601 11 99 5	Փայտանյութի մոխիր	
31300700 01 00 4	Կաթնաշառների խարամ	Ինքնուրույն կաթնաշառներ, վառելիքի այրում (գոլորշու արտադրություն)
31300800 01 01 3	Թափոնների այրման սարքավորումների խարամ և մոխիր	Այրման վառարաններ
31300801 01 01 4	Կրակալիւն և մասագերծման վառարանների խարամ և մոխիր	Այրման վառարաններ
31300802 01 00 4	Մոխիր	Յուճքի թղթե պարկերի, աղտոտված գոլիների այրում, հոսքաչոբերի նստվածքներ
31300804 01 01 3	Ջերմակալիւնների այրման մոխիր	
31300900 11 01 3	Թափոնների այրման սարքավորումների մոխիր և փոշի (թուջող)	Այրման վառարաններ, փոշե-գազամաքում
31301200 01 01 3	Փոշեկորսիչ սարքավորումների աղ պարունակող կոշտ մնացորդներ (այրման և փրկողի միջոցով թափոնների վերամշակման ժամանակ)	
31301400 01 01 4	Փոշեկորսիչ սարքավորումների աղ պարունակող կոշտ մնացորդներ ավանդական վառելիքով հնոցային սարքավորումներից	Մետալուրգիա, ապակու արդյունաբերություն, խեցեգործություն, ժխագազեղի մաքրում
31301600 01 00 3	Հրաքայքայման սարքավորումների խարամ և մոխիր	Հրաքայքայման սարքավորումներ
31301700 01 01 3	Վառարանային պարունակող մոխիր, խարամ	Էներգետիկա, կաթնաշառների տաքացման պրոցեսային մակերևութների մաքրում
31301800 01 01 3	Թափոնների այրման մոխիր	Այրման վառարաններ
31400000 00 00 0	Այլ կոշտ հանքային թափոններ	
31400100 08 00 4	Ձուլման արտադրության լեռնաավազ	Ձուլման արտադրություն, նաղապարման փուլ, Լադապարներից ձուլվածքի հանում
31400200 08 00 4	Մաքրող և ավազաչիթային սարքավորումների ավազի մնացորդներ /մետալուրգիա/	Մաքրող և ավազաչիթային սարքավորումներ, մետաղական մակերևութների մշակում ձուլումից հետո
31400300 11 00 4	Սև մետաղների հղկումից և փայլեցումից	

Էջ 16

31400500 01 99 4	առաջացած հղկավորչի /մետաղի պարունակությունը 50%-ից պակաս/ Ապակե թելերի, ապակա, ռե քային նյութերի և ապակեպլաստիկների թափոններ	Ապակեպլաստիկների, ապակե թելերի և ապակե գործվածքների արտադրություն, դրանց կիրառումը, ջերմամեկուսիչ նյութերի արդյունաբերություն
31400501 01 99 5	Ապակե թելերի կոպիտ թափոններ	
31400502 01 99 4	Ապակե թելերի փափուկ թափոններ	
31400505 01 99 5	Ապակե գործվածքների թափոններ	
31400506 01 99 5	Ջերմամեկուսիչ նյութեր արտադրության շտապելային ապակյա թելերի թափոններ	
31400507 01 99 5	Ապակե պատասեների թափոններ ջերմամեկուսիչ նյութերի արտադրությունից	
31400508 12 99 4	Ապակե բամբակի թափոններ	
31400509 01 99 5	Ապակե պլաստիկների թափոններ	
31400510 01 99 5	Ապակե պլաստիկների թափոններ (եզրակտրվածքներ)	
31400511 99 00 4	Ապակե պլաստիկի թափոններ՝ այրմանով	
31400512 01 00 5	Ապակե տեքստիլի թափոններ	
31400513 01 00 5	Ապակե տեքստիլի թափոններ՝ ոչ նրբաթիթեղային	
31400514 01 00 5	Ապակե տեքստիլի թափոններ՝ նրբաթիթեղային	
31400529 01 99 5	Ապակե թելերի, ապակե պլաստիկների այլ թափոններ	
31400600 01 00 0	Կերամզիտի թափոններ	
31400601 11 00 4	Կերամզիտային փոշի	
31400602 01 99 5	Կաուլների տեսքով կերամզիտի թափոններ	
31400700 01 00 0	խեցեգործական թափոններ	խեցեգործություն, էլեկտրատեխնիկական արդյունաբերություն, (ծուլման ջարդոն), կիրառում, շինարարական աշխատանքներ
31400701 11 00 4	խեցեգործական փոշի	
31400702 01 99 5	Կտորների տեսքով խեցեգործական թափոններ	
31400703 01 99 5	խեցեգործական սալիկների ջարդոն	
31400704 01 00 5	խեցեգործական ոչ լավորակ արդյուն	
31400705 01 00 5	Աղյուսի ջարդոն	
31400706 01 00 5	խեցեգործական թափոններ	
31400707 01 00 4	Ուրիլային խեցեգործության թափոններ	
31400708 01 00 4	խեցեգործական կոմպոզիտների ջարդոն	
31400710 01 00 4	խեցեգործական, սամիտական իրերի ջարդոն	
31400713 01 99 5	իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած խեցեգործական իրեր	
31400800 01 00 0	Ապակի, ապակու ջարդոն	Ապակու, էլեկտրալավազների արտադրություն, ապակուց պատրաստված տնտեսական կենցաղային իրերի և ապակյա սպասքի արտադրություն, արտադրանքի չափաձուլում, ապակե

Ենդրական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 17

		տարաների վկայում, էլեկտրոդների արտադրություն	
31400801 11 00 4	Ապակու փոշի		
31400802 01 99 5	Չաղտոտված ապակու ջարդոն /բացառությամբ էլեկտրոնաճառագայթային և յուձի մեքենայային (ածայերի) ապակու ջարդոն/		
3140080301 99 5	Շշերի ապակու ջարդոն		
3140080401 99 5	Թիթեղյա ապակու ջարդոն		
3140080601 99 5	Ապակու ջարդոն առանց կապարային օպտիկական ապակու		
3140080701 99 5	Մետաղական ճերխամուկով ապակու ջարդոն		
3140080801 00 5	Տեղումնալայուն ապակու ջարդոն		
3140080901 00 5	Քիմիապես կայուն ապակու ջարդոն		
3140081001 01 4	Իայելու արտադրության թափոն		
3140081101 00 5	Անրանավորված ապակու ջարդոն		
3140081201 00 5	Ոչ ամրանավորված անգույն ապակու ջարդոն		
3140081301 00 5	Ոչ ամրանավորված գունավոր ապակու ջարդոն		
3140081501 00 4	Ֆուլլոլ աղտոտված ապակու ջարդոն		
3140081601 00 4	Աղտոտված ապակու ջարդոն		
314008171301 3	Տվյալ արտադրության համար բնորոշ խամուկներով ապակի (շինեկոպ. լամպեր)		
314008181301 3	Կինեկոպի ապակե ջարդոն		
314008191301 2	Սեդիկային լամպերի վերամշակումից ստացված ապակի	Սեդիկային լամպերի սնդիկազերծում	
314008200101 3	Կապար պարունակող գունազոր և անգույն օպտիկական ապակու ջարդոն		
314008210100 4	Էլեկտրական կուտակիչ արտադրության ապակու ջարդոն	Ապակու եփահալում	
314008220101 3	Կապարե անգույն բյուրեղապակու ջարդոն		
314008230101 3	Կապարե ճերկված բյուրեղապակու ջարդոն		
314008240100 5	Ապակու և կալցիքարի թափոններ	Ապակու եփահալում	
314008260100 5	Քեղուկ ապակի		
314008290100 5	Ապակա այլ ջարդոններ		
31400900 01 00 0	Շինարարական խճաքարերի թափոններ	Ճանապարհների վերանորոգում, շինարարական աշխատանքներ	
31400901 11 00 4	Խճաքարա ին փոշի		
31400902 01 99 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած շինարարական խճաքար		
31401000 01 99 5	Ավտոճանապարհների ճանապարհային պատաստի ջարդոն /բացառությամբ ասֆալտածակույթի և համբաժույթի/		
31401100 08 99 5	Փողման աշխատանքների ղմբացում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող		
31401200 01 00 4	Ասֆալտի և ասֆալտբետոնի խամուրդի մնացորդներ	Ճանապարհների վերանորոգում, շինարարական աշխատանքներ, ասֆալտի և ասֆալտբետոնի արտադրություն	
31401001 03 00 4	Ասֆալտի և ասֆալտբետոնի խամուրդի		

Էջ 18

3140100203 00 4	մնացորդներ ծյուրի պարունակությամբ Ասֆալտի և ասֆալտբետոնի խամուրդի մնացորդներ առանց ծյուրի		
31401100 08 00 5	Մակաբազման շերտերի ապարներ և քաղաղիչներ		Քարիանցքերի շահագործում, ավազի արդյունահանում, շինարարական աշխատանքներ
31401101 01 00 5	Գողային հանվածքներ		
31401102 01 00 5	Գոկված ճալաքար		
31401103 01 00 5	Կավ		
31401104 01 00 4	Մաքրալիմ		
31401105 01 00 4	Ալվազ		
31401106 01 00 4	Կրաքար		
31401107 01 00 5	Կավիմ		
31401108 01 00 4	Մանր ֆրակցիաների մաղվածք		
31401200 01 00 0	Սարքանմանի թափոններ		Ասբոցեմենտե իրերի արդյունաբերություն, /տեխնոլոգիական ջարդոն, տեխնոլոգիական ջրի վերականգնում/, էլեկտրամոնտաժման աշխատանքներ
31401201 11 01 3	Ասբոցեմենտի փոշի		Ասբոցեմենտե իրերի արդյունաբերություն, ասբեստի դեմալցների մշակում
31401201 12 01 4	Ասբոցեմենտի տաշել		
31401202 01 00 4	Ասբեստիտ		
31401203 13 01 4	Ասբոցեմենտի իրերի ջարդոն (թիթեղ, խողովակ)		
31401204 01 01 4	Քերձար սրի ջարդոն		
31401205 01 01 4	Ասբոցեմենտի եզրակտրվածքներ		
31401202 01 01 4	Կտրոների տեսքով ասբոցեմենտի թափոններ		
31401300 01 00 0	Կրաքարի և դոլոմիտի թափոններ		
31401301 11 00 4	Կրաքարի և դոլոմիտի փոշի		
31401302 08 99 5	5 մմ-ից ոչ ավել մասնիկներից բաղկացած կրաքարե և դոլոմիտե մանրուք /մաղվածք/		
31401303 01 99 5	Կտրոների տեսքով կրաքարի և դոլոմիտի թափոններ		
31401304 08 99 5	Կրաքարե խիմ /ու լամուրակ ջարդոն/		
31401305 11 00 4	Փոշու տեսքով կավճի թափոն		
31401306 08 99 5	Շաքարի արտադրության գտնամ մնացվածք /«Շաքարային կեղտահանվածք»/		
31401400 01 00 0	Աղյուսի թափոններ /ճերթաղալ բրձակավային արդյուն/		Գրահեստային նյութերի արտադրություն և կիրառում (կաթսաների և վառարանների վերանորոգում), մետալուրգիա, էներգետիկա, ապակու արդյունաբերություն, ինքնագործություն
31401401 01 99 5	Թրձակավային արդյունի ջարդոն		
31401402 11 00 4	Աղյուսային փոշի		
31401403 01 99 5	Շինությունների վերանորոգող միջ առաջացած աղյուսի ջարդոն		

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 19

31401404 01 99 5	Շինարարական աղյուսի ջարդոն	
31401405 01 99 5	Հրահեստ լուծաշաղախի թափոններ	
31401600 01 00 0	Հանքային թելերի թափոններ	Շենքերի և սարքավորումների վերանորոգում, քանդում, ջերմամեկուսացում
31401601 01 00 4	Բամբակի խարամի թափոններ	
31401602 11 00 4	Բամբակի խարամի փոշի	
31401603 01 00 4	Բազալտե գերմուրը թելի թափոններ	
31401700 01 00 5	Ակտիվացված ածուխ	Քիմիական, քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն, մետալուրգիա, հոսքերի մաքրում կամ մանրիչում, խմելու և տեխնիկական ջրերի մախապատրաստում, տպատախտակների պատրաստում
31401702 01 00 5	Բուտֆիտային գործվածք՝ ակտիվացված ածխի հիմքի վրա	
31401704 01 01 3	Սնդիկով արտոտված ածխակամիչ	
31401716 01 01 3	Սնդիկով արտոտված բնահող	
31401800 01 01 3	Հդկափոշի, փայլեցման փոշի	Մակերևույթի, իրերի մշակում (ոդկում փայլեցում)
31402000 01 01 3	Մուր, մրի թափոններ	Ղողերի արտադրություն, հնազանդ գազերի մաքրման սարքավորումներ
31402100 01 01 3	Ածխի փոշի	Չուլման արտադրություն, կաղապարային խառնուրդի պատրաստում (կաղապարային նյութերի նախա-պատրաստում)
31402100 01 00 0	Քարածխի թափոններ	
31402101 11 00 4	Քարածխի փոշի	
31402102 13 99 5	Վտանգավոր նյութերով չաղտոտված բանեցված ածխե էլեկտրոդներ	
31402103 01 00 4	Այլումինի արտադրության այրված անոդների քերայրուկներ	
31402104 01 00 5	Փշրանքի տեսքով քարածխի թափոններ	
31402300 01 00 0	Ավազի թափոններ	
31402301 01 99 5	Վտանգավոր նյութերով չաղտոտված ավազի թափոններ	
31402302 01 03 4	Մազուրով աղտոտված ավազ /մազուրի պարունակությունը - 15%-ից պակաս/	
31402302 04 03 3	Մազուրով աղտոտված ավազ /մազուրի պարունակությունը - 15%-ից ավել/	
31402303 01 03 4	Յուղերով աղտոտված ավազ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից պակաս/	
31402303 04 03 3	Յուղերով աղտոտված ավազ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից ավել/	
31402304 01 03 4	Բենզինով աղտոտված ավազ /բենզինի պարունակությունը - 15%-ից պակաս/	
31402304 04 03 3	Բենզինով աղտոտված ավազ /բենզինի պարունակությունը - 15%-ից ավել/	

Էջ 20

31402305 04 03 3	Սավթամթերքներով աղտոտված բնահողեր	Տեխնածին աղետներ (վթարներ)
31402400 04 03 3	Այլ աղտոտված բնահողեր	Թափված վառելիքա-քսուրային նյութեր, վթարներ, աղտոտված բնահողի հետազում, մազուրի ցցաթմբերի մաքրում
31402411 04 03 3	Սավթամթերքներով, քիմիական նյութերով, կենսանյութերով աղտոտված բնահողեր, որոնք ենթակա են հավաքման, վերամշակման և հեռացման	
31402500 01 99 4	Կաղապարային խառնուրդի թափոններ	Չուլման արտադրություն (սև և գունավոր մետաղների ծուլում), կաղապարների պատրաստում
31402521 01 00 4	Բանեցված կաղապարային խառնուրդներ պղնձի հիմքի վրա	
31402522 01 01 3	Բանեցված կաղապարային խառնուրդներ ֆուրանային խեծերի հիմքի վրա	
31402600 01 00 4	Կաղապարածողերի խառնուրդների թափոններ, կաղապարածողերի խոտան և ջարդոն	Չուլման արտադրություն, կաղապարածողերի պատրաստում
31402605 01 00 5	Օրգանական կապակցանյութեր պարունակող և լցված ձողեր, կաղապարներ	
31402700 01 00 0	Բետոնի և երկաթբետոնի թափոններ	Բետոնի, երկաթբետոնի, երկաթբետոնի իրերի և կառուցվածքների արտադրություն, շինարարական և վերանորոգման աշխատանքներ
31402705 01 99 5	Ոչ լավորակ բետոնային կառուցվածքներ և դետալներ	
31402707 13 99 5	Բետոնե իրերի ջարդոն	
31402709 01 03 4	Երկաթբետոնե փայտակոճեր	
31402701 01 99 5	Բետոնե իրերի ջարդոն, կտորների տեսքով բետոնի թափոններ	Բլոկների արտադրություն
31402702 01 99 5	Երկաթբետոնե իրերի ջարդոն, կտորների տեսքով երկաթբետոնի թափոններ	
31402703 11 00 4	Բետոնե փոշի	
31402800 01 99 5	Կայծրարի ծալաքարային թափոններ	Կրի, ցեմենտի կավճային շլամի արտադրություն
31403000 12 01 4	Հանքային, աղտոտված թելերի թափոններ	Շենքերի և սարքավորումների վերանորոգում, քանդում, ջերմամեկուսացում
31403001 12 01 4	Աղտոտված համքային բամբակի թափոններ	
31403100 13 00 4	Հանքային/մազուրով բամբակի սափկների թափոններ	Շինանյութերի արդյունաբերություն, արտադրություն, կիրառում
31403200 01 00 0	Գրաֆիտի թափոններ	Երկաթուղային տրանսպորտի կիրառում, շահագործում (գրաֆիտի խոզանակների փոխարինում)

Ենդրական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 21

էջ 22

31404200 01 00 5	Աղիկատային և կվարցային թափոններ	Ապակու, խեցեղենի, ածուխանական կապակցանյութերի, շինանյութերի արտադրություն
31404201 01 00 5	Միլիկատային իրերի արտադրության թափոններ, քարերի քարոլոն	
31404204 01 00 5	Կայծքարի թափոններ	
31404208 01 00 5	Միլիկատային աղյուսի քարոլոն	
31404208 01 00 5	Միլիկատային տսնձի թափոններ	
31404300 01 00 0	Չդեղատեղիների և փայլեցման նյութերի, օգտագործված գործիքների թափոններ	Իրերի հողում և փայլեցում, գործիքների սրում, գործածության մեջ եղած հողոլոր գործիքներ
31404301 01 99 5	Չդեղման շրջանակների նախապատրաստվածքի լուտան	
31404302 01 99 5	Օգտագործված հողման շրջանակներ, օգտագործված հողման շրջանակների քարոլոն	
31404303 01 99 5	Քսնեցրված հողաթուղթ	
31404304 11 00 4	Փղշու տեսքով հողանյութերի և փայլեցման նյութերի թափոններ	
31404800 01 99 4	Եռակցման խարամ	
31405000 01 99 5	Կաթսայադրոտ	Կաթսային սարքավորումների շահագործում
31405100 01 00 5	Կտորակի մնացորդներ վերամշակման համար առանց ռատուկ վնասակար հավելուկների	Անորակ ծածկերի հեռացում, մաքրում այրված ավազից և օքսիդաքաղամեից
31405200 01 00 4	Օգտագործած անխալին էլեկտրոդներ	Շունավոր մետաղուղեցի
31405300 11 00 0	Կոքսի թափոններ	
31405301 11 00 4	Կոքսափոշի	
31405302 08 00 5	5 մմ-ից ոչ ավել մասնիկներից բաղկացած կոքսե մանրուց մնացորդ	
31405600 01 00 0	Ցեմենտի թափոններ	Ցեմենտի արտադրություն
31405501 11 00 3	Ցեմենտի փոշի	
31405502 01 99 3	Կտորնային տեսքով ցեմենտի թափոններ	
31406000 01 00 0	Ջնարակի /արծնի/ թափոններ	խեցեղենի արտադրություն
31406100 01 01 2	Պլեբոտարդերի արտադրության կապար պարունակող թափոններ	Կիսաարդրիչների արտադրություն
31406400 11 00 4	Կոքսարային փոշի	Կրի արտադրություն
31470000 00 00 0	Կտանձավոր նյութերով չաղտոտված օգտագործված գտող և կլանող զանգված	
31470300 01 00 0	Կտանձավոր նյութերով չաղտոտված օգտագործված ցեոլիտ	Շինանյութերի արդյունաբերություն, շինարարություն
31470301 01 99 5	Օդի և գազի չորացման ըմբացում օգտագործված ցեոլիտ	
31470400 01 00 0	Կտանձավոր նյութերով չաղտոտված օգտագործված ալյումին	
31470401 01 99 5	Օդի և գազի չորացման ըմբացում օգտագործված ալյումին	
31470500 01 00 0	Կտանձավոր նյութերով չաղտոտված օգտագործված սիլիկատ	
31470501 01 99 5	Օդի և գազի չորացման ըմբացում օգտագործված սիլիկատ	

31403201 11 00 4	Գրաֆիտի փոշի	
31403202 13 99 5	Կտանձավոր նյութերով չաղտոտված բանեցված գրաֆիտե էլեկտրոդներ	
31403402 01 00 4	Բանեցված պեռլիտ (ֆիլտր, փոշի)	Պոլիակրիլ նիտրոն թելքերի արտադրություն (նիտրոն C)
31403403 03 00 4	Աղտոտված, փչացած գտման կավեր և դրանց մնացորդները	
31403500 03 01 3	Չատուկ վնասակար խառնուրդներով մշակված գտման մասսա (ակտիվացված ածուխ, կավ)	Քիմիական արդյունաբերություն, գազերի և հեղուկների մաքրում
31403400 08 00 0	Փայտածուխի թափոններ	
31403401 11 00 4	Փայտածուխի փոշի	
31403402 08 99 5	Կտորների տեսքով փայտածուխի թափոններ	
31403500 01 00 0	Ասֆալտբետոնի և ասֆալտբետոնե խառնուրդների թափոններ	
31403501 11 00 4	Փղշու տեսքով ասֆալտբետոնի և ասֆալտբետոնե խառնուրդների թափոններ	
31403502 01 00 4	Կտորների տեսքով ասֆալտբետոնի և ասֆալտբետոնե խառնուրդների թափոններ	
31403600 08 00 0	Բետոնե խառնուրդների թափոններ	Թեթև բետոնի ստացում, բլոկների արտադրություն
31403601 08 00 4	30%-ից ավելի փոշու պարունակությամբ բետոնե խառնուրդների թափոններ	
31403602 08 99 5	30%-ից պակաս փոշու պարունակությամբ բետոնե խառնուրդների թափոններ	
31403700 01 00 0	Արբեստի թափոններ	Արբեստի վերամշակում, արբեստ-ցեմենտային իրերի պատրաստում, շենքերի և սարքավորումների վերանորոգում
31403701 11 01 1	Արբեստի փոշի և թելք	
31403702 01 01 4	Կտորների տեսքով արբեստի թափոններ	
31403703 01 01 4	Արբեստե բրդի և արբեստի փշրանքի թափոններ	
31403800 01 00 0	Գիպսի թափոններ	Օպտիկական և օպտիկանիսա-միկական սարքերի և սարքավորումների, խեցեղենի, գիպսի, կապոլ նյութերի արտադրություն
31403801 11 00 4	Գիպսի փոշի	
31403802 01 99 5	Կտորների տեսքով գիպսի թափոններ	
31403900 01 00 0	Գազամաքրման հանքային մնացորդներ	Արդյունաբերություն, գազամաքրում
31403902 11 00 4	Կայծքարի արտադրության էլեկտրագոլիչների փոշի	
31404000 01 01 4	Կտորակների մնացորդներ վերամշակման համար հատուկ վնասակար հավելուկների օգտագործմամբ	Արդյունաբերություն, անորակ ծածկերի հեռացում
31404100 11 01 3	Շինարարական քիմիական աղտոտված խճաքար	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 23

31480000 00 00 0	Վտանգավոր նյութերով աղտոտված օգտագործված գտող և կլանող զանգված	
31480100 00 00 0	Վտանգավոր նյութերով աղտոտված օգտագործված ակտիվացված ածուխ	
31480102 01 03 4	Հանքային յուղերով աղտոտված օգտագործված ակտիվացված ածուխ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից պակաս/	Թափված վառելիք-քսուցային նյութեր, վթարներ, աղտոտված բնահողի ռեռացում, մագուից ցցաթմբերի մաքրում
31480102 01 03 3	Հանքային յուղերով աղտոտված օգտագործված ակտիվացված ածուխ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից ավելի/	
31480200 00 00 0	Վտանգավոր նյութերով աղտոտված օգտագործված ածխե գտիչներ	
31480202 01 03 4	Հանքային յուղերով աղտոտված օգտագործված ածխե գտիչներ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից պակաս/	
31480202 01 00 3	Հանքային յուղերով աղտոտված օգտագործված ածխե գտիչներ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից ավելի/	
31480300 00 00 0	Վտանգավոր նյութերով աղտոտված բանեցված կոքսային զանգվածներ	
31480302 01 03 4	Հանքային յուղերով աղտոտված օգտագործված կոքսային զանգվածներ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից պակաս/	
31480302 01 03 3	Հանքային յուղերով աղտոտված օգտագործված կոքսային զանգվածներ /յուղի պարունակությունը - 15%-ից ավելի/	
31600000 00 00 0	Հանքային շվամ /ապարահյուսեր/	
31600100 04 00 5	Բշտոնի արտադրության շվամ (ապարահյուս)	Բշտոնի արտադրություն
31600200 04 00 4	Հեղման շրջանակների շվամ	Մետաղական իրերի հղկում
31600300 04 00 5	Սպիտակեցնող կավի արտադրության գտման շվամ	
31600400 04 00 5	Կավի կախույթահեղուկ	
31600500 04 00 4	Ցեմենտի արտադրության շվամ	Ցեմենտի արտադրություն
31600600 04 00 5	Միլիկատային աղյուսի արտադրության շվամ	Շինարարական աղյուսի արտադրություն
31600700 04 00 4	Աղտոտված ցեմենտային լուծույթ և դրա մնացորդները	
31600701 04 00 5	Պատրաստի շինարարական լուծույթների արտադրության թափոններ	Ապրանքային բետոնի, շինարարական լուծույթների արտադրություն, երկաթբետոնե կոնստրուկցիաների և իրերի արտադրություն
31600900 04 00 4	Ասբեստացեմենտային շվամ	Ասբեստացեմենտային իրերի արտադրություն
31601000 04 00 4	Արծնի շվամ	Արծնապատում
31601100 04 00 4	Պրահիտե շվամ	
31601200 04 00 5	Կրաքարային շվամ	Արդյունաբերություն, կրի հանգեցում
31601300 04 00 5	Գիպսային շվամ	Զտում

Էջ 24

31601700 04 00 4	Ապակու հղկման շվամ	Ապակու և ապակյա իրերի հղկում
31601800 04 00 4	Կարբիդի շվամ	Ացետիլենի արտադրություն, եռակցման աշխատանքներ
31602000 04 00 4	Գիպսային շվամ վնասակար խառնուկներով	
31602100 04 00 4	Կրաքարային շվամ վնասակար խառնուկներով	
31602400 04 01 4	Էվացող մեքենաների թափոններ	
31602500 04 00 4	Հողային, ավազային շվամ, խրամատների հանվածքներ	Հողային աշխատանքներ իրականացնող մասնագիտացված կազմակերպություններ
31602600 04 01 3	Գունավոր մետաղների արտադրության շվամ	Գունավոր մետաղների արտադրություն
31602700 04 01 3	Ալյումինի օքսիդ պարունակող շվամ	
31602800 04 01 3	Ջրամիսման գոտի ցիանիդ պարունակող շվամ	Ջերմամշակում
31602900 04 01 3	Ջրամիսման գոտի միտրատներ և միտրիտներ պարունակող շվամ	Ջերմամշակում
31603000 04 01 4	Բարիոնի կարբոնատի շվամ	Խեցեղործություն, ապակու արտադրություն, ջերմամշակում
31603100 04 01 4	Բարիոնի սուլֆատի շվամ	Խեցեղործություն, ապակու արտադրություն, ջերմամշակում
31603300 04 01 4	Ապակու հղկման շվամ վնասալար խառնուրդներով	Ապակու և ապակյա իրերի հղկում
31603500 04 00 5	Հողի շվամ, մրգերի և բանջարեղենի (ճակնդեղ, կարտոֆիլ) լվացումից զրյացած հող	Շաքարի արտադրություն, պտուղ-բանջարեղենային պահածոների արտադրություն, սպիրտի արտադրություն
31603600 04 01 4	Հորատման աղտոտված շվամ (բացառությամբ նավթարդյունահանման հորատման շվամի)	
31603800 04 00 5	Կալցիումի սուլֆատի շվամ	
31603900 04 01 4	Հատուկ վնասակար խառնուկներով այլ շվամներ	
31603903 04 00 5	Միլիկատային սոսնձի պատրաստման մտվածք	Միլիկատային սոսնձի պատրաստում, տղմագտիչների մաքրում
31604100 04 01 4	Կալցիումի ֆտորիդի շվամ	
31604200 04 00 4	Կաթսաների մաքրման շվամներ	Էլեկտրաէներգետիկա, էառադանների թրվային լվացում
31604201 04 01 4	Վանադիում պարունակող շվամ	Կաթսաների տաքացման պրոցեսների մակերևույթի լվացում
31604202 04 01 4	Վանադիում պարունակող ջրազրկված շվամ	
31604400 04 01 3	Կեղտաջերմի մաքրման ջեզրացման կայանների շվամներ	Կեղտաջերմի ջեզրացում և մաքրում
31604401 04 01 3	Ցրնի պարունակող շվամ	Արդյունաբերական էոսթերի ջեզրացում և մաքրում, վիսկոզային մանր սթեյի արտադրություն

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 25

էջ 26

35110100 01 00 0	Թույլ պարունակող ջարդոն և թափոններ	
35110101 01 99 5	Չտեսակավորված թույլ ջարդոն	
35110102 01 99 5	Կտորների տեսքով թույլ ջարդոն	
35110103 13 99 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված թույլ տարաներ և փաթեթ	Օգտագործված մետաղական տարաներ
35110111 01 00 4	Չտեսակավորված թույլ պարունակող թափոններ (այդ թվում թույլ փոշի)	Գլոցվածքի արտադրություն
35110112 01 99 5	Կտորների տեսքով թույլ պարունակող թափոններ	
35110115 08 99 5	Չաղտոտված թույլ խարտուր	
35110116 11 00 4	Չաղտոտված թույլ փոշի	
35110118 01 99 5	Չաղտոտված թույլ մետաղամնացուկ	
35110120 01 99 5	Չաղտոտված թույլ տաշեր	
35120000 01 00 0	Պողպատ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն
35120100 01 00 0	Պողպատ պարունակող ջարդոն և թափոններ	
35120101 01 99 5	Չտեսակավորված պողպատի ջարդոն	Էլեկտրատեխնիկ-կական արդյունա-բերություն
35120102 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված պողպատի ջարդոն	
35120103 13 99 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված պողպատե տարաներ և փաթեթ	Օգտագործված մետաղական տարաներ
35120105 01 99 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված պողպատե հաղորդակար	Էլեկտրատեխնիկ-կան արդյունա-բերություն
35120111 01 00 4	Չտեսակավորված պողպատ պարունակող թափոններ (այդ թվում պողպատի փոշի)	
35120112 01 99 5	Կտորների տեսքով պողպատ պարունակող թափոններ	
35120114 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող պողպատի թափոններ	
35120115 08 99 5	Չաղտոտված պողպատե խարտուր	
35120116 11 00 4	Չաղտոտված պողպատի փոշի	
35120118 01 99 5	Չաղտոտված պողպատե մետաղամնացուկ	
35120120 01 99 5	Չաղտոտված պողպատե տաշեր	
35120200 01 00 0	Ածխածնային պողպատ պարունակող ջարդոն և թափոններ	
35120201 01 99 5	Չտեսակավորված ածխածնային մակնիշների պողպատի ջարդոն	
35120202 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատե ջարդոն	
35120203 13 99 5	Իրենց սպառողական հատկու-թյունները կորցրած չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատե տարաներ և փաթեթ	
35120211 01 00 4	Չտեսակավորված ածխածնային մակնիշների պողպատե թափոն (այդ թվում փոշի)	
35120212 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատե թափոն	
35120214 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող ածխածնային մակնիշների պողպատե թափոններ	
35120215 08 99 5	Չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատե խարտուր	

31604500 04 01 3	Կեղտաջրերի մաքրման շլամ	Արդյունաբերական հրաքերի մաքրում
31604502 04 00 4	Կրահադորոշների արտադրության կենտացրերի մաքրման շլամ	
31604504 04 01 3	Լվտոտրամապորտային կազմակերպությունների կեղտաջրերի մաքրման շլամ	
31604600 04 01 4	Ծծմբալուծ շլամ	Քեղուկ ծծմբի մաքրում
31604700 04 01 4	Ծծմբի փաջուրումներ պարունակող շլամ	Իներգատիկա, բնական գազի մաքրում
31604800 04 01 4	ԵլկալիՆ կլ վերականգնման շլամ	
31604900 04 00 5	Կավժի շլամ	Կավժի արտադրություն
31605000 04 00 5	Լցակառավարման ավելացման վանմաների շլամ	Չուղան արտադրություն
31605200 04 00 4	Սկոտիլացված ածուխ պարունակող շլամ	
31605300 04 00 4	Քերձաքարի արտադրության շլամ	Շինանյութերի արդյունաբերություն
31605500 04 00 5	Ըջ հանքային շինանյութերի վազման շլամներ	Սկավի, լույսի արդյունահանում, շինանյութերի վազում, մաքրում
31605501 04 00 5	Բնական, շինարարական ավաճի վազման ծնացողներ	
31605502 04 00 5	Կուպի վազման մնացորդներ	
31605503 04 00 5	Մարմարի փշրանքների վազման մնացորդներ	
31605700 04 00 5	Բնական քարից երեսապատման նյութերի և երանվանման շլամ	Շինանյութերի արդյունաբերություն
31605900 04 01 4	Սկոտիլերների (գազազուխ) մաքրման շլամ	Շինանյութերի արդյունաբերություն
31606000 04 00 0	Գազամաքրումից առաջացած հանքային ապարախուտեր	
31606002 04 99 5	Կաթնաքարի արտադրության գազամաքրումից առաջացած հանքային ապարախուտեր	Շինարարական արդյունաբերություն
31606003 04 01 3	Սլյուսինի արտադրության գազամաքրումից առաջացած հանքային ապարախուտեր	Սլյուսինի արտադրություն
31606802 04 00 5	Քիմիականա շինանյութերի շլամներ	
34000000 00 00 0	Արդյունահանման թափոններ	
34100000 00 00 0	Եավթի և գազի արդյունահանման թափոններ	
34300000 00 00 0	Ածխի և վառելիքային բերդաքարի արդյունահանման թափոններ	
34500000 00 00 0	Չանբաշին օգտակար հանածոների արդյունահանման թափոններ	
34700000 00 00 0	Ոչ հանքային օգտակար հանածոների արդյունահանման թափոններ	
34900000 00 00 0	Արդյունառանման այլ թափոններ	
35000000 00 00 0	Մետաղների և ձուլվածքների թափոններ	
35100000 00 00 0	Մն մետաղների ջարդոն և թափոն	Մետաղամշակման արդյունաբերություն
35100100 04 00 0	Մն մետաղներ պարունակող մետաղամնացուկների ջարդոն և թափոն	Արտադրության և սպառման թափոններ
35100101 04 99 5	Բանեցված աշտոններեալ երի այրման մոմեր	
35110000 01 00 0	Թույլ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ, մետաղամշակում

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 27

35120216 11 00 4	Չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատի փոշի	
35120218 01 99 5	Չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատե մետաղամնացուկ	
35120220 01 00 5	Չաղտոտված ածխածնային մակնիշների պողպատե տաշել	
35120300 01 00 0	Լեգիրված պողպատ պարունակող ջարդոն և թափոն	Գլոցվածքի, խողովակների արտադրություն
35120301 01 99 5	Չտեսակավորված լեգիրված պողպատի ջարդոն	
35120302 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված լեգիրված պողպատի ջարդոն	
35120303 13 99 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված լեգիրված պողպատե տարաներ և փաթեթ	
35120311 01 00 4	Չտեսակավորված լեգիրված պողպատ պարունակող թափոններ (այդ թվում պողպատի փոշի)	
35120312 01 99 5	Կտորների տեսքով լեգիրված պողպատ պարունակող թափոններ	
35120314 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող լեգիրված պողպատի թափոններ	
35120315 08 99 5	Չաղտոտված լեգիրացված պողպատի խարտուրք	
35120316 11 00 4	Չաղտոտված լեգիրված պողպատի փոշի	
35120318 01 99 5	Չաղտոտված լեգիրված պողպատի մետաղամնացուկ	
35120320 01 99 5	Չաղտոտված լեգիրված պողպատի տաշել	
35120400 01 00 0	Զինկապատ պողպատ պարունակող ջարդոն և թափոններ	
35120401 01 99 5	Չտեսակավորված ցինկապատ պողպատի ջարդոն	
35120402 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված ցինկապատ պողպատի ջարդոն	
35120403 13 99 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված ցինկապատ պողպատե տարաներ և փաթեթ	
35120411 01 00 4	Չտեսակավորված ցինկապատ պողպատ պարունակող թափոններ (այդ թվում պողպատի փոշի)	
35120412 01 99 5	Կտորների տեսքով ցինկապատ պողպատի թափոններ	
35120415 08 99 5	Չաղտոտված ցինկապատ պողպատի խարտուրք	
35120416 11 00 4	Չաղտոտված ցինկապատ պողպատի փոշի	
35120418 01 99 5	Չաղտոտված ցինկապատ պողպատի մետաղամնացուկ	
35120420 01 99 5	Չաղտոտված ցինկապատ պողպատի տաշել	
35120500 01 00 0	Անագապատված պողպատ պարունակող ջարդոն և թափոն	
35120501 01 99 5	Չտեսակավորված անագապատված պողպատի ջարդոն	
35120502 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված անագապատված պողպատի ջարդոն	
35120503 13 99 5	Օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված անագապատված պողպատե տարաներ և փաթեթ	

Էջ 28

35120511 01 00 4	Չտեսակավորված անագապատված պողպատ պարունակող թափոններ (այդ թվում պողպատի փոշի)	
35120512 01 99 5	Կտորների տեսքով անագապատված պողպատի թափոններ	
35120515 08 99 5	Չաղտոտված անագապատված պողպատի խարտուրք	
35120516 11 00 4	Չաղտոտված անագապատված պողպատի փոշի	
35120518 01 99 5	Չաղտոտված անագապատված պողպատի մետաղամնացուկ	
35120520 01 99 5	Չաղտոտված անագապատված պողպատի տաշել	
35121600 01 00 0	Պողպատե էլեկտրոդների թափոններ	
35121611 01 99 5	Պողպատե հեռացման էլեկտրոդների մնացորդներ և կիսայրուկներ	
35130000 01 00 0	Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Գլոցվածքի, խողովակների արտադրություն
35130100 01 00 5	Չտեսակավորված սև մետաղների ջարդոն	
35130200 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված սև մետաղների ջարդոն	
35130300 13 00 0	Օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված սև մետաղներից տարաներ և փաթեթ	Բանեցված մետաղական տարա
35130301 13 99 5	Օգտագործման համար ոչ պիտանի երվաթե տակառներ	Սպառման թափոններ
35131100 01 00 4	Չտեսակավորված սև մետաղներ պարունակող թափոններ (այդ թվում թուջի և/կամ պողպատի փոշի)	Մետաղամշակում, Գլոցվածքի արտադրություն և սպառում
35131200 01 99 5	Կտորների տեսքով և մետաղներ պարունակող թափոններ	
35131500 08 99 5	Չաղտոտված սև մետաղների խարտուրք	
35131600 11 00 4	Չաղտոտված սև մետաղների փոշի	
35131800 01 99 5	Չաղտոտված սև մետաղների մետաղամնացուկ	
35132000 01 99 5	Չաղտոտված սև մետաղների տաշել	
35150000 01 00 0	Խառնուրդներով կամ վտանգավոր նյութերով աղտոտված սև մետաղների ջարդոն և թափոններ	Մետաղական տրանսպորտային տարաներ (իւռնջի, նյութերի, արտադրանքի)
35150300 01 00 0	Խառնուրդներով սև մետաղների թափոններ	
35150301 08 00 4	Խարամի կեղևի խառնուրդով մետաղական ջարդված(կոտորակաշիթային մշակում)	
35150366 11 00 4	50%-ի ավելի մետաղի պարունակությամբ սև մետաղների իդրոմից առաջացած փոշի	
35150400 01 00 0	Օքսիդաթափանք	Մետալուրգիա, դետալների ջերմամշակում, դարբնոգային մասնիկների արտադրություն
35150402 01 00 4	Կրունդի և ֆերոնուկածի բցակապ իդրոնյութերի արտադրությունում	
35150500 01 99 5	Բանեցված արեղակի կողայար	Սպառման թափոններ
35300000 00 00 0	Գունավոր մետաղների ջարդոն և թափոններ	

Ենդրական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 29

35310000 01 00 0	Գունավոր մետաղներ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Գունավոր մետաղների դրոշմում և կտրում, վերամորոզման աշխատանքներ, հմացած սարքավորումների փոխարինում
35310100 01 00 0	Այլումին պարունակող ջարդոն և թափոն	Կաթի արտադրություն, ոսակոհողախի խմիչքների արտադրություն, փկյորի արտադրություն, գլոցվածք արտադրություն և օգտագործում
35310101 01 99 5	Չտեսակավորված այլումինի ջարդոն	
35310102 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված այլումինի ջարդոն	
35310103 13 99 5	Օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված այլումինե տարրեր և փաթեթ	Արտադրության և սպառման թափոններ
35310105 01 99 5	Օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված այլումինե հաղորդալար	
35110111 01 00 4	Չտեսակավորված այլումին պարունակող թափոններ (այդ թվում այլումինի փոշի)	
35310112 01 99 5	Կտորների տեսքով այլումին պարունակող թափոններ	
35310113 01 99 5	Այլումինե նրբաթիթեղ պարունակող թափոններ	
35310114 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող այլումինի թափոններ	
35310115 08 99 5	Չաղտոտված այլումինե խարտուք	
35310116 11 00 4	Չաղտոտված այլումինի փոշի	
35310118 01 99 5	Չաղտոտված այլումինե մետաղամնացուկ	
35310120 01 99 5	Չաղտոտված այլումինե տաշել	
35310200 01 01 0	Կապար պարունակող ջարդոն և թափոններ	Գլոցվածք արտադրություն և սպառում
35310201 01 01 3	Չտեսակավորված կապարի ջարդոն	
35310202 01 01 3	Կտորների տեսքով չաղտոտված կապարի ջարդոն	
35310211 01 01 2	Չտեսակավորված կապար պարունակող թափոններ (այդ թվում կապարի խարտուք և կամ փոշի)	
35310212 01 01 3	Կտորների տեսքով կապար պարունակող թափոններ	
35310215 08 01 2	Չաղտոտված կապարե խարտուք	
35310216 11 01 2	Չաղտոտված կապարի փոշի	
35310218 01 01 3	Չաղտոտված կապարե մետաղամնացուկ	
35310220 01 01 3	Չաղտոտված կապարե տաշել	Դետալների և արքավորումների բնացում
35310231 01 01 3	Բանցված կուտակիչների կապարե թիթեղներ	Էլեկտրակուտակիչների արտադրություն, առևտուր և կիրառում
35310300 01 01 0	Դրոշմ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ
35310301 01 01 3	Չտեսակավորված պղնձի ջարդոն	
35310302 01 01 3	Կտորների տեսքով չաղտոտված պղնձի ջարդոն	

էջ 30

35310305 01 01 3	Օգտագործման համար ոչ պիտանի չաղտոտված պղնձե հաղորդալար	Մալուխի արդյունաբերություն, արտադրություն և սպառում, էլեկտրարդյունաբերություն, ռադիոկապ, լամպերի արտադրություն և շիկացում
35310311 01 01 3	Չտեսակավորված պղնձ պարունակող թափոններ	
35310312 01 01 3	Կտորների տեսքով պղնձ պարունակող թափոններ	
35310314 01 01 3	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող պղնձի թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ
35310315 08 01 3	Չաղտոտված պղնձե խարտուք	
35310318 01 01 3	Չաղտոտված պղնձե մետաղամնացուկ	
35310320 01 01 3	Չաղտոտված պղնձե տաշել	
35310500 01 01 0	Մոլիբդեն պարունակող ջարդոն և թափոններ	Մոլիբդենի վերամշակում, մետալուրգիական արդյունաբերություն, գլոցվածքի արտադրություն և օգտագործում
35310501 01 01 3	Չտեսակավորված մոլիբդենի ջարդոն	
35310502 01 01 4	Կտորների տեսքով չաղտոտված մոլիբդենի ջարդոն	
35310511 01 01 3	Չտեսակավորված մոլիբդեն պարունակող թափոններ	
35310512 01 01 4	Կտորների տեսքով մոլիբդեն պարունակող թափոններ	
35310514 01 01 3	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող մոլիբդենի թափոններ	
35310515 08 01 3	Չաղտոտված մոլիբդենի խարտուք	
35310518 01 01 3	Չաղտոտված մոլիբդենի մետաղամնացուկ	
35310520 01 01 3	Չաղտոտված մոլիբդենի տաշել	
35310400 01 01 0	Ցինկ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Ցինկի վերամշակում, քիմիական արդյունաբերություն, գլոցվածքի արտադրություն և օգտագործում
35310401 01 01 3	Չտեսակավորված ցինկի ջարդոն	
35310402 01 01 3	Կտորների տեսքով չաղտոտված ցինկի ջարդոն	
35310411 01 01 3	Չտեսակավորված ցինկ պարունակող թափոններ	
35310412 01 01 3	Կտորների տեսքով ցինկ պարունակող թափոններ	
35310414 01 01 3	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող ցինկի թափոններ	
35310415 08 01 3	Չաղտոտված ցինկի խարտուք	
35310418 01 01 3	Չաղտոտված ցինկի մետաղամնացուկ	
35310420 01 01 3	Չաղտոտված ցինկի տաշել	Երկաթ-բետոնե իրերի արտադրություն, դետալների ցինկապատում Արտադրություն, առևտուր և կիրառում, սնդիկային լամպերի օգտահանում
35310700 02 01 1	Սնդիկ պարունակող թափոններ	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 31

35311000 01 01 0	Նիկել պարունակող ջարդոն և թափոններ	Գլոցվածքի արտադրություն, կլիմայի, մետաղամշակում
35311001 01 01 4	Չտեսակավորված նիկելի ջարդոն	
35311002 01 01 4	Կտորների տեսքով չաղտոտված նիկելի ջարդոն	
353110*1 01 01 3	Չտեսակավորված նիկել պարունակող թափոններ (այդ թվում նիկելի խարտուր և կամ փոշի)	
353110*2 01 01 4	Կտորների տեսքով չիկել պարունակող թափոններ	
353110*5 08 01 3	Չաղտոտված նիկելի խարտուր	
353110*6 11 01 3	Չաղտոտված նիկելի փոշի	
353110*8 01 01 4	Չաղտոտված նիկելի մետաղամնացուկ	
35311020 01 01 4	Չաղտոտված նիկելի տաշել	
35311100 01 00 0	Անագ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ
35311101 01 00 4	Չտեսակավորված անագ ջարդոն	
35311102 01 00 4	Կտորների տեսքով չաղտոտված անագի ջարդոն	
35311103 13 00 4	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված անագե տարաներ և փաթեթ, խտտան	
35311111 01 00 4	Չտեսակավորված անագ պարունակող թափոններ	
35311112 01 00 4	Կտորների տեսքով անագ պարունակող թափոններ	
35311114 01 00 4	Թիթեյա գլոցվածք պարունակող անագի թափոններ	
35311115 08 00 4	Չաղտոտված անագ խարտուր	
35311116 11 00 4	Չաղտոտված անագ փոշի	
35311118 01 00 4	Չաղտոտված անագ մետաղամնացուկ	
35311120 01 00 4	Չաղտոտված անագ տաշել	
35311700 01 00 0	Տիտան պարունակող ջարդոն և թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ
35311702 01 99 5	Կտորների տեսքով չաղտոտված տիտանի ջարդոն	
35311711 01 00 4	Չտեսակավորված տիտան պարունակող թափոններ (այդ թվում տիտանի փոշի)	
35311712 01 99 5	Կտորների տեսքով տիտան պարունակող թափոններ	
35311715 08 99 5	Չաղտոտված տիտանի խարտուր	
35311716 11 00 4	Չաղտոտված տիտանի փոշի	
35311718 01 99 5	Չաղտոտված տիտանի մետաղամնացուկ	
35311720 01 99 5	Չաղտոտված տիտանի տաշել	
35311900 01 01 3	Քրոմ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ
353119*1 01 01 3	Չտեսակավորված քրոմ պարունակող թափոններ	
353119*2 01 01 3	Կտորների տեսքով չաղտոտված քրոմի թափոններ	
353119*5 08 01 3	Չաղտոտված քրոմի խարտուր	
353119*6 11 01 3	Չաղտոտված քրոմի փոշի	
353119*8 01 01 3	Չաղտոտված քրոմի մետաղամնացուկ	
35311920 01 01 3	Չաղտոտված քրոմի տաշել	

Էջ 32

35330000 13 00 1	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած սնդիկ պարունակող իրեր, սարքեր, սարքավորումներ	Տարրերի արտադրություն, կիրառում, սնդիկային և յուրմիներացնետային լամպերի օգտահանում և առևտուր
35330100 13 01 1	Բանեցված սնդիկային լամպեր, յուրմիներացնետային և սնդիկ պարունակող խողովակներ և խտտան	
35330200 13 01 1	Բանեցված սնդիկային փականներ (օրինակ՝ իզմիտրոններ) և խտտան	Եռակցման արտադրություն
35330300 13 01 1	Բանեցված սնդիկային ջերմաչափեր և խտտան	
35350000 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված զուռավոր մետաղների ջարդոն և թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, էներգետիկա, մետաղական, տրանսպորտային տարաներ՝ հումքի, նյութերի և արտադրանքի
35350100 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված պլումինե ջարդոն և թափոններ	
35350103 13 03 4	Վառելիքա-քսուկային նյութերով աղտոտված պլումինե տարաներ և փաթեթավածքներ (վառելիքա-քսուկային նյութերի պարունակությունը ըստ քաշի 15% քիչ)	Արտադրության և սպառման թափոններ, տրանսպորտ և էներգետիկա
35350116 11 00 4	50% և ավելի մետաղ պարունակող պլումինի հղկման և փայլեցման փոշի	
35350200 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված կապարի ջարդոն և թափոններ	Էլեկտրակուտա-կիչների արտադրություն, առևտուր և կիրառում
35350216 11 01 2	50% և ավելի մետաղ պարունակող կապարի հղկման և փայլեցման փոշի	
35350300 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված պղնձի ջարդոն և թափոններ	Մետաղական, տրանսպորտային տարաներ՝ հումքի, նյութերի և արտադրանքի
35350316 11 01 3	50% և ավելի մետաղ պարունակող պղնձի հղկման և փայլեցման փոշի	
35350400 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված ցինկի ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35350416 11 01 3	50% և ավելի մետաղ պարունակող ցինկի հղկման և փայլեցման փոշի	
35351000 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված նիկելի ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35351016 11 01 3	50% և ավելի մետաղ պարունակող նիկելի հղկման և փայլեցման փոշի	
35351100 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված անագի ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35351116 11 00 4	50% և ավելի մետաղ պարունակող անագի հղկման և փայլեցման փոշի	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 33

35351700 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված տիտանի ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35351716 11 00 4	50% և ավելի մետաղ պարունակող տիտանի հղկման և փայլեցման փոշի	
35351900 01 00 4	Խառնուրդով կամ աղտոտված բրոնզի ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35351916 11 01 3	50% և ավելի մետաղ պարունակող քրոմի հղկման և փայլեցման փոշի	
35400000 00 00 0	Գունավոր մետաղների ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	Արտադրության և սպառման թափոններ
35410000 01 00 0	Գունավոր մետաղներ պարունակող ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	
35410100 01 00 0	Պղինձ պարունակող ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	
35410102 01 99 5	Կտորների տեսքով պղնձե ծուլվածքների ջարդոն	
35410111 01 00 4	Չտեսակավորված պղնձե ծուլվածքներ պարունակող թափոններ (այդ թվում պղնձե ծուլվածքների փոշի)	
35410112 01 99 5	Կտորների տեսքով պղնձե ծուլվածքներ պարունակող թափոններ	
35410114 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող պղնձե ծուլվածքների թափոններ	
35410115 08 99 5	Չաղտոտված պղնձե ծուլվածքների խարտուր	
35410116 11 00 4	Չաղտոտված պղնձե ծուլվածքների փոշի	
35410118 01 99 5	Չաղտոտված պղնձե ծուլվածքների մետաղամնացուկ	
35410120 01 99 5	Չաղտոտված պղնձե ծուլվածքների տաշեղ	
35410200 01 00 0	Բրոնզ պարունակող ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35410201 01 99 5	Չտեսակավորված բրոնզի ջարդոն	
35410202 01 99 5	Կտորների տեսքով բրոնզի ջարդոն	
35410211 01 00 4	Չտեսակավորված բրոնզ պարունակող թափոններ /այդ թվում բրոնզի փոշի/	
35410212 01 99 5	Կտորների տեսքով բրոնզ պարունակող թափոններ	
35410214 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող բրոնզի թափոններ	
35410215 08 99 5	Չաղտոտված բրոնզի խարտուր	
35410216 11 00 4	Չաղտոտված բրոնզի փոշի	
35410218 01 99 5	Չաղտոտված բրոնզի մետաղամնացուկ	
35410220 01 99 5	Չաղտոտված բրոնզի տաշեղ	
35410300 01 00 0	Արույր պարունակող ջարդոն և թափոններ	Մետաղամշակում, գլոցվածքի արտադրություն և կիրառում
35410301 01 99 5	Չտեսակավորված արույրի ջարդոն	
35410302 01 99 5	Կտորների տեսքով արույրի ջարդոն	
35410311 01 00 4	Չտեսակավորված արույր պարունակող թափոններ /այդ թվում արույրի փոշի/	
35410312 01 99 5	Կտորների տեսքով արույր պարունակող	

Էջ 34

35410314 01 99 5	թափոններ Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող արույրի թափոններ	
35410315 08 99 5	Չաղտոտված արույրի խարտուր	
35410316 11 00 4	Չաղտոտված արույրի փոշի	
35410318 01 99 5	Չաղտոտված արույրի մետաղամնացուկ	
35410320 01 99 5	Չաղտոտված արույրի տաշեղ	
35410400 01 00 0	Մոլիբդեն պարունակող ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	
35410401 01 99 5	Կտորների տեսքով մոլիբդենի ծուլվածքների ջարդոն	
35410411 01 00 4	Չտեսակավորված մոլիբդենի ծուլվածքներ պարունակող թափոններ /այդ թվում մոլիբդենի ծուլվածքների տոշի/	
35410412 01 99 5	Կտորների տեսքով մոլիբդենի ծուլվածքներ պարունակող թափոններ	
35410414 01 99 5	Թիթեղյա գլոցվածք պարունակող մոլիբդենի ծուլվածքների թափոններ	
35410415 08 99 5	Չաղտոտված մոլիբդենի ծուլվածքների խարտուր	
35410416 11 00 4	Չաղտոտված մոլիբդենի ծուլվածքների փոշի	
35410418 01 99 5	Չաղտոտված մոլիբդենի ծուլվածքների մետաղամնացուկ	
35410420 01 99 5	Չաղտոտված մոլիբդենի ծուլվածքների տաշեղ	
35460000 01 00 0	Խառնուրդով կամ աղտոտված գունավոր մետաղների ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, էներգետիկա, մետաղական, տրանսպորտային տարաներ հունքի, նյութերի և արտադրանքի
35460100 01 00 0	Աղտոտված կամ խառնուրդներով պղնձե ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	
35460116 11 00 4	50% և ավելի մետաղ պարունակող պղնձե ծուլվածքների հղկման և փայլեցման փոշի	
35460200 01 00 0	Աղտոտված կամ խառնուրդներով բրոնզի ջարդոն և թափոններ	
35460216 11 00 4	50% և ավելի մետաղ պարունակող բրոնզի հղկման և փայլեցման փոշի	
35460300 01 00 0	Աղտոտված կամ խառնուրդներով արույրի ջարդոն և թափոններ	
35460316 11 00 4	50% և ավելի մետաղ պարունակող արույրի հղկման և փայլեցման փոշի	
35500000 00 00 0	Չտեսակավորված գունավոր մետաղների և ծուլվածքների ջարդոն և թափոններ	Արտադրական և սպառման թափոններ
35700000 00 00 0	Մետաղական ապարախյուս	Մետաղական մակերևութների վերամշակում (հղկում), սրում
35700100 04 01 4	Ցինկի շլամ	Ցինկի արտադրություն, ցինկապատում, պոլիգրաֆիկական արդյունաբերություն
35700200 04 00 4	Մետաղահղկման շլամ	Մետաղական մակերևութների վերամշակում (հղկում), սրում

Ենթալսան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 36

39901300 01 00 5	Շինարարության, շենքերի և սարքավորումների քանդումն խառը թափոններ	Շենքերի և սարքավորումների շինարարություն, վերանորոգում և քանդում
39901400 01 00 4	Վնասված և քանդված շենքերի և սարքավորումների (այդ թվում կամուրջների, ճանապարհների, խողովակաշարերի), հաղորդակցման և էներգամատակարարման համակարգերի բեկորներ	Տեխնածին աղետներ (վթարներ), բնական աղետներ և երևույթներ
39901500 01 00 5	Հալանյութի թափոններ	Ավտոմատ, կիսավտոմատ եռակցում, տպատախտակների զոդում
39901700 01 00 5	Հումքային նյութերի թափոններ	
50000000 00 00 0	ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԾԱԳՈՒՍ ՈՒՆԵՑՈՂ ԹԱՓՈՆՆԵՐ	
51000000 00 00 0	Օքսիդների, հիդրօքսիդների, աղերի թափոններ	
51100000 00 00 0	<i>Գալվանական սպարախյուս</i>	<i>Մեքենաշինություն, առանցքակալների արդյունաբերություն, սարքաշինություն</i>
51100100 04 01 2	Ցինիդ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100200 04 01 2	Վեցավալենտ քրոմ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100300 04 01 3	Եռավալենտ քրոմ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100400 04 01 3	Պղինձ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100500 04 01 3	Ցինկ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100600 04 01 3	Կադմիում պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100700 04 01 3	Նիկել պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100800 04 01 3	Կոբալտ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51100900 04 01 3	Ծանր մետաղների աղեր պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101000 04 01 3	Ազնիվ մետաղներ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101100 04 01 2	Կապար և անագ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101200 04 01 3	Անագ և պղինձ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101300 04 01 4	Մետաղների հիդրօքսիդների շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101400 04 01 4	Կապարի, նիկելի և կադմիումի հիդրօքսիդների շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101500 04 01 4	Այլումինի հիդրօքսիդների շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101600 04 04 4	Երկաթ պարունակող գալվանական շլամներ	Գալվանական արտադրամասեր
51101700 04 00 5	Այլ գալվանական շլամներ	
51101704 04 01 4	Անագապատման արոցեսի շլամներ	

էջ 35

35700300 04 01 2	Կապարի շլամ	Պետական և սարքավորումների հնացում
35700500 04 01 4	Անողային շլամ	Քիմիական արդյունաբերություն, ջրային լուծույթների էլեկտրոլիզ
35700600 04 01 3	Պղնձի շլամ	
35700700 04 01 4	Այլումինի շլամ	
35700900 04 01 3	Մոլիբդենի շլամ	
35700800 04 01 3	Կապար-անագային շլամ	Ռադիոէլեմենտների զոդում և անագապատում
35701000 04 01 2	Սնդիկ պարունակող շլամ	Եներգետիկա, բնական գազի մաքրում, յուրմիներալների լամպերի օգտահանում
35701800 04 00 5	Երկաթ պարունակող շլամ	
35701801 04 01 4	Վերականգնողական արոցեսների երկաթի օքսիդի շլամ	Քիմիական արդյունաբերություն
35702900 04 00 5	Այլ մետաղական շլամներ	
35702901 04 01 2	Կապար և ծարիր պարունակող շլամ	
35702902 04 00 5	Թուջ տաշեղների շլամ-կախույթ	
39000000 00 00 0	<i>Հանքային ծագման այլ թափոններ</i>	
39900000 00 00 0	<i>Հանքային ծագման այլ թափոններ, ներառյալ մթերքների գտարկման թափոնները</i>	
39900100 03 00 5	Չտարկված թափոններ	
39900400 03 01 3	Գազամաքման մնացուկներ	Արդյունաբերություն գազամաքում
39900500 11 01 4	Կրակմարիչների փոշու մնացորդներ (մատրիումի բիկարբոնատի փոշի)	Կրակմարիչների օգտագործում, փոշե-գազառոսիչ սարքավորումներ
39900600 03 00 5	Ավազի մաղվածք	Ապակու արտադրություն
39900700 03 01 4	Ծծմբի մնացորդներ	Քիմիական արդյունաբերություն, վիսկոզայի և ներկանյութերի արտադրություն, գազամաքում
39900800 07 00 5	Խառը մնացորդներ (ապակու արտադրություն)	Ապակու արտադրություն, բյուրեղապակյա իրերի արտադրություն
39900802 03 00 5	Ավազի, դոլոմիտի, կավճի վերամշակման թափոններ	
39900900 03 01 4	Այլ կոշտ հանքային թափոններ տվյալ արտադրության համար բնորոշ վնասակար խառնուրդներով	Քիմիական արդյունաբերություն, մետալուրգիա, արհեստանոցներ
39901100 01 00 4	Շենքերի մասնատման թափոններ	Շենքերի կապիտալ վերանորոգում
39901200 01 00 4	Պատի բետոնե իրեր, սյուներ, փչացած և աղտոտված բետոնային սալիկ	Շինարարական աշխատանքներ, շենքերի և սարքավորումների քանդում, վերանորոգում

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 38

51300600 00 01 1	Վեցավալեմտ քրոմի օբսիդի թափոններ	Խեցեղենի, ապակու և կատալիզատորների, հրահեստի և մակակամող նյութերի ստացում, կաշվի արտադրության կեղտաջրերի մաքրում, գալվանական արտադրամասեր
51301100 00 01 1 51500000 00 00 0	Վանադիումի օբսիդի թափոններ <i>Սղեղի թափոններ</i>	<i>Կաշվի արտադրություն, դաբադարաններ, մորթու վերամշակում</i>
51500800 00 00 0	Պոտաշի մնացորդներ	Գունանյութերի, ապակու ստացում
51500801 01 00 4 51502100 00 01 0	Պոտաշի կարծր մնացորդներ Կապարե աղերի թափոններ	Ապակու արտադրություն, քիմիական արդյունաբերություն
51502101 01 01 2 51502200 02 01 3	Կապարե աղերի կոշտ թափոններ Կաշվի արտադրության աղեր	Կաշվի արտադրություն, դաբադարաններ, մորթու վերամշակում
51503000 01 01 4	Նատրիումի և կալիումի ֆոսֆատների թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, լվացող, պլաստիկացնող միջոցների և պարարտանյութերի արտադրություն
51504000 01 01 3 51505000 02 01 3	Տոգորման աղերի թափոններ Կաշվի մշակման քիմիական նյութեր և դաբադանյութեր	Փայտանյութի տոգորում Կաշվի արտադրություն
51507000 01 01 3	Հանքային պարարտանյութերի մնացորդներ	Քուսարուծություն, գյուղատնտեսություն
51507020 01 01 3	Փչացած, աղտոտված կամ չնույնականացված հանքային պարարտանյութեր և դրանց մնացորդներ	
51507030 01 01 3	Հանքային պարարտանյութերի մնացորդներ (փոշի, գետնափոշի, կնձիկ) և խառնուրդներ	
51508000 01 01 4	Պոտաշի մնացորդներ	Գունանյութերի, ապակու ստացում
51509000 02 01 4	Անուշադրի սպիրտ (ամոնիումի ջլորիդ)	Քիմիական արդյունաբերություն
5151100 02 01 3	Աղային գուռի թափոններ	Ջերմային գուռ (դետալների ջերմամշակում)
5151102 02 01 4	Աղային գուռի թափոններ (բարիում պարունակող)	Դետալների ջերմամշակում
5151103 02 01 4	Աղային գուռի թափոններ (սելիտրա պարունակող)	Դետալների ջերմամշակում
5151104 02 01 4	Աղային գուռի թափոններ (կալիումի և նատրիումի միացություններ պարունակող)	Դետալների ջերմամշակում
5151200 02 01 3	Ամոնիումի ֆտորիդ	Ապակու, մետաղների, կիսահաղորդիչների խածատում, կիրառումը որպես կոնսերվանտներ

էջ 37

51101800 04 01 4	Էլեկտրակազույցաչին մաքրումից գոյացած հոսքերի նստվածք	Գալվանական տեղամասերի արդյունաբերական կեղտաջրերի վնասագործումից գոյացած նստվածքների ջրազրկում
51101900 04 01 4	Ռեագենտներով մշակումից հետո գոյացած հոսքերի նստվածք	Գալվանական տեղամասերի արդյունաբերական կեղտաջրերի չեզոքացումից գոյացած նստվածքների ջրազրկում
51102000 04 01 3 51300000 00 00 0	Գալվանական արտադրությունների մաքրման սարքավորումների նստվածքներ <i>Օբսիդների, հիդրօբսիդների թափոններ</i>	Գալվանական տեղամասերի մաքրման սարքավորումներ <i>Էլեկտրատեխնիկական արդյունա-բերություն, ներկերի օգտագործում, ապակու և կերամիկայի ստացում</i>
51300100 01 00 4	Ցինկի օբսիդ, ցինկի հիդրօբսիդ	Էլեկտրատեխնիկական արդյունա-բերություն, ներկերի օգտագործում, ապակու և կերամիկայի ստացում
51300300 01 01 3	Միլիցիումի օբսիդ վնասակար խառնուկներով	Ֆտորային պլյումինի արտադրություն
51300400 01 01 3	Մանգանի դիօքսիդ, մանգանի օքսիդ	Էլեկտրակազույց-կիչների և տարրերի արդյունաբերություն, խեցեգործություն, ապակու արտադրություն
51300500 01 01 4	Ալյումինի օքսիդ	Խեցեղենի, ապակու և կատալիզատորների ստացում
51300600 01 01 3	Քրոմի (եռավալեմտ) օքսիդ	Խեցեղենի, ապակու և կատալիզատորների, հրահեստի և մակակամող նյութերի ստացում
51300613 01 01 2	Քրոմային սորախցուկ	Կաշվի արտադրության կեղտաջրերի մաքրում
51300700 01 01 3	Պղնձի օքսիդ	Քիմիական արդյունաբերություն, ապակու, խեցեղենի և արծնի ստացում, սպատախտակների արտադրություն
51300800 01 01 4	Ալյումինի հիդրօքսիդ	Քիմիական արդյունաբերություն
51300900 01 01 4	Երկաթի հիդրօքսիդ	Գունանյութերի ստացում, կատալի-զատորների պատրաստում
51301900 01 01 4	Ալյ օքսիդներ և հիդրօքսիդներ	Քիմիական, էլեկտրամեխ-նիկական արդյունաբերություն

Ենթադաս համայնքի հողագրագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 40

51529000 01 01 3	Ճանր մետաղների սուլֆիդներ	Քիմիական արդյունաբերություն
51530000 01 01 3	Պղնձի քլորիդ	Քիմիական արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն, էլեկտրոտեխնիկա
51531000 01 01 4	Ալյումինի սուլֆատի, ֆոսֆատի, ցածրաճնճեր	Կաշվի արտադրություն, մեքենաշինություն (անողավորում)
51532000 02 01 3	Քլորակիր	Արդյունաբերություն, գյուղատնտեսություն (վնասագերծում, պիտահանում)
51533000 02 01 2	Յիանիդ պարունակող աղեր	Գալվանական և ջերմային արտադրամասեր
51534000 01 01 3	Նիտրիտներ և նիտրատներ պարունակող կոշտ աղեր	Գալվանական և ջերմային արտադրամասեր
51538000 01 00 4	Բորակի ցածրաճնճեր	Ապակու, ճենապակու, հախճապակու արտադրություն, ապակու, արծնի և ջնարակի արտադրություն
51503900 00 01 0	Մկնդեղ և դրա միացությունները պարունակող /աղեր/ թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, ապակու, ճենապակու, հախճապակու, ապակու, խեցեղենի, էլեկտրոնային լամպերի արտադրություն
51503901 01 01 1	Մկնդեղի աղերի կարծր թափոններ	
51504300 02 01 2	Պղնձի խածառման համար բանեցված անուշադիրի լուծույթներ	Քիմիական արդյունաբերություն, խածառման արտադրամասեր
51504500 00 00 0	Ֆտորի աղեր պարունակող թափոններ	Ապակու, մետաղների, կիսահաղորդիչների խածառում, կիրառումը որպես կոմսերվանտներ
51504501 00 01 2	Ալյումինե արտադրության էլեկտրոլիտի հալույթ	Ալյումինի արտադրություն
52000000 00 00 0	Թթուների, ալկալիների և խտանյութերի թափոններ	
52100000 00 00 0	Մնորգանական թթուների թափոններ	
52100100 02 01 0	Բանեցված կուտակիչների թթուներ	Ավտոմոբիլային տնտեսություններ, ավտոմոբիլային ձեռնարկություններ ավտոբուսի և տրանսպորտային պարկեր, էլեկտրա-կուտակիչների շահագործում
52100101 02 01 2	Բանեցված կուտակիչների ձծմբական թթուներ	
52100103 04 01 2	Ճծմբաթթվի էլեկտրոլիտի խարամ	Արդյունաբերություն, խածառման, գլոցվածքային արտադրամասեր

Էջ 39

5151600 02 01 4	Օքսիդացնող աղեր	Մակերևութի դրակի բարելավում, գործիքների և դետալների պատրաստում
5151700 02 01 4	Նատրիումի սուլֆատ (գլաուբերյան աղ)	Քիմիական արդյունաբերություն, ֆոտոնկարչություն, միսկոզային մանրաթելերի արտադրություն
5151800 02 01 3	Նատրիումի բրոմիդ	Ֆոտոքիմիական նյութերի արտադրություն և կիրառում
5151900 02 01 3	Երկաթի քլորիդ	Քիմիական արդյունաբերություն, մշակման արտադրամասեր, ջրի մաքրում, մեքուում
5152000 02 01 3	Երկաթի սուլֆատ (կանաչ աղ)	Խածառման արտադրամասեր, քիմիական արդյունաբերություն, մշակման արտադրամասեր, գալվանատեխնիկա, գյուղատնտեսություն
51521000 02 01 2	Կապարի սուլֆատ	Ապակու արդյունաբերություն
51522000 01 01 4	Կալիումական պարարտանյութերի արտադրության թափոններ	Հանքային պարարտանյութերի արտադրություն
51522010 01 00 4	Քարաղի թափոններ	Կալիումական պարարտանյութերի արտադրություն, պղծերի հեռացում
51523000 01 00 5	Նատրիումի քլորիդ	Քիմիական, սննդի, կաշվի արդյունաբերություն
51524000 01 01 2	Կապարի աղեր	Քիմիական արդյունաբերություն
51525000 01 00 4	Բարիումի աղեր	Խեցեղենի, ապակու արտադրություն, տեքստիլ, բիմիական արդյունաբերություն, ջերմային արտադրամասեր
51526000 01 00 5	Կալցիումի քլորիդ	Քիմիական արդյունաբերություն, շորացման պրոցեսներ, սառցազրկանների, անտիֆրիզների կիրառում
51527000 01 01 3	Մագնեզիումի քլորիդ	Շինանյութերի արտադրություն, շինարարություն, ցեմենտի ստացում
51528000 01 01 4	Ալկալիական, հողալկալիական մետաղների սուլֆիդներ	Քիմիական արդյունաբերություն, կաշվի արտադրություն, արդյունաբերություն, զազագերծում

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 41

52100206 02 01 3	Անօրգանական բթուներ և դրանց խառնուրդները	Քիմիական արդյունաբերություն, օդաճանաչման և անօրգանական քիմիկատների, պլաստմասսաների արտադրություն
52100201 01 01 1	Ծծմբական բթու	Պարարտանյութերի արտադրություն, էներգետիկա, հիմնական անօրգանական քիմիկատների արտադրություն
52100211 02 01 1	Աղաբթու	Քիմիական արդյունաբերություն, մետաղագործություն, պեստիցիդների ստացում
52100221 02 01 3	Բորաբթու	Հատուկ ապակու, խեցեղենի, հալանյութի, վլացող միջոցների ստացում
52100231 02 01 3	Ազոտական բթու	Օքսիդացման պրոցեսներ, կիսահաղորդիչների քիբեղների մշակում
52100241 02 01 1	Սիլիցիումֆտորջրածնական բթու	Ապակու խաժատում և փայլեցում
52100242 02 01 3	Օրթոֆոսֆորական բթու	Հակաքայքայիչ ծածկույթների ստացում, սննդի արդյունաբերություն
52100300 02 01 3	Թթուներ և անօրգանական բթուների խառնուրդներ՝ տվյալ արտադրության համար բնորոշ խառնուրդներով	Արդյունաբերություն, խաժատման, գլոցվածքային արտադրամասեր
52100900 02 01 4	Անօրգանական այլ բթուներ և դրանց խառնուրդները	Էներգետիկա
52200000 00 00 0	Օրգանական բթուների թափոններ	Քիմիական, քիմիադեղագործական արդյունաբերություն
52200100 02 00 5	Օրգանական բթուներ և դրանց հալոգենացված խառնուրդներ	Քիմիական, քիմիադեղագործական արդյունաբերություն
52200200 02 00 4	Օրգանական բթուներ և դրանց չհալոգենացված խառնուրդներ	Քիմիական, քիմիադեղագործական արդյունաբերություն, պլաստմասսայի արտադրություն, օժանելիցի և չպարման միջոցների, էլեկտրոլիտների արտադրություն
52200201 02 00 5	Լիմոնաբթու	Սննդի արդյունաբերություն, օրգանական սինթեզ
52200211 02 01 3	Մալեինաբթու	Տեքստիլ արդյունաբերություն, ճարպերի և յուղերի ստացում

Էջ 42

52200221 02 01 3	Մրջմաբթու	Տեքստիլ և կաշվի արտադրություն
52200231 02 01 3	Քացախաբթու	Ղեղերի ստացում, կիսահաղորդիչների քիբեղների մշակում
52200241 02 01 3	Ակրիլաբթու	Պոլիմերների, իոնափոխանակման ինժեների ստացում
52200242 02 01 4	Սալիցիլաբթու	Ղեղերի, ֆունգիցիդների ստացում
52200243 02 00 4	Թրթմուկային բթու	Մետաղների մաքրում, կաշվի արտադրություն
52200299 02 00 4	Այլ օրգանական բթուներ	
52200300 02 01 3	Օրգանական բթուներ և բթուների խառնուրդներ՝ բնորոշ կոմպոնետ արտադրություններին	Քիմիական, քիմիադեղագործական արդյունաբերություն
52400000 00 00 0	Ալկալիների թափոններ	Արդյունաբերություն, մակերեսների մշակում, ալկալազեղծման գուռեր՝ ծուլման արտադրության մեջ
52400100 00 01 2	Բանեցված կուտակիչների պլակալներ	Տրոլեյբուսային դեպո
52400200 02 01 0	Ալկալիների և ալկալիների խառնուրդների թափոններ	Մետաղների խաժատում և այլն
52400201 02 01 4	Նատրիումի հիդրօքսիդի թափոններ, pH=9,0-10,0	
52400201 02 01 3	Նատրիումի հիդրօքսիդի թափոններ, pH=10,1-11,5	
52400201 02 01 2	Նատրիումի հիդրօքսիդի թափոններ, pH>11,5	
52400202 02 01 4	Կալիումի հիդրօքսիդի թափոններ, pH=9,0-10,0	
52400202 02 01 3	Կալիումի հիդրօքսիդի թափոններ, pH=10,1-11,5	
52400202 02 01 2	Կալիումի հիդրօքսիդի թափոններ, pH>11,5	
52700000 00 00 0	Խտանյութերի թափոններ/ բանեցված լուծույթներ/	
52700600 02 01 3	Փշացած կամ օգտագործված ֆտորքիմիկատներ և օգտագործման համար ոչ փխտանի մնացորդները	Ֆոտոնյութերի կիրառում և մշակում
52700700 02 00 4	Սևեռական լուծույթներ	Ֆոտո-կինոարտադրանքի արտադրություն, պոլիգրաֆիական արդյունաբերություն
52700800 02 00 4	Օգտագործված սուլֆիտային մոխրաքուր	Տեքստիլ-թղթի արտադրություն
52701000 02 01 3	Պարալանյութերի օգտագործված լուծույթներ	Կաշվի և մորթու մշակում, ֆոտոնյութերի քիմիական
52701100 02 00 4	Սուլֆատ պարունակող լուծույթներ	Քիմիական արդյունաբերություն
52701200 02 01 2	Վեցավալենտ քրոմի միացություններ պարունակող լուծույթներ	Մակերևույթների մշակում
52701300 02 01 2	Ցիանիդ պարունակող լուծույթներ	Մակերևույթների մշակում
52701400 02 01 2	Ցիանիդ պարունակող խլուս և վլացման ջրեր	Մակերևույթների մշակում
52701500 02 01 3	Սպիտակեցմող լուծույթներ	Քիմիական և տեքստիլ արդյունաբերություն
52701600 02 01 3	Մետաղների աղեր պարունակող լուծույթներ (Նիտրատների լուծույթներ, ժանգի հեռացման լուծույթներ)	Մակերևույթների մշակում

Ենդրական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 43

52701700 02 00 4	Օգտագործված սպիտակեցնող մոխրաջուր (առանց ջրի պարունակության)	Տեքստիլ արդյունաբերություն
52701800 02 01 3	Օգտագործված սպիտակեցնող մոխրաջուր (ջրի պարունակությամբ)	Տեքստիլ արդյունաբերություն
52702000 02 01 4	Երկաթի աղերի լուծույթ	Քիմիական արդյունաբերություն, տպագրություն
52702200 02 00 4	Սետաղների աղեր պարունակող խյուս և լվացման ջրեր	Մակերևութների մշակում
52702222 02 01 2	Քրոմ պարունակող օգտագործված լվացման ջրեր	Գալվանական արտադրամասեր
52702224 02 01 1	Տիան պարունակող օգտագործված լվացման ջրեր	Գալվանական արտադրամասեր
52720226 02 01 3	Թթվա-հիմնային օգտագործված լվացման ջրեր	Գալվանական արտադրամասեր
52702300 02 01 3	Երևակիչների լուծույթներ	Ֆոտո-կինոարտադրանքի արտադրություն, պոլիգրաֆիական արդյունաբերություն, ռենտգեն կարիներներ
52703000 02 01 3	Գլոցվածքի և մետիլների արտադրամասերի խածատման լուծույթներ	Մակերևութների մշակում և ծածկապատում
52703032 02 01 3	Օգտագործված թթու խածատման լուծույթներ	Սետաղների մակերևութների մշակում և ծածկապատում
52703033 02 01 3	Պղինձ պարունակող խածատման լուծույթ	Մակերևութների մշակում և ծածկապատում
52703034 02 01 3	Երկաթ-պղինձթորոջային խածատման լուծույթ	
52703035 02 01 4	Օգտագործված, չեզոքացված խածատման լուծույթներ	
52703100 02 01 3	Գալվանական արտադրությունների օգտագործված լուծույթներ	Գալվանական արտադրամասեր
52703121 02 01 3	Ֆտոր պարունակող օգտագործված լուծույթներ	
52703132 02 01 3	Քիմիական նիկելապատման օգտագործված լուծույթներ	
52703133 02 01 3	Էլեկտրոմեխանիկական նիկելապատման օգտագործված լուծույթներ	
52703114 02 01 2	Կադմիում պարունակող օգտագործված լուծույթներ	
52703135 02 01 3	Թթվային անագապատման օգտագործված լուծույթներ	
52703136 02 01 3	Ալկալա անագապատման օգտագործված լուծույթներ	
52703110 02 01 4	Ցինկ պարունակող օգտագործված լուծույթներ	
52703111 02 01 4	Թթվային ցինկապատման ցինկ պարունակող օգտագործված լուծույթներ	
52703112 02 01 4	Ալկալա-ցինկապատման ցինկ պարունակող օգտագործված լուծույթներ	
52703113 02 01 1	Կապար պարունակող օգտագործված լուծույթներ	
52703115 02 01 1	Չվերամշակված մակերեսով իրերի ցինկապատման, կադմիումապատման, կապարապատման լուծույթներ՝ օգտագործման համար ոչ պիտանի	
52703129 02 01 3	Օգտագործված լուծույթներ՝ գալվանական արտադրություններից	

Էջ 44

52703200 02 00 4	Օքսիդացման լուծույթ՝ բյուրեղացված	
52703600 02 00 3	Ալկալիական հոս	Կապրոլակտամի արտադրություն, օրգանական թթուների չեզոքացում
52704900 02 00 4	Այլ լուծույթներ և լվացման ջրեր	
52704941 02 00 4	Օգտագործված լվացող լուծույթներ	
52704942 02 01 3	Կառչուկի և լաթերի ու ներկանյութերի օգտագործված լուծույթ	
52704944 02 01 2	Ֆենոլ-ֆորմալդեհիդային խեժի ջրային լուծույթ	
53000000 00 00 0	Բույսերի պաշտպանության և ախտահանման միջոցների թափոններ	Գյուղատնտեսություն, բուսաբուծություն
53100000 00 00 0	Բույսերի խնամքի միջոցների, պարարտանյութերի և թունաքիմիկատների թափոններ	Գյուղատնտեսությունը և բուծություն
53100300 07 01 3	Ժամկետանց կամ օգտագործման համար ոչ պիտանի բույսերի խնամքի միջոցների, պարարտանյութերի և թունաքիմիկատների թափոններ	Գյուղատնտեսություն
53100399 08 01 3	Բույսերի խնամքի միջոցների, պարարտանյութերի և թունաքիմիկատների այլ թափոններ	Գյուղատնտեսություն
53100500 08 01 3	Բույսերի խնամքի միջոցների և թունաքիմիկատների խառնուրդ	Գյուղատնտեսություն
53100600 01 01 2	Մերմերի քիմիական մշակման և բույսերի պաշտպանության փչացած, արտոտված կամ չնույնականացված միջոցներ (ֆունգիցիդներ, ինսեկտիցիդներ, հերբիցիդներ, բույսերի աճի կարգավորիչներ) և դրանց մնացորդները	Գյուղատնտեսություն
53100700 01 01 2	Բույսերի առանձին մասերի աճի կարգավորման կամ ոչնչացման միջոցներ արտոտված, փչացած կամ չնույնականացված, և դրանց մնացորդները	Գյուղատնտեսություն
53100800 01 01 3	Վնասատուների դեմ պայքարի միջոցներ արտոտված, փչացած կամ չնույնականացված և դրանց մնացորդները	Գյուղատնտեսություն
53100900 01 01 3	Բույսերի քիմիական մշակման միջոցների մնացորդներ (փոշի, մանրափոշի, կնձիկներ) և խառնուրդներ	Գյուղատնտեսություն
53101000 13 01 3	Բույսերի պաշտպանության քիմիական միջոցների տարաներ (ապրանքաման)	
53300000 00 00 0	Ֆիզիենիկ միջոցների թափոններ	Ֆիզիենիկ միջոցների արտադրություն և սպառում
53300100 01 00 4	Ժամկետանց հիգիենիկ միջոցներ	
53300200 01 00 4	Ֆիզիենիկ միջոցների արտադրության թափոններ	
53500000 00 00 0	Դեղագործական արտադրության թափոններ	Միքստիկ, քիմիա-դեղագործական պատրաստուկների, ինչպես նաև բուսական հումքից դեղամիջոցների, վիտամինների, կենդանական հումքից էնդոկրին պատրաստուկների,

Ենդրական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 46

Էջ 45

54100207 02 03 3	Հալոգեններ, պոլիբլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր	Վերանորոգման-շահագործման աշխատանքներ, տրանսֆորմատորային կայաններ
54100208 02 07 1	Պոլիբլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ պարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր	Վերանորոգման-շահագործման աշխատանքներ, քիմիական արդյունաբերություն, տրանսֆորմատորային կայաններ
54100209 02 07 2	Հալոգեններ պարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային և քերմակիր յուղեր	
54100210 02 07 1	Պոլիբլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ պարունակող բանեցված այլ յուղեր	
54100211 02 03 3	Բանեցված կոմպրեսորային յուղեր	Արդյունաբերություն, էներգամատակա-րարում, մեքենաների, տուրբինների տուրբինային ճնշակների շահագործում
54100212 02 03 3	Բանեցված տուրբինային յուղեր	Արդյունաբերություն, էներգամատակա-րարում, մեքենաների, տուրբինների տուրբինային ճնշակների շահագործում
54100213 02 03 3	Հալոգեններ չպարունակող բանեցված հիդրավլիկ յուղեր	Հիդրավլիկ համակարգերի շահագործում
54100214 02 07 2	Հալոգեններ պարունակող բանեցված հիդրավլիկ յուղեր	Հիդրավլիկ համակարգերի շահագործում
54100315 02 03 3	Մեխանիկական մշակման համար բանեցված քսուքային սառեցնող յուղեր	Մետաղների մշակում, մակերևույթների մշակում
54100221 02 03 3	Բանեցված սիլիկոնային յուղեր	
54100300 00 03 0	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած բանեցված սինթետիկ և հանքային յուղեր	Վերանորոգման-շահագործման աշխատանքներ
54100301 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած շարժիչային յուղերի մնացորդներ	Վերանորոգման-շահագործման աշխատանքներ
54100302 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ավտոմոբիլային յուղերի մնացորդներ	Ավտոմեքենաների շահագործում
54100303 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած դիզելային յուղերի մնացորդներ	
54100304 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ավիացիոն յուղերի մնացորդներ	
54100305 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած արդյունաբերական յուղերի մնացորդներ	Վերանորոգման-շահագործման աշխատանքներ
54100303 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած տրանսմիսիոն յուղերի մնացորդներ	
54100307 02 03 3	Հալոգեններ, պոլիբլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ չպարունակող իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած տրանսֆորմատորային յուղերի մնացորդներ	Նորոգման-շահագործման աշխատանքներ, տրանսֆորմատոր-ների ենթակայաններ

		հակաբիոտիկների, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրու-թյուն, առողջապահություն
53500100 01 00 5	Ջուրը չաղտոտող դեղամիջոցներ	
53500200 01 01 4	Դեղամիջոցների պատրաստման արտադրական թափոններ	Դեղագործական արդյունաբերություն, քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն
53500222 13 01 3	Դեղագործական պատրաստուկների օգտագործման համար ոչ պիտանի մնացորդներ և արտադրության կիսաֆաբրիկատներ	
53500300 01 00 5	Կենդանական քուսպ	Օրգանական պատրաստուկների արտադրություն
53500400 01 00 5	Դեղաբույսերի մզվածքներ	Դեղերի և վիտամինային պատրաստուկների արտադրություն
53500500 01 01 3	Սնկամարմիններ	Հակաբիոտիկների և էնդոկրին պատրաստուկների արտադրություն
53500600 01 00 5	Պրոտեինի թափոններ	Օրգանական պատրաստուկների արտադրություն
53500700 01 01 3	Սխտահանող միջոցներ	Քիմիական, քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն
53501000 01 01 2	Ջուրը աղտոտող, ծանր մետաղներ (կապար, սնդիկ) պարունակող դեղամիջոցներ	Քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն
53501100 99 01 3	Նոր ոչ կոնդիցիոն դեղամիջոցներ	Քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն
53501200 99 01 3	Փորձարարական ոչ կոնդիցիոն դեղամիջոցներ	Քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն
53501900 99 00 4	Դեղամիջոցների այլ թափոններ	
54000000 00 00 0	Տորֆի, այլվող թերթաքարի, գազի, ածխի, նավթի վերամշակման թափոններ	
54100000 00 00 0	Հանքային և սինթետիկ յուղերի թափոններ	Նորոգման-շահագործման աշխատանքներ
54100200 02 00 0	Բանեցված հանքային և սինթետիկ յուղերի թափոններ	Նորոգման-շահագործման աշխատանքներ, տրանսֆորմատոր-ների ենթակայաններ
54100201 02 03 3	Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ	Նորոգման-շահագործման աշխատանքներ (մեքենայում շարժիչներ)
54100202 02 03 3	Բանեցված ավտոմոբիլային յուղեր	Ավտոմեքենաների շահագործում
54100203 02 03 3	Բանեցված դիզելային յուղեր	
54100204 02 03 3	Բանեցված ավիացիոն յուղեր	
54100205 02 03 3	Բանեցված արդյունաբերական յուղեր	Նորոգման-շահագործման աշխատանքներ
54100206 02 03 3	Բանեցված տրանսմիսիոն յուղեր	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 47

54100308 02 07 1	Պոլիքլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ պարունակող և իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած տրանսֆորմատորային յուղերի մնացորդներ	Էներգետիկա, տրանսֆորմատոր-ների ենթակայաններ
54100309 02 07 2	Հալոգեններ պարունակող և իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած տրանսֆորմատորային յուղերի մնացորդներ	
54100310 02 07 1	Պոլիցլորացված դիֆենիլներ և տերֆենիլներ պարունակող և իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած այլ յուղերի մնացորդներ	
54100311 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած կոմպոնետային յուղերի մնացորդներ	
54100312 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած տուրբինային յուղերի մնացորդներ	
54100313 02 03 3	Հալոգեններ չպարունակող և իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած հիդրավլիկ յուղերի մնացորդներ	Հիդրավլիկ համակարգերի շահագործում
54100314 02 07 2	Հալոգեններ պարունակող և իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած հիդրավլիկ յուղերի մնացորդներ	
54100315 02 03 3	Սեխանիկական մշակման համար քսուբային սառեցնող յուղերի մնացորդներ՝ իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած	Արդյունաբերություն, էներգամատակա-րարում, մեքենաների, տուրբինների տուրբինային ճնշակների շահագործում
54100321 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած սիլիկոնային յուղերի մնացորդներ	
54101100 02 03 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած դիզելային վառելիքների մնացորդներ	Ավտոմեքենաների շահագործում
54200000 00 00 0	<i>Հանքային յուղերից ճարպաքսուբների և պարաֆինների թափոններ</i>	<i>Պարաֆինների օքսիդացում, օձնաղի պատրաստում, վերագործարկում</i>
54200100 02 01 4	Նավթային պարաֆին չմաքրված	Պարաֆինների օքսիդացում
54200200 02 00 5	Ճարպեր	
54200400 02 00 5	Ճարպաքսուբների մնացորդներ	Օձնաղի պատրաստում
54200700 02 01 4	Պարաֆիններ	
54200800 02 01 4	Կոմսերվացնող քսուբների թափոններ	Վերագործարկում
54400000 00 00 0	<i>Էմուլսիաների և նավթամթերքների խառնուրդների թափոններ</i>	
54400200 06 03 3	Սեխանիկական մշակման համար յուղեր և նավթամթերքներ պարունակող էմուլսիաների և էմուլսիային խառնուրդների թափոններ	Մետաղների մշակում, մակերևութների մշակում
54400201 06 03 4	Մետաղներ հղկման և փայլեցման համար բանեցված էմուլսիաներ և էմուլսիոն խառնուրդներ, որոնք պարունակում են 15%-ից քիչ յուղեր և նավթամթերքներ	Մետաղների կաղապարում, կտում, եռակցում, խառատագործու-թյուն, պլաստ-մասսաների կաղապարում և մշակում
54400201 06 03 3	Մետաղներ հղկման և փայլեցման համար բանեցված էմուլսիաներ և էմուլսիոն խառնուրդներ, որոնք պարունակում են 15%-ից ավելի յուղեր և նավթամթերքներ	
54600000 00 00 0	<i>Նավթի և նավթամթերքի շիմներ</i>	<i>Նավթի նախա-պատրաստում</i>

Էջ 48

54600200 06 03 3	Նավթորսիչներից /բենզոլիսիչների/ մակերես ելնող թաղանթ	Յուղային գտիչներ, յուղային ծուղակների մաքրում
54600300 04 03 3	Նավթագատիչ սարքավորումների շիմ	
54601000 04 03 3	Յուղ պարունակող հղկման շիմ	Մետաղի մակերևութի մշակում
54601500 04 03 0	Նավթից և նավթամթերքներից խողովաշարերի և տարողությունների /տակառների, բեռնարկերի, ցիստեռների/ մաքրման շիմ	Նավթի և նավթամթերքների բեռնարկերի, բաքերի և ցիստեռների մաքրում
54601501 04 03 3	Նավթից խողովաշարերի և տարողությունների /տակառների, բեռնարկերի, ցիստեռների/ մաքրման շիմ	
54700000 00 00 0	<i>Հանքային յուղերի շիմ</i>	<i>Նավթամթերքների պահպանում, փոխադրում</i>
54700100 04 01 3	Ավագորսիչների շիմ (նավթի պարունակությամբ)	Ավագորսիչներ
54700200 03 00 3	Յուղա-բենզոլիսիչների պարունակությունը	Յուղային գտիչներ, յուղային ծուղակների մաքրում
54700300 04 01 3	Նավթագատիչ սարքավորումների շիմներ	Պարզվածքատման սարքավորումներ
54700500 04 01 3	Սոլյարային յուղի վերականգնման շիմ	
54700600 04 01 4	Նավթային պարաֆինների շիմ	Էլեկտրոլիզի պրոցեսներ
54700700 04 01 4	Էլեկտրոլիզային սարքավորումների շիմ (կերտիչ և գրաֆիտ պարունակող)	
54700800 04 01 4	Հովացնող քսահեղուկների նստվածքարկումից գոյացած շիմ	
54700900 04 01 4	Օգտագործված հովացնող էմուլսիաների վերականգնման շիմ	
54701000 04 01 3	Հղկման շիմ (յուղ պարունակող)	Մետաղի մակերևութի մշակում
54701500 04 01 4	Տարողությունների մաքրման շիմ	Նավթի և նավթամթերքների բեռնարկերի, բաքերի և ցիստեռների մաքրում
54701600 04 01 3	Շարժակազմի և սարքավորումների լվացման նավթային շիմ	
54701700 04 01 4	Մագնիսի պահոցների հատակային նստվածք	Նավթամթերքների պահպանում
54701800 04 01 4	Երկաթուղային և ավտոտրանսպորտով փոխադրվող տարողությունների մաքրման մնացորդներ՝ նավթամթերք պարունակող	Նավթամթերքների փոխադրում
54701900 04 01 3	Նավթային ծուղակների շիմ	
54702000 04 01 3	Կեղտաջերի մեխանիկական մաքրման նավթային շիմներ	Արդյունաբերություն, տրանսպորտ, էներգետիկա
54800000 00 00 0	<i>Նավթամթերքների մաքրագտման մնացորդներ</i>	<i>Նավթի վերամշակում</i>
54800200 00 00 0	Թթու խեժերի, թթու ձյութի թափոններ	Նավթի վերամշակում, պարաֆինի ստացում
54900000 00 00 0	<i>Նավթամթերքների, նավթի, ածխի, գազի, այրվող թերթաթղթերի և տորֆի այլ թափոններ</i>	
54901200 01 00 4	Կարծր տեսքով բիտումի և ասֆալտի թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, շինարարություն
54902700 01 03 0	Նավթամթերքներով արտոտված մաքրման նյութեր	Նավթամթերքների պահպանում, փոխադրում
54902701 01 03 4	Յուղերով արտոտված մաքրման նյութեր /յուղերի պարունակությունը 15%-ից պակաս/	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 49

54902701 01 03 3	Յուղերով աղտոտված մաքրման նյութեր /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից ավելի/	
54903000 00 00 0	Նավթային և հանքային յուղերով աղտոտված արտադրական կարծր նյութերի թափոններ	
54903001 04 03 4	Յուղոտված օքսիդաթաղանթ /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից պակաս/	
54903001 04 03 3	Յուղոտված օքսիդաթաղանթ /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից ավելի/	
54903002 01 03 4	Յուղոտված կանեփաթել /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից պակաս/	
54903002 01 03 3	Յուղոտված կանեփաթել /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից ավելի/	
54903003 01 03 4	Յուղոտված ասբեստ-գրաֆիտե խցուկային լցվածք /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից պակաս/	
54903003 01 03 3	Յուղոտված ասբեստ-գրաֆիտե խցուկային լցվածք /յուղերի պարունակությունը՝ 15%-ից ավելի/	
55000000 00 00 0	Օրգանական լուծիչների, ներկերի, լաքերի, սոսնձի, մածիկների և խեժերի թափոններ	Քիմիական և նավթավերամշակման արդյունաբերություն, տրանսպորտ, հաստոցաշինական և գործիքաշինական արդյունաբերություն, սարքաշինություն, ավտոմոբիլային արդյունաբերություն
55200000 00 00 0	Հալոգեն պարունակող լուծիչների և նրանց խառնուրդների թափոններ, այլ հալոգեն պարունակող օրգանական լուծույթներ	
55200100 02 01 2	Դիքլորեթան	Քիմիական արդյունաբերություն, պոլիմերների արտադրություն, ներկերի, սոսինձների լուծում
55200200 02 01 3	Քլորեմզոլ	Քիմիական արդյունաբերություն
55200300 02 01 3	Եռքլորմեթան (քլորոֆորմ)	Քիմիական արդյունաբերություն, պոլիմերների արտադրություն, սառնազրակների օգտագործում
55200400 02 01 4	Մեթիլեն քլորիդ	
55200500 02 01 3	Սառնազրակներ, պոռֆորներ և ֆտորածխաջրածին պարունակող լուծիչներ	Դիէկտրիկների կիրառում, սառնազրակներ
55200600 02 01 3	Դիքլորմեթան	Քիմիական արդյունաբերություն, տեքստիլ արդյունաբերություն, լաքերի նեռացում, պլաստմասսաների վերամշակում

էջ 50

55200900 02 01 3	Տետրաքլորեթան	Քիմիական, տեքստիլ արդյունաբերության ֆաբրիկաներ և արհեստանոցներ, հագուստի քիմմաքրման համալիր կազմակերպություններ, քիմմաքրման տեղամասեր, մեքենաշինություն
55200110 02 01 3	Տետրաքլորմեթան	Քիմիական արդյունաբերություն, լաբորատորիաներ
55200120 02 01 3	1,1,1-Եռքլորեթան	Քիմիական արդյունաբերություն, տեքստիլ արդյունաբերություն քիմմաքրում
55201300 02 00 4	Եռքլորեթիլեն	Քիմիական արդյունաբերություն, տեքստիլ արդյունաբերություն, քիմմաքրում, մակերևույթի մշակում
55201400 02 01 4	Հալոգեն պարունակող սառցամաքիչներ	
55201600 02 01 3	Պերքլորեթիլեն	Հագուստի չոր քիմմաքրում, ճարպագրկում
55202000 02 01 4	Հալոգեն պարունակող խառնուրդների լուծիչներ	Քիմիական արդյունաբերություն, քիմմաքրում, էլեկտրամեխանիկական արտադրություն
55202021 02 01 4	Մեթիլենքլորիդի խառնուրդ մեթիլքլորոֆորմով	
55202022 02 01 4	Խլադոնի, բենկմախեծի և էթիլային սպիրտի խառնուրդ	
55202300 02 00 4	Հալոգեն պարունակող այլ օրգանական լուծիչներ	
55202400 02 01 4	Հալոգենաօրգանական լուծիչներ պարունակող լուծիչների ջրային խառնուրդներ	Քիմիական արդյունաբերություն, քիմմաքրում
55202600 02 01 4	Լուծիչներ, վազոլ հեղուկներ՝ օրգանական, հալոգենացված	Գլիցերինի, օճառի, դետերգենտների, օճանելիքի ստացում
55300000 00 00 0	Ոչ հալոգենացված օրգանական լուծիչների և դրանց խառնուրդների թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, տեքստիլ արդյունաբերություն ներկերի արտադրություն, պլաստմասսաների վերամշակում, օպտիկայի մաքրում
55300100 02 07 0	Ացետոնի թափոններ	
55300101 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ազետոնի մնացորդներ	
55300200 02 07 0	Էթիլացետատի թափոններ	Սննդի տեսնցիայի և օճառի ստացում
55300201 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած էթիլացետատի մնացորդներ	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցասպարսան կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 51

55300300 02 07 0	Երկենթակողի բափոցներ	Քիմիական, քիմիա-դեղագործական, տեքստիլ արդյունաբերություն, մեքենայի արտադրություն, սառեցման հեղուկների կիրառում
55300401 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած երկենթակողի մնացորդներ	
55300600 02 07 3	Բենզոլի բափոցներ	Քիմիական արդյունաբերություն, դիտղային արտադրություն, արծնի և լաբերի ստացում
55300601 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած բենզոլի մնացորդներ	
55301000 02 07 0	Դիէրիլենային եթերի բափոցներ	Քիմիական, քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն, հրատեխնիկա
55301001 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած դիէրիլենային եթերի մնացորդներ	
55302000 02 07 0	Պիրիդինի բափոցներ	Ներկանյութերի, դեղերի ստացում
55302001 02 07 2	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած պիրիդինի մնացորդներ	
55302100 02 15 0	Ծծմբաօքսիդացրածնի բափոցներ	
55302101 02 15 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած ծծմբաօքսիդացրածնի մնացորդներ	
55302500 02 07 0	Տոլուոլի բափոցներ	Քիմիական արդյունաբերություն, դիտղային արտադրություն, արծնի և լաբերի ստացում
55302501 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած տոլուոլի մնացորդներ	
55302700 02 07 0	Քսիլոլի բափոցներ	Քիմիական, արդյունաբերություն, ներկերի արտադրություն
55302701 02 07 3	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած քսիլոլի մնացորդներ	
55305800 02 01 0	Կրեզոլի բափոցներ	
55305801 02 01 1	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած կրեզոլի մնացորդներ	
55500000 00 00 0	Լաքա-ներկանյութերի բափոցներ	Արտադրություն, կիրառում, հեռացում
55500200 01 00 4	Լուծիչներ կամ ծանր մետաղներ պարունակող հին լաքեր և ներկեր, ինչպես նաև տակառներում չորացած մնացորդներ	
55500300 04 00 4	Լաքերի և ներկերի շլամներ	Ներկարարական աշխատանքներ, լաքապատում, լաքերի և ներկերի հեռացում
55500301 04 01 4	Ներկման արտադրության շլամ	
55500302 04 01 4	Ներկ պարունակող շլամ	Ներկերի արտադրություն
55500303 04 01 4	Լաք պարունակող շլամ	Լաքերի արտադրություն
55500304 04 01 4	Մաքրման կայանների կուտակ	
55500400 01 00 4	Արծնի բափոցներ	
55500500 01 01 4	Նիտրոարծնի բափոցներ	

էջ 52

55500700 01 01 3	Լուծիչներ կամ ծանր մետաղներ պարունակող ներկերի մնացորդներ, ինչպես նաև տակառներում և տարողություններում չչորացած մնացորդներ	Ներկերի պատրաստում, կիրառում
55500701 01 01 4	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած ներկերի բափոցներ	
55500702 01 01 3	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած յուղաներկերի բափոցներ	
55500703 01 01 4	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած արծնային ներկերի բափոցներ	
55500705 01 01 4	Ոչ լավորակ ներկեր	
55500737 13 01 4	Ոչ լավորակ լաքեր	
55500800 01 01 3	Լուծիչներ կամ ծանր մետաղներ պարունակող լաքերի մնացորդներ, ինչպես նաև տակառներում և տարողություններում չչորացած մնացորդներ	
55500801 01 01 4	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած լաքերի բափոցներ	
55500802 01 01 3	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած յուղային լաքերի բափոցներ	
55500803 01 01 3	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած խեժային լաքերի բափոցներ	
55500804 01 00 4	Մարքավորումների մաքրման ժամանակ առաջացած եթերցելուլոզային լաքերի բափոցներ	
55500805 01 01 4	Կպչուն բաղաձեռների լաքերի բափոցներ	
55500808 01 01 3	Բուֆիլացետատով և ացետոնով խառնուրդներում լաքի բափոցներ	
55500900 01 01 3	Տպագրական ներկերի մնացորդներ	
55501200 01 01 4	Չպնդացած հին լաքեր, ներկեր	Առևտուր
55501300 01 00 4	Պնդացած հին լաքեր, ներկեր, ինչպես նաև պնդացած մնացորդներ տակառներում և տարողություններում	Առևտուր
55501400 01 01 3	Ներկող գունանյութերի բափոցներ	Ներկերի պատրաստում
55502900 01 01 4	Լաքա-ներկանյութերի այլ բափոցներ	Արտադրություն, կիրառում, առևտուր
55502906 01 01 3	Պոլիգրաֆիկական գունեղանգուղ մնացորդներ	Պոլիգրաֆիկական արդյունաբերություն
55502907 11 01 3	Գունավորող աերոզոլ	
55700000 00 00 0	Չկարծրացած խեժերի, մածիկների, ստանձող նյութերի, սոսինձների բափոցներ	Արտադրություն, կիրառում, առևտուր
55700200 01 00 3	Խեժերի բափոցներ	
55700201 01 01 4	Ալկիդային խեժեր	Լաքա- ներկանյութերի ստացում
55700203 01 01 3	Անիլին-ֆորմալդեհիդային խեժեր	Էլեկտրամեկուսիչ լաքերի պատրաստում
55700204 01 01 4	Լաքային խեժեր	Լաքա-ներկանյութերի ստացում
55700205 01 01 3	Մելամին-ֆորմալդեհիդային խեժեր	Շերտավոր պլաստիկների, թղթի արտադրություն
55700206 01 01 3	Միզանյութային- ֆորմալդեհիդային խեժեր	Սունձի, փայտատաշեղային սպիլների, սինթետիկ նրբատախտակների արտադրություն
55700209 01 01 3	Պենտաֆտալային խեժեր	Լաքա-ներկանյութերի պատրաստում

Ենթալան համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 53

55700210 01 01 2	Ռեզորվի-ֆորմալդեհիդային խեժեր	Հերմետիկների, սոսինձների, դղերի հենքերի ստացում
55700211 01 01 2	Ֆենոլա-ֆորմալդեհիդային խեժեր	Լաքերի, սոսինձների, հղկանյութերի, ծուլման կաղապարների, ջերմամեկուսիչ նյութերի ստացում
55700300 01 01 3	Չկարծրացած խեժերի մնացորդներ	Պլաստմասսաների վերամշակում, կահույքի արտադրություն
55700302 01 01 3	խեժեր տոլուլի, ֆենոլի և ջրի խառնուրդում	Լաքերի և ներկերի արտադրություն
55700500 01 01 4	Չկարծրացած սոսնձի թափոններ	
55700501 01 01 3	Էպօքսիդային սոսնձի թափոններ	
55700600 01 01 4	Կարծրացած սոսնձի թափոններ	Ստացում, առևտուր, կիրառում
55700700 01 00 5	Մածիկային նյութեր և ծեփանյութեր (չկարծրացած)	Պատրաստում, առևտուր, կիրառում
55700800 01 00 5	Մածիկային նյութեր և ծեփանյութեր (կարծրացած)	Պատրաստում, առևտուր, կիրառում
55700900 01 01 4	Կարծրացած խեժի մնացորդներ	Կահույքի, տպատախտակների արտադրություն
55701900 01 00 4	խեժերի, մածիկների, սոսնձող նյութերի, սոսինձների այլ թափոններ	
55701903 01 00 4	Բևեկնային պարունակող խեժերի թափոններ	Գիողների պաշտպանություն խոնավությունից
55701904 01 00 5	Սոսնձող մածիկների թափոններ	
55701905 01 00 5	Փայտախեժի թափոններ	Փշատերև ծառերի խեժի վերամշակում
55701907 01 00 5	Սեկուսախառնուրդի թափոններ	Կոնդենսատորների արտադրություն
55701908 01 01 4	Լցանյութերով պոլիթերային խեժերի թափոններ	
57000000 00 00 0	Պոլիմերային նյութերի թափոններ	
57100000 00 00 0	Պլաստմասսաների կարծրացած թափոններ	Պլաստմասսաների և սինթետիկ խեժերի արդյունաբերություն, պլաստմասսե իրերի արտադրություն և կիրառում /պոլիմերային նյութերից պատրաստված քիթերներ, թաղանթներ, տեխնիկական նշանակության իրեր/
57100200 01 00 5	Կարծր բարդ պոլիթերների թափոններ	Իրերի վերամշակում և կիսաֆաբրիկատներ, կիրառում
57100500 13 00 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած սինթետիկ թուղեր	Արտադրության և սպառման թափոններ

Էջ 54

57100700 01 00 5	Կաղապարված զանգվածների թափոններ /ջերմառեակտիվ պլաստմասսաներ/	Նախկինում գործածված իրերի վերամշակում և վերածում այլ իրերի, էլեկտրա-տեխնիկական արդյունաբերություն, շինարարություն
57100800 01 00 5	Կարծր պոլիստիրոլի, պոլիստիրոլային բաղաձևի և փրփուրի թափոններ	Գործածությունից դուրս եկած իրերի վերամշակում (դետալների մեխանիկական մշակում, ծուլում)
57100900 01 00 0	Էլեկտրամեկուսիչ նյութերի, պլաստիկ նյութերի, ռետինացված ֆիբրերի, բիթեղախիմիկատիկ սովորաբար թափոններ	Նախկինում գործածված իրերի վերամշակում և վերածում այլ իրերի, էլեկտրամեխանիկական արդյունաբերություն, կահույքի արտադրություն
57100901 01 00 4	Թիթեղախիմիկատիկ սովորաբար թափոններ	Վերամշակում այլ իրերի, տպատախտակների արտադրություն, տարաների և հերմետիկ նյութերի պատրաստում
57100902 01 00 4	Թիթեղյա արտադրաբաղաձևի թափոններ	
57100903 01 00 5	Կտորն հենքով քիթերների թափոններ	
57100904 01 00 5	Մոնլաթի թափոններ քղբի հիմքի վրա	
57101000 01 00 5	Պոլիուրեթանային փրփուրի կամ թաղանթի, կարծրացած պոլիուրեթանի թափոններ	Իրերի վերամշակում և կիսաֆաբրիկատներ, կիրառում, հերմետիկների, սոսինձների ստացում
57101100 01 00 5	Պոլիամիդի կարծրացած թափոններ	
57101200 01 00 5	Կարծր փրփրապլաստի թափոններ /ներառյալ՝ պոլիվինիլքլորիդային/	
57101300 13 00 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած պլաստմասսե ճկափողեր	
57101500 01 00 4	Ռեզինային, Ֆոտո- և կինոմատոգրաֆների թափոններ	
57101600 01 00 4	Պոլիվինիլքլորիդի և դրա հիմքի վրա փրփրապլաստի թափոններ	Գործածությունից դուրս եկած իրերի վերամշակում այլ իրերի և կիսաֆաբրիկատների
57101700 01 00 5	Կարծրացած պոլիակրիլատների, պոլիկարբոնատների, օրգանական ապակու թափոններ	Պոլիակրիլատների արտադրություն, վերամշակում և կիրառում
57101800 13 00 5	Սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված պլաստմասսե տարա	Սպառման թափոն
57101900 01 00 5	Չարտոտված պլաստմասսե /սինթետիկ/ բաղաձևերի թափոններ	Գործածված թաղանթներ, գյուղատնտեսության մեջ կիրառվող
57102000 01 00 5	Կարծրացած պոլիվինիլալգետատի թափոններ	
57102100 01 00 5	Կարծրացած պոլիվինիլային սպիտիկ թափոններ	
57102200 01 00 5	Կարծրացած պոլիվինիլալգետատի թափոններ	

Ենդրական համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 55

57102400 0 00 0	Վտանգավոր նյութեր չպարունակող կարծրացած իոնափոխանակման խեմեր /այդ թվում օգտագործված/	Իոնափոխանակման պրոցեսներ քիմիական և քիմիա-դեղագործական արդյունաբերության մեջ
57102401 0 00 5	Ապառաղական ռատկոլությունները կորցրած ջրանախապատրաստման իոնափոխանակման խեմեր	
57102402 0 00 5	Խմելու ջուրը փափկացնելու համար բանեցված իոնափոխանակման խեմեր	
57102800 0 00 5	Կարծրացած պոլիօլեֆինի թափոններ /բացառությամբ պոլիէթիլենի և պոլիպրոպիլենի/	
57102900 0 00 0	Կարծրացած պոլիէթիլենի թափոններ	Իրերի վերամշակում, ծուլում, թաղանթի, պոլիէթիլենային պարկերի, տարանների, պոլիմերային խողովակների արտադրություն, կիրառում
57102901 01 99 5	Լցաների, ջարդոնի տեսքով պոլիէթիլենի թափոններ	
57102902 01 99 5	Թաղանթի տեսքով պոլիէթիլենի թափոններ	
57102903 13 99 5	Վնասված պոլիէթիլենային տարր	
57103000 00 01 0	Կարծրացած պոլիպրոպիլենի թափոններ	Իրերի վերամշակում, գործածության մեջ եղած իրեր
57103001 0 99 5	Լցաների, ջարդոնի տեսքով պոլիպրոպիլենի թափոններ	
57103002 0 99 5	Թաղանթի տեսքով պոլիպրոպիլենի թափոններ	
57103200 0 00 0	Կարծրացած ապակե պլաստիկների թափոններ	
57103201 01 00 4	Լաքապակեգործվածքների թափոններ	
57103202 0 00 5	Իմիդոֆլեքսի թափոններ	
57103203 01 00 5	Ապակե փայլարապլաստի թափոններ	
57103300 01 00 5	Կարծրացած կրմպատևոր թափոններ	
57103500 0 00 5	Կարծրացած եթրոլներ թափոններ /թաղանթանյութի (ցելյուլոզ) եթերի հիմքով պլաստմասսա/	
57103600 01 00 0	Ստիրոլի կարծր համապոլիմերների թափոններ	
57103601 01 00 5	Կարծր ակրիլանիտրիլ-տադիենստիրոլի թափոններ /պլաստիկ ԱԲՍ/	
57103700 01 00 5	Ցելյուլոզի թափոններ	
57103800 01 00 5	Ցելոֆանի թափոններ	
57103900 01 00 5	Պոլիէթիլենտերեֆտալատի թափոններ /այդ թվում բաղանթներ դրա հիման վրա/	
57109900 01 00 4	Կարծրացած տարասուռ պլաստմասսաների խառնուրդների թափոններ	
57200000 00 00 0	Չկարծրացած պլաստմասսաների, կաղապարման զանգվածների և քաղաղիչների թափոններ	
57300000 00 00 0	Պոլիմերային նյութերի շլամներ և էնուլսիաներ	
57500000 00 00 0	Ռետինե թափոններ, մերայայ, իրն դողերը	Ռետինատեխնիկական իրերի արտադրություն (մերայայ դողերի վերամշակումը), ռետինե կոշիկների և լայն սպառման ռետինե իրերի արտադրություն, մաշված

Էջ 56

		Ռետինատեխնիկական իրեր
57500100 01 00 0	Ռետինե կարծր թափոններ	
57500101 13 00 5	Իրենց սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված ռետինե իրեր	
57500102 01 00 5	Ռետինի կտորտանքներ	
57500103 09 00 5	Հատիկավորված ռետինի թափոններ	
57500104 01 00 5	Ռետինե փշրանքներ, ռետինե մետաղամագուկ	
57500105 11 00 4	Ռետինի փոշի /այլուր/	
57500200 13 00 4	Բանեցված օդանձիչ դողեր	
57500201 13 00 4	Բանեցված օդանձիչ խցիկներ	
57500202 13 00 4	Բանեցված դողածածկաններ	
57500203 13 00 4	Բանեցված գործվածքե կորդով դողածածկաններ	
57500204 13 00 4	Բանեցված մետաղական կորդով դողածածկաններ	
57500300 01 00 4	Ռետինատեխնիկական թափոններ /այդ թվում բանեցված իրեր և խտան/	Ռետինե -ասբեստային իրերի արտադրություն, շահագործում
57500400 01 00 0	Ռետինամետաղական թափոններ /այդ թվում բանեցված իրեր և խտան/	
57500401 01 00 5	Ռետինամետաղական թափոններ	
57500402 13 00 5	Բանեցված ռետինամետաղական իրեր	
57500500 01 00 5	Լատեքսի բաղանթների /դիրտերի/ թափոններ	
57700000 00 00 0	Ռետինե շլամներ և էնուլսիաներ	
5770020004 00 4	Լատեքսի շլամներ և էնուլսիաներ	Գորգերի ծածկոցների պատրաստում
57700400 01 00 5	Կաուչուկի լուծույթներ	Ռետինի ստացում, վերամշակում
57700500 04 00 5	Ռետին պարունակող շլամ առանց լուծիչի	
57700600 04 00 5	Ռետին պարունակող շլամ լուծիչով	Պողերի արտադրություն, վերամշակում, ռետինե իրերի արտադրություն
57800000 00 00 0	Պոլիմերային նյութերի մնացորդներ՝ մանրացման սարքերում	
57800100 01 00 4	Պոլիմերային նյութերի թափոններ՝ աղացող սարքավորումներից /թեթև ֆրակցիաներ/	
57800200 11 00 4	Պոլիմերային նյութերի փոշի՝ աղացող սարքավորումների գաղչներից	
58000000 00 00 0	Տեքստիլ արտադրության թափոններ, թելերի արտադրության թափոններ	Թեթև արդյունաբերություն (տեքստիլ, արդուզարդեղենի, տրիկոտաժի, կարի արտադրություն, Չորգագործություն), քիմիական մանրաթելերի և թելերի արտադրություն
58100000 00 00 0	Տեքստիլ թափոններ և շլամներ /սպարախյուղեր/	
58100100 01 00 0	Պոլիամիդային թելերի և թելերի թափոններ	Պոլիամիդային մանրաթելեր և իրերի արտադրություն, պատրաստում

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապատման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 57

58100111 01 99 5	Գերաշրջված պոլիկարբոնատի դային ձուլազանգված, հանքերակ, ստև	
58100200 01 99 5	Պոլիէթերային թելերի և բեղերի թափոններ	Մանրաթելեր և իրերի արտադրություն, պատրաստում
58100300 01 99 5	Պոլիակրիլային թելերի և բեղերի թափոններ	Մանրաթելերի արտադրություն, պատրաստում, իրերի պատրաստում
58100400 01 99 5	Ցելյուլոզային թելի թափոններ	
58100500 01 99 5	Բրդե թելի թափոններ /ներառյալ մազաթուլք, մանածագործական թափոններ և տրոհված հումք/	Մանրաթելի պատրաստում և գործվածքների արտադրություն
58100600 01 00 0	Բուսական թելի թափոններ /ներառյալ մազաթուլք, մանածագործական թափոններ և տրոհված հումք/	Մանվածքային թելերի պատրաստում, գործվածքների և իրերի պատրաստում
58100601 12 00 5	Վուշի մանվածքի քրքրման աղվամազ	
58100602 12 00 5	Վուշի մանվածքի և բեղերի խճճվածք	
58100603 01 00 5	Վուշի կեղևաթուլք /վշաթեփ/	
58100611 11 00 4	Բամբակի փոշի	
58100700 01 00 5	Խառնված թելի թափոններ	
58100800 13 00 5	Պարաների և ճուպաների թափոններ	
58101000 01 00 5	Թաղիքե արտադրանքի եզրակտրվածք	
58101100 01 00 0	Գործվածքների թափոններ, հին հագուստ	
58101101 01 99 5	Պոլիամիդային թելից գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58101102 01 99 5	Պոլիէթերային թելից գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58101103 01 99 5	Պոլիակրիլային թելից գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58101105 01 99 5	Բրդե գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58101106 01 99 5	Վուշե գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58101107 01 99 5	Բամբակյա գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58101108 01 99 5	Խառը գործվածքների եզրակտրվածքներ և կտորտանքներ	
58200000 00 00 0	Աղտոտված տեքստիլ	
58200100 01 01 3	Զտիչ գործվածքներ և պարկեր՝ վնասակար (օրգանական) աղտոտվածությամբ	Զիմիական, քիմիա-դեղագործական արդյունաբերություն
5820013101 01 3	Օգտագործված զտիչ գործվածքներ (միտրոն D, M, C)	
58200200 01 01 3	Զտիչ գործվածքներ և պարկեր՝ վնասակար (անօրգանական) աղտոտվածությամբ	
5820022101 01 2	Պերբլորվիմիլային գործվածքի թափոններ՝ աղտոտված բերիլիումի օքսիդով	Օդափոխիչների արտաձևտումների մաքրում
58200300 01 01 3	Փաթեթավորման տեքստիլ նյութեր՝ վնասակար (օրգանական) աղտոտվածությամբ	Սպառման թափոն

էջ 58

58200400 01 01 3	Փաթեթավորման տեքստիլ նյութեր՝ վնասակար (անօրգանական) աղտոտվածությամբ	Սպառման թափոն
58200500 01 01 3	Փայլեցման և մաքրման նյութեր (բուրդ, քաղիք) վնասակար աղտոտիչներով	Արդյունաբերություն, սարքավորումներ, դետալների, կոնդենսատորների փայլեցում, սրբում, կահույքի հարդարում
5820052101 01 2	Սկնդեղով աղտոտված մաքրիչներ	Սարքավորումների, մոնտաժման սեղանների հավաքում
5820050201 01 2	Բերիլիումի օքսիդով աղտոտված սրբիչներ/մաքրիչներ	Սարքավորումների, մոնտաժման սեղանների հավաքում
5820050301 01 3	Լաքա-մերկանյութերով աղտոտված հնոտիներ	Սարքավորումների սրբում
5820050401 01 4	Սոսնձով աղտոտված մաքրման նյութեր	
5820050501 01 2	Քրոմի օքսիդով աղտոտված, օգտագործված փայլեցման շրջանակներ	
5820050601 01 3	Օգտագործված հղկակաշի կտավի վրա	
58200507 01 01 3	Կապարով աղտոտված լաթեր	Տպատպատակների արտադրություն
58200508 01 01 3	Օգտագործված աղտոտված փայլեցման շրջանակներ	
5820050901 01 2	Ծարիրով աղտոտված գործվածք	
58200600 01 01 4	Յուղոտված լաթեր	Կանխարգելիչ և վերանորոգման աշխատանքներ, յուղերի հեռացում, սարքավորումների սրբում
58200800 01 01 4	Ջտման գործվածքներ, պարկեր, առանց վնասակար խառնուրդների	Սննդամթերքի, դեղերի արտադրություն
58200900 01 01 4	Աղտոտված տեքստիլի այլ թափոններ	
58200901 01 01 4	Սղեղի լուծույթներով աղտոտված տեքստիլ թափոններ	
58200902 01 01 4	Մաքրող կտորներ՝ աղտոտված լեսեցգործական մածուկով	
58200903 01 01 5	Մաշված բամբակյա և վուշե հատուկ հագուստ	
58300900 01 01 4	Սյլ տեքստիլ թափոններ	
58300902 01 01 3	Պոլիբլորվիմիլային ժապավենների թափոններ	
58300904 01 01 3	Օգտագործված տեքստիլներ	
58300905 01 01 3	Օգտագործված ասեղնավոր ժապավենային սանր	
58300907 01 01 4	Պարաֆինազված թելերի թափոններ	
59000000 00 00 0	Այլ քիմիական թափոններ	
59100000 00 00 0	Պայթուցիկ նյութերի թափոններ	
59200000 00 00 0	Այլ կետերում չընդգրկված մետաղաօդգանական միացություններ պարունակող թափոններ	
59200500 04 01 1	Տետրաէթիլկապար պարունակող շլամ /հակաճաթյունային հավելանյութեր/	

Ենթադաս համայնքի հողօգտագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 59

59300000 00 00 0	Լաբորատոր թափոններ և քիմիկատների մնացորդներ	Ինստիտուտներ, արտադրական լաբորատորիաներ, առևտուր
5930010001 00 4	Քիմիական պատրաստուկներ	Արտադրական լաբորատորիաներ, արդյունաբերու-թյուն, առևտուր
5930020001 01 4	Լաբորատոր քիմիական օրգանական պատրաստուկների մնացորդներ	Ինստիտուտներ, արտադրական լաբորատորիաներ, առևտուր
59300300 01 01 4	Լաբորատոր քիմիական անօրգանական պատրաստուկների մնացորդներ	Ինստիտուտներ, արտադրական լաբորատորիաներ, առևտուր
59300400 01 01 3	Ժանկետանց ռասակիվներ	Ինստիտուտներ, արտադրական լաբորատորիաներ, առևտուր
59301000 01 01 3	Գիտահետազոտական աշխատանքների ընթացքում ստացված ոչ պիտանի քիմիական նյութեր, որոնց բնույթը և/կամ ներգործությունը մարդու և կամ շրջակա միջավայրի վրա պարզաբանված չէ	
59301900 01 01 4	Այլ լաբորատոր թափոններ և քիմիական նյութերի մնացորդներ	
59400000 00 00 0	Մաքրող և լվացող միջոցների թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, լվացող և մաքրող միջոցների արտադրություն
59400100 02 01 4	Լվացող միջոցների արտադրության թափոններ	Քիմիական արդյունաբերություն, լվացող և մաքրող միջոցների արտադրություն
59400200 02 01 3	Սակերևութային ակտիվ հեկուկ նյութեր	Քիմիական արդյունաբերություն, լվացող և մաքրող միջոցների արտադրություն, տեքստիլ արդյունաբերություն
59400202 02 01 4	Սինթետիկ մակերևութային ակտիվ նյութեր	Սինթետիկ լվացող միջոցների արտադրություն, հատակի մաքրում
59400204 02 01 4	Սակերևութային ակտիվ նյութեր պարունակող լվացիչ մեքենաների թափոններ	Լվակալվաճառի-կալան արտադրություն
59400400 02 01 4	Սուլֆոնատ, սուլֆոթթու	Հանքային յուղերի վերամշակում, լվացող և մաքրող միջոցների պատրաստում
59400500 02 01 4	Մաքրող նյութերի թափոններ, այդ թվում ջուրն աղտոտող	
59500000 00 00 0	Այլ կետերում չընդգրկված կատալիզատորների և հարյուրային շրտասխալային զանգվածները թափոններ	Քիմիական, նավթաքիմիական արդյունաբերություն

Էջ 60

59500700 01 01 4	Կատալիզատորներ և կոնտակտային զանգվածներ	Քիմիական, նավթաքիմիական արդյունաբերություն
59500701 01 01 4	Ալյումին պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500702 01 01 4	Ալյումինի օքսիդ պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500703 01 00 4	Սիլիցիում պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500704 01 01 3	Կորալտ պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500705 01 01 3	Նիկել պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500706 01 01 2	Քրոմ պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500708 01 01 4	Ցինկ պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500710 01 01 1	Մոնիկ պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500711 01 01 2	Ծարիր պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500712 01 00 4	Պլատին պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500713 01 00 4	Պալադիում պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500714 01 01 3	Ֆոսֆորական թթու պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500715 01 01 4	Մոլիբդեն պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500716 01 01 3	Վանադիում պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	
59500719 01 01 2	Նիկել-քրոմային օգտագործված կատալիզատորներ	
59500800 01 00 4	Ազնիվ մետաղներ պարունակող օգտագործված կատալիզատորներ	Հիմնական և ոչ հիմնական անօրգանական և օրգանական քիմիական նյութերի, դեղամիջոցների, գլիցերինի, օճառի և դետերգենտների, օճանելիքի արտադրություն
59500900 01 00 4	Թանկարժեք մետաղներ պարունակող օգտագործված կամ փչացած կատալիզատորներ	Տրանսպորտային միջոցների շահագործում, փոխադրում
59509900 01 01 4	Այլ կատալիզատորներ	
59509903 01 01 3	Փշացած, աղտոտված այլ կատալիզատորներ և դրանց մնացորդները	Էլեկտրական էներգիայի, գազի, գուրշու և քիմ արտադրություն և բաշխում
59600000 00 00 0	Այլ կետերում չընդգրկված կլանիչներ /տորբենտներ/	
59800000 00 00 0	Փաթեթավորված սեղմված գազերի թափոններ	
59800100 99 02 4	Գազեր կոթառներում	Քիմիական արդյունաբերություն, լաբորատորիաներ
59800200 99 02 4	Գազեր բարձր ճնշման պողպատի բալոններում	
59800300 99 02 4	Գազեր բարձր ճնշման բալոններում, սեղմված նավթային գազերի տարողություններում և	

Ենթադաս համայնքի հողագործման գլխավոր հատվածի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

էջ 61

	տեխնիկական ատերոգրային կոնտեյներներում, որոնք կոռոզիայի հետևանքով վնասվել, փչացել կամ կորցրել են իրենց պաշտպանիչ հատկությունները	
59800400 99 02 4	Արդյունաբերական զգալի բարձր ճնշման բալոններում և չտեղափոխվող ցիստեռներում	
59800500 99 02 4	Գազեր և քիմիական արտադրանքներ չմակնշված բալոններում	
59900000 00 00 0	<i>Սինթեզի և ձևափոխման պրոցեսների այլ թափոններ</i>	
59900090 01 01 3	Բենզինի պիրոլիզի կոքս	Էթիլենի, պրոպիլենի արտադրություն
59900100 00 01 1	Պոլիբլորացված դիֆենիլների և տերֆենիլների, պոլիբրոմացված դիֆենիլների, ինչպես նաև դրանց պարունակությամբ նյութերի և իրերի թափոններ /բացառությամբ սինթետիկ և հանքային յուղերի թափոնների/	
59900101 13 01 1	Եռըլորդիֆենիլով մշակված կոնդենսատորներ	
59900102 13 01 1	Պենտաըլորդիֆենիլով մշակված կոնդենսատորներ	
59900103 13 01 1	Պենտաըլորդիֆենիլով մշակված տրանսֆորմատորներ	
90000000 00 00 0	Կոստիլա ԹՎՓՈՆՆԵՐ	
91000000 00 00 0	Կոշտ կոմունալ թափոններ	
91100000 00 00 0	<i>Մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից առաջացած թափոններ</i>	<i>Մարդու կենսագործունեություն</i>
91100100 01 00 4	Մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից առաջացած չտեսակավորված թափոններ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	
91100200 01 00 5	Մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից առաջացած խոշոր եզրաչափերի թափոններ	
91200000 00 00 0	<i>Արտադրությունում սպառման թափոններ՝ կոմունալ թափոններից նման</i>	
91200400 01 00 4	Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ /բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի/	
91200500 01 00 5	Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած խոշոր եզրաչափերի աղբ	
91200600 01 00 0	Շինարարական աղբ	Շինարարական վերանորոգման աշխատանքներ
91200601 01 00 4	Շենքերի քանդումից առաջացած շինարարական աղբ	
91201000 00 00 0	Ստիփանցների և հանրային սննդի կազմակերպությունների թափոններ	Հանրային սննդի կազմակերպություններ
91201001 00 00 5	Ստիփանցների և հանրային սննդի կազմակերպությունների չտեսակավորված սննդային թափոններ	
91201100 01 00 5	Մեծածախ առևտրի կազմակերպությունների տարածքների և սենյակների մաքրումից առաջացած պարենային ապրանքների թափոններ /աղբ/	

էջ 62

91201200 01 00 5	Մեծածախ առևտրի կազմակերպությունների տարածքների և սենյակների մաքրումից առաջացած արդյունաբերական ապրանքների թափոններ /աղբ/	
91201300 01 00 5	Ուսումնական տարածքների և սենյակների մաքրումից առաջացած թափոններ /աղբ/	
91201400 01 00 5	Մշակութային տարածքների և սենյակների մաքրումից առաջացած թափոններ /աղբ/	
91201500 01 00 5	Գերեզմանների և աճյունասփորների զետեղարանների /կոլումբարիում/ տարածքների մաքրումից առաջացած թափոններ	
92000000 00 00 0	<i>Այլ կետերում չընդգրկված բարդ համադրությունների բաղադրությամբ թափոններ՝ իրերի, սարքավորանքների, սարքերի տեսքով</i>	
92100000 00 00 0	<i>Էլեկտրական սարքեր, սարքավորումներ և դրանց մասերը</i>	
92110000 13 00 0	Կուտակիչների /ակումուլյատոր/ թափոններ	
92110100 13 01 2	Բանեցված կապարե կուտակիչներ և խոտան	
92110101 13 01 2	Բանեցված չվնասված կապարե կուտակիչներ՝ չծուլված էլեկտրոլիտով	
92110102 13 01 3	Բանեցված չվնասված կապարե կուտակիչներ՝ չծուլված էլեկտրոլիտով	
92300000 00 00 0	<i>Լամպեր /շիկացման, լյումինեսցենտային, էլեկտրոնային և այլն/, լուսակիրներով պատված ապակի, մեկուսացված հաղորդալարեր, մալուխներ, տարրեր մեկուսացված էլեկտրական հաղորդիչներ</i>	
92310000 01 00 0	Բանեցված էլեկտրական և էլեկտրոնային լամպեր և խոտան	
92310100 01 99 5	Բանեցված շիկացման էլեկտրական լամպեր և խոտան	
92360000 13 00 5	Մեկուսացրած հաղորդալարի և մալուխի թափոններ	
92360100 13 00 5	Մաշտողական հատկությունները կորցրած էմալապատ պղնձե հաղորդալար	
92360200 01 01 3	Սպառողական հատկությունները կորցրած չաղտոտված միկելապատ պղնձե հաղորդալար	
92360300 13 01 2	Սպառողական հատկությունները կորցրած պղնձ-հանքային կապարապատ մալուխ	
94000000 00 00 0	Ձրի ճախապատրաստումից, կեղտաջրերի մշակումից և ջրի օգտագործումից առաջացած թափոններ	
94100000 00 00 0	<i>Ձրի մշակումից առաջացած թափոններ /նստվածք/</i>	
94100100 04 00 5	Ձրի նստեցման շլամներ	
94100200 04 00 5	Ձրի փափկեցման շլամներ	Խմելու և տեխնիկական ջրի մշակում
94100300 04 00 5	Երկաթի նստեցման շլամներ (նստվածքներ)	Ձրի մաքրում երկաթից
94100400 04 00 4	Մանգանի նստեցման շլամներ (նստվածքներ)	Ձրի մաքրում մանգանից
94100500 04 01 4	Կաթնալաջրերի մաքրման շլամներ	Կաթնալաջրերի մաքրում

Ենթադաս համայնքի հոդօգրագործման գլխավոր հատակագծի մշակում, քաղաքաշինական կանոնադրության և կառուցապարման կանոնակարգման պլանի մշակում

Էջ 65

97021900 99 05 4	Անասնաբուժական ծառայությունների թափոններ, որոնց հավաքումն ու ոչնչացումը պայմանավորված չէ հատուկ պահանջներով վարակների առաջացումը կանխելու նպատակով	
97030000 00 00 0	<i>Ղեղատնային և ղեղագործական ծառայությունների թափոններ</i>	<i>Ղեղատներ, բժշկական հաստա-տուբյուններ, անասնաբուժա-րաններ</i>
97030100 13 01 4	Ղեղագործական և անասնաբուժական պատրաստուկներ, ղեղամիջոցներ, ղեղագործական ապրանքներ, այդ թվում ատրոզոլներ՝ փչացած, ժամկետանց, ոչ պիտանի կամ չնույնականացված մնացորդներ և փոշի	
97030200 01 01 3	Վարակազերծման անտիսեպտիկ նյութեր փչացած, բանեցված	
97030400 01 05 3	Քիմիական կամ մանրէաբանական ատրոզոլներից պաշտպանության միջոցներ փչացած կամ բանեցված	
97030600 13 01 3	Փչացած կամ օգտագործված ղեղագործական տարաներ	
97030800 99 01 4	Օժանդակ նյութեր փչացած կամ օգտագործված	
97040000 00 00 0	<i>Առողջապահության ոլորտում գիտահետազոտական աշխատանքներից զոյացած թափոններ</i>	
97040100 99 01 3	Քիմիական նյութերի, կենսապատրաստուկների, կենսազանգվածի, ղեղամիջոցների, գործիքների և այլ միջոցների ու պատրաստուկների թափոններ, որոնք զոյացել են առողջապահության ոլորտում գիտահետազոտական աշխատանքների արդյունքում	
97090000 00 00 0	<i>Բժշկական ծառայությունների այլ թափոններ</i>	
97090200 13 01 3	Քիմիական արտադրանքներ և գազեր՝ բարձր ճնշման բալոններում տեխնիկական ատրոզոլային բեռնարկներում (փչացած, վնասված կամ այլ կերպ իրենց պաշտպանիչ հատկությունները կորցրած)	
97090300 13 02 4	Քիմիական արտադրանքներ և գազեր՝ չնակնշված բալոններում	